

Homilie diuersorum auto
 rum in segmenta ex quattuor euāgelistis excerpta
 que diebus dominicis in re diuina per totum annū
 cantantur: nuper recognite & accuratissime emē-
 date: ad integritatemq; restitute cū quibusdā aliis
 que defuerāt additis: ac sacre scripture locis aliisq;
 rebus in marginibus omnium adnotatis Hispali
 p Licenciatū Petrū Nuñez delgado Portionariū.

PROHEMIUM.

PER QVAM REVERENDO ATQVE OR-
natissimo domino eidemq; corda uiro. D. Hieronymo Pi-
nello almæ Ecclesiæ Hispalensis scholastico: Canonico
coq; meritissimo: academiæq; nostræ præfuli sa-
pientissimo. Licenciatus Petrus Nuñez del
gado Portionarii foelicitatem. .

MEMORIA MECVM REPETEBAM DIE-
bus istis cordate præful & perinde longe lateq; obseruade
quod potissimum oronis genus in medium afferre poss-
sem: tibiq; dedicare: cui tantum debeo. In quo & tuam in primis admi-
rabilem uirtutem: magnificentiam: liberalitatemq; nõ silentio præter-
eundas omnibus prædicarem. & tuis deinde immortalitatibus in me-
meritis gr̃as agendo responderem. Quæ si res ampla domi similisq;
affectibus esset. (ut ait Iuuenalis) erãt proculdubio referendæ saltem ut
ingratitude uitium subterfagerem: qua nil peius. (ut Cicerò in offi-
ciis & Aristoteles in ethicis testatur.) Sed me huius rei cupidum & pu-
sillæ eruditionis conscientia & tuorum meritorum magnitudo prohi-
buit. Neq; id immerito. nam quæ tãta posset existere ubertas ingenii: q̃
tãta dicendi copia: quod tam diuinum atq; incredibile genus oronis
quo quisq; ualeat tua in me promerita non dicã complecti orando: sed
neq; percensere numerãdo: quãtumq; moribus integerrimis: quãtum
sapientia: quãtum christiane religionis nomine & opibus: cæterisq; uir-
tutibus polleas. Igitur cum id quod tãto opere cupiebã assequi nequirẽ:
inuestigare curauì: si quod ab ingenio meo posset opusculum breui p-
ficisci: quod tibi offerrem: ne uacuis in conspectu domini apparerem.
Et licet ad hoc nonnulla inter scrinia meæ officinæ forte uenalia (ut
ita dicã) deprehendissem tuis delicatissimis palatis: acerrimæq; censur-
æ & emunctæ naris aspectui: quodammodo præsentanda. Quibus
nihil nisi exactissimum consummatissimumq; placet. tamen ea nunc a
nobis (ut res ipsa exigebat) & temporis Angustia & Horatianum præ-
ceptum. s. Nonnunq; prematur in annum lumnis rationibus auerte-
bant. Ideoq; obiter mentem manusq; in has beati Gregorii & aliorum
sacræ paginæ doctorum homilias: quæ ubiq; scholasticis enucleari so-
lent: uertere consilium fuit. repastinatamq; aliquãtulam elucubratiõ-
nem: quã in presentiarum offero: tibi dedicare: ueluti emendaturo &
ut tutius exirent auctoritatem fauoremq; prestaturo. Nõ q; tam perue
diuinorum doctorum enucleationi super hisce dominicalibus euãge-

Iuuenalis.
Nil peius ingra-
titudine.
Cicero.
Aristoteles.

His familiariorē ordinem quasi uentilando propalauerim. Quando-
 quidem nobilissime præsul id foret actum agere: lateremq; lauare. (ut
 Terentianus ille Sannio dicebat) pariterq; occasionem afferre qua om-
 nimoda securitate homiliarum lectores assidue torperent. Illi præci-
 pue (si qui sunt) qui cætera fossiores (ut Persius refert) uix ad tris nume-
 ros satyri batilli mouentur. Atq; etiam ut uenerabilis Beda super Lu-
 cam ait. Non solum indocti: sed etiam imberbes ad docendum ma-
 gis quam ad discendum prorumpere malunt (quod non est permittend-
 um) puerorum miserandas aures in perniciem totius didaschaliæ nu-
 gis obtundendo. Sed q; satis esse crediderim imprimis maculosa em-
 culare dilucidando non pauca quæ perperam expressorum incuria
 (quæ interdum maxima est) uel alicuius temerarii correctoris falso in-
 terposita uel oblitterata erant. Et quia in quibusdam locis textus euā-
 gelicus deficiebat: & superabundabat expositio. uel econuerso. in qui-
 busdam autem nec Euangelium erat: nec Homilia legebatur. In illis:
 quæ imminuta fuerant ad integritatem restituere etiam curauī. In istis
 uero necessaria addere. & id quidem intra modum: ne tam legentium
 quam audientium animos lectionis obtunderem prolixitate. Quæ
 omnia ex ueterum exemplaribus interserui ad omnifariam eruditi-
 onem lineamq; ueritatis redigendo. ut Luce clarius elucesceret bene in-
 tuenti totius litteræ ordo: quem ante hac mendosus textus turgidum
 & ampullosum reddiderat scholipetis: clericulisq; ad factos ordines
 promoueri cupientibus. Deinde quia homiliarum lectio sapientissi-
 me præsul non nisi a uiris sacrarum litterarum peritis plene percipi po-
 test: sacræ scripturæ locis aliisq; notatu dignissimis margines ipsas ad-
 notauī: adimens lectoribus laborem sacrarum litterarum schedas sine
 indice uisendi. Postremo ex adnotationibus quas in nouum testamen-
 tum. Laurentius ille uallensis Romanæ linguæ pomerium amœnissi-
 mum excusserat. (sine quo uno simul cum Antonio Nebrissenfi claudi-
 caret sermo latinus) apposui in euāgeliorū marginibus nonnulla ex for-
 ma græca quæ ut ipse probat non alium sensum redunt. uerum eundē
 latini? representāt. Sed licet hæc omnia imprimis sanctæ matris eccle-
 siæ & doctorum censure supponā (si forte parum natura cauit) tñ non
 dubito affuturos quosdā ex illis præcipue qui magis apparere uolunt
 quā esse sapientes (referente philosopho) qui cum nihil boni peragāt:
 & more pecudum uita sub silentio transcurrant (ut inquit Salustius)
 studiosis tamen detrahere non desistunt. qui me philomōsum & non
 medius fidius Philotimum forte subgillabunt. morsicabuntq;. & sepi-
 cule cauillabuntur. non animaduertentes q; etiam male scribentibus
 gratia debetur saltem ut alios incitent. dicentq;. tractent fabrilia fabri.
 Quid tibi cum theologorum munere sacrarumq; liarum paginis: cū

Terentianus,
Sannio.

Persius
Beda.
Nō indocti nec
iberbes debēt
cē p̄fiores.

Sine laurētio
& antonio clau-
dicaret sermo
latinus.

Philosophus
Salustius.

At de scribē
tibus grā de-
betur.

PRAEFATIO

Non Ciceronis facundia corusces: non demosthenis uehementia insur-
gas: non uergiliana uirtute triumphes: non Aristotelico acumine cur-
tas non deniq; pliniano flore nitescas. Hos mitissime praesul tuo fauo-
re ueluti obstrigatores atq; ut ita inquam uilitigatores cu sua igno-
rantia relinquere satius erat. neq; enim (ut basilius est testis) digni sunt
de quibus uerba fierent respondendo. quando quidem ego sacre scrip-
turae sensus obstrusos non inuestigo: nec recoditos eos pericrutor. quod
theologorum est. cetera uero facere potius mea quam theologoru in-
terest. aut haec si nolint meliora ipsi feriatu cudant: eliment: edat: & lau-
dabimus ea. sinant me interea meo uiuere more: modoq;. Ego quidem
is sum qui hanc loci temporisq; inter capedinem quam pro uirium re-
staurandum ratione aliquando nanciscor: fraudando genium (dun-
taxat ut aliis profim) in labore potius consumere mallim: qua in ocio.
Ad laborandum namq; irrequietos homines ut poeta ille aiebat natos
esse autumo: ueluti aues ad uolandum: & equos ad currendum ut apud
patientissimum Iob & Quintilianum uidere est. Proinde cordate inte-
gerrimeq; praesul ut eo unde digressa est rediga oronem: accipias nunc
leta fronte (ut soles) has ingenioli mei fruges in opere alieno: quas tuo
felici nomini sum ausus dedicare. non ut te aliquo insigni preconio de-
corent. sed ut ipse potius tuo numine illustrate aliquam apud alios au-
thoritatem comparent. Non enim me preterit q; antiquorum illa for-
rent opera tanto nomine digna: quorum singularem dicendi facundia
tua diuina illa integritas exoptulat. de qua nulla gentes: nulla litte-
ra: nulla deniq; tempora conticescent. Ego tamen interim dum illo-
uestigia sequor: memoriam tuorum beneficiorum colam beniuolen-
tia sempiterna. Subleuasti quippe me (ut omnia alia omittam beneficia)
in cathedrarium hispalitanae huius tuae florentissime academie: quod
unum instat multorum habet: cuius monumenta non modo dum ani-
ma exuperabo mea: uerum enim uero ut Maerianus Homerus scribit.
Cum frigida mors anima seduxerit artus in me mortuo permanebunt.
Quod tibi in referenda gratia repromitto: semperq; prestabo. Vale igitur
faustiter meq; clientulum tuum tibi mancipatum diligere non de-
digneris: qui te ueneror. & colo. Iterum uale & uiue diutissime praesul
optime. Hispali quarto nonarū septembriū. Anno. M. D. XIII

¶ Homilia & non homelia dicendum.

Omilia penul. cor. colloquium est uel sermo ad populum ab ho-
milio uerbo graeco quod est sermocinor latinae & cum aspiratio-
ne in principio & cum. i. latino ante. l. unicum & non cum. e. scriben-
dum esse autumo secundum ueram & antiquam orthographiam qua
& Hieronymus ad Herachium seruat. & Aldus manutius pius in homi-
liis ueteris testamenti cuiq; etiam Ioannes tortelius & Ambrosi^{us} cale-

Basilius.

Homines ad
laborandū na-
ti sunt.
Job.
Quintilianus

Maerianus
Homerus.

Hieronymus
Aldus manu-
tius.
Tortelius.

pinus non utiq; contemnendus: nec non & Antonius nebriffensis hispanorum doctissimus astipulantur. Quorum ductu atq; auspiciis nō ue-
rebor decetero homiliam dicere cum neotericis. qui eo perspicaciores
sunt: quo iuniores ut merito utendum sit uerbis p̄sentibus: morib; aut
antiquis. ut sentit Aulus gelius.

Tortellus
Calepinus.
Nebriffensis.
Belius.

¶ Segmentum.

Segmenta proprie sunt segmina: id est sectiones a secādo quasi
secamenta & ramenta. c. in. g. mutata ut ait Laurētius: ut a fini-
go figmentum. a stringo strigmentum. Hispanæ pedaco cor-
tado in qua significatione sumitur hic. qđ ex Plinio intelligi potest:
cū secandos marmorum rationem afferēs ait libro. xxxvj. Crassior a-
rena laxioribus segmentis terit & plus erodit marmoris. Hieronymus
Segmenta eboris in uarias medelas assumuntur. Partes etiam & mem-
bra mundi in quæ uniuersa terra digeritur segmēta dicūtur quæ græ-
ci paralellos appellāt. Plinius libro. vj. plura inquit sunt segmēta mun-
di principium habet in die pars &c. Segmenta etiā dicuntur ornamen-
tum colli quod monile uocatur qđ fit ex bracteolis argenteis aureisue
Vale. maxi. Datum est mulieribus ut segmenta aurea gestarēt. I uue-
nalis. Segmēta & longos habitus & flammea sumit.

Laurentius.
Plinius
Hieronymus
Plinius.
Valerius max.
Juuenalis.

¶ Euangelium.

Est em̄ euangelium Christi & apostolorum p̄dicatio nunciat qui-
dem uitā post mortem: requiem post laborē: regnum post serui-
tium. & dī ab eu quod est bonum & angelos gr̄ace quod est nūcius qđ
si bonus nuncius. siue bona nunciatio. quod probat. Eusebi; libro pri-
mo de p̄paratione euāgelica his uerbis dicens. Euāgelium igitur dici-
mus quod eternorum atq; incorruptibilium bonorum: quæ certe sup-
rema & maxima sunt & ex antiquissimis p̄dicta temporibus nuper
uero splendore sui orbem illustrātia cunctis hominibus nunciat quod
non cecas caducasq; huius sæculi diuitias nec breuem hanc calamito-
samq; uitā nec instabilia corporis commoda: sed animarum quæ intel-
lectualis substātiæ sunt: a quibus etiā corporum bona quasi umbra cō-
sequētia dependent summā propriāq; nobis affert foelicitatem. cuius
quasi caput religio nostra est &c.

Eusebius

EPIGRAMMA.

CEIVSDEM EPIGRAMMA PHALEV-
ticum ad beatum Gregorium papam huius no-
minis primum.

Salve pontificum dei uerende.
Iudex undiq; gloria probata:
Doctorum decus: omniumq; norma
Iustorum gregori: gregisq; christi.
Pastor. qui miseros pie sue scis
Seruare. experimus uelis rogantes
Audire: atq; molesta damna seruis
Culparum procul a tuis mouere.
Peccata impediunt pium iuuamen
Ad nos q; ueniat dei potentis.
Intercede precamur aduocatus:
Nos ne cum reprobis premat redemptor:
Languentum stomacho feras salutem:
Infirmos recreans nimis benigne.
Te expertum medicum graui dolore:
Fas est auxilium referre morbis.
Iuste si petimus: dato petitum.
Dilectus fueras prius: modoq;
Gratus: pro meritis amicus illi:
Qui coeli dñs. cui gerendo
Vitam seruieras senex puerq;
Sanctis moribus imbuendo cunctos.
Letus nam merito tenes olimpi
Partem cum superis: ubi peremnis
Sanctorum requies deo fruendo.
Quem tu nos facias timore nullo
Post mortem aspicere: ut canamus omnes
Nato: cum genitore gloriam. uel
Sancto spiritui. simul tibiq;
Laudes innumeras recantitemus.
Amen.

Telos.

¶ SEGMENTA EX QUATTUOR EVANGELIIS excerpta foeliciter incipiuntur. q̄ diebus dñicis in re diuina per annū cantatur: cū homiliis diuersorū authorū nuper recognitis: & accuratissime emēdatis: ad integritatēq̄ restituitis: ac sacrę scripturę locis in marginib⁹ a notatis: per Licēciatum petrū nuñez delgado portionarium.

¶ Segmentum ex euāgelio Luce cap. xxi. lra. e. quod canit dñica. i. aduentus. hoc pdixit iesus anno eius. xxxiii. xi. K las aprilis. Feria quarta.

In illo tpe. D. i. d. f. Erunt signa in sole & luna & stellis & in terris p̄ssura gētiū præ p̄fusiōe sonit⁹ maris & fluctuū arescētib⁹ hominib⁹ præ timore & expectatiōe q̄ superueniēt uniuerso orbi. Nam virtutes celoꝝ mouebunt. Et tūc uidebūt filiū hominis ueniētē in nube cū p̄tate magna & maiestate. His aut fieri incipiētibus respicit & leuate capita uīa qm̄ appropinq̄t redēptio uīa. Et dixit illis similitudinē. Videte ficulneā & oēs arbores cū p̄ducunt iā ex se fructū: scitis qm̄ p̄pe est q̄stas. Ita & uos cū uideritis hæc fieri scitote qm̄ p̄pe est regnū dei. Amē dico uobis q̄a nō p̄teribit ḡnatio hæc donec omnia fiāt. Coelū & terra trāsibunt: uerba aut mea nō trāsibunt.

¶ Homilia beati Gregorii papę de eadē lectiōe.

Habita ad populum in basilica sancti petri apli.

Dñica. ii. aduentus.

Dominus ac redemptor nri paratos nos inuenire desiderās fenescētem mundū q̄ mala sequant̄ denūciat: ut nos ab ei⁹ amore cōpescat. Appropinquate ei⁹ termino quāte percussioes p̄ueniāt innotescit: ut si deū metuere in tranquillitate nolum⁹: uicinū ei⁹ iudiciū uel percussionib⁹ attriti timeam⁹. Huic etē lectiōi sancti euāgelii quam modo uīa fraternitas audiuit: paulo superius dñs p̄misit dicēs. Surget gēs cōtra gentē: & regnū aduersus regnū: & erūt terremot⁹ magni per loca: & pestilētię: & fames: & q̄busdā interpositis: hoc qd̄ modo audistis adiunxit. (Erūt signa in sole & luna & stellis & in terris p̄ssura gētiū præ p̄fusione sonit⁹ maris & fluctuū.) Ex q̄bus p̄fecto omnib⁹ alia iā facta cernim⁹ alia e p̄ximo uētura formidam⁹. Nā gentē super gentē exurgere: earūq̄ p̄ssurā terris insistere: plus iā in nris t̄pibus q̄ in codicib⁹ legit⁹. Quod terremot⁹ urbes innūeras subruat: ex aliis mūdī partibus scitis: q̄ frēq̄nter audiui⁹. Pestilētijs sine cessatiōe patimur. Signa uero in sole & luna & stellis adhuc aperte minime uidemus: sed q̄a & hæc nō longe sint: ex ipsa iā aeris immutatiōe colligim⁹. Quamuis priusq̄ italia gētili gladio feriēda traderet: igneas in coelo uidimus acies: ipm̄ qui postea humani generis fusus est sanguinem coruscātes. Confusio

ficulnea non d: latine sed ficus. Celum et terra trāsibunt grece est trāsibit. placet textus iste necnō & seq̄ntiū euāgelioꝝ eisdē q̄ suffragor. t̄m laurētius ualēns i adnotationibus noui testamenti declarat interp̄tē in multis & forma greca & uiasse q̄ poterāt latinus representari ut infra patebit in q̄busdā q̄ nos lectorū causa hic inseruimus sapiētē ut aiūt in uīa ponētes. Aldar. xiiij. b

Italie p̄secutio signis ostēnsa fuit.

aut maris & fluctuum necdum noua exorta est. Sed cum multa iam pronuntiata completa sint: dubium non est quod sequatur etiam pauca que restant: quia sequentium rerum certitudo est preteritarum exhibitio. Hanc fratres charissimi ideo diximus: ut ad caute studium uestra mentes euigilet: ne securitate torpeant: ne ignorantia laqueescant: sed semper eas & timor sollicitet: & in bono opere sollicitudo confirmet: presantes hoc quod redemptoris nostri uoce subiungitur. A rescentibus hominibus praeter timore & expectatione que superueniet uniuerso orbi. Nam uirtutes celorum mouebunt.) Quid enim uirtutes celorum nisi angelos archangelos: thronos: dominationes: principatus & potestates appellat: que in aduentu districti iudicis nostri tunc oculis uisibiliter apparebunt: ut districte tunc a nobis exigant hoc quod modo inuisibilis conditor aequanimiter portat. Vbi & subditur. (Et tunc uidebunt filium hominis uenientem in nubibus in potestate magna & maiestate) ac si aperte diceret: in potestate magna & maiestate uisuri sunt. que in humilitate positum audire noluerunt: ut uirtute eius tanto tunc districtius sentiant quanto nunc ceruicem cordis ad eius patientiam non inclinant. Sed quia haec contra reprobos dicta sunt mox ad electorum consolationem uerba uertuntur. Nam subditur. (his autem fieri incipientibus: respicite & leuate capita uestra: quoniam appropinquat redemptio uestra.) Ac si aperte ueritas discipulos suos ammoneat dicens. Cum plaga mundi crebrescat. Cum terror iudicii uirtutibus commotis ostendit: leuate uos capita. id est exhilarate corda uestra: quia dum finitur mundus cuius amici non estis: prope fit redemptio quam quaesitis. In scriptura etiam sacra saepe caput pro mente accipitur. quia sicut capite reguntur membra: ita cogitationes mente disponuntur. Leuare itaque capita: est mentes nostras ad gaudia patrie coelestis erigere. Qui ergo deum diligunt ex fine mundi gaudere atque hylarescere iubent: quia uidelicet eum quem amant mox inueniunt: dum transitis quem non amauerunt. Absit enim ut fidelis quisque qui deum uidere desiderat: de mundi percussione lugeat. quem finire eisdem suis percussioibus non ignorat scriptum namque est. quicumque noluerit amicus esse huius saeculi: inimicus dei constituitur. Qui ergo appropinquate mundi fine non gaudet: amicum se illius esse testatur: ac per hoc inimicus dei esse quincitur. Sed absit hoc a fidelium cordibus: absit ab his qui & esse aliam uitam per fide credunt: & eam per operationem diligunt. Ex mundi enim destructione lugere eorum est: qui radices cordis in eius amore plantauerunt: qui sequentem uitam non credunt qui eam nec esse suspicantur. Nos autem qui coelestis patrie gaudia aeterna cognouimus: festinare ad ea quanto magis debemus. Optatum nobis est citius pergere: atque ad illam uiam breuiore peruenire. Quibus enim malis non mundus urgetur? Quae nos tristitia: quae aduersitas non angustat? Quid est uita mortalis nisi uia? Et quale sit fratres mei perpendite in labore uiae laessere: & tamen eadem uiam nolle finire. Quod autem calcari mundus ac despici debeat: redemptor noster pro

Sequentiū rerū
 certitudo ē p-
 teritarum ex-
 hibitio.

uirtutes celo-
 rum q̄ dñr.

Caput p̄ men-
 te sepe pōitur.

Iacob. iij. b.

uita mortalis
 uia est.

uida cōparatione manifestat: cum p̄tinus adiungit. (Videte ficulneā &
 oēs arbores cū p̄ducunt iā ex se fructū: scitis qm̄ p̄pe est c̄stas. ita & uos
 cū uideritis hęc fieri: scitote qm̄ p̄pe est regnum dei) ac si aperte dicat.
 Sicut ex fructu arborū uicina c̄stas agnoscit: ita ex ruina mūdi p̄pe esse
 cognoscit regnū dei. Quib⁹ uerbis oñdit: quia fruct⁹ mūdi ruina est.
 Ad hoc em̄ crescit ut cadat. ad hoc germinat ut queq; germinauerit cla
 dibus cōsumat. Bene aut̄ regnū dei æstati cōparat: quia tunc meroris
 n̄ri nubila trāseunt & uitæ dies æterni solis claritate fulgescūt. q̄ omnia
 sub magna certitudine p̄firmātur cum dicit (Amē dico uobis nō p̄teribit
 generatio hęc donec omnia fiāt. coelū & terra trāsibūt: uerba aut̄ mea
 nō trāsibūt.) Nihil in rerū corporaliū natura coelo & terra durabilib⁹. &
 nihil in rerū natura tā uelociter q̄ sermo trāsit. Verba em̄ quousq; im
 perfecta sunt: uerba nō sunt. Cū uero perfecta fuerint: omnino iam nō
 sunt: quia nec perfici nisi trāseundo p̄t. Ait ergo coelū & terra trāsibūt
 uerba aut̄ mea nō trāsient. ac si dicat. Omne qd̄ apud uos durabile est
 sine mutatiōe: ad æternitatē durabile nō est. & omne qd̄ apud me trāsi
 re cernitur fixū & sine trāsitu tenet. quia sine mutabilitate manētes sen
 tencias exprimit me⁹ sermo qui trāsit. Ecce fr̄es iā cernimus qd̄ audie
 bamus nobis cotidie & crebescētibus malis mūdis urget. ex illa plebe
 innumera quāti remāseritis aspicitis. & tñ adhuc cotidie flagella urgēt
 repentini casus opprimunt. nouę nos & improuisæ clades affligunt. Si
 cut em̄ in iuuentute uiget corpus: forte & incolume manet pectus: ro
 rosa ceruix: plena sunt brachia. in ānis autem senilibus statura cūruat̄
 ceruix exsiccata deponitur: frequentibus suspiris pectus urgetur. uirtus
 deficit loquentis uerba anhelitus intercudit. Nam & si lāguor desit plæ
 rumq; senibus ipsa tantum sua salus ægritudo est. Ita mundus in annis
 prioribus uelut in iuuentute uiguit. ad propagandum humani generis
 p̄lem robustus fuit. salute corpōz uiridis. opulentia rerum pinguis. At
 nunc ipsa senectute sua deprimatur: & quasi ad uicinā mortē molestiis
 crebrescentibus urgetur. Nolite ergo fratres diligere quem uideris diu
 stare non posse. p̄cepta apostoli in animo ponite: quibus nos admonet
 dicens. Nolite diligere mūdum neq; ea q̄ in mūdo sunt. Quia si quis di
 ligit mūdū: non est charitas p̄ris in eo. Nudius tertius fratres agnouit
 stis quod subito turbine annosa arbuſta eruta: destructe domus: eccle
 siæ a fundamētis euersæ sunt. Quāti ad uesperum sani atq; incolume s
 acturos se in crastinum aliquid putabant: & tñ nocte eadem repentina
 morte defuncti sunt: in laqueo ruinæ dephensit. Sed considerandum
 nobis est quod ad hęc agenda inuisibilis iudex uentitenuissimi spiritū
 mouit. unius procellā nubis excitauit. & terram subruit. casura tot edifi
 ciorū fundamēta concussit. Quid ergo iudex iste facturus est: cū per se
 metipsum uenerit & in ultionē peccatorum ira eius exarferit: si portari

fructus mūdi
ruina est.

Luce. xxi

Sente
sunt

Senum salus
ægritudo est.

i. Joā. ca. ii. c
Diligere mūdū
dū piculosū ē.

Ad hebr. x. f.

Psal. xlix.

Judicii dies sp
ate oculos po
nendus est.
Sopho. i. o.
Aggei. ii. bTerroris pre
sentes sūt pro
nes ire scōntis

non potest: cum pertenuissimā nubē ferit: in ire eius p̄sentia q̄ caro sub
sistat: si uentum mouit & terrā subruit: & citauit aera & tot edificia stras
uit: Hāc districtiōnē uēturi iudicis paul⁹ p̄siderās ait. Horrendū est inci
dere in man⁹ dei uiuentis: hinc psalmista ait. Deus manifeste ueniet de
us n̄r & nō silebit. ignis in p̄spectu eius ardebit. & in circuitu eius tempe
stas ualida districtiōnē quippe tāt̄ & iusticiā tempestas ignisq̄ comitat̄:
q̄a tempestas examinat quos ignis extrahat. illū ergo diē m̄te oculos po
nite: & quicquid modo graue creditur: in eius comparatiōe leuigatur.
De illo em̄ die per p̄phetā dī. Iuxta est dies dñi magnus iuxta & uelox
nimis. Vox diei dñi amara ualde. tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies
ille. dies tribulatiōis & āgustia. dies calamitatis & miserie dies tenebra
rum & caliginis. dies nebule & turbinis. dies tube & clangoris. De hac
die dñs itez per p̄phetā dicit. Adhuc unum modicum & ego mouebo
non solum terrā: sed et̄ cœlum. Ecce ut diximus aera mouir: & terrā
subruit. quis ergo ferat cū cœlos mouerit? Quid aut̄ terrores quos cer
nimus nisi seq̄ntis ire p̄cones dixerim? Vnde p̄siderare necesse est: quia
ab illa tribulatiōe ultima tm̄ sunt tribulatiōes iste dissimiles quātum a
potentia iudicis persona p̄conis distat. illū ergo diē tota intentiōe cogi
tate: uitā corrigite: mores mutate mala tentamina resistendo uincite.
perpetrata aut̄ flectibus punite. Aduentū nāq̄ æterni iudicis tāto secu
riores quādoq̄ uidebitis: quāto nunc districtiōnem eius timendo p̄ue
nitis.

¶ Segmentum ex euāgelio Matthei capite. xi. A. quod ca
nitur dñica. ii. aduentus. hoc p̄dixit iesus āno eius. xxxi. idus
decembris feria. vi.

In illo tempore. Cum audisset ioānis in uineulis opera xp̄i mittēs
duos de discipulis suis ait illi. Tu es q̄ uenturus es: an aliū expectas
mus. Et r̄ndens iesus ait illis. Euntes renunciate ioanni q̄ audistis
& uidistis. Ceci uident. Claudi ambulāt. Leprosi mundātur. surdi au
diunt. mortui resurgunt. Pauperes euāgelizātur: & bt̄us est qui nō fue
rit scādalizatus in me. In illis aut̄ abeuntibus coepit iesus dicere ad tur
bas de ioāne. Quid existis in desertum uidere? Harundinē uento agi
tatā? Sed qd existis uidere? Hominē mollibus uestitū? Ecce q̄ mollib⁹
uestiuntur in domibus regum sunt: Sed quid existis uidere? prophetā?
etiā dico uobis & plusq̄ prophetā. Hic est em̄ de quo scriptum est. Ecce
ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui p̄parabit uiam tuam
ante te.

Audistis & di.
multo uerio
ris ē sensus au
ditis & uidetis
scdm laurētū
in p̄senti quā
in p̄terito.
uento agi. lau.
grece ē q̄ uēto
agitatur. Et ec
ce mollia ferē
tes in do. tc.
Mal. iii. a.
Marci. i. a.

¶ Homilia b̄ti gregorii pape de eadem lectione
Habita ad ppl̄um in basilica sanctoz marcellini
& Petri: die natalis eoz dñica. iii. aduentus.

Querendum nobis est fratres charissimi. iohannes propheta & plusq̄ propheta: qui uenientem ad iordanis baptismum dñm oñdit dicens. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi: Joā. j. c
 qui & humilitatē suā & diuinitatis ei⁹ potentiā p̄siderās ait
Qui de terra ē: de terra loquitur: qui aut̄ de coelo uenit super oēs ē. cur in carcere positus requiritur? (Tu es qui uentur⁹ an aliū expectam⁹?) Tāq̄ si ignoret quē oñderat: & an ipse sit nesciat: quē ipm esse baptizādo p̄phetado & oñdendo clamauerat: sed hæc citius q̄stio soluitur: si geste rei t̄ps & ordo pensatur. ad iordanis em̄ si uēta posit⁹ quia ipse redēptor mundi esset asseruit. missus uero in carcerē an ipse ueniat requirit. Non quia ipm eē mundi redēptorē subiter: sed q̄rit ut sciat si is q̄ per se in mūdū uenerat: per se etiā ad inferni claustra descēdat: quē em̄ p̄currēs nascendo mūdō nūciauerat: hūc moriēdo & ad inferos p̄currebat. ait ergo. (Tu es q̄ uentur⁹ es: an aliū expectam⁹?) ac si aperte dicat. Sicut pro hominib⁹ nasci dignat⁹ es: an et̄ p̄ hominib⁹ mori digneris insinua: ut q̄ natiuitatis tuę p̄cursor extiti: mortis et̄ p̄cursor fiā: & uentur⁹ inferno te nunciē quē iā uenisse mūdō enūciaui. Vnde & inq̄sit⁹ dñs enūeratis potētiae suæ miraculis de mortis suæ humilitate p̄tinus r̄ndit dicens. (Ceci uidēt: claudi ābulāt: leprosi mūdātur: surdi audiūt: mortui resurgūt: pauperes euāgelizātur: & br̄s est q̄ non fuerit scādalizatus in me) Joānes bap̄tista dubitauit an ad inferos xp̄s descēderet
Visis tot signis tātisq̄ uirtutib⁹ nō scādalizari potuit quisq̄ sed mirari. Sed infideliū mēs graue in illo scādalu pertulit: cū eū post tot miracula moriētē uidit. Vnde & paul⁹ dicit. Nos aut̄ p̄dicamus xp̄m crucifixum iudeis quidē scādalum: gentibus aut̄ stulticiā. Stultum quippe hominibus uisum est ut p̄ hominibus auct̄or uitæ moreretur. & inde cōtra eū homo scādalu sumpsit: unde ei plus debitor fieri ut honorarentur debuit. Nā tāto deus ab hominib⁹ dignius honorādus eēt: quāto p̄ hominib⁹ indigna suscepit. Quid est ergo dicere (br̄s est q̄ nō fuerit scādalizatus in me) nisi aperta uoce abiectionē mortis scire. hūilitatēq̄ signare? Ac si patēter dicat mira qdē facio sed abiectionē perpeti non dedignor. Quia ergo moriēdo te subsequor cauēdū est hominib⁹ ne in me mortē despiciāt q̄ signa uenerātur sed dimissis iohannis discipulis: qd de eodē iohāne turbis dicat audiam⁹? (Quid existis in desertū uidere arūdinē uēto agitatā?) Quid uidelicet nō asserēdo sed negādo intulit arundinem quippe mox ut aura p̄tingerint in partē alterā flectit. Et qd per arundinē nisi carnalis anim⁹ exprimit⁹: q̄ mox ut fauore uel detractiōe tāgit: in partē quālibet inclinatur? Si em̄ ab humano ore aura fauoris flauerit: hylareicit: extollitur: totumq̄ se ad grām inflectit: sed si inde uent⁹ detractiōnis erupit: unde laudis aura ueniebat: mox hūc q̄si in partē alterā ad uim furoris inclinatur. sed arūdo uento agitata iohannes nō erat: quia hunc nec blādū grā: nec cuiuslibet ira asperū faciebat. nec p̄spera hūc

Joānis. iij. c
Mat. xj.

Joānes bap̄tista dubitauit an ad inferos xp̄s descēderet

i. Corin. j. v.

Carnalis anim⁹
mox p̄ arūdinē
delignatur.

Non debemus
esse arūdo agi-
tata vento.

erigere: nec aduersa nouerant inclinare. arūdo uero agitata ioānes nō
erat: quē ab status sui rectitudine nulla rerum uarietas inflectebat. Dis-
camus igitur fratres arūdo uento agitata non esse. Solidem? animū
inter auras linguarū positū: stet inflexibilis status mētis. Nulla nos de-
tractio ad irā prouocet. atq; ad remissionē inutilis gr̄æ nullis fauor in-
clinet. Non nos prospera eleuet: nō aduersa perturbent: ut qui in solidi-
tate fidei figimur nequaquā reꝝ trāseuntium mutabilitate moueamur. Ad
huc autē de eius expressione subiungitur. (Sed qd ex istis uidere in deser-
tum hominē mollibꝝ uestitū: Ecce qui mollibus uestiuntur in domibus
regū sunt.) Cameloz etē pilis cōtextis uestibus ioānes describit fuis-
se. Et quid est dicere. Ecce qui mollibus uestiuntur in domibus regum
sunt: nisi aperta sentētia demonstrare: quia nō cœlesti sed terreno regno
militāt hi qui pro deo perpeti aspera fugiūt: & solis exterioribus dediti
p̄sentis uitæ molliciē & delectationē quærunt: Nemo ergo eximet in-
fluxu atq; studio p̄ciosarum uestium peccatū de esse: quia si hoc culpa
nō esset nullo modo ioāne dñs de uestimēti sui asperitate laudasset. Si
hoc culpa nō esset: nequaquā petrus apostolus per epistolā suā foeminas a
p̄ciosarum uestiū appetitu cōpesceret dicens Non in ueste p̄ciosa. Pen-
sate ergo quæ culpa sit hoc etiā uiros appetere: a quo curauit pastor ec-
clesiæ & foeminas p̄hibere. Quāuis hoc qd' ioānes nō esse uestitus mol-
libus dī: per significationē intelligi & aliter pōt. Mollibus em̄ uestitus
non fuit quia uitā peccatū non blādimentis fouit: sed rigore asperæ
inuestionis increpauit dicens. Genimina uiperarū quis uobis demon-
strauit fugere a uētura ira: Vnde per salomonem dī. Verba sapientium
q̄si stimuli: & sicut clauis in altū defixi. Clauis quippe atq; stimulis sapiē-
tium uerba cōparātur: quia culpas delinquentium nesciūt palpare sed pūge-
re. (Sed quid ex istis uidere in desertū p̄phetā: Etiā dico uobis & plusq̄
p̄phetā.) Prophete quippe ministeriū est uentura p̄dicere: non etiā de-
monstrare. Ioānes uero plusq̄ propheta est: quia eum quem p̄currēdo
prophetauerat etiā ostendendo mōstrabat. Sed quia arūdo uento agi-
tata esse denegatur: quia non esse mollibus uestitus dī: quia prophete
nomen huic impar esse perhibetur: iā quid digne dici possit audiamus.
Sequitur (hic est de quo scriptū est. Ecce ego mitto angelum meum an-
te faciem tuam: qui p̄parabit uiam tuam ante te.) Quod enim gr̄æ
ce angelus hoc latinæ nuncius dicitur. Recte ergo qui nunciare super-
num iudicem mittitur: angelus uocatur: ut dignitatem seruet in nomi-
ne: quam explet in operatione. Altum quidem nomen est: sed uita
nomine inferior non est. Utinam fratres non ad iudicium nostrum di-
camus. quia omnes qui sacerdotii nomine censentur angeli uocantur.
propheta testante qui ait. Labia sacerdotis custodiunt scientiā: & legē
requirunt ex ore eius: quia āgelus dñi exercitūū est. Sed huius altitudi-

uestibus p̄cio-
sis uti peccatū
est.

Thim o. ij. c.

Matth. iij. b
Luce. iij. b
Eccle. xij. d.

Angelus grece
nūcius latine.

Abela. ij. b.
Sacerdos q̄li-
bet āgelus dī.

nem nominis etiam uos si uulno potestis promereri. Na unusquisq; uel
 scū in tantū sufficit in quantū grā malaperne aspiratiōis accepit: si a pra
 uitate proximū reuocat: si exhortari ad bene oporādū curat si eternū re
 gnam supplicium ue errati denūtiat: eū uerba sancte annūciationis impē
 dit: profecto angelus existit. Et nemo dicat. ammonere nō sufficio: ex
 hortari idoneus nō sum. Quātū potest exhibe: ne male seruātū talētū
 quod accepas in tormētis exigaris. Neq; eni plusq; unū talētum acceper
 rat: qui hoc abscondere magis studuit: q; erogare. Et scimus quoniā in
 tabernaculo nō solū phiale: sed p̄cipiēte dño etiā cyati facti sūt. Per
 phialas q̄ppe doctrina exuberās: p̄ cyatos uero parua atq; āgusta sciētia
 designatur. Alius doctrina ueritatis plen^a audiētū mētes inebriat. Per
 hoc ergo quod dicit: p̄fecto phialā porrigit. Alius explere quod sentis
 nō ualet sed quia hoc utcunq; denūciat: p̄fecto p̄cyatum potū præbet.
 In dei ergo tabernaculo i. in sancta ecclesia positi: si p̄ doctrinæ sapien
 tiā ministrare phialas nō potestis: in quantū p̄ diuina largitate sufficitis:
 p̄ximis uestris boni uerbi cyatos date. In quantū uos p̄fecisse pensatis
 etiā uobiscū alios trahite: in uia dei socios habere desiderate. Si q; ue
 strū frat. es ad forū aut fortasse ad balneū pergit: quē ociosum esse cō
 siderat: ut secū ueniat inuitat. Ipsa ergo terrena actio uos uestra conue
 niat. & si ad deum rēditis: cura te ne ad eum soli ueniatis. Hinc em̄ scrip
 tum est. Qui audit dicat ueni. Ut qui iā in corde uocē sup̄ni amoris ac
 cepit: foris p̄ximis uocē exhortationis reddat. & fortasse panē ut indi
 genti elemosinam porrigat nō habet. Sed maius est quod tribuere ua
 let qui linguā habet: plus est em̄ uerbis dābulo uicturā imperpetuū mē
 tem reficere quā uentrē morituræ carnis terreno pane faciare. Nolite
 ergo frat. e; p̄ximis uestris elemosinā uerbi subtrahere: mecū uos am
 moneo ab ocioso sermone parcamus: inutiliter loqui declinemus. In
 quantū retinere linguā p̄ualemus: inuētum uerba nō defluant cum ius
 dex dicat. Omne uerbū ociosum quod locuti fuerint homines: reddēt
 rationē de eo in die iudicii. Ociosum uerbū quippe est quod aut utilita
 te rectitudinis aut ratione iuste necessitatis caret. Ociosa ergo colloq̄a
 ad edificationis studium uerite. Quam celerrime huius uitæ tempora
 fugiant considerate: quam districtus iudex ueniat attendite. Hūc ante
 oculos cordis ponite: hunc p̄ximoz uestroz mentibus intimate: ut in
 quantum uires suppetunt si annunciare eum non negligitis: uocari an
 geli ab eo cum ioanne ualeatis.

Anusquisq;
 tenetur ergo
 re talentum.

Apocal. xxi. d.
 Doctrina ali
 mēto: corporis
 antescrēda est.

Matthe. vii. c.
 uerbum ocio
 sum quale est.

¶ Segmentum ex euangelio ioannis capite. i. b. quod cani
 tur dñica tertia aduentus. historia huius euangelii facta est
 anno xp̄i. xxxi. xvii. K̄ls maii. feria. iiii.

I N illo tpe. Miserunt iudei ad hierosolymis sacerdotes & leuitas ad
 ioannē: ut interrogarent eū. Tu q; es? & cōfessus est: & nō negauit:

& cōfessus est: quia nō sum ego xps. Et interrogauerūt eū: qd ergo? Helias es tu? Et dixit nō sum. Propheta es tu? Et rēdit nō. Dixerūt ergo ei. Quis es? ut respōsum dem? eis qui miserunt nos. Quid dīcis de te ipso? Ait. Ego uos clamātis in deserto: dirigite uia dñi sicut dixit Esaias propheta. Et qd missi fuerāt erāt ex phariseis: & interrogauerūt eū & dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu non es xps: neq; helias: neq; propheta. Rēdit eis ioānes dicens. Ego baptizo in aq. Medius aut uīm stetit quē uos nescitis. Ipse est qui post me uēturus est: qui ante me factus est: cui ego nō sum dignus ut solua corrigiā calciamēti. Hæc in bethania facta sunt trās iordanē ubi erat ioānes baptizās. Et reliq.

Etate. r. a.
Ipe e q post. r.
Aliter in anno
tatiōibus legit
valla. s. Ipe e q
post me uenies
ante me geni-
tus est.

Homilia bñi gregorii pape de eadem lectione
Habita ad pplum in basilica sancti Petri apostoli
Dñica. iiii. aduentus.

EX huius nobis lectionis uerbis fr̄es charissimi ioāni: humilitas commendatur. Qui cum tāte uirtutis eēt ut christus credi potuisset: elegit solide subsistere in se: ne humana opinione raperetur inaniter super se. (Nā confessus est: & non negauit. Confessus quia non sum ego christus.) Sed quia dixit non sum: negauit plane quod nō erat: sed nō negauit quod erat. Ut ueritatem loquens eius membrū fieret: cuius sibi nomē fallaciter non usurparet. Cū ergo non uult appetere nomē xpi: factus est membrū xpi. quia dā infirmitatē suā studuit humiliter agnoscere: illius celsitudinē meruit ueraciter obtinere. Sed cum ex lectiōe alia redemptoris nr̄i sentētia ad mentē reducitur ex huius nobis lectionis uerbis q̄stio ualde implexa generat. Alia quippe in loco inquisitus dñs a discipulis de helie aduētū rēdit. Helias iā uenit & nō cognouerūt eum: sed fecerūt in eum q̄cūq; uoluerūt. Et si uultis scire ioānes ipse est helias. requisitus aut ioānes dicit (nō sum helias) Quid est hoc fr̄es charissimi: quia quod ueritas affirmat: hoc propheta ueritatis negat. Valde nāq; inter se diuersa sunt: ipe est & nō sum. Quomodo ergo ppheta ueritatis est: si eiusdem ueritatis sermonibus cōcors non est. Sed si subtiliter ueritas ipsa requiratur: hoc quod inter se cōtrarium sonuit: quomodo cōtrarium non sit inuenitur. Ad zachariā nāq; de ioānis pmissione Angelus dicit. Ipse p̄cedet ante eum in spiritu & uirtute helie. Qui iccirco uenturus in spiritu & uirtute helie dicitur: quia sicut helias scdm dñi aduentum p̄ueniet: ita ioānes p̄uenit primum. Sicut ille p̄cursor uenturus est iudicis: ita iste p̄cursor factus est redemptoris. Ioānes igitur in spiritu helias erat: in persona helias nō erat. Quod ergo dominus fatetur de spiritu: hoc ioānes denegat de persona quia iustum sic erat: ut & discipulis dominus de ioāne spiritualement sententiā diceret & ioānes idem turbis carnalibus non de suo spiritu sed de corpe rēderet. Contrarium ergo ueritati uidetur esse quod ioannes sonuit.

Mat. xvij. b.

Luce. j. d.

Ioānes bapti-
sta i qbus e iui-
tatus heliam.

sed tñ veritatis tramite nod recessit: qui cum se etiã prophetam negat
quia uidelicet non solum poterat redemptorem p̄dicare sed etiam de/
monstrare: quis nã si uero continuo exprimit: cum subiungit. (Ego uox
clamatis in deserto.) Scitis fr̄es: quia unigenitus filius uerbum patris
uocatur ioãne attestate qui ait. In principio erat uerbum & uerbũ erat
apud deũ: & deus erat uerbũ. Et ex ipsa ur̄a locutione cognoscitis: quia
prius uox sonat: ut uerbum postmodũ possit audiri. Ioãnis ergo uocẽ
se eẽ asserit: quia uerbum p̄cedit. Aduentũ itaq; dñicum p̄currens uox
dicitur: quia per eius ministerium p̄is uerbũ ab omnibus auditur. Qui
etiã in deserto clamat. Quia derelictẽ ac dititate iudeq; solatiũ redẽpro
ris anunciat. Quid aut̄ clam: insinuat cũ subiungit. (Dirigite uia dñi
sicut dicit esaias p̄pheta.) Via dñi ad cor dirigĩt cũ ueritatis sermo hu/
militer auditur & ad eius p̄ceptum uita p̄paratur. Vnde scriptum est. Si
quis diligit me sermonem meũ seruabit: & pater meus diliget eũ: & ad
eum uenimus & mansione apud eũ faciemus. Quisquis ergo in supbia
mentẽ eleuat quisquis auaritiẽ estibus anhelat: quisquis se luxuriẽ inq;
nationibus polluit: cordis ostium cõtra ueritatẽ claudit. & ne ad se dñs
ueniat: claustra animi seris sitioꝝ dānat. Sed adhuc q; nisi sunt p̄cõtanẽ
(qui d' ergo baptizas si tu non est x̄ps neq; helias neq; propheta.) Quod
quia non studio cognoscẽdæ ueritatis sed malicia exercẽdæ emulatio/
nis dñi: euãgelista tacite innotuit cum subiunxit. (Et qui missi fuerat erāt
ex phariseis) ac si aperte dicat. Illi ioannem de suis actibus requirũt qui
doctrinam nesciunt querere: sed inuidere. Sed sanctus quisq; etiã cum
a peruersa mēte requiritur: a bonitatis sue studio nõ mutatur. Vnde ioã
nes. quoq; ad uerba inuidẽ: p̄dicamenta rñdit uitæ. Nam protinus ad/
iunxit. (Ego baptizo in aqua medius aut̄ ur̄m stetit quem uos nescitis)
Ioãnes nõ spũ: sed aqua baptizat: quia peccata soluere nõ ualẽs corpo/
ra baptizatoꝝ aqua lauat: sed tantũ mente per ueniã nõ sanat. Cur er/
go baptizat qui peccata per baptismũ nõ relaxat. nisi ut p̄cursionis suæ
ordinẽ seruans: qui nasciturũ nascendo p̄uenerat baptizaturam quoq;
dominum baptizãdo p̄ueniret. & qui p̄dicando p̄cursor factus est x̄pi:
baptizando etiã p̄cursor eius fieri & imitatione sacramenti. Qui in/
ter hæc mysterium nostri redemptoris annuncians: hunc in medio ho/
minum & stetisse asserit & nesciri: quia per carnem dominus apparens
& uisibilis extitit corpore & inuisibilis maiestate: De quo etiã subdi/
dit. (qui post me uenit ante me factus est.) Sic namq; dicitur ante me fa/
ctus est: ac si dicatur ante me positus: post me ergo uenit: quia postmo/
dum natus. Ante me autem factus: quia mihi p̄latus. Sed hoc paulo su/
perius dicens etiã p̄lationis eius causas aperuit cum subiungit. (quia
prior me erat.) Ac si apte dicat. Inde me etiã post me natus superat: quo/
rum natiuitatis sæt̄pa nõ angustāt. Nã qui per m̄rem in tẽpore nascit

i. Joã. i. a.

Ioannes

Ioannes baptis
sta quare dicit
tus est uox.

Joãnis. xliij. e

Cordis hostiũ
multũ cõtra ve
ritatẽ claudit.Baptismus Io
annis in aqua.Baptizãdo et
predicãdo fuit
ioãnis p̄cursor
domini.

Soluere corrigiam calciamenti quid lignat.
Jo. iij. d.

psalmo. lix. et
cvij.

Christi incarnatio
vix investigari potest.

Humilitas est
custos virtutis

sine matre ante tempora est a patre generatus. Cui quantæ reuerentiæ hu-
militatē debeat: subdēdo manifestat (Cui nō sum dign⁹ soluere corri-
giā calciamēti) Mos apud ueteres fuit: ut si quis eā quæ sibi cōpeteret ac-
cipe uxorē nollet: ille ei calciamētū solueret qui ad hāc spōsus iure pro-
pinq̄uitatis ueniret. Quid igitur inter homines xps nisi sponsus sancte
ecclesiæ apparuit. De quo & ipse ioānes dicit. qui habet sponsam spon-
sus est. Sed q̄a ioānē homines xp̄m esse putauerūt: qđ idē ioānes negat
recte se indignū esse absoluendā corrigiā eius calciamēti denūciat. Ac
si aperte dicat. ego redēptoris uestigia denudare nō ualeo: quia nomen
sponsi mihi immeritus nō usurpo. Quod tamē intelligi & aliter potest.
Quis em̄ nesciat quod calciamēta ex mortuis animalib⁹ fiāt. Incarna-
tus uero dñs ueniēs quasi calciatus apparuit: qui in diuinitate sua morti-
cinia nostræ corruptionis assumpsit. Vnde p̄ p̄phetā dicitur. In idumēā
extēdā calciamētū meū. Per idumēā q̄ppe gētilitas. Per calciamentū as-
sumpta mortalitas designatur. In idumēā ergo dñs calciamētū suū se
extēdere asserit: quia dum p̄ carnē gentibus innotuit: quasi calciata ad
nos diuinitas uenit. Sed huius incarnationis mysteriū humanus oculus
penetrare nō sufficit. Inuestigari enim nullatenus potest quomodo in-
corporatur uerbū: quomodo summus & uiuificator spūs intra uterum
matris animatur: quomodo is qui in initium nō habet existit & concipitur.
Corrigia ergo calciamēti est ligatura misterii. Ioannes itaq; soluere cor-
rigiam calciamēti eius non uolet: quia incarnationis eius ministerium
nec ip̄e inuestigare sufficit qui hāc per prophetiæ spiritū agnouit. Quid
est ergo dicere nō sum dignus soluere corrigiam calciamēti eius: nisi a-
perte & humiliter suam ignoratiā profiteri: ac si patenter dicat: quid
mirū si ille mihi prælatus est: quē post me quidē natum cōsidero: sed na-
tiuitatis eius misterii nō apprehēdo. Ecce ioannes quia prophetiæ spiri-
tu impletus est: mira scientia emicat. sed tamē illud de se insinuat quod
ignorat. Quia in repensandum nobis & tota intentione cogitandum
quomodo sancti uiri ut humilitatis in se uirtutē custodiant cum q̄dam
mirabiliter sciunt: illud ante mentis oculos student reuocare quod nes-
ciunt. ut dum ex parte alia infirmitatem suam considerant: ex ea parte
qua perfectus est eorum se animus nō extollat. Scientia etenim uirtus
est: humilitas etiā custos uirtutis. Restat ergo ut in oē quod scit se mēs
deprimat: ne quod uirtus scientiæ congregat uentus elationis tollat: cū
bona fratres agitis semper ad memoriam mala acta reuocate: ut dum
culpa caute conspicitur: nūq̄ de bono opere incaute anim⁹ letetur. Su-
periores inuicē in uia dei (eos maxime qui uobis comissi non sunt) pro-
ximos uestros attendite. Quia & quos agere aliqua praua conspicitis:
que in eis lateant bona nescitis. Magnus ergo unusquisq; studeat esse
sed tamen aliquo modo esse se nesciat: ne dum sibi magnitudinem ar-

rogāter tribuit ammittat intus qđ erat. Hinc etē per pphetā dī. Ve
 q sapiētes estis in oculis ur̄is & corā uobismetipsis prudētes. Hinc paul⁹
 ait: nolite prudētes esse apđ uosmetipsos. Hinc ptra superbientē saul.
 dī. Cū esses paruulus in oculis tuis caput in tribub⁹ isrl fact⁹ es. ac si ap
 te diceret. Cū tu te paruulum cōspiceres ego te p̄ cāteris magnū fe
 ci. Quia uero tu te magnū p̄spicis: a me paruus aestimaris. Quod ptra
 dauid cū regni potētiam coram archa foederis dñi saltando despiceret
 dixi. Ludam & uilior fiam plusq̄ fact⁹ sum: & uero humilis in oculis me
 is. Quē non extolleret ora leonū frangere: ur̄soꝝ brachia dissipare:
 despectis prioribus fr̄ibus eligi: reprobato rege ad regni gubernacula
 ungi: timendū cunctis uno lapide goliā sternere: a rege p̄posita extin
 ctis allophilis numerosa p̄pucia reportare: regnū ex p̄missione p̄cipe:
 cunctumq̄ israeliticū pplm sine ulla postmodum cōtradictione possi
 dere: & tñ in cunctis se despicit q̄ in suis oculis esse se humilē confitef.
 Si igit sc̄ti uiri ēt cum agunt fortia de semetip̄is uilia sentiūt: qđ in sua
 excusatione dicturi sunt: q̄ sine ope uirtutis intumescunt. Sed & si q̄li
 bet bona assint opa nulla sunt nisi ex humilitate cōdiant. Mirāda qđ
 p̄ actio: cum elatiōe nō eleuat sed grauat. Qui em̄ sine hūilitate uirtu
 tes cōgregat q̄si inuentum puluerem portat. & unde ferre aliqd cernit
 inde deterius cecat. In cunctis igitur q̄ agitis fr̄es: radicē boni opis hūi
 litatē tenete: nec qb⁹ iā supiores: sed qb⁹ adhuc inferiores estis aspiciet
 ut dum meliorū uobis exēpla p̄ponitis: ad maiora semp̄ ascēdere ex hu
 militate ualeatis.

Esaiē. v. 2.
 Ad ro. xii. 3.

i. Reg. xv. 9

Dauid hūili
 tas & preclara
 gesta.
 i. Reg. xvii. 2.

Opa bona sine
 humilitate
 nibil sunt.

¶ Segmentum ex euangelio luce cap. iiii. A. qđ canitur dñi
 ca q̄tra aduentus: t̄ps historiæ designat l̄ra. & erat Ioannes
 tunc. xxx. annoꝝ.

ANno quoddecimo impii tiberii cæsaris p̄curate pōtio pila
 to iudeā: tetrarcha aut̄ galilææ herodeꝝ philippo aut̄ fr̄e ei⁹
 tetrarcha itureꝝ & trachonitidis regionis: & lysania abiline
 tetrarcha sub principib⁹ sacerdotū anna & caipha factū ex
 uerbū dñi sup̄ ioānē zachariæ filiū in desertū. Et uenit in oēm regionē
 iordanis p̄dicās baptismū p̄nitētiae in remissionē p̄t̄ōꝝ: sicut scriptū
 est in libro sermonū Esaiæ p̄phetæ. Vox clamantis in deserto: parate
 uiam dñi: rectas facite semitas ei⁹. Oīs uallis implebitur. & oīs mors &
 collis hūiliabitur. Et erūt praua idirecta: & aspa in uias planas: Et uide
 bit oīs caro salutare dei. Dicebat ergo ad turbas q̄ exiebant ut baptiza
 rentur ab ip̄o. Genimina uipaz̄ q̄s oñdit uob̄ fugere a uentura ira: Fa
 cite ergo fruct⁹ dignos p̄nitētiae: & ne cœpitis dicere p̄rem habemus
 abraam. Dico em̄ uob̄: q̄a potens est de⁹ de lapidib⁹ istis suscitare filios
 abraæ. Iam em̄ secutis ad radicē arboris posita est. Oīs ergo arbor non
 faciens fructū bonum eccidetur & in ignē mittetur. Et interrogabant

Et uenit i om̄
 regio. ior. alie
 ter adnotauit
 valla sc̄z. Et
 uenit in oēm
 regionē circa
 iordanem.
 Esaiē. xl. 4.

eū turbe dicētes. Quid ergo faciem? Rñdēs aut dicebat illis. Qui ha-
ber duas tunicas det nō habēt; & q̄ habet escas similiter faciat.

¶ Homilia beati gregoriū papæ de eadem lectiōe. Habita
ad populū in basilica sancti iohannis baptiste sabbato q̄rtuo
tempoz ante natale xp̄i.

Redemptoris n̄ri p̄cursor quo t̄pe officiū p̄dicationis accepit
memorato romana reipublice principe: & iudeæ regib⁹ de-
signat cum dī. (Anno quinto decimo imperii tiberii cæsar-
is p̄curante pontio pilato iudeā: tetrarcha aut galilee herode &c.) Quia em̄ illum p̄dicare ueniebat: q̄ & ex iudea quosdā & mul-
tos ex gētibus redēpturus erat: per regē gētium & principes iudeoz p̄-
dicationis eius t̄pa designatur. Quia aut gētilitas colligenda & iudea
erat pro culpa perfidie dispergēda: ipsa quoq; descriptio terreni princ-
ipatus oñdit: qm̄ & in romana publica unus p̄fuisse describitur: & in iu-
deæ regno per quartā partem plurimi principabantur. Voce etem̄ n̄ri
redemptoris dī. Omne regnum in seipm̄ diuisum desolabitur. Lique-
ergo qd̄ ad finem regni iudæa peruenerat: q̄ tot regibus diuisa subiace-
bat: apte quoq; non solum q̄bus sub regibus: sed quibus etiā sacerdoti-
bus actum sit: demōstrat. Et q̄a illum iohānes baptista p̄dicabat: quia si-
mul rex & sacerdos existeret: lucas euāgelista p̄dicationis eius t̄pa per re-
gnum & sacerdotiū designauit. (Et uenit in oēm regionē iordanis p̄di-
cans baptismū poenitentiæ in remissionē p̄t̄ōrum.) Cunctis legentib⁹
liquet: quia iohānes nō solum baptismū poenitentiæ p̄dicauit: sed etiā qui-
buldā dedit: sed tñ baptismum suum in remissionem p̄t̄ōrum dare nō
potuit. Remissio em̄ p̄t̄ōrum in solo nobis xp̄i baptisate tribuitur.
Notādum itaq; quod dī p̄dicās baptismum poenitentiæ in remissio-
nem p̄t̄ōrum: qm̄ baptismum qd̄ p̄t̄ā solueret: quia dare nō poterat
p̄dicabat: ut sicut incarnatum uerbum p̄ris p̄currebat uerbo p̄dicatio-
nis: ita baptismum poenitentiæ quo p̄t̄ā soluuntur p̄curreret suo bap-
tisate quo p̄t̄ā solui nō possunt. Ut quia eius sermo p̄currebat p̄sen-
tiā redemptoris: ipsum quoq; eius baptismum p̄cedēdo fieret umbra
ueritatis. Sequitur (sicut scriptum est in libro sermonum Esaię p̄phete.
Vox clamātis in deserto. parate uia domini: rectas facite semitas eius.)
Idem uero iohānes baptista requisitus quis esset: rñdit dicens. Ego uox
clamātis in deserto. Quia (sicut a tea uobis dictum est:) ideo uox a pro-
pheta uocat⁹ est: q̄a uerbum p̄stitit: qd̄ autem clamaret aperuit cum
subditur. (Parate uia dñi rectas facite semitas ei⁹.) Omnis q̄ rectā fidē
& bona opera p̄dicat: quid aliud q̄ uenienti dño ad corda audiētū uia
parat: ut hæc uis gr̄æ penetret: & lumē ueritatis illustret. Ut rectas deo
semitas faciat: dum mundas in animo cogitationes per sermonem bo-
næ p̄dicationis format. (Om̄is uallis implebit: & om̄is mōs & collis hūi-

Luc. xi. c.
Ep̄s fuit rex &
sacerdos.

Joan. i. c.

Joannis bap-
tiste clamor

habitur. Quid hoc loco uallium nomine nisi humiles: quid montium
 & collium nisi superbi homines designantur? In aduentu igitur redēp
 toris nostri ualles implete: montes uero & colles humiliati sunt: quia
 iuxta eius uocē. Omnis qui se exaltat humiliabitur: & qui se humiliat
 exaltabitur: uallis enim impleta crescit. mons: & collis humiliatus de
 crescit. Quia nimirū in fide mediatoris dei & hominū hominis christi
 iesu: & gentilitas plenitudinem gratiæ accepit: & iudea hoc per errorē
 perfidiæ unde tumebat: perdidit. (Omnis ergo uallis implebitur) quia cor
 da humiliū sacre doctrine eloquio uirtutū grā replebuntur. iuxta hoc quod
 scriptū est. Qui emittit fontes in cōuallibus. & unde rursus dicitur: &
 cōualles abundabunt frumento. A montibus namque aqua dilabitur: quia
 superbas mētes ueritatis doctrina deserit. Sed fontes in cōuallibus sur
 gunt: quia mētes humiliū uerbū p̄dicationis accipiunt. Iam uidemus.
 iā cōualles frumento abundare cōspicimur: quia illorū ora pabulo ueri
 tatis completa sunt qui mites & simplices & huic mundo despicabiles
 esse uidebatur. Ipsum quoque iohannē baptistam quia mira sanctitate p̄
 ditum populus uiderat: hunc esse singulariter celsum ac solidum mon
 tē credebat. de quo scriptum est. In nouissimo dierum erit mons do
 mus dñi p̄paratus in uertice montium. Nam hunc esse christū putabāt
 sicut per euāgelinm dicitur. Estimāte autē populo & cogitātibz omni
 bz de iohāne ne forte ipse esset x̄ps: quē & req̄rebāt dicentes. Nūquid x̄ps
 es tu? Sed nisi idē iohānes apud se uallis esset repletus spū gratiæ non fui
 set. Qui ut hoc quod erat ostēderet dixit. Venit fortior me post me cu
 ius non sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. Et rursus ait.
 Qui habet sponsam sponsus est: amicus autē sponsi qui stat & audit eū
 gaudio gaudet p̄pter uocē sponsi. Hoc autem gaudiū meū impletum
 est. Illū oportet crescere me autem minui. Ecce cū pemira operatione
 uirtutū talis esse ut x̄ps esset crederetur: nō solum x̄pm nō se esse r̄ndit
 sed & corrigiā calciamenti eius soluere. i. incarnationis eius mysterium
 p̄scrutari non se dignū esse p̄hibuit. Eius spōsam esse ecclesiā credebāt
 qui hunc christum esse estimabant. Sed ait. qui habet sponsam spōsus
 est. ac si diceret: ego sponsus non sum: sed amicus spōsi sum. Nec p̄pter
 uocem suam sed in uoce spōsi se gaudere p̄hibebat. Quia nō ideole
 tabatur in corde: quā a populis humiliter audiebatur loquēs: sed quia
 ipse ueritatis uocem audiebat intus: ut loq̄retur foras. Quod bene gau
 dium impletum dicit: quia quisquis de sua uoce gaudet: plenum gau
 dium nō habet. A quo & subditur. Illū oportet crescere: me autē minui
 Qua in re q̄rendū est in quo creuit x̄ps in quo minutus est iohannes: ni
 si quod populus iohannis abstinētiā uidens: remotū hunc esse ab homi
 nibz p̄spiciēs: eū esse x̄pm putabat: x̄pm uero cū publicanis comedentē
 iuxta p̄ctōres ambulātem intuens. eum nō x̄pm sed prophetam esse cre

Luc. xviii.

Psal. cxi.
Psal. xliii.

Mich. vi.

Matth. xxiii.
Joan. i. c.Marci. i. c.
Joan. i. c.x̄ps creuit & io
hannes minutus
est.

HOMILIA

debat. Sed dū pe accessum tēp̄is & xp̄s qui ppheta esse putabatur: xp̄s est agnitus & iohannes qui xp̄s esse credebatur ppheta esse innotuit: impletū ē qui de xp̄o su^o p̄cursor pdixit. Illum oportet crescere: me autē minui. In estimatiōe quippe ppli & christus creuit: quia agnit^{us} est qd̄ erat & iohannes decreuit: q̄a cessauit dici qd̄ nō erat. Igitur quoniā & eidē iohannes ideo in sanctitate perstitit: q̄a i cordis hūilitate perdurauit. Et multi iccirco ceciderūt quia ap̄ se ipsos elata cogitatiōe tumuerūt: dicat recte (oīs uallis implebitur: & oīs mōs & collis humiliabitur.) Quia hūiles donū accipiūt qd̄ a se corda supbiētū repellūt. Sequitur. (& erūt praua indirecta & aspera in uias planas) praua directafūt: cū maloz corda p̄ iniusticiā detorta: ad iusticiæ regulā dirigūtur. Et aspera in uias planas imitātur: cū immites atq̄ iracūda mētes p̄ infusionē supernæ gr̄æ ad lenitatē māsuetudinē redeūt. Quando em̄ uerbū ueritatis ab iracūda mēte nō recipit: q̄si asperitas itineris gressum per gētis repellit. Sed cū mens iracūda per acceptā māsuetudinē gr̄am correctiōis uel exhortatiōnis uerbū recipit: ibi planā uia p̄dicator inuenit: ubi prius p̄ asperitate itineris p̄gere id est p̄dicatiōis gressum ponere: nō ualebat. Sequitur. (Et uidebit oīs caro salutāre dei.) Quia oīs caro accipit oīs hō: salutāre dei uidelicet xp̄m. xp̄m in hac uita oīs hō uidere nō potuit ubi ergo in hac sentētia ppheta ppherie oculum nisi ad extremū iudiciū diem tetendit: ubi cū apertis cœlis: ministrātibus angelis considentibus Apostolis in sede maiestatis suæ christus apparuerit: omnes hunc & electi & reprobī pariter uidebūt. Ut & iusti de manere retributiōis sine fine gaudeant & iniusti in ultione supplicii imperpetuū gemant. Nam quia hoc ista sentētia intendit: qd̄ in extremo examine ab oī carne uidebitur: recte subiungitur. Dicebat autem a turbas que exiebant: ut baptizaretur ab eo. Genimina uiperaz quis ostendit uobis fugere a uentura ira? Ventura enim ita est animaduersio ultionis extremæ: quā tunc peccator fungere nō ualet: qui nunc ad lamenta penitentiæ non recurrit. Et notandū quod male soboles maloz parentum actiones imitātes genimina uiperaz uocātur: quia per hoc q̄ bonis inuident: eosq̄ persequuntur: qd̄ qui busdā mala retribuunt: q̄ lesionis proximis inquirunt: qm̄ i his omnibus priorum suorum carnalium uia sequuntur: quasi uenenati filii de uenatis parentibus nati sunt. Sed quia iam peccauimus: quia usum male consuetudinē inuoluti sumus: dicat quid nobis faciendum sit: ut fugere a uentura ira ualeamus. Sequitur. (Facite ergo fructus dignos penitentiæ.) In quibus uerbis notandum est: q̄ amicus sponsi non solum fructus penitentiæ sed dignos penitentiæ admonet esse faciendos. Aliud nāq̄ est fructum facere: aliud dignum penitentiæ fructum facere: ut enim secundū dignos penitentiæ fructus loquamur: sciendum ē quia quisquis illicite nulla cōmisit: huic iure cōceditur: ut licitis utatur: sic

Joan. iij. d.

Esai. xl. a.

Salutare diu
debet omnis
caro qualiter
sit intelligen-
dum.

Uiperarū ge-
nimina uocāt
male soboles.

Fructū facere
re et dignū pe-
nitentiæ fructū
facere sunt di-
uersa.

pietatis opera faciat: ut tñ si uoluerit: ea q̄ mūdī sunt non relinquat.
 At si q̄s in fornicatiōis culpā uel fortasse (qd' graui' est) in adulteriū lap-
 sus est: tātō a se debet illicita abscindere q̄nto se meminit & illicita per-
 petrasse. Neq̄ em̄ per fruct' esse boni operis debet ei': q̄ min' & ei' qui
 āplius deligt: aut eius q̄ in nullis & eius q̄ in q̄busdā facinorib' cecidit:
 & eius q̄ in multis est lapsus. Per hoc ergo qd' dī facite fructus dignos
 poenitētie: uniuscuiusq̄ conscientia puenit: ut tātō maiora q̄rat bonorum
 operum lucra per penitentiā: quāto grauiora sibi intulit damna per cul-
 pam. Sed iudei de generis nobilitate gl'iantes iccirco se agnoscere pec-
 catores nolebāt. quia de abrae stirpe descenderāt. Quibus recte dī: & Luce. iiii. a
 ne ceperitis dicere p̄rem habem' abraā: dico em̄ uobis q̄a potēs est deus
 de lapidib' istis suscitare filios abrae. Quid em̄ lapides nisi corda genti-
 lium fuerūt ad intelligēdum uerbū dei p̄is omnipotentis insensibilia.
 Sicut etiā quibusdā ex iudeis dī. Auferā cor lapideum de carne uīa. Ne Ezech. xi. a
 q̄ immerito lapidis nomine gētes significatæ sunt. q̄a lapides coluerūt.
 Vnde scriptum est. Si res illis fiāt q̄ faciūt ea: & omēs q̄ p̄fidunt in eis. De Psal. cxliii
 quibus nimirum lapidibus filii abrae suscitati sunt. q̄a dum dura corda
 gētilium in abrae semine: i. in xp̄o crediderūt: ei' filii facti sunt: cui' se
 mini unti sunt. Vnde & eisdem gētib' per egregium p̄dicatorem dī.
 Si aut' nos xp̄i ergo abrae semē estis. Si igit' nos per fidem xp̄i: abrae iā Ad gala. iiii. a
 semē existim' iudei p̄pter perfidiam abrae filii eē desierunt. Quia uero
 in illo tremēdi examinis die parentes boni malis filiis prodesse non po- Ezech. xliii. e.
 terunt: testatur propheta qui dicit. Noe & Dauid & Iob si fuerint in me-
 dio eorum: uiuo ego dicit dominus: quia filium & filiam non libera-
 bunt: sed ipsi in iusticia sua liberabunt animas suas: & rursus: quia
 boni filii nihil malis parentibus profint: sed ad reatum potius malorum
 parentum proficiat bonitas filiorum ipsa per se ueritas iudæis non cre-
 dentibus dicit. Si ergo in beelzebub eiicio daemonia: filii uestri in quo Luce. xi. c.
 eiiciunt? Ideo ipsi iudices uestri erunt. Sequitur. (Iam enim securis ad
 radicem arboris posita est. Omnis enim arbor quæ non facit fructum
 bonum excidetur: & in ignem mittetur. (Arbor huius mundi est uni-
 uersum genus humanum. Securis uero est redemptor noster qui uelut
 ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate: sed incidit ex diuinitate. Redēptor n̄
 dī securis.
 Quæ uidelicet securis iam ad radicē arboris posita est: q̄a & si per patiē-
 tiam expectat: uidet tñ quid factura est. (Omnis enim arbor non ferēs
 fructum bonum excidet & in ignem mittet.) Quia unusquisq̄ peruer-
 sus paratam citius gehennæ concrematiōem inuenit: qui hic fructum
 boni operis facere contempsit. Et notādum quod securim nō iuxta ra-
 mos positam: sed ad radicem dicit. Cum enim malorum filii tollūtur:
 quid aliud quam rami infructuose arboris abscindūtur. Cum uero to-
 ta simul p̄genies eum parente tollit infructuosa arbor a radice abscisa
 Arboz non fa-
 ciēs fructus in
 ignē mittetur.

HOMILIA.

est ne iam remaneat unde praua iter soboles succrescat. In quibus iohannis baptistae uerbis constat quod audientium corda turbata sunt: cum protinus subiacerent. (Et interrogabant eum turbae dicentes, quid ergo faciemus?) percussae enim terrore fuerant: quod consilium querebant. Sequitur. (Ridens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas det non habenti. Et qui habet escas similiter faciat) per hoc quod tunica plura est necessaria uisui nostro quam pallium ad fructum dignum penitentiae pertinet. ut non solum exteriora quaeque & nimis necessaria: sed ipsa ualde nobis necessaria diuidere cum proximis debeamus. scilicet uel escam qua carnaliter uiuimus uel tunicam quam uestimus. Quia enim in lege scriptum est. Diliges proximum tuum sicut teipsum: in proximum amare conuincit qui non cum eo in necessitate illius etiam ea quae sibi sunt necessaria partit. Idcirco ergo de diuidendis cum proximo duabus tunicis datur preceptum: quia hoc de una dici non potuit quonia si una diuiditur nemo uestitur. In dimidia quippe tunica & nudus remanet qui accipit & nudus qui dedit. Inter haec autem sciendum est quantum misericordiae opera ualeant: cum ad fructus dignos penitentiae ipsa praeter ceteris precipiantur. Hic etiam per semetipsam ueritas dicit. Date elemosinam: & ecce omnia munda sunt uobis. Hinc rursus ait. Date & dabit uobis. Hinc scriptum est. Ignem ardere exinguit aqua: & elemosina resistit peccatis. Hinc iterum dicitur. Conclude elemosinam in corde pauperis: & haec pro te exorabit. Hinc bonus pater innocentem filium ammonet dicens. Si multum tibi fuerit: abundanter tribue. si exiguum fuerit etiam exiguum libenter impartiri stude. Ut autem quanta esset uirtus in continentia & susceptione indigentium redemptor noster ostenderet dixit. Qui recipit prophetam in nomine prophetae. mercedem prophetae accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. In quibus uerbis notandum est quia non ait mercedem & prophetam. uel mercedem de iusto: sed mercedem prophetae: & mercedem iusti accipiet. Aliud est enim merces de propheta. aliud merces prophetae: atque aliud merces de iusto aliud merces iusti. Quid est enim dicere mercedem prophetae accipiet: nisi quia is qui prophetam sua largitate sustentat: quauis ipse prophetiam non habeat: apud omnipotentem tamen dominum prophetiae praemia habebit. Ite enim fortasse iustus est. Et quanto in hoc mundo nihil possidet: tanto loquendi pro iusticia fiducia maiorem habet. Hinc dum ille sustentat: qui in hoc mundo aliquid possidet: & fortasse pro iusticia adhuc loqui libere non presumit: iusticiae illius libertatem sibi participem facit: ut cum eo pariter iusticiae praemia recipiat: quae sustentando adiuuit: quatenus eadem iusticiam libere loqui potuisset. ille prophetiae spiritu plenus est: sed tamen corporeo eget alimento: & si corpus non reficitur: certum est quod uos ipsa subtrahatur. Qui igitur alimentum prophetae propter hoc quod propheta est tribuit: prophetiae illius uires ad loquendum dedit. Cum propheta ego mercedem prophetae recipiet. Quia & si spiritu prophetiae plenus non fuit: hoc tamen ante dei oculos exhibuit: quod habuit. Hinc est quod

Mat. xxi. d.
Leuiti. xix. d

Luce. xi. f.
Luce. vi. f.
Eccle. iii. d
Eccle. xxix. b
Lbo. iiii. b.

Matthe. i. d

Mercedem pphetae & mercedem de ppheta recipere differunt

Corpus si non reficitur uox ipsa subtrahitur.

de quibusdā peregrinātibz frībuz. Caio per ioānem dicitur. Pro no-
mine enim chrīti profecti sunt nihil accipientes a gentilibus. Nos er-
go debemus suscipere huiusmodi: ut cooperatores sim⁹ ueritatis. Qui
enim spiritualia dona habentibus temporalia subsidia tribuit: in ipsis
donis spiritualibus cooperator existit. Nam cum pauci sunt qui spiri-
tualia dona percipiunt & multi qui rebus temporalibus abundant: per
hoc se uirtutibus pauperum diuites inserunt: quod eisdem sanctis pau-
peribus de suis diuitiis solatiātur. Vnde cum per Esaiæ uocē dominus
derelictæ gentilitati. i. sanctæ ecclesiæ spiritualium uirtutum merita
tanquam deserto arbusta promitteret: ulmum quoq; pariter promisit
dicens. Ponam desertum in stagna aquarum: & terram inuiam in riu-
os aquarum dabo in solitudine cedrum & spinā myrtum & lignum
oliuæ: ponam in deserto abietē ulmum & buxum simul: ut uideant &
sciant & recogitēt & intelligāt pariter. Desertum quippe dñs in stagna
aquarum & terrā inuiam in riuos aq̄rum posuit. q̄a gētilitati q̄ pri⁹ per
ariditatē mētis nullos bonoz opez fruct⁹ ferebat: per fluēta sanctæ p̄di-
cationis dedit. Et ipsa ad quam prius pro asperitate sue siccitatis uia p̄di-
catoribus non patebat: doctrinæ postmodum riuos emanauit. Cui ad
huc ex munere magno promittitur. dabo in solitudinem cedrū & spi-
nam. Cedrum quia magni odoris est atq; impatibilis naturæ: iure acci-
pimus in promissione. De spina uero cum peccanti homini dictum sit.
Terra tua spinas & tribulos germinabit tibi. quid mirū si sanctæ eccle-
siæ illud promittitur: quod peccanti homini pro pena multiplicatur?
Sed cedri designantur nomine hi qui uirtutes & signa exhibent in sua
operatione. Qui dicere cū paulo ualent: chrīti bonus odor sum⁹ deo.
Quoz corda ita interno amore solidata sunt ut eadē iam terreni amo-
ris putredo nulla corrūpat. Per spinam uero signati sunt doctrinæ spi-
ritualis uiri qui dum de peccatis ac uirtutibus differunt & modo æterna
supplicia minantur modo coelestis regni gaudia promittunt: corde au-
dientium pungunt. Sicq; mentem dolore compunctionis perforant ut
ab eorum oculis quasi quidam sanguis animæ lachrymæ decurant.
Myrtus uero temperatiue uirtutis est: ita ut dissoluta membra temperā-
do constringat. qui itaq; per myrtum nisi hi significati sunt qui afflictio-
nibus pximorum compati sciūt: eorūq; tribulatiōem per cōpassionem
temperāt: iuxta hoc qđ scriptum est. Gras aut deo q̄ consolatur nos in
omni tribulatiōe nra: ut possim⁹ & ipsi p̄solari eos qui in omni pressura
sunt. Qui dum afflictis pximis uerbum uel opem consolatiōis ferunt:
eos p̄culdubio ad statū rectitudinis restringunt: ne immoderata tribu-
latione in desperationē soluant. Quos aut per oliuā nisi misericordes
accipimus: Quia & grece oleos misericordia uocatur: & quasi oliuę li-
quor ante dei omnipotentis oculos misericordiæ fructus lucent. Cui

i. Joan. 14. e.

Bona spūalia
pcipiūt pauca

Esaię. xli. 8.

Desertū in sta-
gna aquarum
posuit dñs.

ibidem.

Gen. 14. 6.

Cedrus quos
designat.
ij. Corint. 11. d.Predicatores
p̄nt spine dici.

ij. Corint. 1. a.

Oliuę miseri-
cordes notat.

Isaie. xli. c.
Abies quos re-
pſentat.

Ulmus quos
designat.

Buxus quos
designat.

Quare in ecclesia
iste arbores
ponuntur

Matthe. x. d

adhuc in pmissione subiungit. Ponam in deserto abietem ulmū & bū-
xū simul. Quid per abietē q̄ ualde crescendo ad aeris alta sustollit: nisi
hi designati sunt q̄ intra sc̄tam ecclesiā adhuc in terrenis corpibus po-
siti iā coelestia cōtemplant? Et q̄uis de terra nascendo exierunt: cōtem-
plando tñ iam iuxta æthera uerticem mentis extollūt. Et qd̄ per ulmū
nisi seculariū mentes ex̄p̄se sunt: q̄ dū terrenis adhuc curis seruiūt: nul-
lum uirtutū spūalium fructū ferūt. Sed & si fructū ppriū ulm⁹ non ha-
bet: portare tñ uitem cū fructu solet. Quia & seculares uiri intra sacrā
ecclesiā q̄uis spūaliū uirtutū dona nō habeāt: dū tñ sc̄tōs uiros dōis spi-
ritualib⁹ plenos sua largitate sustentāt: qd̄ aliud q̄ uitē cū botris portāt
Bux⁹ aut̄ quos alios designat q̄ in altum nō p̄ficit: & q̄uis fructum non
habeat uiriditatem tñ habet: nisi eos q̄ itra sanctā ecclesiā adhuc ex eta-
tis infirmitate bona opera facere nō ualēt. sed tñ parētū fideiū credulī-
tate seq̄ntes: fidē perpetuæ uiriditatis tenēt. Post q̄ omnia apte subiūgi-
tur. Ut uideāt & sciāt & cogitēt & intelligāt pariter. Ad hoc em̄ cedr⁹
in ecclesia ponit: ut q̄sq̄s a pximo odoramina uirtutū spūaliū trahit: ip̄e
quoq̄ i eterne uite dilectiōe nō torpeat sed ad donoꝝ celestiuū desideria
ignoscat. Ad hoc spina ponit ut q̄ p̄dicatiōis ei⁹ uerbo cōpūct⁹ fuerit:
ip̄e quoq̄ exemplo illi⁹ discat corda seq̄ntiū p̄dicatiōis uerbo cōpū-
gere. Ad hoc myrt⁹: ut q̄ in ardore tribulatiōis ab ore uel opere proxi-
mi cōpatientis temperamētū cōsolatiōis accepit: ip̄e etiā discat quem
admodum afflictis pximis suæ cōsolatiōis tēperamētū p̄ferat. Ad hoc
oliua ponit: ut q̄ aliene misericordie opa cognoscit: discat quē admo-
dum debeat indigenti pximo & ip̄e misereri. Ad hoc abies ponit ut q̄
q̄s uim cōtemplatiōis ei⁹ agnouerit: ip̄e quoq̄ ad cōtemplāda eterna
p̄mia succendat. Ad hoc ulm⁹ ponit. ut q̄sq̄s intuefeū q̄ habere fructū
uirtutum spūalium nō ualet: sed tñ & eos qui spūalib⁹ donis ple-
ni sunt sustentat. Ip̄e quoq̄ sc̄tōꝝ uitæ q̄nta ualet largitate inseruiat: &
coelestiuū donoꝝ botros quos gignendo nō ualet: sustentādo ferat. Ad
hoc bux⁹ ponit. ut qui habere multos adhuc in infirma etate positos ue-
re fidei uiriditātē cōsiderat esse etiā ip̄e infidelis erubescat. Bñ ergo des-
criptis pri⁹ arborib⁹ dicitur. Ut uideant sciāt & cogitent & intelligant
Vbi & apte subiungit pariter. Quia cum in sanctam ecclesiā diuer-
si hominū mores diuersi sunt & ordines: necesse est ut oēs simul discāt
dum in ea spūalis uiri diuerse q̄litas: etatis: & ordinis ad imitandū
simul uidētur. Sed ecce nos dum mōstrare ulmū q̄rim⁹: p̄ multa arbu-
sta lōgius euagati sum⁹. Ad hoc itaq̄ p̄pter qd̄ p̄phetæ testimonia p̄-
t̄ alim⁹: reuertamur. Qui recipit p̄phetā in nomine p̄phetæ: mercedē
p̄phetæ accipiet. Quia & si ulm⁹ fructum nō habet: uitē tñ cum fructi-
bus portans hec ipsa sua efficit: q̄ bene sustentat aliena. Quia uero ad
magna nos opera ioānes ammonet dicens. Facite ergo fruct⁹ uos

penitentie) & rursus. (Qui habet duas tunicas det non haberi: & qui habet escas similiter faciat) iam patenter datur intelligi quid est quod ueritas dicit. A diebus iohannis baptiste usque nunc regnum celorum uim patitur: uiolenti rapiunt illud. Que superne uerba sententie nobis sunt magnopere perscrutanda. Nam querendum est quomodo uim perpeti regnum celorum possit. **Regnum celorum patitur uim.** Quis enim celo uiolentiam irrogat? Et rursus querendum est: si pati uim regnum celorum potest: cur eadem uim a diebus iohannis baptiste: & non est ante pertulerit? Sed cum lex dicat. Si quis haec uel illa fecerit morte moriatur: cunctis legentibus liquet: quia peccatores quosque pena sue seueritatis pertulit: non autem per penitentiam ad uitam reduxit. Cum uero iohannes baptista redemptoris gratiam percurrens penitentiam predicabat: ut peccator qui ex culpa est mortuus: per uersionem uiuat. perfecto a diebus iohannis baptiste regnum celorum uim patitur. Quid est autem regnum celorum nisi locus iustorum? Soli enim iustis coelestis patrie premia debentur: ut humiles: casti: mites: atque misericordes ad gaudia superna perueniant. Cum uero quis uel superbia tumidus: uel carnis facinore pollutus: uel iracundie facibus accessus: uel crudelitate impius post culpas ad penitentiam redit: & uitam eternam percipit: quasi in locum peccator inter alienum. A diebus ergo iohannis baptiste regnum celorum uim patitur & uiolenti rapiunt illud. Quia qui penitentiam peccatoribus indixit quod aliud quam regno celorum fieri uiolentiam docuit? **Regnum celorum est locus iustorum** Recogitemus ergo fratres charissimi mala que facimus & nosmetipsos aspidius lametis atteramus. Hereditatem iustorum quam non tenuimus per uitam: rapiamus per penitentiam. Vult a nobis omnipotens deus tale uiolentiam per penitentiam perpeti. Nam regnum celorum rapi uult nostris fletibus: quod nostris meritis non debetur. A spei ergo certitudine nulla nos malorum nostrorum qualitas: nulla quantitas frangat. Prestat magnam uenie fiduciam latro ille uenerabilis: qui non inde uenerabilis unde latro. Nam latro ex crudelitate: uenerabilis ex professione. Cogitate ergo cogitate que sint incomprehensibilia in omnipotenti deo misericordiae uisceras. **Latro bonus dicitur uocabatur deus mas magnam prestat peccatoribus uenie fiduciam.** Latro iste cruentis manibus abstractus a facie itineris: suspensus est in patibulo crucis. ibi confessus est: ibi sanatus est: ibi audire meruit: hodie mecum eris in paradiso. quod est hoc? Quis tantam bonitatem dei dicere: quis estimare sufficiat? De ipsa pena criminis peruenit ad premia uirtutis. **Luce. xxiii. f** Idcirco autem omnipotens deus electos suos in quibusdam lapsibus cadere permittit. ut aliis in culpa iacentibus si toto ad eum corde confurgant spem uenie reddat & eis per lamenta penitentiae uiam pietatis aperiat. Exerceamus ergo nosmetipsos in lametis: extinguiamur flectibus & dignis poenitentiae fructibus culpas que fecimus: tempora indulta nobis ad indulgentiam non pereant: quia qui multos a suis iniquitatibus iam sanatos aspiciamus quid aliud quam superne misericordiae pignus tenemus? Adiuuat ipse quem amamus iesus christus dominus noster. Qui cum patre & spiritu sancto uiuit & regnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

HOMILIA

¶ Segmentum ex principio euangelii iohannis primo capite littera. a. quod canitur in die natiuitatis Domini ad Missam maiorem.

In principio erat uerbum: & uerbum erat apud deum: & deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso uita erat: & uita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet: & tenebre eam non comprehendunt. Fuit homo missus a deo: cui nomen erat iohannes. Hic uenit in testimonium: ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux uera: quae illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. In mundo erat & mundus per ipsum factus est. & mundus eum non cognouit. In propria uenit: & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus: neque ex uoluntate carnis neque ex uoluntate uiri: sed ex deo nati sunt. Et uerbum caro factum est: & habitauit in nobis: & uidemus gloriam eius: gloriam quasi unigeniti a patre: plenum gratiae & ueritatis.

¶ Homilia beati Augustini episcopi de eadem lectione.

Quia temporalis mediatoris dei & hominis iesu christi natiuitatem quae hodierno die facta est sancto uerbis euangelistarum matthei uidelicet & luce manifestata cognouimus: libet et de uerbi id est diuinitatis eius eternitate in qua patri manet semper aequalis: beati iohannis euangeliste dicta scrutari: qui singulari priuilegio meruit castitatis: ut ceteris aliorum diuinitatis ipsius caperet simul & patefaceret archam. Neque enim frustra in cena supra pectus domini iesu recubuisse perhibetur: sed per hoc typice docet: quia celestis haustum sapientiae ceteris excellentius de sanctissimo eiusdem pectoris fonte potauit. Unde & merito in figura quatuor animalium aequale uolanti comparatur. Cunctis quippe auibus aequale celsius uolare: cunctis animantibus clari solis radiis infigere consueuit obtutus. Et ceteri euangeliste quasi in terra ambulat cum domino: qui temporalis eius generationem pariter & temporalia facta sufficienter exponentes: pauca de diuinitate dixerunt. Hic autem quasi ad celum uolat cum domino: qui per pauca de temporalibus eius actibus edifferens: eternam diuinitatis eius potentiam: per quem omnia facta sunt: sublimius mente uolando: & limpidius speculando cognouit. ac nobis cognoscendam scribendo tradidit. Ergo alii euangeliste christum ex tempore natum describunt. Iohannes eundem in principio testatur fuisse dicens. (In principio erat uerbum.) Alii inter homines eum subito apparuisse commemorant. Ille ipsum apud deum semper fuisse declarat dicens. (Et uerbum erat apud deum.) Alii uerum hominem. Ille uerum confirmat deum esse dicens. (Et deus erat uerbum.) Alii hominem eum apud homines

Omnia per ipsum facta sunt. &c. aliter adnotatis ex grecis uallis: sic ipse sunt motus sine ipso factum est nihil quod factum est. (et sequitur distincta sententia.) In ipso uita erat &c. In mundo erat &c. usque ad receperunt eum ponitur ter ipsum eum. ubi illud id potius dicendum erat quod ad uerbum referatur & declarat ual. deceptum esse interpretem in greco. Qui credunt in nomine eius grece est in nomen eius. Item ex deo nati. potius est geniti. Gloria quasi dicendum erat uelut aut tamen quod quasi non implet ueritatem glorie plenam. non ut plerique putant accusatiui casus est sed nominatiui. s. f. c. s. est plenum gratiae & ueritatis. uerbum autem apud grecos masculinum. est propterea apud id genus transference redum erat inquit ual. s. sermo quod magis signum quod uerbum maxime quod de filio dei loquitur. Celsius cunctis auibus uolantibus aequale.

temporaliter conuersatum. Ille deum apud deum in principio manens
 temondit dicens. (Hoc erat in principio apud deum.) Alii magnalia:
 quæ in homine gessit perhibent. Ille quod omnem creaturam uisibilis
 lem & inuisibile per ipsum deus pater fecerit docet dicens. (Omnia per
 ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil.) Et mire beatus iohannes
 in initio euangelii sui de diuinitate saluatoris & fidem recte credentium
 sublimiter imbuuit. & hereticorum perfidiam potenter exuperat. Fuerunt
 namque heretici qui dicerent: Si ergo natus est christus. erat tempus quan-
 do ille non erat. Quos primo sermone redarguit cum ait. (In princi-
 pio erat uerbum.) Neque ait in principio cepisse esse uerbum: ut uidelicet
 eum non ex tempore ortum: sed ante ortum temporum existentem: ac per
 hoc sine ullo temporis initio de patre natum monstraret. Iuxta quod ipse
 loquitur in prouerbiis. Dominus possedit me in initio uiarum suarum
 antequam quicquam faceret a principio: ab æterno ordinata sunt. Itē
 fuerunt hæretici qui tres sanctæ trinitatis personas esse negantes dice-
 rent. Idē deus quā uult pater est: quā uult filius est quā uult spiritus sanctus ē. ip-
 se tamē unus ē. Quorum destruēs errorem: subiungit. (Et uerbū erat
 apud deum.) Si enim alius apud alium erat: duo sunt profecto pater &
 filius: & non unus. Ipse modo pater: modo filius: modo etiam spiri-
 tus sanctus. quasi mutabilis sit diuinæ substantiæ natura. (cum apertis-
 sime iacobus dicat apostolus.) Apud quem non est transmutatio: nec
 uicissitudinis obumbratio. Item fuere quidam prauis dogmatis aucto-
 res qui christum hominem tantum confitentes: deum prorsus esse nō
 crederent. Quos consequenter opprimit cum ait. (Et deus erat uerbū)
 Fuere alii qui deum quidem illum: sed ex tempore incarnationis fa-
 ctum: non autem æternum ante secula natum esse a patre putarent.
 Unde quidam taliter dixisse commemoratur. Non inuideo christo fa-
 ctō deo: quoniam & ego si uolo possum fieri secundum ipsum. Et ho-
 rum nephandam refellit sententiam euangelista cum ait. (Hoc erat in
 principio apud deum.) id est hoc uerbum quod deus est: non ex tempo-
 re cepit: sed in principio erat deus apud deum. Item fuere ueritatis ini-
 mici: qui christum & ante partum uirginis fuisse iam non negarent: nō
 tamen natum ex patre deum sed factum a patre. & ideo minorem patre:
 quia creaturam crederēt. Etiam hos damnat euāgelicus sermo qui di-
 cit. (Omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil.) Si em̄ ni-
 hil creaturarum sine ipso factum est: patet profecto quia ipse creatura non
 est: per quem omnis creatura facta est. Et ne quis audiēs factam per deum
 creaturam mutabilem crederet: eius uoluntatem quasi subito uellet face-
 re creaturam: quam ab æterno nunquā fecisset: manifeste docet euan-
 gelista factam quidem in tempore creaturam: sed in æterna creatoris
 sapientia quādo & qualis crearetur semper fuisse dispositum & hoc est

Destruitur
 sententiæ de
 hereticorum
 errorum
 ex quibus
 quos
 designat hic
 augustinus.
 pro-
 uerbio. viii. c.
 Scelus hereti-
 corum error.

Jaco. j. e.
 Tertius de-
 struitur

Quartus er-
 ror seu opinio
 damnatur.

Quinta prauis
 hereticorum
 refellitur.

quod ait. (Quod factum est in ipso uita erat.) id est quod factum in tē-
 pore siue uiuens: siue uita carens apparuit: omne hoc in spūali factoris
 rōne semper uixerat: & uiuit. Non quia coeternum est creatori quod crea-
 uit: sed quia coeterna est illi ratio uoluntatis suae in qua ab aeterno ha-
 buit & habet quid & quā crearet: qualiter creatum gubernet: ut maneat
 ad quē finem singula quae creauit: perducatur. Sequitur. (Et uita erat lux ho-
 minum.) Quo uerbo aperte docet quod ipsa uitalis ratio per quā omnia
 disposita sunt: & regunt: non oēm creaturā sed rōnabilem tñ ut sape-
 re possit illuminat. Homines nāque qui ad imaginem dei facti sunt per-
 cipere sapientiā pñt. animalia non pñt. Sed & animalis quicumque est ho-
 mo nō percipit ea quae sunt spūs dei. Vnde bñ cum dixisset (& uita erat lux
 hominum.) Subiūxit. & de his qui ad humanae pditionis honore pcul re-
 cedentes comparati sunt iumentis insipientibus & similes facti sunt illis: at-
 que ideo recte a ueritatis luce priuauit. (Et lux in tenebris lucet. & tenebrae
 eam non comprehendunt.) Lux quippe est hominum xps: qui omnia quae illumi-
 nari merentur corda hominum: suae p̄sentia cognitiōis illustrat. Te-
 nebrae autē stulti sunt & iniqui: quorum ceca p̄cordia lux aeternae sapiētia
 qualia sunt manifeste cognoscit: quāuis ipsos radios eiusdem lucis ne-
 quaquam capere per intelligentiā possint. Veluti si cui libet ceco iubar solis
 oñditur: nec tñ ipse solem eius lumine perfusus aspiciat. Sed nec tñ tales
 omnino superna pietas despexit: neque medela eis salutis quae ad uidendam
 lucē peruenire possint adhibuit. Ipsa lux inuisibilis. Ipsa dei sapiētia car-
 ne in qua uideri possit induta est quae in habitu hominis apparēs & loquēs ho-
 minibus paulatim fide purificata eorum corda ad cognitiōem suae di-
 uine uisiōis perueheret. Missus est autē illum homo magni meriti cuius te-
 stimonio pararetur omnes ad audiēdā mox ut appareret: ipsam dei sapi-
 entiā. Ad uidendum iam solē iustitię nube ipsius corporis tectū id est ad
 uidēdum audiēdumque hominem: qui deus eēt: plenum gr̄ae & ueritatis.
 Fuit homo inquit missus a deo: cui nomē erat ioānes. Hic uenit in tes-
 timoniū ut testimoniū perhiberet de lumine ut oēs crederent per illū.
 Non ait ut oēs crederēt in illum. Maledictus homo: qui confidit in ho-
 mine: & ponit carnem brachiū suum: sed ut oēs crederēt per illū. Hoc
 est per illius testimoniū crederent in lucē: quā necdū uidere nouerant:
 deū uidelicet ad dñm nrm iesum xpm: qui de se ipso testatur. Ego sum
 lux mundi qui sequitur me: non ambulat in tenebris: sed habet lumen
 uitę. Sequitur. (Non erat ille lux: sed ut testimoniū perhiberet de lumine
 Et lux uera quae illuminat oēm hominē ueniētē in hunc mūdum.) Et
 sancti quidem homines lux sunt recte uocati: dicente ad eos domino.
 Vos estis lux mundi & apostolo paulo. Fuistis enim aliquando tene-
 brae: nunc autem lux in domino. Sed multum distat inter lucē quae illumi-
 natur & lucem quae illuminat: inter eos qui participationem uere lucis ac-

Solā creaturā
 rōnalē: ut sape
 possit illumi-
 nat deus.
 Animalis hō non
 percipit quae sunt
 spūs dei.
 Psal. xlviii.

Stulti & iniqui
 tenebrae sunt.

1 Pet. xvii. a

Joānis. vii. b

Sancti homines
 lux uocantur.

Matth. v. b.
 Ephe. v. b

cipiūt ut luceāt: & ipsam lucē perpetuā: que nō solū lucere in seip̄a: sed
 sua presentia quoscūq; attigerit illustrare sufficit. Ad cuius cōparatio-
 nem uere lucis nō tātū minores quilibet electi: uerū etiā ip̄e iōānes quo
 maior inter natus muliez nō surrexit. lux nō esse asseritur: ut uidelicet
 nō esse xp̄s quod putabatur: mōstraretur. Ille enim (ut scriptū est) erat
 lucerna ardens. Ardens scilicet fide & dilectione. lucens uerbo & actio-
 ne. Gratiā uere lucis pectoribus infundere solius est eius de quo dicitur
 (Erat lux uera que illuminat oēm hominē ueniētem in hūc mundū.
 Oēm uidelicet qui illuminatur siue naturali ingenio: seū sapiētia diui-
 na. Sicut em̄ nemo a seip̄o esse potest: ita etiā nemo a seip̄o sapiens eē
 pōt: sed illo illustrāte de quo scriptū est. Omnis sapiētia a dño deo est.
 Cuius utrāq; naturā: & diuinā uidelicet: qua semp̄ ubiq; totus māet: &
 humanā: ex qua in tēpore natus: loco inclusus apparuit: cōsequēter euā-
 gelista describit. dicēs. (In mūdo erat: & mund⁹ per ip̄m fact⁹ ē: & mun-
 d⁹ eum nō cognouit. In pp̄ria uenit & sui eum non receperūt. In mun-
 do q̄ppe erat: & mūd⁹ per ip̄m fact⁹ est q̄ de⁹ erat: quia tot⁹ ubiq; quia
 sue p̄sentia maiestatis sine labore regit & sine onere cōtinet. quod fecit
 (Et mūdus eū nō cognouit: quia lux in tenebris lucet: & tenebre eā nō
 cōprehēderunt.) Mūdū nāq; hoc loco dicit homines mūdi amore dece-
 ptos: atq; in herendo creature ab agnoscenda creatoris sui maiestate re-
 flexos. In pp̄ria uenit: quia in mūdo. quē p̄ diuinitatē fecit: p̄ huma-
 nitatē apparuit. In pp̄ria uenit: quia in gēte iudea: quā sibi p̄æ cæter-
 ris nationibus speciali gr̄a copulauerat: incarnari dignat⁹ est. In mun-
 do ergo erat: & in mūdū uenit. In mundo erat p̄ diuinitatē. In mundū
 uenit per incarnationē. Venire quippe uel abire humanitatis ē: mane-
 re diuinitatis. Quia etgo cū in mundum esse per diuinitatē: mūd⁹ eum
 nō cognouit. dignat⁹ ē uenire in mundū per humanitatem: ut ut sic eum
 mundus cognosceret. Sed uideam⁹ qd̄ sequit̄. In pp̄ria uenit: & sui eum
 nō receperunt. (Quē em̄ in potētia deitatis cuncta creatū regētēq; non
 cognouerāt: ip̄m in carnis infirmitate miraculis coruscātē recipere no-
 luerant. Et qd̄ graui⁹ est: sui eum nō receperunt hoīes. s. quos ip̄e crea-
 uit. Iudei quos peculiarē sibi elegerat in plebem. quib⁹ sue cognitionis
 reuelauerat archanum: quos mirificis patrum glorificauerat actib⁹: q̄
 b⁹ sue legis doctrinā contulerat. Ex quibus se incarnandum pro mise-
 rat: & in qb⁹ se incarnatum ut promiserat ostendit. Ipse eum recipere
 uenientē magna ex pte recusaz. Neq; em̄ oēs recusarūt: alioquin null⁹
 esset salu⁹. Nūc aut̄ multi eum ex utroq; pp̄lo credēdo receperunt. De
 quibus euāgelista cōsequēter insinuat dicens. (Quotquot autē rece-
 perunt eum dedit eis potētatē filios dei fieri: his qui credunt ī nomi-
 ne eius.) Cōsideremus fratres charissimi quāta gr̄a redemptoris n̄ri: q̄
 magna sit multitudo dulcedinis eius. Unicus ex patre natus est: & no-

Mat. xj. b.

Joan. v. l.

Sicut a seip̄o
 nemo esse po-
 test. ita a seip̄o
 nemo sapi-
 ens esse potest
 Ecclesia. j. a.

Mūdus quos
 designat.

Venire huma-
 nitatis mane-
 re. diuinitatis
 est.

HOMILIA

Quare deo dignatus est fieri homo.

Abacuc. ii. a.
Fides sine op^{er}
b^{us} mortua est.

Actus. x. c.

Jo. i. iij. a.

Jo. i. ibidem.

Sene. xlv. c.

Luce. iij. b.

Xps ab incar-
nationis tem-
pore ex diuini-
tate carne &
anima constat
verus homo.

luit remanere unus. Descendit ad terram ubi fratres sibi: quibus regnū patris sui dare posset acquireret. Deus ex deo nat^{us} est: & noluit esse dei tantum filius. Fieri homo dignus est: non amittens quod erat: sed affluens quod non erat ut per hoc homines in dei filios transferet: glorieque sue faceret coheredes: quod quod ipse semper habebat per naturā: incipient habere per gratiā. Cōsideremus quāta uirtus ē fidei: cui^{us} merito potestas datur hoībus filios dei fieri. Vnde bene scriptū est quia iustus ex fide uiuit. Viuit em̄ iustus ex fide: nō illa quæ labioꝝ tantū cōfessione p̄fertur: sed ea quæ per dilectionē operatur. Alioquin fides si non habeat opera mortua est in semetipsa. Nullus seipsum despiciat. Nullus de sua salute desperet. Curramus oēs: curramus singuli: ut qui eram^{us} lōge: mereamur fieri prope in sanguine xp̄i. Videamus quod dicitur. (Quia quotquot receperūt eū: dedit eis potestātē filios dei fieri.) Quotquot inquit receperūt. Nō est em̄ personarū acceptor deus: sed in oī gēte que timet eum & operatus iustitiā acceptus est illi. Quo autē ordine credētes filii dei possunt fieri & quātū hec generatio a carnali dicitur subsecutus euāgelista designat (qui nō ex sanguinibus inquit: neque ex uolūtate carnis: neque ex uolūtate uiri sed ex deo nati sunt.) Carnalis quippe nra singulorū generatio ex sanguinibus. i. ex natura matris & foemine a cōplexu uulgi duxit originē. At uero spūalis spūs sct̄i gr̄a ministratur: qua a carnali distinguēs dñs ait. Nisi qui renat^{us} fuerit ex aqua & spū sctō: non potest introire in regnū dei. Quod natū est ex carne caro est: & quod natum ē de spū: spūs est. Verū ne quis hoīem dubitet filiū esse dei: dat exēplū euāgelista. Quia & ipse filius dei hō fieri & inter hoīes habitare dignatus est ut hūane particeps exiitēdo fragilitatis hoīis diuinæ uirtutis sue donaret esse particeps. (Et uerbū caro factū ē & habitabit in nobis) quod est dicere: & fili^{us} dei hō fact^{us} est: & inter hoīes p̄uersatus est. Solet uāque scriptura modo anime: modo carnis uocabulo totū designare hominē. Anime uidelicet ut scriptū est. Quia descēdit iacob in egyptū in animab^{us} septuaginta. Carnis uero ut rursus scriptū est. Et uidebit omnis caro salutare dei: uerū em̄ uel aiā sine corporibus descēdere in egyptum: uel caro sine aiā uidere aliquid potest: sed hic p̄ aiā totus hō. ibi signatur per carnem. Sic ergo hoc loco quod dicitur. Et uerbū caro factū est nihil aliud debet intelliigi quā si diceret: & deus hō factus est: carnē uidelicet induēdo: & aiā: ut sicut quisq^{ue} nīm un^{us} hō ex carne cōstat & anima ita unus ab incarnationis t̄pore xp̄s ex diuinitate: carne & anima constet. De^{us} ab æterno in eternū existēs uer^{us} ut erat: hominem ex t̄pore assumēs in unitatē sue persone uerā quā nō habuerat: induit carnē. Sequitur. (Et uidimus gloriā eius: gloria quasi unigenitiā patre: plenū gratie & ueritatis. (Gloriā xp̄i quā ante incarnationē uidere non poterāt hoīes: post incarnationē uiderunt. Aspiciētes humanitatē miraculis refulgē

rem & intelligētes diuinitatē intus latitantē. Ille maximæ: q̄ & ei⁹ claritatē ante passionē trāfigurati in mōte sctō cōtēplari meruerunt: uoce *Luce. iiii.* delapsa ad eū huiuscemodi a magnifica gloria. Hic est fili⁹ meus dilectus in quo mihi cōplacui. Et post passionē resurrectionis ascēsiōisq; ipsius gloria p̄specta: spūs ei⁹ sunt dono mirifice reſecti. Quib⁹ omnibus manifeste cognouerūt qđ hmōi gloria nō cuilibet sctō: sed illi solū hominiq; esset in diuinitate unigenit⁹ a p̄re p̄ueniret. Quod autē seq̄t. (Plenū gr̄æ & ueritatis) Gr̄a plen⁹ erat idē homo xp̄s iesus: cui singulari mūere p̄æ cæteris mortalib⁹ datū est: ut statim ex quo in utero uirginis p̄cipi: & homo fieri inciperet: uer⁹ esse & de⁹. Vnde & eadē gloriosa *Gloriosa & q̄ maria nō solū xp̄i sed & dei genitrix recte credēda & p̄fitēda est.* semp̄ uirgo maria nō solū hominis xp̄i: sed & dei genitrix recte credēda & p̄fitēda est. I de ueritate plen⁹ erat & ipse. Ipsa uidelicet uerbi diuinitate q̄ hominē illū singulariter electū cū quo una xp̄i p̄sona eēt assu- *da est.* mere dignata est. Nō aliqd̄ suæ diuinæ substantiæ (ut hæretici uolunt) in faciendā hominis naturā cōmutās sed ipse apd̄ p̄rem manēs totum qđ erat totā de semine dauid naturā ueri hominis q̄ nō habebat suscipiens. Vnde oportet fr̄es charissimī ut q̄ hūanā redēptoris n̄i natiuitatem hodie ānuā deuotiōe recolim⁹ & diuinā pariter & humanā ei⁹ naturā non ānuo sed p̄tinuo semper āplectatur amore. Diuinā per q̄ creati sum⁹: cū non essem⁹. Humanā per q̄ recreati sum⁹ cū perditū essem⁹. *Hūanitas xp̄i nequit nos re- creare sine diuinitate diuinitas uero recte potuit.* Et qđ diuina p̄ditoris n̄i uirtus sine assumptione hūanitatis nos recreare erat idonea. Vna autē eiusdē redēptoris n̄i infirmitas sine assumptione se: & inhabitāte in se: & operāte per se diuinitate nos recreare nequuit. Atq; ideo (uerbū caro factū est) idē deus homo fact⁹ est. Et habitauit in nobis: ut per cognitū nobis hominis habitū in nobis conuersando cōgrue nos ad loq̄ndum instruere: nobis uiuendi uia p̄bere: pro nobis cōtra hostem cōfligere: nostrā mortem moriendo ac resurgendo posset destruere. Per cōternā uero deo p̄ri diuinitatem nos interiori uiuificādo ad diuina sustolleret: remissionemq; nobis p̄ctōꝝ pariter & spūs sancti dona concederent: & post bonoꝝ perfectionem op̄e non solū nos ad uidendā gloriā clarificatæ suæ perducerent hūanitatis sed incommutabilem nobis essentiā suæ diuinæ maiestatis oñderet. In q̄ uiuit & regnat cum p̄re & sancto spū. &c.

¶ Segmentū ex euangelio luce. ii. cap. C. qđ canitur in die circuncisionis dñi nostri.

In illo tempore: postq̄ consumati sunt dies octo ut circuncideretur puer. uocatum est nomen eius iesus. Quod uocatum est ab angelo priusq̄ in utero conciperetur.

¶ Homilia uenerabilis bene p̄bri.

Sanctam uenerandamq; p̄sentis festi memoriam paucis quib̄dem uerbis Euangelista comprehendit. Sed non pauca cœleſt

Itis mysterii uirtute gravidam reliquit. Exposita namque natiuitate dñi
 ca: cuius gaudia mox angeli dignis laudibus extulerunt. Pastores de
 nota uisitacione celebrarunt: omnes qui tunc audire mirati sunt. Nos
 quoque p modulo nro: put potuimus pxime dño largiēte cōgruis mis
 sarum hymnorumque solēniis exigim⁹. Subiungit atq; ait. (Et postq; su
 mati sunt dies octo ut circuncideret puer: uocatum est nomen eius iesus:
 qd' uocatum est ab angelo priusq; in utero conciperet.) Hæc sunt festi
 uitatis hodiernæ gaudia uenerāda. Hæc solēnitas diei. Hæc illa super
 ne pietatis munera sacro sancta: q̄ fidelium cordib⁹ cōmēdas ap̄ls ait.
 Quia ubi uenit plenitudo t̄p̄is misit deus filium suum natum ex mulie
 re factum sub lege: ut eosq; sub lege erant ridemeret: ut adoptionē fi
 liorū reciperem⁹. Magna nāq; dispensatiōe pietatis ad redemptionem
 gn̄is humani deus p̄r non angelum: nō archāgelum: sed filium suum
 unigenitum mittere dignat⁹ est. Quem q̄a in diuinitatis sue specie ui
 dere nequimus. magna rursus dilectiōis arte p̄uidit: ut hunc factum ex
 muliere. hoc est ex maternæ carnis substātia sine uirili admixtione cō
 ceptum ad humanos uerum hominem p̄ferret aspectus. Qui in diui
 na uirtute ac substātia manens per omnia qd' erat: uerā natura mor
 talis infirmitatem: q̄ non habebat indueret. Et ut nobis necessariā obe
 diendi uirtutem p̄cipuo cōmēdaret exemplo, factum sub lege filium
 suum misit de⁹ in mundum. Non q̄a ipse legi quicq; debeat: qui unus
 magister nr̄: unus est legislator & iudex: sed ut eos qui lege positi onera
 portare nequerant: sua cōpassione iuaret: ac de seruili cōditiōe: quæ
 sub lege erat: ereptos in adoptionem filiorum: q̄ per gr̄am est sua largi
 tate reduceret. Suscepit igitur circuncisionem lege decretam in carne
 qui absq; omni p̄sus labe pollutionis apparuit in carne. Et qui in simi
 litudinem carnis peccati: non autem in carne peccati aduenit: remedi
 um quo caro peccati consueuerat mundari: non respuit. Sic etiā unda
 baptismatis: q̄ noue gr̄æ p̄p̄los a p̄tōrum sorde lauari uoluit: ipse non
 necessitatis: sed exempli causa subiit. Scire etem debet uestra fraterni
 tas: quia idem salutifere curationis auxilium circuncisio in lege cōtra
 originalis peccati uulnus agebat: quod nunc baptismus agere reuelan
 te gr̄æ tempore consueuit. excepto quod regni cœlestis ianuam necdū
 intrare poterant: donec adueniens b̄ndictionem daret: qui legē dedit:
 ut uideri possit deus deorum in syon. Tantū in sinu abrahæ post mor
 tem: beatæ requiei consolati supernæ pacis ingressum spe fœlici expe
 ctabant. Qui em̄ nunc per euangelium suum terribiliter: ac salubriter
 clamat. Nisi qui renatus fuerit ex aqua & spū sancto nō pōt introire in
 regnum dei. Ipse dudum per legē suā clamabat. Masculus cuius p̄pu
 cii caro circuncisa nō fuerit: peribit animalia illa de populo suo: q̄a pa
 ctum meum irritum fecit. i. quia pactū uitæ in paradyso hominib⁹ mā

Ad gala. iiii. a.

Xps fact⁹ sub
 lege nihil legi
 debebat.

Circūcisio i le
 ge ueteri qd
 legebat.

Joā. iii. a.

Gene. xvii.

datū adā p̄uaricāte trāsgressus est: in quo oēs peccauerūt: peribit de ce
tu sanctorū: si nō ei fuerit remedio salutari subuentū. Vtraq; ergo puri
ficatio & circūcisionis uidelicet in lege & in euāgelio baptismatis tollē
dæ p̄uaricatiōis primæ gr̄a posita ē. Et ne cui sc̄lo labētis ætatis sup̄ni
respect⁹ manera deessent: illi quoq; q̄ mūdi in exordio usq; ad tempora
datæ circūcisiōis: uel post datā circūcisionē de aliis natiōib⁹ deo placu
erūt uel hostiaz oblatiōib⁹: uel certæ sola fidei uirtute: suas suorumq;
aīas creatori cōmēdātes a primi reat⁹ uinculis absoluere curabāt. Sine
fide enim impossibile est placere deo. Et sicut alias scriptū ē. Iust⁹ autē
ex fide uiuit. Sed ueniens in carne dei filius solā carnis naturā: nullā au
tē p̄cti cōtagionē traxit de adā. Et quia sp̄s s̄cti uirtute de uirgine cō
ceptus & natus est: & nullo eguit munere gratie renascentis: utriq; ge
nus purificatiōis subire dignatus est. Et circūcisus uidelicet a parētib⁹:
octaua die natiuitatis: & tricesimo ætatis anno baptizatus a ioāne. Im
mo etiā tertium salutaris hostiæ munus ipse dñs templi pro se non res
puit offerri: cuius die hinc tricesima tertia dño opulāte uestra charitas
auditura simul est: & celebratura misteriu. Cuncta inq; & legalis & euā
gelicæ purificationis gr̄a: qui nullo indiguit: dñs suscipe non despexit
ut & cōsumande iam legis decreta suo tēpore doceret esse saluberrima
& adueniētis euangelii cunctis fidelibus ostēderet aquæ s̄nbeūda reme
dia. Sed & hoc quod eodē die suæ circūcisiōis nomen ut iesus uocare
tur accepit: ad imitationē pr̄scæ fecit obseruatiōis. Quam ex eo credi
mus sumptam qd abraam patriarcha: q̄ primū circūcisiōis sacramen
tū in testimoniū suæ magnæ fidei & diuinæ ad eū facte promissionis
accepit: eodē die suæ suorumq; circūcisiōis: etiā nominis āplificatio
ne simul cum s̄na cōiuge b̄ndici promeruit. Ut qui eatenus abraam pa
ter excelsus dictus est deinde abraam id est p̄ multarum gētiū uocaret
quia patrem inquit multarū gentiū cōstituit te. Quæ fidelissima promi
ssio tā late per orbē iā patet impleta: ut etiam nos ipsi de gentibus ad
fidei illius deuotionē uocati ipsum nos patrē spiritualiter h̄re gaudea
mus. Dicenie etiam nobis ap̄lo. Si autem uos christi: ergo semē abraæ
estis secundū promissionem & heredes. Et saray inquit uxorem tuam
nō uocabis saray: sed sarram i. nō uocabis principē meam: sed princi
pem. Videlicet aperte docens ut eam q̄ tāte fidei particeps & socia fa
cta est: nō proprie principem sue domus sed absolute principem: id est
omniū recte credentium femina & uocaret & intelligeret esse parentē
Vnde b̄sus petrus apostolus credentes de gentibus feminas ad humili
tatis. castitatis: & modestie uirtutem prouocans eiusdem matris nos
tre sacræ debita cū laude meminit. Sicut sarra inquit obediebat abraæ
dñm eum uocans. cuius estis filii b̄nefacientes & nō pertimentes ullam
perturbatiōem. Nec non dilectionem uestram fratres ammonere cu

i. Corin. xv. c.

Ad heb. xii. b
Abacuc. ij. e

Ad ro. x. g.

Dñs q̄re susce
pit cūcta gr̄a
purificatiōis.

Gen. xvij. a

Ad gala. iii. d.

Gen. xvij. a

i. Petri. iii. b

HOMILIA

rauimus: ut singuli utrum meminerit in se ipsos percepta fide christi cum
 patriarchis non solum nominis excelsi meruisse partem: sed percepta in
 christo purificatione baptismi salutari derivata a nomine christi gaudeant mu-
 tasse cognomen. & hoc usque ad finem firmum intemeratumque seruare contendat.
 Gaudentes in se illud esaię uaticinium esse completum. Et seruos suos uoca-
 bit nomine alio hoc est nomine christiano: quo omnes nunc serui christi se dele-
 ctantur insigniri. Neque enim nomen aliud sub celo datum est hominibus: in
 quo oporteat nos saluos fieri. Vnde propheta sequenter adiungit. In quo
 quod benedicendus est super terram benedicetur in domino amen. Dicit & alias de
 eodem multiplicanda est de gentibus ecclesiam alloquens. Videbunt ge-
 tes iustum tuum: & cuncti reges inclytum tuum: & uocabitur tibi no-
 men nouum: quod os domini nominauit. Quare autem puer qui natus est nobis: &
 filius datus est nobis iesu. id est saluatoris nomen acceperit: non expositione
 ut a nobis possit intelligi: sed sollicita ac uigilli eget intentione: ut et non
 possimus eiusdem nominis participatione saluari. Legimus quippe angelo
 interpretante quia ipse saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Et indubitan-
 ter credimus ac speramus: quia qui a peccatis saluat: ipse et a corruptionibus que
 ob peccata contingunt: & ab ipsa morte saluare non omittit: psalmista testan-
 te: qui ait. Qui propitius sit omnibus iniquitatibus tuis. qui sanat omnes infir-
 mitates tuas. Dimissis quippe omnibus iniquitatibus nostris: ad integrum omnes lan-
 guores nostri sanabuntur: quum resurrectionis gloria apparente: nouissime
 inimica destructa fuerit mors. Et hec est uera ac plenaria nostra circumcisio:
 quum in die iudicii cunctis simul anime carnisque corruptionibus exuti
 mox peracto iudicio ad uidendam perpetuo creatoris faciem aulam re-
 gni celestis ingredimur. quod est typice paruulos circumcisos ad templum
 domini ierosolymam cum laudibus hostiarum munus acceptabile deferre.
 Vera etenim circumcissione purgat templum domini cum muneribus ingre-
 ditur: qui gloria resurrectionis ab omni labe mortalitatis excoctus: cum bo-
 norum fructibus operum superne ciuitatis gaudia sempiterna subit. Diru-
 pisti inuiensque uincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. Vota mea
 domino reddam in atribus domus domini. in conspectu omnis populi eius: in medio tui ieru-
 salę. Quod desideratissimum temporis celestis introitus illa dies octaua que cir-
 cuncisio celebratur: indicat. Sex etenim sunt huius seculi etates notissimis
 temporum distincte articulis: in quibus pro deo laboribus insistere: & pro adipis-
 cenda requie sempiterna ad tempus operari necesse est. Septima est etas non
 in hac: sed in alia uita quiescendum usque ad tempus resurrectionis animarum.
 Octaua autem etas ipsa est dies resurrectio omnis sine ullo tempore sine beatitudine. Quando
 uero omnino de circumcissione gloria coruscante non ultra corpus quod corrumpit
 aggrauabit animam: non terrena inhabitatio deprimet sensum multa co-
 gitantem: sed corpus siue incorruptibile letificabit animam. & subleuabit ce-
 lestis habitatio totum nomen uisioni suam conditoris inherere. Qui

Esaię. lxxv. c.

Esaię ibidem

Esaię. lxxv. a.
Quare filius
dei uocatus est
iesus

Matth. j. d.

Psal. cii.

Circuncisio christi
quorum quoniam erit.

Psal. cxv

Etates sex huius
seculi.

Septima etas
Octaua quoniam.

æterni diei britudine ppheta in illo cui supra meminim⁹ psalmo q⁹ se
 queter exponit: aiam suã ipse & oēs interioris sui hominis affect⁹ ad bñ
 dicēdū dñm: recordās oēs q⁹ retributiones ei⁹ excitās. Qui redimit de in
 teritu inq⁹ uitã tuam. Qui satiat in bonis desideriu tuũ. q⁹ coronat te in
 miseratiõe & misericordia: renouabit ut aqlæ iuuetus tua. Et ideo ne
 cesse est fr̄es charissimi ut qui ad huius pulcherrimæ renouatiõis quasi
 summæ circūcisiõis desideram⁹ p̄mia cõtingere: curam⁹ primitiuæ cir
 cūcisiõis & renouatiõis: q⁹ quotidianis uirtutũ exercitatiõib⁹ fit: subi
 re remedia. Deponam⁹ secundũ pristinã cõuersationẽ ueterẽ hominẽ:
 qui corrūpitur secundũ desideria erroris. Renouemur spũ mentis no
 stre: & induamur nouũ hominẽ: qui secundum deum creat⁹ est in iusti
 cia & sãctitate ueritatis. Neq⁹ audiẽtes circuncisionẽ: in uno corporis
 nri membro nos castigare sufficere credam⁹. Sed sicut idẽ alibi monet
 ap̄ls mūdēmur ab omni labe & inq⁹namẽto carnis & spũs perficiẽtes sã
 ctificationẽ in timore dei. Relegam⁹ facta apostolor⁹: uideam⁹ p̄tho
 titẽ beatissimũ stephanũ iudeis secum dño perseq⁹ntib⁹ terribiliter into
 nãtem. Duri ceruice & incircuncisi cordibus & auribus: uos sēper spiri
 tui sancto resistitis. Si ergo incircuncisi cordibus & auribus sunt: q⁹ spi
 ritus sancti monitis resistunt: est utiq⁹ cordium & aurium circuncisio.
 Et si est cordium & aurium: & est omniũ exterioris interiorisq⁹ hominis
 nostri sensum. Qui em̄ uiderit mulierem ad concupiscēdum eam: qui
 habuerit oculos sublimes: huius incircūcisus est uisus. Quibus uoce ue
 ritatis dicitur. Qui est ex deo: uerba dei audit: propterea uos non audi
 tis: quia ex deo non estis. Incircuncisi sunt auribus. incircuncisi sũt lin
 gua & manibus: quorum os locutum est uanitatẽ: & dextera eorum
 dextera iniquitatis. Qui loquuntur pacem cum proximo suo: mala au
 tem sunt in cordibus eorum & dextera eorum repleta est muneribus.
 Incircuncisi sunt gestu quos propheta redarguit dicēs. Ve qui poten
 tes estis ad bibendum uinum. & uiri fortes ad miscēdam ebrietatẽ. In
 circuncisi sunt olfatu & tactu: qui unguento & uariis sunt delibuti o
 doribus qui sequuntur amplexus meretricis aspergentis cubile suum
 Myrrha & Aloæ & Cinamomo. Incircuncisi gressibus sunt: de quib⁹
 Psalmista commemorat. Contritio & infœlicitas in uis eorum &
 uiam pacis non cognouerunt. At qui omni custodia seruat suum cor
 qui auertunt oculos suos ne uideant uanitatẽ: qui sepiunt aures suas
 sp̄nis ne audiant linguam nequam: qui gustant & uident quam sua
 uis est dominus: quam beatus uir qui sperat in eo: qui custodiunt uias
 suas ut non delinquant in lingua sua: qui donec superest halitus in eis:
 & spiritus dei in naribus eorum. Non loquuntur labiis iniquitatẽ ma
 nec lingua eorum meditat⁹ mendaciũ. qui leuant manus suas ad mã
 data dei qui diligunt. Qui ab omni uia mala prohibent pedes suos:

psal. cit.

Et perueniamus ad gliaz qd agendum.

Circūcisio multipliciter accipiuntur.

1. Corint. vii. a.

Actuum. vii. g.

Circūcisio ite rius: exterius ē oim sensuuz. Joã. viij. a.

Esaiẽ. v. e

psal. xiii

Petrinis cul-
tris circūcisio
fiebat.

ut custodiāt uerbū dei. I sti oēs sensus suos petra spūalis exercitii se ostē-
dunt hīe circūcisos. Petrinis q̄ppe cultris circūcisioem fieri legimus.
Petra erat x̄ps: cuius fide & spe & charitate nō solū in baptīsmate sed in
omni prorsus actione deuota purificātur corda bonorū. Quæ & ipsa
quotidiana n̄ra circūcisio idest p̄tinua cordis mūdatio semper octaue
diei sac̄m celebrare nō desistit. quia nos in exemplū dñice resurrectio-
nis: q̄ octaua die idest post septimā sabbati facta est: sc̄tificare cōsueuit:
ut quomodo resurrexit x̄ps a mortuis per gloriā p̄ris: ita & nos in noui-
tate uite ambulemus. Prestāte deo qui uiuit & regnat in s̄acula s̄aculo-
rum. Amen.

¶ Segmentum ex euāgelio mathe. ii. cap. lra. A. quod cani-
tur in epiphania dñi.

Cum nat⁹ esset iesus in bethleē iude in dieb⁹ herodis regis: ec-
ce magis ab oriente uenerūt ierosolymā dicentes. Vbi est q̄
nat⁹ est rex iudeorū? Vidim⁹ em̄ stellā ei⁹ in oriēte: & uenim⁹
adorare eū. Audiens autē herodes rex turbat⁹ est: & om̄is iero-
solymā cū illo. Et p̄gregās oēs principes sacerdotū & scribas ppli: sc̄ifici-
tabat ab eis ubi x̄ps nasceret. At illi dixerūt ei. In bethleem iude. Sic em̄
scriptū est per p̄phetā. Et tu bethleem terra iuda nequaq̄ minima es in
principib⁹ iuda. Ex te em̄ exiet dux q̄ regat pplm meū isrl. Tunc hero-
des clā uocatis magis diligenter didicit ab eis t̄ps stellæ q̄ apparuit eis:
& mittens illos in bethleē dixit. Ite & interrogate diligēter de puero: &
cū inueneritis renūciate mihi: ut ego ueniēs adorē eum. Qui cū audis-
sent regē abierūt. Et ecce stella q̄ uiderāt in oriente at̄cedebat eos usq̄
dū ueniens staret supra ubi erat puer. Vidētes autē stellā gauisi sunt gau-
dio magno ualde. Et intrātes domū inuenerūt puez cū maria m̄re ei⁹:
& p̄cidētes adorauerūt eū: & apertis thesauris suis obtulerūt ei mūera
aur̄thus & myrrhā. Et respōso accepto in somniis ne redirēt ad hero-
dem: per aliā uia reuersi sunt in regionem suā.

¶ Homilia beati Gregorii papæ de eadē lectiōe. Habita ad
pplm in basilica sc̄ti Petri Apli in die epiphaniæ.

Sicut in lectiōe euāgelica fr̄es charissimi audistis: celi nato re-
ge rex terre turbatus est: q̄a nimirū terrena altitudo p̄funditur:
cū celsitudo celestis aperit. Sed q̄rendū nobis est quid nā sit qd̄:
redemptore n̄ro nato pastoribus āgel⁹ apparuit: atq̄ ad adorā-
dū hanc ab oriente magos nō āgelus sed stella perduxit. Quia uideli-
cet iudeis tanq̄ rōne utentibus rōnale animal (idest āgelus) p̄dicare de-
buit. Gentiles uero quia uti rōne nesciebāt: ad cognoscendum dñm nō
per uocem: sed per signa perducunt. Quia & illis p̄phetiæ tanq̄ fidelib⁹
bus nō infidelibus: & isti signa tanq̄ infidelibus nō fidelib⁹ data sunt:
Et notādum qd̄ redemptorem n̄m cum iā perfect⁹ æ esset ætatis eisdē

Uenimus a-
do. añ penulti-
mā acuit quia
tp̄is p̄teriti ē.
z. d. i. c. v. a.
Exiet dux lau-
rē. exhibit legē-
dū erat. et intrā-
tes domū zc.
Mō ē grece in-
trātes s̄z ueniē-
tes i domū. q.
ueniētes ad do-
mū ne videan-
tur qd̄ absit in-
trādo irrupis-
se in domum.
Lū maria ma-
tre eius dicen-
dū erat cū ma-
ria matre sua
quoniam reci-
procū ē s̄z gre-
ca vox iqt lau-
rētius decepis
īterptē ut in-
alijs q̄busda-
locis q̄bus sui
p̄ eius r̄cōuer-
so sepe posuit.
Quare gētilēs
a. i. cognō cen-
quōniz p̄ signa
p̄ducti sunt.

gentibus apostoli prædicat: eumque paruulum & necdum per humani corporis officium loquentem: stella gentibus denunciat: quia nimirum rationis ordo poscebat: ut & loquentem iam dominum loquentes nobis prædicatores innotescerent: & necdum loquentem elementa muta prædicarent. Sed in omnibus signis quæ uel nascente domino uel moriente eo monstrata sunt considerandum nobis est quanta fuerit in quorundam iudeorum corde duritia: quæ hunc nec per prophetiæ donum: nec per miracula agnouit. Omnia quippe elementa auctorem suum uenisse testata sunt. Ut enim de his quædam usu humano loquar: deum hunc cœli esse cognouerunt: quia protinus stellam miserunt. Mare cognouit quia sub platis eius se calcabile præbuit. Terra cognouit: quia eo moriente contremuit. Sol cognouit: quia lucis suæ radios abscondit. Saxa & parietes cognouerunt: quia tempore mortis eius scissa sunt. Infernus cognouit: quia hos quos tenebat mortuos reddidit. Et tamen hunc quem deum omnia insensibilia elementa senserunt: adhuc infidelium iudeorum corda deum esse minime cognoscunt: & duriora saxa scindi ad poenitendum nolunt: eumque confiteri abnegant: quæ elementa (ut diximus) aut signis aut scissionibus deum clamant. Qui etiam ad damnationis suæ cumulū eum quæ natū despiciunt: nasciturus longe ante præsciuerunt. Et non solum quia nasceretur nouerant: sed etiam ubi nasceretur. Nam ab herode requisiti: locū natiuitatis eius exprimunt. quæ scripturæ auctoritate didicerunt. Et testimonium præferunt quo bethleem honorari natiuitate noui ducis ostenditur: ut ipsa eorum gemina scientia & illis fieret ad testimonium damnationis: & nobis ad adiutoriū credulitatis. Quos profecto bene isaac cum iacob filiū suū benediceret designauit: qui & caligās oculis & profetas in presenti filiū non uidit: cui tam multa in posterum præuidit. Quia nimis iudaicus populus prophetiæ spiritu plenus & cecus: eum de quo multa in futurum prædixit in presenti positū non agnouit. Sed natiuitate regis nostri cognita: herodes ad callida argumeta conuertitur. Et ne terreno regno priuaretur renūciari sibi ubi puer inueniretur postulat: adorare eū uelle se simulat ut quasi hūc si inuenire possit extinguat. Sed quanta est humana malitia contra cōsiliū diuinitatis: Scriptū quippe est. Non est sapiētia non est prudētia non est cōsiliū contra primum. Nam ea quæ apparuit stella: magos perduxit. Natū regē reperiūt: munera deferūt: & ne redire ad herodē debeāt in somnis ammonētur. Sicque fit ut iesum quæ querit herodes inuenire non possit. Cuius persona qui alii quæ hypocritæ designatur: qui dum ficte querunt inuenire deum nunquam merentur. Sed inter hæc sciendū est quod priscillianiste hæretici nasci unūquēque hominē sub constitutionibus stellæ putant & hoc in adiutoriū sui erroris assumunt: quod noua stella exiit cum dominus in carne apparuit. Cuius fuisse fatū eandem quæ apparuit stellam putant. Sed si euangelii uerba pensamus quibus de eandem stella dicitur. (Usque dum ueniens staret supra ubi erat puer) dum non puer

Oia elemēta
deū uenisse te
stata sunt.

Gene. xxi. d.

Ps. lxxi. d.

uita humana
nec a stellis.
nec a fato sed
a solo deo ad
ministratur.

HOMILIA

ad stellam: sed stella ad pterum cucurrit (si dici liceat) non stella fatum pueri: sed fatum stelle is qui apparuit puer fuit. Sed absit a fidelibus ut esse aliquid fatum dicant. Vita quippe hominum solus conditor qui creat ut administrat. Neque enim propter stellas homo: sed stelle propter hominem facte sunt. Et si stella fatum hominis di: ipsis suis ministeriis subesse homo perhibetur. Certe cum iacob de utero egredere: & prioris fratris plantam teneret manu: prior perfecte nequaquam egredi potuit nisi subsequens inchoasset. Et tamen cum uno tempore eodemque momento utrumque mihi fuderit: non una utriusque uitae equalitas fuit. Sed ad haec solent mathematici respondere. quia uirtus constellationis in ictu puncti est: quibus ediuerso nos dicimus: quia magna est mora natiuitatis. Si igitur in ictu puncti constellatio permutat: necesse iam erit ut tot dicant fata quod sunt membra nascentium. Fateri etiam mathematici solent: quod quisque signo aquarii nascitur: in hac uita piscatoris ministerium sortitur. Piscatores uero (ut fertur) getalia non habet. Quis igitur dicat: quia illic nemo in stella aquarii nascitur ubi piscator omnimodo non habetur? Rursum quos signo nasci librae asserunt: trapezitas futuros dicunt. Et trapezitas multarum gentium puertie ignorant. Fateantur ergo necesse est: aut hoc in eis signum deesse: aut effectum fati nullo modo habere. In persarum quoque francorumque terra reges ex genere pascunt. Quibus profecto nascentibus: quis estimet quanti eisdem momentis horarum ac temporum ex seruili conditione nascuntur? Et tamen regum filii uno eodemque sidere cum seruis nati ad regnum proficiunt: cum serui qui secum fuerant nati in seruitute morantur. Haec de stella breuiter diximus: ne mathematicorum stultitiam indiscussam preterisse uideamur. Magi uero aurum thus & myrrham deferunt. Aurum quippe regi congruit. Thus uero in dei sacrificium ponebatur. Myrrha autem mortuorum corpora conduntur. Cum ergo magi quem adorant etiam mysticis muneribus predicant. aure regem. thure deum. myrrham mortalem. Sunt uero nonnulli heretici qui hunc deum credunt: sed ubique regnare nequaquam credunt. Hi profecto thus ei offerunt: sed offerte etiam aurum nollunt. Et sunt nonnulli qui hunc regem existimant: sed deum negant. Hi uidelicet aurum offerunt: sed offerre thus nollunt. Et sunt nonnulli qui hunc & deum & regem fatentur: sed assumpsisse carnem mortalem negant. Hi nimis ei auro & thus offerunt: sed offerre myrrham assumpse mortalitatis nolunt. Nos itaque nato domino offeramus aurum: ut hunc ubique regnare fateamur. Offeramus thus: ut credamus quod is qui in tempore apparuit: deus ante tempora extitit. Offeramus myrrham: ut eum quem credimus in sua diuinitate impassibilem: credamus etiam in nostra fuisse carne mortalem. Quamuis in auro thure & myrrha intelligi & aliter potest. Auro namque sapientia designatur: salomone attestante qui ait. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. Thure autem quod deo

Gen. xv. c.

Piscatores getalia non habet.

Regum muna christo oblata quod significant.

Aurum sapientia significat thus oratione etc. pu. rb. xxi. c.

Incēditur virtus orōnis exprimitur: psalmista testante qui dicit. Diriga ^{Psal. da}
 tur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Per myrrhā uero car/
 nis nostræ mortificatio figuratur. Vnde sancta ecclesia de suis opera/
 riis usq; ad mortem pro deo certantibus dicit. Manus meæ distillaue/
 runt myrrham. Nato ergo regi aurum offerimus si in conspectu illius ^{Canti. v. b.}
 claritate supernæ sapiētiæ resplendemus. Thus offerimus si cogita/
 tiones carnis per sancta orōnum studia in ara cordis incendim⁹: ut sua/
 ue aliquid deo per cœleste desiderium redolere ualeamus. Myrrhā offe/
 rimus si carnis uitia per abstinentiā mortificamus. Per myrrham nāq;
 (ut diximus) agitur ne mortua caro putrefiat. Mortuam uero carnem
 putrescere est: hoc mortale corpus fluxui luxuriæ deseruire. Sicut de q/
 busdam per prophetam dicitur. Computruerunt iumenta in stercore ^{Joelis. i. d.}
 suo. Iumenta quippe in stercore suo putrescere est: carnales homines in ^{Jumēta in ster}
 fetore luxuriæ uitam finire. Myrrham deo ergo offerimus quādo hoc ^{core putresces}
 mortale corpus a luxuriæ putredine per condimentum continentię cu/
 stodimus. Magnum uero aliquid nobis magi innuunt: quod in regio/
 nem suam per aliam uiam reuertuntur. In eo namq; quod ammoniti
 faciunt: nobis profecto insinuant quid faciamus. Regio quippe nostra ^{Regio nra pa}
 paradisi est: ad quam iesu cognitio redire per uiam qua uenimus pro/
 hibeamus. A regione etenim nostra superbiendo: inobediendo: uisibi/
 lia sequendo: cibum uetitum gustando: discessimus. Sed ad eā necesse ^{disus est sed p}
 est ut flendo: obediendo: uisibilia contemnendo: atq; appetitum carnis ^{aliā viā qrens}
 refrenando redeamus. Per aliam ergo uiam ad regionem nostrā regre/
 dimur: quoniam quia paradisi gaudiis per delectamenta discessimus:
 ad hæc per lamenta reuocamur. Vnde necesse est fratres charissimi ut
 semper pauidi: semperq; suspecti ponamus ante oculos cordis. Hinc cul/
 pas operis: illinc iudicium extreme districtiōnis. Pensemus ergo q̄ di/
 strictius iudex ueniat qui iudicium minatur & latet. Terrores peccato/
 ribus intentat. & tamen adhuc sustinet. Et iccirco uenire citius differt:
 ut minus inueniat quos condemnet. Puniamus fletibus culpas: & cum
 psalmiste uoce pueniamus faciem eius in confessione. Voluptatū nos ^{Psal. xcij}
 ergo fallacia nulla decipiat. nulla uana læticia seducat. In pximo nāq;
 est iudex qui dixit. Ve uobis qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis. ^{Luce. vi. b.}
 Hinc enim Salomon ait. Risus dolore miscebitur. & extrema gaudiū lu/
 ctus occupat. Hinc rursus ait. Risum reputaui moerorē & gaudio dixi.
 Quid frustra deciperis? Hinc rursus ait. Cor sapientium ubi tristitia ē: ^{puer. xliij. b.}
 & cor stultorum ubi læticia. pertimescamus igitur pcepta dei: si celebra ^{Ecclesi. ij. a.}
 mus ueraciter solemnitatem diei. Gratum namq; deo sacrificium est: af ^{Eccle. vii. a.}
 flictio contra peccatum. Psalmista testante qui ait. Sacrificium deo: spi ^{Psal. l.}
 ritus contribulatus. Peccata nostra præterita in baptismatis percep/
 tione laxata sunt. Et tamen post baptisma multa commisimus: sed

lauati itez baptismatis aqua nō possum? Quia ergo & post baptismū
in nauim? uitā: baptizem? lachrymis p̄scientiā: q̄tinus regionē nr̄am
per aliā uīā repetētes: q̄ ex ea bonis delectati discessimus: ad eam malis
amaricati redeamus. Prestante dño &c.

¶ Segmentum ex euangelio Luce. ii. cap. F. quod canitur
dñica infra octauas epiphanię dñi. Historia facta est Anno
xpi. xii. vii. Kls maü. Feria. iiii.

In illo tpe. Cū factus esset dñs iesus annorum duodecim ascendē/
tibus parentibus eius in ierosolymam secundum consuetudinem
diei festi: cōsumatisq; diebus cū redirent: remansit puer iesus in ie/
rusalem: & nō cognouerūt parentes eius. Estimātes autem illum
esse in comitatu: uenerunt iter diei. Et requirebāt eum inter cognatos
& notos. Et nō inuenientes regressi sunt in ierusalem reqrentes eū. Et
factum est. post triduū inuenerūt illum in templo sedentem in medio
doctoꝝ audientē illos & interrogātem eos. Stupebāt autem omnes q̄
eum audiebāt: super prudentia & responsis eius. Et uidentes admirati
sunt. Et dixit mater eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater
tuus & ego dolentes q̄rebamus te. Et ait ad illos: quid est quod me q̄re/
batis? nesciebatis quia in his quæ p̄ris mei sunt oportet me esse? Et ipsi
non intellexerunt uerbum quod locutus est ad eos. Et descendit cū eis
& uenit nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius cōseruabat omnia
uerba hęc conferens in corde suo. Et iesus proficiebat sapientia: etate &
ḡia apud deum & homines.

¶ Homilia uenerabilis be/
de presbyteri.

Queri potest cur dei filius ad orōnē in templū ascenderit: q̄
expiari per orōnē nō indigebat? Nobis utiq; exemplū reli/
q̄t: ut frequētem? sc̄tās ecclesias: ubi deo offerre debemus
orōnes nr̄as. Quod duodecim annoꝝ fuisse dī: p̄figuraba/
tur q̄a ipse erat dies: q̄ duodecim horas idest duodeci ap̄los erat electur?
(Cōsumatisq; diebus cum redirent: puer iesus remāsit in ierusalem. Et
non cognouerūt parentes eius.) Parentes xpi typum sinagoge tenent.
quia iudæi in comitatu suo deum q̄runt idest in cultu ueteris legis: qui
uere habitat in ierusalem: idest inter nos. s. in sancta ecclesia. (Et requi/
rebant eum inter cognatos & notos) uidelicet per cerimonias legis pu/
tabant se habere deum. (Et non inuenientes regressi sunt in ierusalem
inquerentes eum.) Quia in fine sæculi omnis israhel saluus fiet. & per
prædicationem Heliæ & Enoch: Christum deum habitare in ecclesia
recognoscent: quē per obseruationem ueteris legis se p̄merere putant.
Vnde recte subditur quod. (Post triduum inuenerunt illum in medio
doctoꝝ sedētē audietē & interrogantē illos?) Post triduum. i post hoc

Remā: it puer
ihūs & nū cog
nouerūt parē
tes eius. Dicc̄
dū ē inqt lau.
rē. Mō cogno
uit Joseph et
m̄ eius & sic ē
grece.

xps duodecim
annorū qd fi
gurabatur.

quod fuit ante legem & sub lege & sub gratia ad ultimū credent: & inter medios doctores inuenient quia dei filius inter omnes sancte ecclesie alūnos speciosior spūali grā corpōrali existit. Stupebāt aut̄ oēs q̄ cū audiebā: super prudētia & respōsis ei⁹. Quia paucitatem dierū uidētes cōtenebāt paruitatē admirabātur tñ eius sapiētiā. Et dixit mater ei⁹ ad illū (Fili quid fecisti nobis sic? Qui respōdit. Quid est quod me querēbatis. Nō hoc q̄ quis puer esset interrogauit nesciēter quid est hoc quod me querēbatis: sed q̄a oculos cordis eorū uolebat extollere ad intelligēdā diuinitatē suā. Ac si diceret. Nō me tantū hominē debetis q̄rere: sed deū te iā simul & hominē oportet uos intelligere. Vnde bñ fabintulit (Quia in his q̄ patris mei sunt oportet me esse) in legis uidelicet inquisitionē. Quia ut superi⁹ legim⁹ interrogabat legis doctores de q̄stionib⁹ legis. Alio modo & hoc pōt intelligi quod parētibus suis: q̄ typū iudeorū tenēt respōdit: q̄si diceret. Quid est quod me queritis in cerimoniais legis hūanitus: quē in ecclesia debetis intelligere manentem diuinitus Humanitas nāq; legis est carnē p̄pucii abscindere: & mala p̄ malis redp̄dere. Diuinitas ecclesie sacro baptisinate remissionē peccatorū sperare & grā sancti spūs interueniēte & bōa p̄ malis reddere. (Et ipsi nō intelligerūt.) quia iudei ecclesie sacramenta ignorāt. Iuxta litterā cetera sunt intelligenda. (Quia uenit nazareth: & quod mater eius cōseruabat omnia.) .i. cogitabat hęc. (Et iesus plenus sapientia & grā apd̄ deū p̄ficiēbat: & etate apud homines.) Quod ergo dñs per oēs ānos in pascha cū parentib⁹ Ierosolimā uenit: hūane nimirū hūilitatis iudiciū est. Hominis nāq; est ad offerenda deo sacrificiorū spūaliū uota cōcurrere: & auctore suū oratiōib⁹ lachrymisq; sibi cōciliare p̄fusis. Fecit ergo dñs inter homines hō natus: quod faciendū hominib⁹ per āgelos imperauerat deus. Seruauit ip̄e legē quā dedit ut nobis q̄pui homines sumus seruādū per oia q̄cqd̄ de⁹ iubet: ostēderet. Sequamur interim humane cōuersatiōis eius exēplū: fidelitatis gloriā delectamur intueri. Si optamus habitare in domo ei⁹ eterna in coelis omnib⁹ diebus uite n̄re. Si iuuat uidere uolūtatem dñi & p̄tegi a tēplo sctō ei⁹: & ne ulla in eternū malorū aura pulsemur. Meminerimus p̄sentis ecclesie domum necessariis p̄cū mūdārū frēq̄ntare munerib⁹. (Quod ip̄e duodenis in tēplo sedit in medio doctorū audiens & interrogās illos hūane est hūilitatis iudiciū: immo etiā eximiū dīscende humilitatis exēplo. Dei uirtus & dei sapientia eteruaq; diuinitas loq̄tur. Ego sapiētia habito in cō-

Humanitas: & diuinitas legis diuersa repēdit.

Deus q̄re seruauit legē.

puer. viij. b.

ut prerogaret
nobis discendi
formam: audiuit
xpus doctores
legis

Non indocti nec
impubes debet
esse doctores.
pverb. i. 8

in quibus quavis summo ingenio perditis necessariam discendi uerbi formam
 prerogaret: ne si qui discipuli ueritatis fieri refugerent: magistri efficerentur
 erroris. Et bene quod iuuenis erat doctrinae subiturus officium puerulus
 adhuc seniores audit & interrogat: ut uidelicet eorum prouida dispensatione
 compescat audaciam: quod non solum indocti sed etiam impubes ad docendum
 prouincere magis quam ad discendum uolunt summitti. Sequamur iter eius hu
 manitatis si nos mansio diuinae delectat uisionis memores semper illius
 precepti. Audi fili mi disciplinam patris tui & ne dimittas legem matris tuae: ut
 addatur gratia capiti tuo: & torquis collo tuo per auditum quippe disci
 plinae paternae ac per obseruationem matris legis gratia capiti nostro: & collo
 torquis addicitur: quia quanto quis diuinis intentus fuerit auscultare precep
 tis: quanto ea quae didicerit in unitate matris ecclesiae diligentius obserua
 re studuerit: tanto & nunc dignius ad honorem predicandi: & in futuro su
 blimius ascendet ad beatitudinem cum christo sine fine regnandi. Verum ne quis
 existimet dominum saluatorem ob imperitiae necessitate adisse: audisse quoque & in
 terrogasse magistros: uideamus quid loquitur. (Stupebant autem omnes qui
 eum audiebant. super prudentia & responsis eius & uidentes mirati sunt.) Qui
 enim uerus homo & uerus erat deus: ad ostendendum quia homo erat homi
 nes magistros humiliter audiebat. Ad comprobandum quis erat eisdem loquen
 tibus sublimiter respondebat. Quod matris querenti ac dicenti. (Fili quid fecisti
 nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes querebamus te respondit. Et quid est
 quod me querebatis: ne sciebatis quia in his quae patris mei sunt oportet me
 esse? Diuinae maiestatis indicium fuit: de qua alibi dicit: Omnia quaecumque
 habet pater: mea sunt. Atque ideo rectissime templum non minus ad se: quam
 ad patrem pertinere testatur. Inuentus quippe in templo dicit. (Quia in
 his quae patris mei sunt oportet me esse.) quia nimis quoque una est maiestas &
 gloria: horum etiam una sedes ac domus est. Non solum materialem dei do
 mum: quae ad adorandum eum temporaliter fieri solet: sed etiam domum intellectualem
 quae ad laudandum eum in aeternum construitur: a qua patris & filio immo etiam san
 ctis constat esse communem. Denique idem filius qui de se ac patre dilectori
 suo promittit. Veniemus ad eum & mansionem apud eum faciemus dicit de
 spiritu sancto. Et ego rogabo ad patrem & alium paraclytum dabit uobis: ut
 maneat uobiscum in aeternum spiritum ueritatis: quia apud uos manebit &
 in uobis erit. Quia uidelicet eiusdem sanctae trinitatis: cuius una atque in
 uisibilis natura diuinitas est: mansio in cordibus electorum dispar esse non
 potest. Ergo quod dominus in templo sedens dicit (In his quae patris mei sunt
 oportet me esse) declaratio est cum sempiterno deo patris potestatis & glo
 riae. Quod igitur rediens dominus nazareth erat subditus parentibus: huma
 ne est ueritatis indicium simulque humilitatis exemplum. In ea namque natura sub
 ditus erat hominibus in qua minore patris. unde ipse dicit Vado ad patrem quia
 pater maior me est. In qua etiam minoratus est paulominus ab angelis. In

Joan. xvj. c

Joanis. xiiij. c.
Joan. i. b.

In humanitate
subditus erat
ipsi hominibus.

illa autem in qua ipse & pater unum est: in qua non in tempore natus ad patrem sed semper in ipso est omnia per ipsum facta sunt & ipse est ante omnes. Multum est miranda magne dispensatio pietatis: qui dum parentes suos mysterium diuine sue maiestatis necdum capere uideret: exhibuit eis humane subiectionem humilitatis: ut per hanc eos paulatim ad agnitionem diuinitatis institueret. Cum enim dixisset. (Quid est hoc quod me querebatis: nesciebatis: quia in his que patris mei sunt oportet me esse. Et ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est ad illos.) Sicut euangelista consequenter insinuat. (Descendit cum eis & uenit nazareth: & erat subditus illis.) Dicebat ergo archanum sue diuine uirtutis parentibus humane sue fragilitatis matri sue. s. uere sue carnis: & castissimo tutori castitatis illius: qui per id temporis necdum per lucem euangelicam: ab omnibus pene qui eos nosse poterant carnali coniunctione uir eius: & carnali administratione pater extimabatur simul & uocabatur ipsius domini saluatoris. Dicebat inquam his. (Quia in his que patris mei sunt oportet me esse.) Qui cum arcem tanti mysterii ascendere intelligendo non possent: neque aliter eum in his que uere patris eius essent mane discernere: nisi ut comprehendere nosset: descendit ipse cum eis ad inferiora conuersationis eorum coepitque manere in his que illorum erant & erat eis pia dispensatione subiectus: donec proficiente humilitatis magisterio: quantum omnibus creaturis esset preferendus agnosceret. Quid per his nra agat superbia obsecro paucis attendamus. Certe quum ea que non eternaliter nouimus: sed iuuante domino ex tempore didicimus archana scripturarum: simpliciores quosque fratres loquentibus nobis intelligere non posse sentimus. Statim stolti consuescimus: eisque despectis de nra nos quasi singularis ac per plurima eruditione iactamus quasi non sint per plures etiam multo nobis doctiores: & quia doctoribus nolumus despici: ipsi indoctiores nobis despiciere: immo etiam irridere gaudemus. Neque reminisci curamus quia non eis: que uel mytheria fidei: uel sui precepta conditoris tantum meditando percipiunt: sed eis potius qui ea que dicere potuerunt: operando exercent: regni aditus per. In super etiam scienti bonum facere & non facienti peccatum est illi. Et sicut dominus ipse testatur: omni cui multum datum est: multum quaeretur ab eo. Ne nos ergo scientia inflat: sed charitas potius edificet sequamur exemplum apparentis in homine filii dei: qui eis: quos se ad sublimia discenda sequi necdum ualere conspexit: se ipsum benigna humilitate subiecit: cuius exemplo imbutos eorum animos celesti gratia dignos coelestis archani redderet esse capaces. (Et mater inquit eius conseruabat omnia uerba conferens in corde suo.) Omnia que de domino uel a domino dicta uel acta cognouerat mater uirgos: diligentius in corde retinebat: sollicita cuncta memorie commedebat. Ut cum demum tempus predicande siue scribende incarnationis eius adueniret

Joan. xiiii. d.
Hebre. ij. d.
Psal. vii.

Peccatum est
sciendi bonum fa-
cere & non fa-
cienti.
Multum quaeretur
ab eo cui
multum datum est.

ret: sufficienter uniuersa prout essent gesta posset explicare & gentibus.
 Imitemur & nos fr̄es mei piā dñi m̄rem. Ipsi quoq; omnia uerba & facta dñi ac saluatoris n̄ri fixa in corde & seruādo: horum meditatiōe diurna & nocturna importunos inaniū nocentiumq; cogitationū repellamus incurfus: harum crebra collatiōe & nos & p̄ximos n̄ros a fabulis superuacuis & male dulcoratis detractionū colloquiis castigare atq; ad diuinæ freq̄ntiā laudis accendere curemus. Si em̄ fr̄es charissimi ut participes futuri b̄itudinis seculi habitare in domo dñi: ac perpetuo illum laudare desideramus: oportet nimirum & in hoc saeculo qd̄ in futuro q̄ramus: sollicitè p̄mostremus: freq̄ntādo uidelicet ecclesiæ limina: & non solum in ea laudes dñi canendo: sed & in omni loco dñationis eius ea q̄ ad laudem gloriāq; & ditoris n̄ri p̄ficiāt: uerbis pariter & factis oñdēdo. (Et iesus inquit p̄ficiebat scientia: ætate & gr̄a apd̄ deum & homines.) Naturā uere humanitatis: indicat: in q̄ p̄ficere ad t̄ps uoluit: qui in diuinitate idem est: & ani eius nō deficient. Iuxta hominis q̄ppe naturā p̄ficiebat sapientiā. Non quid ē ipse sapientior existendo ex t̄pe qui a prima & ceptiōis hora sp̄ū sapientiæ plen⁹ permanebat: sed eādē: q̄ plen⁹ erat sapientiā: cæteris ex t̄pe paulatim demonstrādo. Iuxta hominis naturā proficiebat ætate. Quia de infantia ad pueritiā. de pueritia ad iuuentutem & sueto hominib⁹ crescendi ordine peruenit. Iuxta hominis naturā proficiebat gr̄a: nō ipse per accessum t̄pis accipiendo qd̄ nō habebat: sed p̄dendo donum gr̄æ: qd̄ possidebat. Et bene quum dictum est quia iesus p̄ficiebat sapientiā: ætate & gr̄a: adiunctum est apd̄ deum & homines: quia quātum proficiente ætate hominibus sapientiæ & gr̄æ: quæ sibi inerat: dona patefaciebat: tantum eos ad laudem dei p̄ris semper excitare curabat peragens ipsæ quod cæteris agendum p̄cepit. *Lucat lux uestra corā hominibus ut uideāt opera uestra bona: & glorificent p̄rem uestrum qui in coelis est.* Atq; ideo non solum apd̄ homines gr̄a & sapientiā proficere d̄i in quātum ipsi eius sapientiā gr̄amq; potuerunt cognoscere: sed etiā apud deum in quātum ad eius laudem: gloriā: sapientiā & gr̄am: quā in eo cognouere: retulerunt. cuius beneficiis & muneribus æternis sit laus gr̄arum actio in omnia sæcula sæculorum. Amen.

¶ Segmentum ex euāgelio iohānis secundo capite. A. quod canitur dominica. i. post octavas epiphaniæ. miraculū hoc fecit iesus āno eius. xxxi. octauo K̄ls ianuarii. Feria. ii.

Vptiæ facte sunt in chana galileæ: & erat mater iesu ibi. Vocatus autem est iesus & discipuli eius ad nuptias. Et deficiente uino dicit mater Iesu ad eum. Vinum non habent. Et dicit ei Iesus. Quid mihi & tibi mulier? Nondum uenit hora mea. Dicit mater eius ministris. Quodcunq; dixerit uos

Imitanda ē piā
m̄ dñi.

xps a p̄ma cō
ceptiōis hora
sp̄ū sapientiæ
plenus erat.

atth. v. b

bis facite. Erant autē ibi lapide hydrie sex posite scđm purificationem iudeorū: capientes singule metretas binas uel ternas. Dicit eis iesus: implete hydrias aq̄. Et impleuerunt eas usq; ad summum. Et dicit eis iesus Haurite nunc & ferte architriclino. & tulerunt. Vt autē gustauit architriclinus aquā uinū factum & non sciebat unde esset: ministri autē sciebant: qui hauserāt aquā: uocat spōsum architriclinus: & dicit ei. Omnis homo primum bonum uinum ponit: & cum inebriati fuerint: tunc id qđ deterius est. Tu autē seruasti bonum uinū usq; adhuc. Hoc fecit initiū signorū iesus in chana galilee. Et manifestauit gloriā suā: & crediderūt in eum discipuli eius.

¶ Homilia uenerabilis bede presbyteri.

Quod dñs noster atq; saluator ad nuptias uocatus nō solum uenire: sed et miraculū ibidē: quo cōuiuas letificaret: face- re dignat⁹ est: exceptis celestiuū sacramētoꝝ figuris: et iuxta līam fidē recte credentiū confirmat. Porro taciāni & mar- ciani ceterorūq; qui nuptiis detrahunt perfidia q̄ sit dānabilis insinuat. Si em̄ thoro immaculato & nuptiis debita castitate celebratis culpa in- esset: nequaq; dñs ad has ueniret. & nequaq; eas signorū suorū initiis con- secrare uoluisset. Nunc autē quia bona est castitas p̄iugalis. Melior con- tinentia uidualis. Optima perfectio uirginalis: ad comprobādā omniū elationē graduū & discernendū meritū singulorū: ex intemerato utero nasci dignatus est. A p̄phético anne uidue ore mox natus benedicitur. A nuptiarum celebratoribus iam iuuenis inuitatus: & hos suæ p̄sentia uirtutis honorat. Sed hoc est ad altiore[m] celestium letitiam figuratū. Facturus nāq; miraculū in terra dei filius uenit ad nuptias ut ip̄m se esse doceret: de quo sub typo solis psalmista p̄cinit. In sole posuit tabernaculum suum. Et ipse tanq; sponsus p̄cedens de thalamo suo. Exultauit ut gigas ad currendam uiam: a summo celo egressio eius: & occursum eius usq; ad summum eius. Qui & ipse quodam loco de se suisq; fidelibus ait. Nunqđ possunt filii sponsi lugere: quādiu cum ipsis est spōsus. Venient autē dies cū auferet ab eis spōsus & tūc ieiunabūt. Quia nimirū incarnatio n̄ri saluatoris ex quo p̄ribus cepit p̄mitti: multis sanctorū est lachrimis & luctu semper expectata donec ueniret. Similiter ex quo post resurrectionem ascendit in celū: omnis sctōꝝ spes ad ei⁹ pendet reditum. Solo autē quo cū hominib⁹ p̄uersat⁹ est t̄p̄e: flere ac lugere neque- runt: quia iam secū etiam corporaliter eū quē spūaliter dilexerūt: habe- bāt. Spōsus ergo xp̄s: sponsa eius ecclesia. Filii sponsi uel nuptiarū sin- guli q; fideles eius sunt. T̄p̄s nuptiarum est t̄p̄s illud qñ per incarnatio- nis eius mysterium sctām sibi ecclesiā sociauit. Non igitur casu: sed ce- lestis gr̄a mysterii uenit ad nuptias in terra carnali more celebratas: qđ ad copulandā sibi spūali amore ecclesiā de celo descendit ad terrā. Cur

Dānatur p̄fi- dia taciāni et marciāni & ce- terorū nuptiis detrahētium. Tres uiuēdi ordines.

Psal. xvij

Matthe. ix. b

Significatio p̄sonarū et t̄pis nuptiarum.

HOMILIA

ius quidē thalamus incorrupte genitricis uterū fuit: in quo de^o huma-
 ne nature coniunctus est. & ex quo ad sociandā sibi ecclesiā tanq̄ spōsus p-
 cessit. Primus nuptiarū locus iudea extitit: in q̄ filius dei homo fieri & ec-
 clesiā sui corporis participatiōe p̄secrare: suiq̄ spūs p̄ignore in fide p̄fir-
 mare dignatus est. Sed uocatis ad fidē gentib^{us} usq̄ ad fines orbis terrarū
 earundē nuptiarū uotiuā gaudia peruenerunt. Nec uacat a mysterio qd̄
 die tertia post ea que superior euāgelii sermo descripserat: nuptie factę
 referunt. sic tertio t̄p̄e sc̄li dñm adoptandā sibi ecclesiā uenisse designat
 primum quippe sc̄li t̄p̄s ante legem: p̄iarcharū exemplo. Scđm sub le-
 ge prophetarum scriptis. Tertium sub gr̄a: p̄coniis euāgelistarū q̄si ter-
 tie diei luce mūdo refulsit: in quo dñs & saluator n̄r p̄ redemptiōe gene-
 ris humani incarnatus apparuit. Sed & hoc qd̄ in cana galilee. i. in ze-
 lo trāsmigratiōis: perpetrare eodē nuptie factę perhibētur. typice denū-
 ciat eos maxime xp̄i gr̄a dignos existere: q̄ zelo feruere pie deuotiōis &
 emulari charismata maiora: ac deuitiis ad uirtutes bona operando de
 terrenis ad eternoꝝ gaudia sperādo & amādo: sciunt trāsmigrare. Dis-
 cūbēte autē dño ad nuptias uinū deficit: ut uino meliori per ip̄m mirabi-
 li ordine facto manifestaretur gloria latentis in homine dei & creden-
 tium in eū fides aucta p̄ficeret. Quod si mysteriū q̄rim^{us} apparēte in car-
 ne dño meraca illa legalis sensus suauitatis paulatim ceperat ob carna-
 lem phariseorū interpretatiōē a prisca sua uirtute deficere: q̄a mox ea q̄
 carnalia uidebātur mādata: ad spūalē cōuertit doctrinā. Cūct amq̄ l̄re
 legalis superficiē celesti gr̄a uirtutis euāgelice mutauit: qd̄ est uinum fe-
 cisse de aq̄. Sed primum studeamus indagare qd̄ sit: qd̄ deficiente uino
 cum diceret m̄r iesu ad eum. (Vinum non h̄nt.) Respondit. (Quid mi-
 hi & tibi mulier: Nondum uenit hora mea.) Neq̄ em̄ ut m̄rem suam in
 honoraret: hoc ait. Qui nobis iubet honorare p̄rem & m̄rem: aut eam
 sibi m̄rem esse negaret: ex cui^{us} carne uirginea carnem suscipere nō de-
 spexit: et apostolo restante: qui ait. Qui factus est ei ex semine dauid se-
 cundum carnem. Quomodo ex semine est dauid scđm carnem: si non
 ex corpore marie scđm carnem: q̄ ex semine dauid descendit: sed in eo
 qd̄ miraculum factur^{us} erat ait. (Quid mihi & tibi est mulier?) Signifi-
 cat se non diuinitatis: q̄ miraculum erat patrādum: principium t̄p̄aliter
 accepisse de m̄re sed per eternitatē habuisse de p̄re. (Erant ergo lapidee
 hydrie sex posite scđm purificatiōem iudeorum: capientes singule me-
 tretas binas uel ternas.) Hydrie uocātur uasa aquarum receptui para-
 ta. Grece nāq̄ aqua hydor d̄r. Aqua autem scriptura sacre scientiā desi-
 gnat. q̄ suos auditores & a p̄ctōrum sorde abluere: & diuine cognitiōis
 solet fonte potare. Vasa sex q̄bus p̄tinebatur corda sunt deuota sc̄tōrū
 quoz perfectio uite & fidei exemplum recte uiuendi ac credendi propo-
 sita sūt generi humano. Per sex seculi labentis etatis. i. usq̄ ad temp^{us} do-

*Cana interp̄-
tatur zelus.*

*Quare dixit
mulier & nō
mater.*

Roma. i. 3

*Hydor grece
aqua latine.*

minice p̄dicationis. Et bene lapidea sunt uasa: quia fortia sunt p̄cordia iustorum: ut pote illius fide & dilectiōe solidata lapidis: quem uidit Daniel p̄cissum de mōte sine manib⁹: factumq; in monte magnum: & implese oēm terrā. Vnde zachariās in lapide uno septem oculi sunt. i. in x̄po uniuersitas scientie sp̄ualis inhabitat: Cui⁹ & ap̄ls petr⁹ meminit dicens. Ad quem accedentes lapidem uiuum & ipsi tanq̄ lapides uiui superedificamini. Bene sc̄dm purificatiōem iudeoz t̄m posite erāt hydrie qua iudeorum t̄m pp̄lo lex per moysen data est. Nam gr̄a & ueritas euāgelii nō min⁹ gentib⁹ q̄ iudeis per iesum x̄pm facta est. Capiētes inquit ungule metretas binas uel ternas. Quia scripture sancte autores: ministri p̄phete modo de p̄re t̄m loquūtur est filio ut est illd̄ omnia in sapientia fecisti. Virtus em̄ & sapientia dei x̄ps est: modo ēt sp̄s sancti faciunt mentiōem: iuxta illd̄ psalmo graphi. Verbo dñi celi firmati sunt & sp̄s oris ei⁹ omnis uirtus eoz. Verbum dñi & sp̄m totam q̄ unus est deus intellige trinitatem. Sed q̄ntum inter aquam & uinum: t̄m distat inter sensum illum: quo scripture āte aduētum saluatoris intelligebātur & eum quem ueniēs ipse reuelauit ap̄lis eorumq; discipulis: perpetuo seq̄ndū reliquit. Et q̄dem potuit dñs uacuas implere hydrias uino: q̄ in exordio mūdane creatiōis cuncta creauit ex nihilo. Sed maluit de aq̄ facere uinum quo typice doceret nō se ad soluēdum improbadumq; sed ad implēdū poti⁹ legem p̄phetaſq; uenisse. Neq; alia se per euāgelicā gr̄am facere & docere quam q̄ legalis & p̄phetica scriptura eum facturum doctorū q̄ signauit. Videamus ergo f̄ies lex hydrias scripturarum aqua saluari repletas. Videamus eādem aquā in suauissimum uini odorem: gustūq; querſam. In prima etate sc̄li: abel iustum frater inuidens occidit: & ob hoc ipse perpetuam martyrii gl̄iam bt̄s ēt in euāgelicis & ap̄licis litteris iusticie laudem accepit. Fratricida impius eterne maledictionis penas luit. Quicumq; his auditis: metuant cum impiis damnari: cupiētes benedici cum piis omnium odiorum & inuidie fomitem abiiciūt. Deo placere per sacrificium iusticie: modesti: innocentie ac patientie curāt. Vas plenum aqua in scriptura inueniunt unde salubriter abluti: potatq; gaudeant. Sed si intellexerint caym homicidam: iudeorum eē perfidiam: occisionem abel: passionem esse domini saluatoris. Terrā quæ apperui os suum & suscepit eius sanguinem ad manu Caym: Ecclesiam esse quæ effusum a iudais Christi sanguinem in mysterium suæ renouationis acceperit: nimirum aquam in uinum mutatam reperiunt: quia sacre cit̄ta legis sacratius dicta intelligunt. Secunda etate sæculi incho ante deletus est aquis diluuii mundus ob peccatorum multitudinem: sed solus noe est propter iusticiā cū domo liberatus in archa. Hui⁹ plage audita uastatione horribili paucorūq; liberatione mirabili: q̄ se mēdat⁹: uiuere ceperit liberat⁹. desideras: eum electis: timens ex

Danie. ii. g.
zacha. iii. d.
i. Petri. ii. a.

Psal. ciii.
Psal. xxxii.

Dñs q̄re nō impleuit: hydrias vacuas uino.

prima etas sæculi qd̄ representat in nouo testamento & sic de ceteris.

Sene. liij. b
Caym homicida iudeorū perfidiaz designat & occisio.
Abel passionē dñi & terra ecclesiam ec.
Gen. vii. c.
Secda etas sæculi

HOMILIA

terminati cum reprobis: hydriā profecto q̄ mandaretur aque uel refi-
ceretur accipit. Ad uero dum altius aspicere cepit & in archa ecclesiā &
in noe xpm: & in aq̄ diluente pctōres: aquā baptismi quæ pctā diluit.
In animalibus quæ archa continuebat: multiphariā baptizatorū diffe-
rentiā. In columba q̄ post diluuium ramum oliue intulit in archā: un-
ctionem spūs sancti: q̄ baptizati imbuuntur intellexerit: iā in ueteris hi-
storia facti suā ablutione: sanctificatiōem iustificatiōem pphetari ptem-
platur: q̄ utiq; pteplatio dulcior est om̄i ualerno. Tertia etate sc̄li deus
tentās obedientiā abrahe filiū unicū eius eū quē dilexit: in holocaustū
sibi offerri pcepit. Non differt abraā facere q̄ iubetur: sed p filio immo-
latur aries. Ipse tñ pro obedientie uirtute eximia perpetue bñdictionis
hereditate donatur. Ecce habes hydriā tertiā. Audiens em̄ q̄nta uirtus
obedientie quāta mercede remuneretur & ipse obedientiā discere atq;
h̄re satagis. Quod si immolaciōem filii unici dilecti: passiōem eius in-
telligi de quo dicit p̄r. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cō-
placuit. In q̄ quia diuinitate impassibilis permanet: sola hūanitas mor-
tem passa est: & dolorē attēderis: quo quasi filius offertur sed aries ma-
ctatur. Si intelligis bñdictionem: q̄ pmissa est abraæ in te & in cæteris
genib; credentis mun⁹ esse completum: nimirum tibi de aqua uinū
facit: q̄ spūalem sensum cui⁹ noua fragrātia debriaris aperuit. Quar-
te etatis iniciis dauid p salute regnū israelitice gentis sortit: humilis in-
nocens & mitis: exul p illo: cuius in iusta diu persecucione cruciabat.
Ecce hydria quarta fonte saluari repleta. Quisq; hec audiens hūani-
tati atq; innocentie studere: & superbiā atq; inuidia ceperit de suo corde
repellere: q̄si haustum aq̄ limpidissime quo reficiat inuenit. At si in fau-
le perseq̄ntes iudeos in dauid xpm & ecclesiā significari cognouerit: il-
lorum ob perfidiā & carnale simul imperium & spūale simul destructū
xpi autem & ecclie regnum esse māsulum: poculum utiq; uini de aq̄ fa-
ctum sentiet: q̄ se suāq; uitā & regnum: sed & seipm regem ibi scriptū
legere noui ubi q̄si de aliis ueterem legebat historiā. Quinta etate sc̄li
pp̄s peccās captiuitate nabuchodonosor babiloniam trāsmigrat: sed
post septuaginta ānos penitens & correct⁹ in priam per iesum sacerdo-
tem magnum reducitur. ubi domum dei: q̄ incensa est: & ciuitatē san-
ctam q̄ destructa est: reedificat. Hec audiens siue legens quisq; peccādi-
metum arripit. ad penitendi remedium cōfugit aq̄ hydrie purificantis
ablatus est. Si uero intelligere didicerit ierlm̄ & templum ecclesiā xpi.
Babylonē p̄fusionē pctōz. Nabuchodonosor diabolum. Iesum sacer-
dotem magnū uez eternumq; pōtificem esse iesum xpm: septuaginta
annos bonoz plenitudinem operum: q̄ per spūs sancti dona largiūtur:
uidelicet propter decalogum & septiformē eiusdem spiritus gratiam
uideritq; hoc quotidie fieri: aliis nimirum a diabolo de ecclesia peccan-

Tertia etas
seculi.

10/10

Matth. iij. d.

Quarta etas
seculi.

Quinta etas
seculi.

do raptis. Aliis gr̄a sp̄s sc̄i per christum resipiscendo ac p̄nitendo re
 cōciliatis: uinum de aq̄ factum habet q̄ ad se pertinere q̄ scripta sunt
 itelligēs: magno mox cōpunctiōis ardore q̄si musto incalescēs q̄cqd si
 bi pct̄i captiuitatis inesse dephēderit per xp̄i gr̄am liberari deposcit. Se
 xta inchoate sc̄i ætate dñs in carne apparēs octaua die natiuitatis iux
 ta legē circūcisus est trigesima tertia post hęc delat⁹ ad tēplū: & legalia
 sunt p̄ eo munera oblata. Hęc intuētes ad l̄ram aperte discimus quāta
 nobis diligētia sunt euāgelice fidei subeunda mysteria: q̄n ipse benedi
 ctionē gr̄e afferēs: q̄ legē l̄ræ dedit. uetere & primo cerimoniaꝝ ritu conse
 crati: q̄ cūcta diuinitus cōsecrat & sic noue gr̄æ sacramēta suscipere si
 mul & tradere curauit. Ecce hydria sexta ad obeunda peccati p̄tagia &
 potāda uite gaudia mūdiorē cæteris afferēs undā. Vex si in octaua diei
 circūcisioe baptisma: q̄d in mysteriū dñice resurrectiōis a pct̄orū nos
 morte redemit intelligis: in inductiōe in tēplū & oblatiōe hostie purifi
 cantis cognoscis fideles quosq̄ de baptisterio ad altare sc̄m ingredi: ad
 dñici corporis & sanguinis uictima singulari debere p̄sacrari: uino qui
 dem de aq̄ facto & quidem meracissimo donatus es. Porro si circūcisio
 nis diem ad generalem humani generis resurrectiōem q̄n mortalis p̄
 pago cessabit: & mortalitas tota immortalitate mutabit̄ interpretatis. &
 circūcisos includi in templū cū hostiis intellexeris: q̄n post resurrectio
 nem uniuersali expleto iudicio sc̄i incorruptibiles iam facti ad p̄tēplan
 dū perpetuo speciē diuine maiestatis cum bonoꝝ opeꝝ munerib⁹ intra
 bunt: mirādum p̄fecto uinum de aq̄ fieri uidebis: cuius p̄ditori recte p̄
 teteris & dicas. Et poculum tuum inebriās quā p̄clarum est. Ergo dñs
 uinum in gaudia nuptiarum nō de nihilo facere uoluit: sed hydrias sex
 repleti aq̄ p̄cipiens hęc mirabile cōuertit in uinum: q̄a sex mūdi ætates
 sapientię salutaris largitate donauit. quā tñ ipse ueniēs sublimioris sen
 sus uirtute fecundauit. Nam q̄ carnales carnaliter tñ sapiebāt: ipse spi
 ritualiter sentienda reserauit. Vultis audire fr̄es qualiter de aqua fece
 rit uinum? Apparuit post resurrectiōem suā duobus discipulis ambulā
 tibus in uia: ibatq̄ cum illis & incipiens a moyse & omnibus prophetis
 interpretabatur in omnibus scripturis q̄ de ipso erāt. Vultis iterum audi
 re quomodo eodē uino sunt inebriati? Postmodū cognoscētes q̄s esset
 q̄ eis uerbum uitæ p̄pinabat: dicebāt ad inuicem. Nonne cor nostrum
 ardēs erat in nobis: cum loq̄retur in uia: & aperiet nobis scripturas? (di
 cit ergo ministris. implete hydrias aqua. Et impleuerūt eas usq̄ ad sum
 mum.) Quid per ministros: q̄ hęc iubentur facere: nisi christi signatur
 discipuli? Qui impleuerunt hydrias aqua: non quidem ipsi p̄æteritas
 mundi ætatis legalibus ac prophetis implendo scriptis: sed ip̄as intel
 ligendo prudēter & aperiendo fideliter: quia scriptura q̄ a p̄phetis mī
 nistrata est: & salubris est ad haustum sapiētie cœlestis: & ad opeꝝ casti

Sexta etas.

In circūcisioe
nota resurrec
tionē humani
generis.

Psal. xxiij.

Luce. xxiij. e

per ministros
discipuli
nantu.

gationem utilis. (Impleuerunt eas usq; ad summum.) quia recte intel-
 lexerant nullū fuisse tps sæculi a sanctis alienū doctōib; q; siue uerbis
 siue exēplis. siue etiā scriptis uia uitæ mortalibus pāderent. (Et dicit eis.
 Haurite nunc & ferte architriclino. Et tulerunt.) Architriclinus aliq;
 legisperitus illi' tps est. fortasse nichodem'. uel gamaliel uel discipul'
 tunc ei' saulus: nunc aut magister totius ecclesiæ paulus apłs. Et quum
 talibus uerbū euangelii credit: quod in lra legis & prophetie latebat oc-
 cultum: uinū utiq; architriclino de aqua factum ppinatur. Vnde cōue-
 nienter perhibet qđ architriclin' uocato sponso dixerit. (Omnis ho-
 mo primū bonū uinū ponit: & cū inebriati fuerit: tūc id hoc deteri' est.
 tu aut seruasti bonū uinum usq; adhuc.) Quia doctorum est cognosce-
 re ditantiā legis & euangelii ueritatis & umbre: cunctisq; ueteribus in-
 stitutis. cunctis terreni regni pmissis nouā euāgelicæ fidei grām perpe-
 tuæ pñæ coelestis dona pferre. (Hoc fecit initiū signorū iesus in chana
 galilee. & manifestauit gloriam suā.) Manifestauit hoc signo quia ipse
 esset rex gloriæ. & ideo spōsus ecclīæ: q; ut homo cōis ueniret ad nup-
 tias. sed quasi dñs coeli & terræ elementa put uoluisset cōuerteret. Pul-
 chra autem rerum cōuenientia qui initio signorū: quæ mortalis adhuc
 mortalibus erat ostensurus aquā cōuertit in uinum. Ipso utiq; initio si-
 gnorū: q; immortalis iā per resurrectionē effect' immortalis uitę studia
 sola sectantibus oñderet: carnalem prius & quasi insipidā mentem eorū
 sapore scientiæ coelestis imbuit. Nā & primo cōsistens in terra suis spū
 munere aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. Et postmodum
 misso eodē spū de coelis: maiorē superni amoris simul & sapientię spiri-
 talis fragantiā eorū cordibus infudit. Data insuper omnium cognitiōe
 linguarū: q; bus uniuerso orbi eā quā perceperāt uitæ grām ppinare suf-
 ficerent. Has ergo xpī & ecclesiæ nuptias fr̄es charissimi: q; & tunc una
 in ciuitate figurabant: & nunc uniuerso celebrant in orbe terrarum: dī-
 ligamus tota mente. harum gaudiis coelestibus indefessa bonorū ope-
 rum intentione iungamur: has qdem per fidem uocati intrem'. & mū-
 do dilectionis habitu celebrare curemus. nostræq; actionis simul & co-
 gitationis maculas ante diē extremi discriminis ipsi sollicitus examinā-
 do diluam'. ne forte tunc ingrediēs rex: qui has filio nuptias fecit: si uis-
 derit nos nuptialē charitatis uestē nō habere eiciat nos. & ligatis a bene-
 agendi facultate pedibus nostris ac manibus exteriores mittat in tene-
 bras. Mundemus fide fortia cordium nostrorum uascula secundū puri-
 ficationem pceptorum coelestium Impleamus hæc aqua sapientiæ sa-
 lutaris: sacre lectiōi crebrius attendendo. Rogemus deū ac ut ipsam
 quam nobis scientiæ gratiam cōtulit: ne forte instet charitatis suæ fer-
 uore calefaciat: & ad superna quærenda sola hac sapientiā conuertat:
 quatinus spiritualiter inebriati possimus & ipsi cum propheta cantare.

Architricli-
 nus.

infle

Potasti nos uino compunctionis. Sicq; fit ut nobis quoq; bene pficienti **Psal. lxx.**
 bus & nunc ex parte put capere sufficimus. & in futuro perfecte ies^{us} ma
 nifestet gloriã suã: in q̄ uiuit & regnat cum p̄re in unitate sp̄s sancti deⁱ.
 Per omnia sæcula sæculor̄. Amen.

¶ Segmentum ex euangelio mathe. viii. cap. A. quod cani
 tur dñica sc̄da post octauas epiphanię dñi. Historia facta est
 Anno xp̄i. xxxiii. idus iulii. FERIA. V.

CUm aut̄ descēdisset iesus de mōte secute sunt eū turbe mul
 tæ. Et ecce leprofus ueniēs adorabat eum dicens. Dñe si uis **Dñe si uis po**
 potes me mundare. Et extendēs iesus manū tetigit eū dicens. **tes. grece est si**
 Volo mūdare. Et confestim mūdata est lepra eius. Et ait illi **velis.**
 iesus. Vide: nemini dixeris: sed uade: oñde te sacerdoti: & offer munus
 tuū quod p̄cepit moyses in testimoniū illis. Cum aut̄ introisset dñs ie
 sus capharnaum accessit ad eū centurio rogāse eum & dicens. Dñe puer **Leuiti. xiiij. a**
 me^{us} iacet in domo paralytic^{us}: & male torq̄tur. Et ait illi iesus. Ego ue
 niã & curabo eum. Et rñdēs centurio ait. Dñe nō sum dignus ut intres
 sub tectū meū: sed tm̄ dic uerbo & sanabitur puer me^{us}. Nam & ego ho
 mo sum sub pt̄ate p̄stitut^{us} hñs sub me milites. Et dico huic. Vade: & ua
 dit. & alio ueni: & uenit. & seruo meo fac hoc: & facit. Audiens aut̄ ies
 sus mirat^{us} est: & seq̄ntib^{us} se dixit. Amen dico uobis nō inuenit tantam
 fidem in isrl̄. Dico aut̄ uobis qđ multi ab oriente & occidēte uenient:
 & recumbent cum abraã & isaac & iacob in regno cœlor̄. Filii autem
 huius regni eiicientur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus & stridor dē
 tium. Et dixit iesus centurioni. Vade & sicut credidisti fiat tibi. Et sana
 rus est puer ex illa hora.

¶ Homilia origenis.

Docente in monte domino discipuli uenerunt ad eum sicut
 alacres sicut domestici sicut proximi sicut amici uel fratres.
 Ideo ait dñs ad eos. Vos estis sal terræ. & uos estis lux mūdi. **Matthe. v. b**
 Nunc uero descendente eo de mōte: turbe secute sunt eum:
 q̄ in monte ascendere non potuerunt ut pigri ppli ut negligentes. ut
 imperfecti. Ita & filii isrl̄ primitus in montem synai ascendere non ua
 luerunt ad obuiādū deo pergere nō potuerūt: p̄pter suã irreligiositatē **Exo. xix. a.**
 & impietatem. sed solus moyses ascendit & pauci senioꝝ filiorū israel.
 Ita & eum dño discipuli soli in montem ascenderunt: & tardiores de
 orsum steterunt. Sic & modo uigilātes & alacres & fideles animæ deū
 timentes: & dominum diligentes: regna coelestia desiderantes: do
 minum semper sequentes: post dominum in illum coelestem montem
 ascenderunt: audientes Apostolum dicentem. Quæ sursum sunt sa **Colos. iij. a.**
 pite: ubi Chritus est in dextera dei sedens. Descendente nunc domi
 no hoc est inclinante se ad infirmitatem & impotentiam cæterorum

HOMILIA

miseratus imperfectiōi eorum uel infirmitati: secute sunt eū turbe multae. Aliquāti propter charitatem Aliquāti propter doctrinā. Aliquanti propter admiratiōem & curatiōem. Et ecce homo leprosus unus ex illis qui curari quærebāt: qui leuamē desiderabāt. (Et ecce leprosus ueniēs adorabat eum dicēs. Dñe si uis potes me mundare?) Deorsum currens rogas o homo. & in mōte nihil dicis: quare sic? Quia tempus & tempora omni rei sub cælo. Tempus doctrinæ & tempus curatiōis. In mōte docuit. illuminauit. monuit. animasq; curauit corda sanauit. Propter ea ergo illa maiora tētari uoluit. illa summa tardari passus est. Ipsis ergo ab illo cōpletis deorsum eode mōte ad curādū descēdente sicuti de cælo: sicuti de cœlestibus mōtibus ad sanādos carnales descēdēte. Venit ergo ad eum homo leprosus adorans eum. Anteq̄ peteret adorare cepit. Anteq̄ rogaret culturā oñdit. Adorauit aut̄ pro hoc ipso dñm & deum inuocās: adorabat eū. Sic & illi bñi magi prius adorauerūt eum: & ita demū munera obtulerūt. Eodē modo & nūc iste cadēs adorabat. & sic supplicē obtulit postulatiōē. Dñe deus tu q̄ digne adoratis: q̄ merito coleris: te ego ut dñm adoro. ideoq; & dñm dico opera prius contestās: & sic uerba loq̄ns per te em̄ om̄ia facta sunt. tu ergo dñe si uis: potes me mūdare. Voluisti ergo dñe ut hæc immūdiſſima lepra superueniret: siue propter mea p̄ctā ut correptus penituissem. siue propter tuā prudentiā: ut mirabiliter me mundās magnificeris. Om̄ia dispēsanter & prudēter facis: & salutē largīter tribuis. Siue hanc ergo leprā propter mea p̄ctā portauī: dimittēs culpas meas mūda me: siue propter prudentiā tuā mirabiliter me mūda: ut ab omnibus magnificeris. (Dñe si uis potes me mūdare.) Voluntas tua opus est quia & opera uoluntati tuæ obediunt (ideo si uis potes me mūdare) nō dubito: nō fallor: non dico sicut ille q̄ filii salutē deprecabatur. Si qd̄ pōt adiuua nos. Sed scio quia omnia potes. Ideo nō potentiā peto nō fortitudinē q̄ro. Has em̄ scio in deficientes: sed tm̄ uoluntatē tuā deprecor & seq̄ns uirtus statim hæc grām adimplebit. (Dñe si uis: potes me mūdare.) Mīhi ad beneficium: tibi ad laudem uidentib; autem admiraculum: & p̄ficiendi doctrinā. (Dñe si uis potes me mundare.) Tu prius Naaman ait principē syriæ per Helyseū in iordane tingens ad lepra mundasti: tu & modo si uis potes me mundare. Cui respondens dñs ait. Confiteris quia ego possum: profiteris quia si ego uolo fit: ideo (uolo: mundare.) Voluntatem precaris. potentiā confiteris: (uolo mundare.) Magnifice credis: magnifice & mundaris. plenissime confiteris: plenissime lætificaris. (uolo: mundare.) Non dubitasti cedere. non tardo sanare. Non distulisti confessionem: nō differam te mundare. ut & magnam grām tibi ostendam: manum ad te porrigo. (Extendens manum itaq; ielus tetigit eum dicens. Volo: mūdare.) (Et quare tetigit eū dñs: cum lex prohibuisset leprosum tangere:

Tempus tpa omni
rei sub cælo.
Eccle. iii. a.

Matth. ij. b

Mat. ix. c

ij. Reg. v. a.

Et propter hoc em̄ tetigit: ut ostenderet q̄a omnia munda mundis: q̄a aliorum aliis non adderent inquinamenta. Quia extranea immundicia immaculatos non coingnat. Sed adhuc propter qd tetigit. Vt humilitatem demōstraret. ut nos doceret nullum spernere. nullum horrere. nullum p̄temptibilem ducere: p̄pter corporis lesiōem aut maculationē q̄a deo immittit: p̄ q̄ ipse scit rōne. (Extendit ergo manum iesus & tetigit eum.) Medic⁹ ait sum celestis: corpora cū animab⁹ curare possum: p̄pterea oēs tāgo: non ut infirmitas mihi adhereat. sed ideo ut ab his q̄ eam hñt expellam. Sol sum ait incorruptibilis: & luna iusticiæ. Ideoq̄ ad omnes appropinquos: & omnes meis splēdorib⁹ ad salutem irradiō. Ipse uero sicut fui permaneo: in singulari mee sanctitatis pulchritudine. (Extendēs manum tetigit eum.) nō sperno legem: sed curo uuln⁹: non destruo mādatū: sed fugo atq; mūdo leprā. Ideoq; cū extendo manum: mox effugit hec contaminatio. Mee uirtuti p̄ximare. uel resistere mee potētie nō poterit. Dico: mūdare: & manum ad tāgendum extēdense effugo illico leprā: & inuenta est man⁹ dñi nō lepram: sed mundū tetigisse corp⁹. Considerem⁹ & nūc dilectissimi: ut nullus peccati leprā in sua habeat anima. Vt null⁹ p̄taminatiōem delictorū in suo retineat corde. & si habeat: instāter orās dñm: dicat ad eum. (Dñe si uis potes me mūdare. (Tu illum prius multa delicta cōmittentem mundasti manus: tu innumerabilib⁹ aliis a sc̄lo peccatib⁹ misertus es. Tu ergo si uis potes me mūdare. Et dñs mox misericordie porrigēs manū dicit. (Volo: mūdare.) At iesus ait illi mūdato a lepra. Huic: cui misert⁹ est. Huic credenti dño q̄ confessus est in uirtute ei⁹: huic ergo dixit iesus. Credidisti: sanus es. Sperasti mund⁹ effectus es. Noli obliuisci q̄lis fueris & qualis factus sis. non cesses gr̄as agere: non taceas p̄fiteri. Hoc & nos debemus facere charissimi qñ a dño de aliquo periculo liberamur. qñ ab aliquo dolore sanantur siue infirmitatis. siue uulneris siue de qualibet necessitate. non efficiamur ingrati: non relinquamus liberatorem n̄m sed alacriter gr̄arum actiones ei reddamus. s. munera sancta: substātiā nostram ad honorificandum eum exhibeamus. Hoc enim & illi mandauit dominus. (Vade ait ad sacerdotem & offer munus tuum.) Dixit ergo ei iesus. (Vade nemini dixeris) Et quare o dulcissime domine nūc dicis nemini dixeris. propter meam ait humilitatem: propter meā dulcedinem. ut uos doceamini quando aliquid boni facitis: non gloriari: nō extolli. nō inaniter placere uelle in p̄spectu hominū. sicut p̄uetudo est aliquātis: siue cum aliqd boni fecerint. siue cum ieiunauerint: siue in paup̄e & elemosynis & largitatibus. siue in altaris honore. siue in sc̄ōrum honorificentia. Etenim ipsi āte homines uolunt gloriari & sibi placere: ante dñm mercedē perdētes. (Vide nemini dixeris.) Te enim tacēte hoc mirabiliter clamabit. te enim nos non aperiente om̄is tui corporis

Oia munda mundis sunt.

iiij. Reg. xxi.

Nō debemus eē ingrati deo

Quare dixit iesus nemini dixeris.

Qui gloriatur ap̄ hoies perdet mercedē apud deum.

substantia iubilabit. Hesternam die immundus: & hodie mundus. ante patris
 fillus horribilis: & nunc decorus. (Vide ergo nemini dixeris: sed uade
 ostende te sacerdoti. Ambulate ad templum uidentes mirabuntur: & sa-
 cerdos uidens expauescet: quoniam secundum legem ab eo ablutus: &
 ostendens ipse mundari non potuisti. Vade ergo ostende te sacerdoti:
 & uidens cognoscat: quia non per legis consuetudinem mundatus es: sed
 per gratie operationem. non per terrenorum sacerdotum imaginem: sed
 per celestem summi sacerdotis splendorem. (Vade ostende te sacerdo-
 ti.) Sacerdoti te ostende a summo sacerdote dei patris mundatus: sed non
 uidearis in conspectu domini inanis. Non uidearis sacerdoti manu ua-
 cua ad eum uenire. non uenies in conspectu sancti templi infructuosus:
 sed offeres munus tuum. Ad illum enim tunc hoc dictum nos ammonet
 omnes. Ad illum loquens nobis omnibus dicit: ut & nos dona & munera
 nostra non teneamus apud nos: sed reddamus deo. maxime quum de ali-
 qua liberamur tribulatione. (Offeres inquit munus tuum.) Quare ut
 omnes qui uident te portare & offerre: credant his mirabilibus & magnifi-
 cent deum: qui misertus est tui. & infidelibus per hoc increpacio & testi-
 monium duritie cordis ipsorum fiet. Sic & illum triginta & octo annis
 iacentem in infirmitate erigens a languore iussit portare grabatum & ire
 in domum suam ut hunc ipsum lectum portatum ab eo per mediam ciuitatem
 clamasset saluantem se inuocando & laudando. Sic & illum cecum in na-
 tatoria syloe misit: ut uidentes ambulare illud eundem cecum & iterum reman-
 entem mirati & obstupescerent: crederent huic talia miracula facienti. Post
 hec que superius dicta sunt. (Quum introisset capharnaum ciuitatem galilee.)
 Sic cognominata est capharnaum: in qua dominus sepius uirtutis sue magnificen-
 tiam monstrauit. Ingressus est eum capharnaum. Cur ibi ingressus est: propter
 hoc quod & inuenit: & statim manifestum est. (Accessit ad eum centurio.) Ac-
 cessit uere non dimidius sed totus: non aspectu corporis tantum: sed & anime
 plenitudine: non facie tantum: sed immaculato corde. Accessit centurio alieni
 generationis: sed domesticus corde. alieni nationis: sed alacer fide. militum prin-
 ceps sed plus angelorum gaudium. Accessit ad eum centurio. Increpacio illorum:
 qui quondam ad Heliam Carmelo ascendentes quinquagenarii mox in infidelita-
 te sua igne combustis sunt: & iste in fide mox in sinu deputatus est abrahe.
 (Accessit ad eum centurio rogans eum & dicens) Domine puer meus iacet in do-
 mo paralyticus: & male torquetur. Multi in illo tempore pro diuersis rogabant in-
 firmitatibus. Alius pro filio. alius pro aliquo alio. Sed nullus pro seruo
 nisi iste solus. Et hoc ei in augmentu beatitudinis: ad coronam glorie erat.
 Quid enim cogitabat iste beatus? Quid estimabat in omnibus bonis plenus
 centurio? Iste aiebat. mihi seruus est. & ego seruus creatori sum. Iste me ha-
 bet super terram dominum. & hunc ego magnum in celis habeo dominum. Si ergo
 ei non misereor: quomodo ille miserebitur. Si ergo huic non subuenio:

Joan. v. a.

Joan. ix. a.

iii. Reg. xviii

quomodo mihi ille subueniet? Sic debet oēs qui famulos hnt & famu- Dñi misereri
debet seruari.
 las cogitare. sic misereri. sic condolere eis. sic supplicare. sic curam ha-
 bere de seruis suis. uel de ancillis suis: sicut & ille bt̄s cēturio puer me-
 inquit in domo nō in una re tm̄ miserabilis q̄ iacet: sed in alia q̄ parali-
 ticus: tertia q̄ male torq̄tur. Omnia em̄ ista dolore ꝑgeminauit. & iacē-
 tē. & paraliticum. & dure detētum. Ideo ut suæ animæ āgustias demon-
 straret: & dñm cōmouisset: q̄tenus & illius cruciatum demonstraret: &
 dñi beniuolētiam inuitaret. Puer meus iacet in domo. Et huc q̄re nō at- Math. ix. 9
 tulisti eum: sicut illi illum paraliticum in lecto portauerunt? Ideo ait:
 quia non opus est oñdere illi omnia uidēti. Non opus ē in cōspectu ei-
 afferri: cuius potentia non terminat: nec includit. neq̄ excludit. Iacet
 in domo paraliticus & male torq̄t. Quid ergo uis? Quid cupis? Quid
 desideras? Nō multum loquor ait. scio em̄ q̄ ad omnia cognoscētem
 loquor. Nō uerbofor. scio em̄ q̄ ad omnia ꝑsciētē r̄n̄deo. Ideo q̄ iste
 cognoscēs corda r̄ndēs dicit. (Ego ueniam & curabo eum.) Ego ad Gen. xxi. 9
 abraam ueniēs senilē sarræ uterum sanaui: in senectute eis isaac filium
 donans. ego & ueniēs ad te curabo eum. Et quomodo domine promit-
 tis aduētum tuum huic? Neq̄ petit: neq̄ q̄rit: sciens q̄ non acceptabile
 sit ei: ut uenias in domum eius propter quid omnino hoc proferis? Ob
 hoc: ut & uos ꝑualeatis. & eius fidei similetis. uel cognoscatis q̄s sit iste.
 uel qualis in eo fidei thesaurus habetur occultus. Iam enim & primitus Gen. xxii. 9
 abraam tentauit: non pro hoc ut cognoscerem quem ante sciebam: sed
 ut uos & similes in omni tentatione & fortissimi inueniamini. Et iob ꝑ Job. i. 9
 bari. Non propter hoc probauit. quem iuste testificatus sum: sed ut uo-
 bis spem & fiduciam: uel confidentiam demonstrarem. Ideo & huic di-
 co. Ego ueniam & curabo eum: ut & ipse magnam suā fidem proferens
 dicat. Dñe terruisti me de hoc promisso. cōturbasti me de hoc dicto in-
 terfecisti fortitudinē anime mee in hoc uerbo. Nō sum dignus aspectu
 Non sum dign⁹ appropinquatiōe. Non sum dign⁹ accessu. uel introi-
 tu tuo. (Dñe nō sum dign⁹ ut intres sub tectū meū.) Moyses primitus
 ille magn⁹ & tuus confabulator. ille mirabilis narrator operum tuoꝝ.
 ille fidelis in tota domo tua nimiū se humiliavit dicens. Non sum dig-
 nus ante hesternum & tertiū diem. Quātō magis ego dicam. Dñe non
 sum dignus ut sub tectū meum intres. alienigena sum. genatilis sum.
 miles sum. gladio accinctus: sanguinē fundens ad ꝑlium exiens. Ideo q̄
 non sum dignus ut intres sub tectum meum. sed tm̄ dic uerbo. sed tātū
 ueni uerbo. Verbum tuū aspect⁹ tuus est. Verbum tuum opus cōsuma-
 tum est. Ideo q̄ dic uerbo. oñde absens corpore: qđ ꝑsens spiritu consu-
 mare potenses. Vbiq̄ indeficiens tua ꝑsentia. ubiq̄ ꝑsens tuus aspectus
 Idcirco ego accessu & introitu tuo indignus sum: & iste infirmus uer-
 bi tui uisitatione indiget & ideo. (Dic uerbo: & sanabit puer meus.) Sed

Deus intrat sub
tectum credentium
duplici figura.

& hoc nullum nimirum pertrahat sicut pusillum aliquid quod dixit ille beatus. Non sum dignus ut sub tectum meum intres. Intrat & nunc dominus sub tectum credentium duplici figura: uel more. Nunc enim quoniam sancti & religiosi & deo acceptabiles ecclesiarum antistites sub tectum tuum intrant: tunc ibidem dominus per eos ingreditur: & tu sic estimas. tanquam dominum suscipias. Et aliud quoniam sanctum sumis cibum. quoniam illud incorruptum accipis epulum: quoniam uita & pane & poculo fueris: quoniam manducas & bibis carnem & sanguinem domini: tunc dominus sub tectum tuum ingreditur. Et tu ergo humilias te metipsum imitare hunc centurionem & dicito. Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum. Vbi enim indigne ingreditur: ibi ad iudicium ingreditur illi accipienti. Sed adhuc quid adiecit ille beatus insequentibus: (Nam & ego homo sum sub potestate constitutus. & habeo sub me milites: & dico huic uade: & uadit & alio ueni & uenit: & seruo meo fac hoc. & facit.) O prudentia: o intellectus anime. o munditia cordis. Prior omnium manifeste ueritatis confessionem reuelauit. & noui testamenti mysterium declarauit & ecclesiae in sese monstrauit imaginem. primitieque ex gentibus domino credentium factus est. Ego ait homo sum sub potestate regis: uel principis indignus. ego habeo sub potestate mea milites & seruos: & tu habes sub potestate tua angelos sicut milites. & omnes sanctos seruos. ego mando unicuique: & facit secundum preceptum meum. & tu mandas: quod & statim complet. Quod enim mandas & dicis: fit. Mandas & sine mora perficitur. Omnis enim creatura seruit tibi. & ideo dic uerbo. & perficietur uelociter. & sanabitur puer meus. O fides uiri. o religiositas militis. Quanto te magnificamus o dulcissime amice ueritatis: Te admittatur dominus: & tua indeficientem magnificat fidem. Quomodo de tenebris gentium tamen lumen processit: Quomodo de errore eorum deum cognoscentium tanta manifesta iustitia. Quomodo ex ore stultorum idolis seruientium tanta limpida effulsit fides: Audiens ergo dominus admirabatur eum. Et quod deus unigenitus miratur: quantum sit æquale & quam enarrabile & inestimabile: Recipe sensu charissime quod deo nihil est mirabile. nec aurum. nec diuitie. nec regna. nec principatus. In ista omnia sunt in conspectu eius tanquam umbra. & sicut nihil. sicut flos decidens. Nihil ergo in conspectu dei mirabile est. nihil magnum. nihil præciosum: nisi tamen una fides. Hanc miratur. hanc honorificat. hanc acceptabilem sibi estimat. In deoque conuertens se ad sequentes turbas dixit: (Amen dico uobis.) Hoc est uere dico uobis (non inueni tantam fidem in israel.) Non in illo priore israel beato iacob tantam abnegat se dominus fidem inuenisse. ille enim non tamen credidit dominum sed & prophetauit de eo. & apertius eius iustitiam demonstrauit. & manifestum in carne aduentum eius prolucutus est. Nisi enim credidisset ei: quomodo de eodem prophetasset: Sic & illi qui de israel processerunt. israel etenim & ipsi nominati sunt prophete & iusti. David. Esaias. & Hieremias.

Nihil in conspectu
dei mirabile propter
fidem.

mias. Hi omnes clare & manifeste eius aduentum prenunciauerunt. Oēs nāq; hi habuerūt fidem habebāt etiā & prophetiā. Et iste beatus cetero fidē habuit: sed prophetiā nō habuit: ideoq; dñs admirās magnificat fidem eius super illū: qui tunc fuit israel. Hoc est super oēs q; tūc fuerūt tribus israel & nō super eos: q; postea prophete & iusti inuēti sunt in israel. (Amē dico uobis: nec in israel tātā fidem inueni) sicut in gētib; sicut in barbaris: sicut in alienigenis: gētes filiū dei inuocāt omnipotentem: unigenitū cōfiterur dñm asserūt: & sicut dñm diligūt: & sicut bñ omni dispēsātē adorāt: & israel me nō cognouit & popul; me; hic me nō intellexit. I deoq; beelzebub & samaritanū appellant & peccatorē estimāt. Iair; israel princeps p filia sua me petēs nō dixit dic uerbo sed ueni ait uelociter antequā moriatur filia mea. Nicodem; doctor isrl de fidei sacramēto audiens ait. Quomō potest hoc fieri? Maria & martha me nīmiū diligētes dicunt. Dñs: si fuisses hic: nō esset mortuus frater meus: tanquā dubitātes quōd ubiq; nō uelox scit adessa mea potentia. I deoq; nō inueni tantā fidē in israel: sicut in isto alienigena. (Dico aut uobis quod multi ab oriēte & occidēte ueniēt: & recūbent cū abraā isaac & iacob in regno celoꝝ.) Dico uobis: testor uobis: anūcio uobis predico uobis quod multi ueniēt: de quibus iam propheta locutus ē dicēs. Et ueniet gētes multæ & dicēt. Venite ascēdamus in mōtem dñi: & in domū dei iacob ingrediamur: & ostēdat nobis uias suas & ambulēmus in eis. Multi ueniēt: de quibus ait dñs. Et alias oues habeo q; non sunt de hoc ouili: & illas adducā & erit unus grex & unus pastor. Multi ueniēt: de quibus dictū est. Ut & filii dei: q; dispersi sunt: congregentur in unum. I sti ergo oēs ueniēt: unde ueniēt: ab oriēte & occidēte. Hoc est ex omni gēte q; sub celo est ab oriēte usq; ad occidentē. Sicut em̄ per oēs gētes debet hoc euāgeliū p̄dicari: sic ex omnib; gentib; uēturi sūt ad regnū celoꝝ. Vel adhuc ab oriente ii qui statim illūinati trāseūt: et ab occidente ii q; passiones & persecutiones usq; ad mortē tollerant pro fide. Multi ergo ueniēt. Et quomō alibi dicis o dulcissime dñe mali uocati pauci uero electi. Multi ait uocati. Oēs enim tribus hominum ab initio seculi uocati sunt & pauci electi. Simul uero ueniētes & simul cōgregati in tēpore uisitacionis multi inueniēt nīmiūq; innumerabiles: Multi em̄ ueniēt ab oriēte & occidēte: & recūbent nō carnaliter iacentes: sed spūaliter requiescētes: nō tēporaliter potantes: sed eterne epulātes. Recumbent in regno dei. ubi lux est & spes: ubi letitia & exultatio. Ubi est gloria & benedictio: ubi lux oculoꝝ: & longeuitas uite æterne ubi oēs iucūdantur: ubi omnes gaudēt: ubi patres illi beati recūbūt ubi omnes prophete requiescunt: ubi apostoli & euangeliste sup gloriosus sedent thronos: ubi multitudo martyrum in eterna gloria gloriatur: ubi copiositas uirginum in secula exultat portans coronam immacu

Joānis. iij. b.
Joā. xj. c

Esai. ii. 3

Joan. x. c

Matth. xx. b

Oīes tribus
hoīum uocati
sunt sed pauci
electi.

Regnū dei
ua
ria dilectione
cōpletum est.

late uirginitatis. O dulcissimi fratres unanimis conuētio. Hilatis con-
gregatio fulgēs coniunctio. ista est a seculo bñ p̄dicata & annunciata.
ista est exultatio ista est ab initio narrata requies. In istam festinauerūt
oēs dñm diligentes. ad istā colligunt oēs ex gentibus dño credentes re-
ligiositate seruātes. In eā & nos oēs p̄gam⁹ o religiosi filii dei: ad istā om-
ni uirtute nra festinemus. Nihil nos reuocet: nihil nos retardet: nihil
nos impediāt ad hoc desiderabile p̄perare quiuuim⁹. Oēm negligētiā a
nobis pellamus: oēmq; desidiā ab animo: & corporis impedimēta a no-
bis proiciamus ut huius beatitudinis & requiei domestici efficiamur:
quatenus sancte huius (ut dictū est) epulatiōis digne inueniamur. (Vade
sicut credidisti: fiat tibi.) Sic fiet uere unicuiq; homini sicut crediderit
scd̄m mensuram fidei metietur ei & ista a dño gr̄a. I deoq; dixit ad illū
dñs: (Sicut credidisti fiat tibi) credidisti q̄a omnia possum: credidisti q̄a
ego sum dñs omnium: sicut credidisti: ita fiat tibi: credamus & oēs fies
charissimi iesum xpm deum ac dñm nrm omnia posse: ubiq; p̄sentem
esse: remissionē nobis cunctoz p̄tōrum ei⁹ indulgētia. (si tñ eius p̄cep-
ta seruemus) largiri: ut & unusquisq; nrm cum centurione isto audire
mereamur. Vade & sicut credidisti: fiat tibi. A diuante ipso dño nro ie-
su xpo: qui cum deo p̄re in unitate sp̄s sancti uiuit & regnat in seculo-
rum secula. Amen.

¶ Segmentū ex euāgelio matthei. viii. cap. C. qd̄ canis dñi
ca quarta post octanas epiphānie. Historia huius euāgelij fa-
cta est anno xpi. xxxiii. kl̄s augusti. feria. v.

In illo tpe. Ascendēte iesu in nauiculā secuti sunt eū discipuli eius.
Etece mot⁹ magn⁹ fact⁹ est in mari: ita ut nauicula operiret flucti-
bus. Ipse uero dormiebat. Et accesserūt ad eum discipuli eius: &
suscitauerūt eum dicētes. Dñe salua nos: perim⁹. Et dicit eis iesus.
Quid timidi estis pusille fidei? Tunc surgēs imperauit uētis & mari: &
facta est trāquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicētes. Qua-
lis est hic quia uenti & mare obediunt ei.

¶ Homilia origenis.

Ingrediēte domino in nauiculam secuti sunt eum discipuli ei⁹ &
nō imbecilles: sed firmi & stabiles in fide: māsuēti & pii: spernētes
mundum: nō duplici corde: sed simplici. Hi ergo secuti sunt eum
non tm̄ gressus eius sequentes: sed magis sanctitatem comitātes: & iu-
sticiam eius confectātes (Etece tempestas magna facta est in mari ita
ut nauicula operiretur fluctib⁹.) Cum em̄ multa & magna & miranda
ostendisset in terra: trāsit in mare: ut ibidem adhuc excellentiora & ma-
iora opera demonstraret: quatinus terre marisq; dominus se esse cūctis
ostenderet. Ingressus ergo in nauiculam fecit turbari mare: commo-
uit uentos: concitauit fluct⁹. Cur hoc? ideo ut discipulos mitteret in ti-

Relictis ipse
dimētis ad re-
gnā celoꝝ p̄-
perādum est.

Duales erant
discipuli dñi.

psal. cxxxiii.

morem & suum auxilium postularent: suamque potentiam rogantibus manifestaret. Illa tempestas non ex se orta est: sed potestati paruit imperantis eius. qui educit uentos de thesauris suis. qui terminum maris arenam constituit. Dixit enim ei. Usque huc uenies & non super egredietis: sed in te metipso confringentur fluctus tui. Huius ergo iussione & precepto orta est tempestas in mari propter occasiones superius memoratas. Facta est tempestas magna: ut non pusillum miraculum ostenderet. Et quanto fluctus nauicule irruerant: tanto magis timor discipulos conturbabat: ut plus magis desiderarent ad liberandum se mirabilia saluatoris. (Dñs uero dormiebat.) Ores mirabilis & stupenda: is qui nunquam obdormit dormit: is qui celum & terram gubernat dormit: is qui nunquam dormit neque dormitat ipse dormire dicitur? Dormiebat quidem corpore: sed uigilabat deitate. Dormiebat corpore. sed conturbabat mare. Erigebatque fluctus. & apostolos conturbabat: suam ostensurus potentiam. Dormiebat corpore sicuti & ad puteum lassus de itinere uel fatigatus sedebat demonstrans quia uere humanum portabat corpus quod corruptibile induerat: ipso corpore dormiebat deitate uero concitabat mare: & iterum deplacabat. Dormiebat itaque corpore ut apostolos suscitaret & uigilare faceret. Precipue autem oes nos nunquam animo dormiamus ne uel intellectu aut prudentia dormire sed uigilare in omni tempore & iubilare deo: & salutem ab eo postulare studeamus. Nam ipse qui dormiebat corpore: illud sanctum uerbum dicit. Ego dormio: & cor meum uigilat. Ad quem accedentes discipuli suscitabant eum dicentes. Domine salua nos: perimus. O beati & ueraces dei discipuli dominum saluatorem uobiscum habetis: & periculum timetis? Vita uobiscum est: & de morte solliciti estis: maris turbinem trementes? Creatorem eius ita suscitatis presentem: quasi non possit dormiens corpore fluctus sedare uel mitigare. Sed quid respondeant hi dilectissimi discipuli. Paruuli inquit sumus adhuc infirmi: & nondum robusti: ideoque timemus ideoque trepidamus: nec dum uidimus crucem: nec dum nos confirmauit passio domini & resurrectio: non ascensio in celis: nec missi descensio spiritus sancti paracliti: propterea fragilitate mutamur. Propterea & sepe audiuius a domino increpationem pusille fidei. Supportamus: tolleramus libenter: uoluntarie sustinemus. Unde & nunc dicente domino audiuius. (Quare turbati estis pusilli fidei.) & non habetis fortitudinem? Cur confidentiam & fiduciam apud uos non tenetis? Sed si mors iruerit non ne eam debuissetis constantissime sustinetis? Ad omne enim quicquid euenerit fortitudo necessaria est & ad omne periculum uel tribulationem: usque ad anime exitum. Similiter & contra delicias & diuitias & amores terrenos anime fortitudo tenenda est. Ut neque extollaris o homo: neque in superbia erigaris: non despicias inimicos: neque humiles spernas: neque obliuiscaris dominum: neque derelinquas creatorem: nec existas ingratus. Si ergo in necessitate &

Job. xxxviii. b

Psal. cxx.

Joan. iiii. a

Lant. v. a.

Joan. i. z. v. d.

Quare presente domino discipuli timebant tempestatem maris.

Luce. xij. d.

Fortitudo ad omne quicquid euenerit necessaria est.

*Muscipula di
aboli infernus
est.*

Psal. xlvij.

*Decet magnū
magna facere.*

*In tribulatiōi
bus cōstantes
debemus esse.*

*psalmus. xliij.
Ibidem.*

in periculis fortitudo necessaria est: ut uiriliter et in fide tolleres uniuersa: multo magis propter delicias ut dictum est. Fortitudo luxurie est necessaria: ne in muscipula incidas diaboli. Quare ergo turbati estis pusille fidei? Si potentem me super terram cognouistis: quare non creditis quod & in mari potens sum? Si deum me uere esse & creatorem omnium suscepistis quare non creditis quod ea quae a me facta sunt in mea habeam potestatem: quare ergo dubitatis pusille fidei? Qui pusillum credit arguetur. Et qui nihil credit contemnetur. Fragiles inde corripientur: & alieni omnino a fide punientur. Tales fuerunt iudei & pagani ideoque in malis euenerunt. Tales est heretici ideoque in die iudicii damnabuntur. (Tunc surgens imperauit uentis & mari. Et facta est tranquillitas magna.) Scriptum fuit. Et surrexit tanquam dormiens dominus: tanquam potens crapulatus uino. Et percussit omnes inimicos suos in posteriora. Et nunc surgens imperat uentis: & facta est tranquillitas magna. Decet enim hunc magnū: magna facere: imperauit uentis & mari sicut creatur: sicut suis. Ut potens ut dominus imperauit uentis: & mari. Primitus ante discipulos ut audientes firmarentur in fide: & potentia deitatis occulta imperabat & comminabatur. Magis autem regebat & placebat illud secundum quod quidam ait. Potentia mitigauit mare. Imperauit ergo uentis & mari: & facta est tranquillitas magna: De magno uento & magna tempestate mari perturbato & tumenti facta est tranquillitas magna. Ideoque paulo ante magna accinctus est potentia: magnifice perturbauit profundum maris. Et nunc iterum in eo ipso ostendens suae magnificentiam potentiam: tranquillitatem magnam fieri iulit. Dedit per haec omnia enim nobis dominus figuram & doctrine imaginem ut & nos in omni perturbatione & contumelia patientiam teneamus: stabiles simus in fide & non discedamus. Et si omnis iste mundus tanquam mare ebulliat: atque in furore insurgat. Et si omnes uenti & uertigines demonum undique sentiant. Et si omnes ut diximus tempestates: id est omnes principatus & potestates mundi huius concitentur: & in tumorem iracundie spument & furiant super sanctos: & si adhuc usque ad celos sese extollant ut tempestates maris malignitates & dolos & fremitus: concitantes aduersus aliquem uirum: nolite timere: nolite turbari: nolite contremiscere: nolite deficere. Omne semper quocumque in fide nauicula cum domino nauigatis: omnes quocumque in hac sancte ecclesie nauicula cum domino per hunc undosum mundum super natatis: & si ipse dominus dormiat pio somno uestram patientiam & tollerantiam expectans: uel impiorum penitentiam & conuersionem sustinens alacriter accedite ad eum orationibus instantes: atque cum propheta dicentes. Exurge quare obdormis domine exurge: & ne repellas nos in fine. Et iterum. Exurge domine adiuua nos: & redime nos propter nomen tuum. Et ipse surgens imperauit uentis id est aeris demonum spiritibus. Ipsi enim manifeste pestates commouent: hoc est amaros & elatos concitant fluctibus. Huius pra-

ripes mundi ad persecutiões sanctis omnib⁹ immittendas ad contame-
 lias fidelibus ingerēdas. Omnib⁹ dñs impat: omnib⁹ cōminat. omnia
 mitigat: facitq; tranquillitatē magnā circa corp⁹ & spūm pacē ecclesie &
 serenitatē mūdo. Quomō nāq; sepius cōcilia infideliū cōmota sūt ad
 uersus uerā ecclesiā & firmā aliquotiēs paganoꝝ: aliquotiēs hereticoꝝ
 quēadmodū sepius sicut maris fluctus irruēbāt: cōminantes & cōterē-
 tes hui⁹ principes per omnia mūdi perdere se ecclesie filios arbitantes
 Sed surgēs dñs imperauit demonū uētis: & oēs euāescere fecit audaces
 aduersarios fidei: magnāq; pacē & trāqllitatē dedit ecclesie sue. Homi-
 nes aut illi in nauicula mirati sūt: q; omnes: scilicet hāc habētes nauic-
 culā & ei intēdētes nauicule: nō putes hic per homines ap̄los significa-
 tos. Nusq; enim inuenimus p̄ter honorē cognominari discipulos: sed
 semper aut apostoli aut discipuli nominātur. Mirabāt ergo illi homi-
 nes: hi q; cū eo nauigabāt: hi quoꝝ erat nauicula hi qui in ea nauicula
 se trāfigebāt hi mirabātur. Et admiratiōe dignū fuit mare a profundo
 cōmotū mitigari: eiusq; elatos deplacari fluctus uētos furētes cōpesci.
 Mirabantur ergo dicētes: Qualis est iste: quia uēti & mare obediūt ei)
 nō interrogātes dicūt qualis est iste: sed asserentes quod hic talis ē: cui
 mare & uēti obediūt. Qualis est iste: hoc est quantus q; fortis: q; potēs q;
 magnus: qualis est iste: Maior moyse. Potētiōr helia. Illi enim ambo
 ex quibus un⁹ signo mare percussū cū labore discidit. Alius ictu melo-
 te iordanē pertrāsit. Iste uero uno uerbo mādat illis qui nō habēt uer-
 ba & obediūt ei. Hi qui nō habent auditū obtēperāt. Hi qui prudentie:
 & intellectus expētes sunt inclinātur iubēti: qb⁹ neq; loq̄la: neq; ut di-
 ximus sermo est: obediūt. In eadē aut substātia in qua sunt: & sua natu-
 ra mouētur: & iussioni deseruiūt ad cōfusiōnē mortaliū: ad cōdenatio-
 nē corruptibiliū iubet mari & nō cōtemnit. Dicit uentis & tēpestatib⁹
 & mox cōpescūtur: iubet omni creaturā: & nō super gredit iussionem
 eius: & unū hominū genus: & unū quod secūdū similitudinē dei hono-
 rificatū est: cui uerbū & prudētia data est. Hi soli homines resistūt: hi tm̄
 inobedientes sunt. Hi solū cōtemnūt: ideoq; & hi soli in iudicio dāna-
 bunt: & a iusticia punientur uel ut deteriores mutis animalibus uel his
 qui sine spū sunt & sine anima in isto mundo. Mirabātur ergo illi quia
 mare cōpescuit: & uenti mitigati sunt: Admitemur & nos quādo beni-
 gnitates & beniuolentias ostēdit circa nos dñs: quādo de periculis nos
 saluare dignatur: quādo de tumultibus & tribulationibus nos liberat
 qñ ab inimicis insequentibus eruit nos. Miremur: & mirātes grās aga-
 m⁹ grā obaudiamus: obaudientes timeamus: timētes diligamus ut e-
 terne charitatis ab eodē herodes efficiamur. Mirabātur dicētes q̄lis est
 iste qui sicut homo uidetur: & sicut deus potentiā ostēdit: Sicut un⁹ car-
 naliū putat esse: & super omnia carnalia magna ostēdit mirabilia. dor

*Lōcilia infide-
 liū cōtra eccle-
 siā sepius exor-
 ta sūt. s; statim
 euauerunt.*

*Apostoli nūq;
 p̄ter honorem
 cognosci sūt.*

Exodi. xiiij. e

iiij. Regū. ii. b.

mit sicut homo: & imperat mari & uentis sicut deus. In nauicula sedet & oem creaturam iussione inclinat. Vbi uult iesus xps dñs nr: qui cū deo pte & spū sctō uiuit & regnat in unitate eiusdem spū sancti deus. Per omnia secula seculorum. Amen.

¶ Segmentum ex euāgelio Mathæi. cap̄ xiii. lra. C. quod canitur dominica. iiii. post octauas epiphanię. Historia huius euāgelii facta est in mense aprili anno xpi. xxxi. ii.

In illo tpe. d. d. i. d. f. Sile factum est regnum celoꝝ homini q se-
minauit bonū semen in agro suo. Cum aut dormirent homines
uenit inimicus eius & superseminauit zizania in medio tritici: &
abiit. Cum autem creuisset herba & fructum fecisset: tunc appa-
ruerunt & zizania. Accedentes autem serui p̄is familias: dixerunt ei.
Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Vnde ergo ziza-
nia habet? Et ait ad illos inimicus homo hoc fecit. Serui autem dix-
erunt ei. Visimus & colligimus ea? Et ait. Non. ne forte colligentes zi-
zania: erradicetis simul & triticū. Sinite utraq; crescere usq; ad messem.
& in tempore messis dicam messoribus. Colligite primum zizania: &
alligate ea in fasciculos ad comburendum. triticum autem congrega-
te in horreum meum.

¶ Homilia beati Augustini episcopi.

Cum negligenter agerent p̄positi ecclesię aut dormitiōem
mortis acciperent apli: uenit diabolus: & superseminauit eos
quos malos filios dñs interpretatur. Sed recte q̄ritur utrū hæ-
retici sint: an male uiuētes catholici. Possunt etenim dici fili
mali etiā hæretici: q̄a ex eodē euāgelii semine: & xpi nomine p̄creatis
p̄rauis opinionib; ad falsa dogmata cōuertunt. Sed qd̄ dicit eos in me-
dio tritici seminatos: q̄si uident illi significari: q̄ unius cōionis sunt. Ve-
runtñ qd̄ dñs agrū illū nō ecclesiā: sed hūc mūdū interpretat̄ est. Bñ in-
telligunt hæretici: q̄a nō societate uni; ecclesię uel uni; fidei: sed socie-
tate soli; nominis xpiani in hoc mūdo permiscunt bonis: ut illi q̄ in eadē
fide mali sunt: paleis poti; q̄ zizaniis deputent: q̄a palea etiā fundamen-
tū habet cū frumēto: radicēq; cōmunem. In illa plane sagena q̄ p̄cludū-
tur: & boni & mali pisces nō absurde mali catholici intelliguntur. Aliud
est em̄ mare qd̄ magis istam mundum significat. Aliud sagena: q̄ uni;
fidei uel unius ecclesię cōionem uidetur oñdere. Inter hæreticos & ma-
los catholicos hoc interest: qd̄ hæretice falso credunt illi aut falso non
credentes: non uiuunt ita ut credunt. Solet autem q̄ri etiam scismatici
quid ab hæreticis distant: & hoc ideo inueniri quod scismaticos non fi-
des diuersa faciat sed cōionis dirupta societas: sed utrum inter zizania
numerandi sin dubitari pōt. Magis em̄ uidentur spicis corruptis esse si-
miliores. sicut scriptum est. Vento autem corrumperetur filius iniquita-

Serui autē. d.
tc. usq; ad er-
radicetis siml
& tritici grece
inqt laurētius
est. Serui aut
dixerūt ei. vis
igitur profecti
colligamus:
hic aut ait nō
ne qñ colligē-
tes zizania tc.

fili; mali here-
tici dñr.

Matth. xiii. f

Differētia inter
hæreticos & ma-
los catholicos.

tis. Vel pacis aritate fractis uel scisis: & de segete arreptis. Quo enim
 altiores idest superbiores eo fragiliores: leuioreſq; sunt. Nec tamē cō-
 sequens est ut omnis hereticus aut scismaticus ab ecclesia corporaliter se-
 paretur. Si enim falsa de deo credit: uel de aliq; parte doctrine q̄ ad fidei
 pertinet edificationem: ita ut non querentis cunctationem temperat
 sit: sed incōcuisse credentis: nec omnino scientis opinione atq; errore
 discordans: hereticus est: & foris est animo q̄uis corporaliter intus esse
 uideatur. Multos enim tales portat ecclesia q̄ ita non defēdūt falsitatē
 sententiæ suę ut intentam multitudinem faciant. quod si fecerint tunc
 pelluntur. Regnum coelorum per diuersas sacrę scripturę paginas mul-
 tifarie sentitur: aliquando anima sancta: non nunquam agio. grapha
 interdum filius hominis cuius exempla assiduo lectori uolumina per-
 scrutati non ignobiliter patent. Ad hæc prout cepimus regnū coeleste
 non simpliciter intelligitur ut satis euidenter liquet: cum hoc dei filius
 per speciem hominis frumento agrum serentis cui illud comparatur.
 Alias anima iusti figuratur. Vt est illud. Coelū mihi sedes est. Bene ut
 dictum est: per satores tritici qui in luce peruigil laborat: deus qui ue-
 ra lux est animaduertitor: ipso dicente. Ego sum lux mundi: Qui sequi-
 tur me non ambulat in tenebris. sed habebit lumē uitæ. Vigilare pro-
 prium est diei: & in bonam partem accipitur. Dormire noctis: & ad si-
 nistram pertinet. Et cōgrue uigilare diei ē: sub quo dies diei idest chris-
 tus typice figuratur. Cuius psalmista meminit dicēs. Dies diei eructat
 uerbum. Quem rursus uociferans uigilantem indicat aiens. Nō dor-
 mitabit neq; dormiet qui custodit israel. Cuius diei uestigia uigilantes
 idest in bonis operibus uacantes. Charissimi sectari pro uiribus studea-
 mus: ut uigilantes christo deo nos aduocante inueniamur. Sicut euā-
 gelista ait. Beati serui illi quos cum uenerit dominus inuenierit uigilā-
 tes. E contrario zizaniorum sator leuiatam qui inimicus dei: & omnium
 necessario intelligendus est: qui omnibus dormientibus nocte ueniēs
 lolium tritico superseminauit & abiit. Semen tritici filios dei figurat.
 Lolium uero filios iniquitatis: Ager autem mundum. Quid est enim
 in tempestiuo noctis dormientibus mortalibus inimicum uenire: ziza-
 niam in agro disseminare: nisi antiquum serpentem humani generis
 insidiatorem: qui nox noctis dicitur homines circuire? Qua hora san-
 cte matris ecclesię prælatos: uel quosq; corde rectos dormientes i-
 dest negligentes: uel illicita cogitatione ebetatos inueniet: seu quia
 phantastica machinatione minus armatos animus latenter surripit
 at. Et ad incentiua uana carnis præcipiter: & cum lolii nigredine
 tritici candorem perfusce idest per membra sua simplicitatem iusto-
 rum discindere tentet: qualiter eos a ueritate que est deus recedere fa-
 ciat? Ager in quo zizanum cum tritico creuit mundi globus (prout di-

ij. ad thessa. 2.

Hereticus nō
est separandus
ab ecclesia cor-
poraliter.Regnum celo-
rum multipha-
sie sentitur.

Esaie. lxxvi. a

Joā. viij. b.

Vigilare et
dormire.

Psal. xviii.

Psal. cxx.

Luce. xij. c.

Semen lolii
ager quos de-
signant.Diabolus nox
noctis dz.

ximus) accipitur: in quo diuersa genera hæreticorum seu cæterorum peruer-
 sorum cum bonis inhabitant quæ obstinata pertinacia erroris ac nefando do-
 mate hæresum ecclesiã catholicã dilacerare præsumunt: & seducere cõ-
 tendunt. Cõtra quos nimis multiplices ecclesiæ rectores constituti sunt: qui
 statum ipsius ecclesiastico iure ordinant atque defendunt: & arrianis sabellianis
 ac cephallis: cæterisque prauis obiectoribus norma ueritatis resistent. Ad-
 huc de satoribus. i. christo & aduersario eius restat quod quod logice intelligat:
 qui in quantum diuersi: in tantum diuersa seminarunt. Quorum uterque usque hodie se-
 men proprium spargere non cessant. Hic charitatem: ille discordiam: iste obedi-
 tiam: ille inobedientiam: iste humilitatem: ille superbiam: per quam quidem
 omne humanum genus in morte iacebat nisi christus erigeret. Omne enim
 peccatum prout sacra pagina tradunt ex superbia est: quæ totius mali radix pe-
 nitus comprobatur: primum namque christus in phylausto. i. primo pariete ad-
 omne pulchritudinem æternitatis: omneque delectamentum sapientiæ
 infixerat: unde teterrimus dracho arbiter inuidie emarcuerat: deceptio-
 ni: elationisque schemate sparso a deo supradictum parietem uerbis suis
 superbire fecerat: & credulum uelut deum fieri ex gustu pomi effecerat
 ut superbia quæ ipse corruerat: primum hominem transgressorem præceptoris
 tibi fraudulenter persuadendo percelleret. (Cum autem creuisset herba &
 fructum fecisset: apparuerunt & zizania.) Sunt quidem nonnulli intra sanctam
 ecclesiam de gentes habitu. s. foris secus quasi digni: intrinsecus autem
 omni dolo & malicia cordis occulta pessimi: quorum iniquitas a parua
 scintillula drimitus inchoans: & in modum edacis ignis cui est rues lig-
 norum large superponitur: in dies ampliatur: quæ ad tempus latens non il-
 lico propalatur. sed quando crescendo ad maturitatem messis peruene-
 rit succindenda manifestabitur. Et tunc ipse arbores ex fructu qui iniqui-
 tas & peccatum est facili erectione cognoscuntur: ipsa ueritate dicente.
 A fructibus eorum cognoscetis eos. Hi profecto hypocrite dicuntur: &
 alienam culpam acriter increpant & grauitè diiudicant: propria autem
 quamuis flagitiosissima uilipendunt: & scelus quasi non scelus in semet-
 ipsis conspiciunt. Hi ergo dominica uoce redarguuntur dicente. hy-
 pocrita eice primum trabende oculo tuo: & tunc perspicias ut educas
 festucam de oculo fratris tui.

Rectores eccle-
 siæ ad quod consti-
 tuti sunt.

Omne peccatum
 ex superbia est.
 Eccle. x. b.
 Gene. ij. b

Gen. iii. a

Matth. vj. a
 Luce. vj. f

Laure. ex for-
 ma greca sic le-
 git. Cõn. ti. p. c.
 & ter. q. abscon-
 disti hec a sa-
 pientibus & intel-
 ligentibus & re-
 uelasti: ipsa par-
 uulis. certe pater
 quod sic fuit bona
 uoluntas in cõ-
 spectu tuo.

Segmentum ex euangelio Luce. x. cap. . D. quod canitur
 dominica. iiii. post octauas epiphaniæ. Historia huius euange-
 lii facta est anno christi. xxxi. idus decembris. Feria. iiii.

EXultauit iesus in spiritu sancto & dixit. Confiteor tibi domine pater coeli
 & terræ quod abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus. & reue-
 lasti ea paruulis. Etiam pater quonia sic placuit ante te. Omnia
 mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit filius nisi pa-
 ter: & quis sit pater nisi filius: & cui uoluerit filius reuelare. Et conuersus

ad discipulos suos dixit. Bti oculi q̄ uidēt q̄ uos uideris. Dico em̄ uobis qđ multi pphetæ & reges uoluerūt uidere q̄ uos uideris & nō uiderūt: & audire q̄ auditis & non audierūt.

¶ Homilia beati Augustini episcopi ex libro de uerbis domini.

Sanctū euangeliū cū legeretur fr̄es audiui⁹ exultasse dñm iesum in spū & dixisse. (Cōfiteor tibi dñe p̄ celi & terre q̄a abscondisti hec a sapiētib⁹.) Hucusq̄ uerba dñi si digne si diligenter si qđ primū est pie cōsiderem⁹. Inueniem⁹ primitus qđ nō semper cū in scripturis legim⁹ cōfessionē debem⁹ intelligere uocē pct̄ōris. Maxime aut̄ hoc dicendū fuit: & hinc ammonēda charitas ur̄a: quia mox ut hoc uerbū sonuit lct̄ōnis secut⁹ est etiā son⁹ rursiōis pectoris ur̄i audito. s. qđ dñs ait. Cōfiteor tibi p̄. In hoc qđ sonuit cōfiteor: pectora rursū distis. Tūdere aut̄ pct̄⁹ qđ est nisi arguere qđ latet in pectore: & euidēti pulsu occultū castigare pct̄m. Quare hoc fecistis nisi q̄a audistis. Confiteor tibi p̄. Cōfiteor audistis: qđ cōfiteor nō attēdistis. Nūc igit̄ aduertite. Si cōfiteor x̄ps p̄dixit: a quo lōge est om̄e pct̄m. nō solius est cōfiteri pct̄ōris: sed aliqñ ē laudatoris. Cōfitemur ergo siue laudātes deū: siue accusantes nos ipsos: pia est utraq̄ cōfessio siue cū te rēphendis qui nō es sine pct̄ō: siue cū illū laudas: qui nō potest habere pct̄m. Si aut̄ bene cogitemus rēphensio tua: laus est ipsius. Quare em̄ iam cōfiteris in accusatione peccati in accusatione ipsius tui. Quare cōfiteris nisi q̄a ex mortuo uiuus es factus. Scriptura q̄ppe ait. A mortuo q̄si qui non sit perit confessio. Si petit a mortuo confessio: qui confitetur uiuit. Et si pct̄m confitetur utiq̄ a morte reuixit. Si peccati cōfessor reuixit a morte: quis eū suscitauit: null⁹ mortuus est sui ipsius resuscitator. Ille se potuit suscitare: qui mortua carne nō mortuus est. Etenim hoc quod mortuū fuerat suscitauit. Ille suscitauit q̄ uiuebat in se. In carne aut̄ suscitāda mortu⁹ erat. Non em̄ p̄ solus filiū suscitauit: de quo dictū est ab ap̄lo. Propter qđ deus illū exaltauit: sed etiā dñs seip̄m. i. corpus suū: unde dicit. Soluite templū hoc. & in triduo suscitabo illud. Mortuus est aut̄ pct̄ōr: maxime ille quē moles cōsuetudinis p̄mit: quasi sepultus est lazarus. Parum em̄ erat quia mortu⁹: nisi etiā sepultus esset. Quisquis igitur male cōsuetudinis: malæ uitæ terrenarū scilicet cupiditatū mole premitur. ita ut in illo iā factū sit: quod in quodam psalmo miserabiliter dicit. Dixit stultus in corde suo: nō est deus: sit talis de q̄li dictū est. A mortuo uelut q̄ nō sit: perit cōfessio. Et q̄s eū suscitauit: nisi q̄ remoto lapide clamauit dicēs. Lazare ueni foras. Quid est aut̄ p̄dire foras nisi quod occultum erat foras prodire. Qui confitetur: foras prodit. Foras prodire nō posset nisi uiueret. Viuere nō posset nisi resuscitatus esset. Ergo in cōfessione sui accusatio. dei laudatio est. Dicet ergo aliq̄s. Quid prodest eccl̄ie

Matthe. xi. v.

no sempp cōfessionē intelligit̄ uox pct̄ōris. Tūdere pectoris qđ.

Cōfiteri nō soli⁹ est pct̄ōris.

Eccle. xvii. v.

Ad phil. ii. b.

Joā. ii. a.

Psal. li. Eccle. xvii. v. Joan. xi. f.

Matth. xvi. e.

HOMILIA

Quid prodest
ecclesie confitenti nota

Joā. xj. f.

Ephē. vi. b

si iam confessor uoce dominica resuscitatus prodit? Quid prodest ecclesie confitenti? Cui dñs ait. Quæ solueris in terra. soluta erunt & in coelo. Ip̄m lazari attende cū uinculis prodit. Iam uiuebat confitēdos: sed nondū liber ambulabat uinculis irretitus. Quid ergo fecit ecclesia cui dictum est: q̄ solueris soluta erunt: nisi qd̄ ait dñs continuo ad discipulos Soluite illum: & sinite abire. Siue ergo nos accusamus: siue deum laudamus: bis deū laudamus. Quādo deū laudamus: tanq̄ eum q̄ sine pct̄o est predicamus. Quādo aut̄ nos ipsos accusamus: ei per quē resurreximus gloriā damus. Hoc si fecerimus nullam occasionem inueniet inimicus: q̄ circūueniat ap̄d iudicem. Cum enim tu ipse fueris accusator & dñs liberator: qd̄ erit ille nisi calumniator? Merito ille hinc sibi tutelam præuidit aduersus inimicos: non conspicuos: carnem & sanguinem miserandam potius q̄ cauendam. sed aduersus illos inimicos contra quos apostolus nos hortatur armari. Non est inquit uobis conluctatio aduersus carnem & sanguinem. i. aduersus homines quos uis detis seruire in uos.

¶ Segmentum ex euangelio matthei. xx. capite. a. quod canitur dñica in septuagesima.

¶ Octauimus
p̄o. diei rest̄.

In illo t̄p̄e. d. i. d. f. parabolā hāc. Simile est regnū celoꝝ hominē p̄ri familias: q̄ exiit primo mane conducere operarios in uineam suā. Conuentione aut̄ facta cū operariis ex denario diurno: misit eos in uineā suā. Et egressus circa horā tertią uidit alios stantes in foro ociosos & dixit illis. Ite & uos in uineā meā: & qd̄ iustū fuerit dabo uobis. Illi aut̄ abierūt. Itē aut̄ exiit circa sextā & nonā horā & fecit filr. Circa undecimā uerō exiit: & inuenit alios stātes. Et dixit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicūt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite & uos in uineam meam. Cum sero autem factum esset dixit dominus uineæ procuratori suo. Voca operarios & redde illis mercedem incipiens a nouissimis usq̄ ad primos. Cū uenissent ergo qui circa undecimā horam uenerāt: acceperunt singulos denarios. Venientes aut̄ & primi arbitrati sunt qd̄ plus essent accepturi: acceperūt aut̄ & ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabāt aduersus p̄rem familias dicētes. Hi nouissimi una hora fecerūt: & pares illos nobis fecisti q̄ potauimus pondus diei & æstus? At illi r̄ndens uni eoz̄ dixit. Amice nō facio tibi iniuriam: nonne ex denario conuenisti mecum? tolle quod tuū est & uade: uolo autem & huic nouissimo dare sicut & tibi: aut nō licet mihi quod uolo facere? an oculus tuus neq̄ est: quia ego bonus sum. Sic erunt nouissimi primi: & primi nouissimi. Multi enim sunt uocati pauci uero electi.

¶ Alla dicit le
gēdū eē p̄o.
diei rest̄.
¶ Itē ibi an nō
l̄s mibi qd̄ uo
lo sc. dicit q̄
l̄ra ē de curata
& qd̄ sicerat le
gēdū. An non
l̄s mibi facere
qd̄ uolo i reb?
meis: si oculus
tu. mal̄ ē q̄
ego bon̄ sum.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem l̄ctōne. Habita ad
pp̄m in basilica beati laurentii martyris in septuagesima.

IN explanatione sua multa ad loquendum sancti euangelii lectio postulat: quā uolo si possam sub breuitate perstringere ne uos & extēsa pcessio & plixa expositio uideat onerare. Regnum coelorum p̄fisa familias simili dicitur qui ad excolendam uineam suā operarios cōducit. Quis uero p̄ris familias similitudinem rectius tenet q̄ conditor noster: qui regit quos condidit & electos suos sic in hoc mūdo possidet quasi subiectos dñs in domo? Qui hīc habet uineā: uniuersam. s. ecclesiam q̄ ab abel iusto usq; ad ultimū electū qui in fine mūdi nascitur? est: qd̄ sctōs ptulit q̄si tot palmites misit. Hic itaq; p̄ ad excolendā uineam sua mane: hora tertia: sexta: nona: & undecima operarios conduxit: quia a mundi huius initio usq; ad finē ad erudiendā plebem fidelium p̄dicatores mittere non destitit. Mane etem mundi fuit ad adam usq; ad noe. Hora uero tertia a noe usq; ad abraam. Sexta quoq; ab abraā usq; ad moysen. Nona aut a moyse usq; ad aduentum dñi. Undecima uero aduentu dñi usq; ad finē mūdi: in qua p̄dicatores sancti apli missi sunt: qui mercedē plenā & tarde ueniētes acceperūt. Ad erudiēdam ergo dñs plebem suā: quasi ad excolendā uineā suam nullo tpe destitit operarios mittere: qui & prius per p̄res & post modū per legis doctores & per prophetas ad extremū uero pro apostolos dū plebis suae mores excoluit: q̄si operarios in uineae cultura laborauit. Quamuis in quolibet modulo uel mēsurā q̄sq; cū fide recta bone p̄dicator actionis extitit: huius uineae operarius fuit. Operator ergo mane: hora tertia: sexta & nona: antiquus ille & ebraicus pplus designat. qui in electis suis ab ipso mūdi exordio: dum recta fide deū studuit colere: q̄si non destitit in uineae cultura laborare. Ad undecimā uero gentiles uocatur: quib; & dī. (Quid hic statis tota die ociosi?) Qui enim transacto tam longo tempore mūdi pro uita sua laborare neglexerant q̄si tota die ociosi stabant. Sed pensate fr̄es quid inquisiti respondeant. (Dicunt ei quia nemo nos conduxit:) nullus quippe ad eos p̄iarcha null; propheta uenerat. & quid est dicere ad laborem nemo nos conduxit nisi q̄a uita nobis uias null; p̄dicauit. Quid ergo nos a bono opere cessantes in excusatione nostra dicturi sumus? q̄ pene a m̄ris utero ad fidem uenimus: qui uerba uita ab ipsis canabulis audiuius. q̄ ab uberib; sanctae ecclesiae potū supernae p̄dicationis suximus cum lacte carnis? Possū; uero & easdem diuersitates hora; etiam ad unūquemq; hominem per aetatem momēta distinguere. mane quippe intellectus nostri pueritia est. Hora autem tertia adulescentia intelligi potest: quia q̄si iam sol in altum pficit: dū calor aetatis crescit. Sed uera iuuentus est. quia uelut in centro sol figitur: dum in ea plenitudo roboris solidatur. Nona aut senectus intelligitur: in qua sol uelut ab alto axe descendit: quia ea aetas a calore iuuentutis deficit. Undecima uera hora est ea aetas quae decrepita uel ueterana dicitur.

Ecclesia ab abel iusto incipit.

mundi uarietas h; etates.

xpiani a bono opere cessantes vix se excusabunt apd dñm.

Sana

HOMILIA.

Vnde & greci ualde seniores nō gerontas: sed presbyteros appellant ut plusq̄ senes esse insinuent: quos proecliores uocant. Quia ergo ad uitam bonā ali^o in pueritia. alius in adolescētia alius in iuuetute ali^o in senectute alius in decrepita ætate perducit: q̄si diuersis horis operarii ad uineā uocātur. mores ergo uōs fr̄es aspiciate & si iā dei operarii estis uideate. Penset unusquisq̄ qd̄ agat & consideret si in domini uinea laborat. Qui enim in hac uita ea q̄ sunt hui^o mūdi q̄rit: adhuc ad dñi uineā non uenit. Illi nāq̄ deo laborant q̄ non sua: sed lucra dñica q̄rūt. Qui zelo charitatis studio pietatis inseruiūt animab^o lucrandis inuigilant. perducere & alios secū ad regnū festināt. Nam q̄ sibi uiuit: qui carnis uoluptatib^o pascit: recte ociosus redarguit: quia fructum diuini operis non sectat. Qui uero & usq̄ ad ætatē ultimam deo uiuere neglexerit: q̄si usq̄ ad undecimā ociosus stetit: unde recte usq̄ ad undecimā torpentib^o dī. (Quid hic statis tota die ociosi.) Ac si aperte dicat: & si deo uiuere in puericia & in iuuentute noluitis. saltem in ultima ætate resipiscite: & ad uitę uias cū iam laboraturi multū nō estis: uel sero uenite. Et tales ergo p̄ familias uocat & plærūq̄ ante remunerat: quia pri^o ad regnū de corpore exeūt: q̄ hi qui iā a puericia uocati esse uidebāt. An non ad undecimā uenit latro: qui & si nō habuit per ætatem: habuit tñ sero per penā: qui deū in cruce p̄fess^o est: & pene cū uoce sentēcię sp̄m exaltauit uite. A nouissimo aut̄ reddere denariū p̄ familias coepit: quia ad paradysi requiē pri^o latronē q̄ petrū perduxit. Quāti p̄es ante legem: q̄nti sub lege fuerūt: & tñ hi qui in dñi aduētū uocati sūt: ad celoꝝ regnū sine aliq̄ tarditate peruenērūt. Eūdem ergo denariū acceperunt qui laborauerūt ad undecimā: quē expectauerūt toto desiderio qui laborauerūt ad primā: quia eqlē uitę æternę retribucionē sortiti sūt: cū his q̄ a mūdi inicio uocati fuerāt hi in mūdi termino ad dñm uenerūt. Vnde & hi in labore p̄cesserāt. Murmurātes dicūt. (Hi nouissimi una hora fecerūt: & pares nobis illos fecisti: qui portauim^o pōd^o diei & est^o) Pōd^o em̄ diei & æst^o portauerūt hi quos a mūdi inicio q̄diu hic contingit uiuere: necesse fuit etiā lōgiora carnis tētamēta tollerare. Vnicuiq̄ em̄ pōd^o diei & est^o ferre est: per lōgioris uitę t̄pa carnis suę calore fatigari. Sed q̄ri potest quomodo murmurasse dicti sūt: qui saltē sero ad regnū uocant. Coeloꝝ etem̄ regnū null^o murmurās accipit: null^o qui accipit murmurare potest. Sed quia antiqui p̄es usq̄ ad aduētū domini q̄ntūlibet iuste uinxerint: ducti ad regnū non sunt: nisi ille descenderet qui paradysi claustra hominib^o interposicione sue mortis aperiret. Eoꝝ ergo hoc ip̄m murmurasse est: qd̄ & recte pro percipiēdo regno uixerūt & tñ diu ad percipiendū regnū dilati sūt. Quos enim post perfectam iusticiam inferni loca (q̄ uis tranquilla) susceperūt eis profecto laborasse fuit in uinea: & murmurasse. Quasi ergo post murmurā-

*Uinea; dñi q̄
dñi recte cole
re.*

*Qui sine fructu
iuuetutē p̄
terit saltē i se-
nectute nitat̄
bene uiuere.*

*Regnū celoꝝ
an possit dari
murmurātib^o*

tionem denariū accipiunt: qui post longa inferni tempora ad gaudia regni peruenerūt. Nos autē q̄ ad undecimā uenimus post laborem nō murmuramus & denariū accipimus: quia post mediatoris aduentū in hoc mundo uenientes ad regnū ducimur: mox ut de corpore exim⁹: & illud sine mora percipim⁹: qđ antiqui p̄res cū magna percipe dilatione meruerunt: Vnde idē pater familias dicit. (Volo & huic nouissimo dare sicut & tibi.) Et q̄ ipsa regni perceptio eius est bonitas uolūtatis: recte subiūgit (an nō licet mihi qđ uolo facere.) Stulta em̄ q̄stio ē hominis cōtra benignitatē dei. Cōq̄rendum q̄ppe esset si nō daret qđ deberet: sed nō si daret qđ debuerit. Vnde aperte subdit (an ocul⁹ tu⁹ ne q̄ est q̄a ego bon⁹ sū. Nemo autē se de opere: nemo de t̄pe extollat: cum hac explecta sententia subsequēter uetitas clamet. (Sic erūt nouissimi primi & primi nouissimi.) Ecce em̄ & si iā scim⁹ q̄. i. quāta bona egim⁹ ad huc supern⁹ iudex q̄ subtilitate hec examinet ignoram⁹. Et q̄dem gaudēdū cuiq̄ summopere est in regno dei eē uel ultimū. Sed post hec terribile est ualde qđ sequit⁹. Multi em̄ sunt uocati pauci uero electi.) Quia ad fidē plures ueniūt: & ad celeste regnū pauci perducūtur. Ecce enim ad hodiernam festiuitatē q̄ multi conuenimus: ecclesie parietes implem⁹: sed tñ quis sciat quā pauci sunt qui in illo electorū grege numerant⁹. Ecce uos oīm xp̄m clamat. Sed uita oīm xp̄m nō clamat pleriq̄ deū uocib⁹ sequunt⁹ morib⁹ fugiūt. Hinc etem̄ paul⁹ dicit. Qui confitent⁹ se nosse deū factis autē negāt. Hinc iacobus ait. Fides sine operib⁹ mortua est. Hinc per psalmistā dñs dicit. Annūciaui & locutus sum multiplicati sunt super numerū. Vo cāte em̄ dño super numerū multiplicāt fideles: quia nō nūq̄ etiā hi ad fidē ueniūt: qui ad electorum numerū nō pertingūt. Hic em̄ fidelib⁹ per p̄fessionē admixti sūt: sed propter uitā reprobā illic numerari i sorte fidelium nō merēt. Hoc ouile sc̄tē ecc̄lie hedos cū agnis recipit sed attestāte euāgelio cū iudex uenerit bonos a malis separat sicut pastor segregat oues ab hedis. Nec em̄ possūt qui hic carnis sue uoluptatibus seruiūt: illic in ouium grege numerari.) Illic eos a sorte humiliū iudex separat: qui se hic in superbie cornibus exaltāt. Regnū celi percipere neq̄unt. qui hic & in celesti fide positi toto desiderio terrā q̄rūt. Et multos tales intra sanctā ecclesiā fratres charissimi cernitis: sed eos nec imitari nec despiciere debetis. Quid em̄ sit hodie aspiciamus: sed quid cras futurus sit unusq̄sq̄ nescimus. Plerūq̄ & qui post uos uenire cernit⁹: per agilitatē nos bōi opis ātecedit: & uix eū cras seq̄mur quē hodie preire uidebamus. Ecce cū stephanus certe pro fide moretur: saulus lapidantiū uestimēta seruabat. Omnium ergo manibus ipse lapidauit: q̄ ad lapidādū oēs expeditos reddidit: & tñ eundē ipsum in sc̄tā ecclesia laborib⁹ antecessit: quē perseq̄ndo martyre fecit. Duo ergo sunt q̄ sollicite pensare debem⁹. Quia em̄ multi uocati sed

Timot. i. d.
Iaco. ii. d.
Psal. xxxix.

Mat. xxv. c.

Regnū celorū
q̄b⁹ d̄negatū ē

Actuū. vii. g.

pauci electi sunt. Primum est ut de se quisq; minime presumat: quia & si iam ad fidem uocatus est utrum perenni regno dignus sit: nescit. Secundum uero est ut unusquisq; proximum quem fortasse iacere in titulis respicit: desperare non audeat: quia diuine misericordie diuitias ignorat.

¶ Segmentum ex euangelio Luce .viii. cap. A. quod canitur dominica in sexagesima.

In illo tempore. Cum turba plurima conueniret ad Iesum & de ciuitatibus properarent ad eum: dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare seminem suum. & dum seminat: aliud cecidit cecus uiam & conculcatum est: & uolucres coeli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram. & natum aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: & simul exortae spine suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum fecit fructum centuplum. Haec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius: quae esset haec parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis: ut uidentes non uideant: & audientes non intelligant. Est autem haec parabola. Semen est uerbum dei. Quod autem secus uiam: hi sunt qui audiunt: deinde uenit diabolus & tollit uerbum de corde eorum: ne credentes: salui fiant. Nam quod supra petram: hi sunt qui cum audierint: cum gaudio suscipiunt uerbum: & hi radices non habent: quia ad tempus credunt: & in tempore tentacionis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt & a sollicitudinibus & diuitiis & uoluptatibus uitae eorum suffocantur: & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono & in optimo audientes uerbum retinent: & fructum afferunt in patientia.

¶ Homilia beati Gregorii pape. Habita ad populum in basilica beati Pauli Apostoli. in septuagesima. *Septuagesima*

Lectio sancti euangelii quam modo fratres Charissimi audistis expositione non indiget sed ammonitione. Quam enim per semetipsam ueritas exposuit: hanc discutere humana fragilitas non praesumat. Sed est quod sollicite in hac ipsa expositione dominica pensare debeatis: quia si nos uobis semen uerbum: agrum mundum: uolucres demonia spinas diuitias significare diceremus: ad credendum nobis mens uestra forsitan dubitaret. Unde & idem dominus per semetipsum dignatus est exponere quod dicebat: ut sciatistis res & significationes quaerere in his etiam quae per semetipsum uoluit explanare. Exponendo ergo quod dixit: figurate se loqui innotuit: quatinus certos uos redderet: cum uobis nostra fragilitas uerborum illius figuras aperiret. Quis enim mihi unquam crederet: si spinas diuitias interpretari uoluissim? maxime cum ille pungerent: & iste delectentur? Et tamen spine sunt: quia cogitationum suarum punctationibus mentem lacerant: & cum usque ad periculum pertrahunt: quasi infli-

sto uulnere cruentant. Quas bene hoc in loco (alio euangelista testan
 te) nequaquam dominus diuitias: sed fallaces diuitias appellat. Fallaces enim sunt
 quae nobiscum diu permanere non possunt. Fallaces sunt quae mentis inopia
 inopia non expellunt. Sole autem diuitiae uerae sunt quae nos diuites uirtu
 tibus faciunt. Si ergo fratres charissimi diuites esse cupitis: ueras diuiti
 as amate. Si culmen ueri honoris queritis: ad celeste regnum tendite. Si glo
 riam dignitatum diligitis: in illa superna angelorum curia ascribi festina
 te. Verba dei quae aure percipitis mente retinete. Cibus enim mentis sermo
 dei est. Et quod si acceptus cibus stomacho languente reicitur: quando au
 ditus sermo in uentre memoriae non tenetur. Sed si quis alimenta non re
 tinet: huius uita profecto desperatur. Eternae ergo mortis periculum for
 midate: si cibum quidem sanctae exhortationis accipitis: sed uerba uite:
 id est alimenta iusticie in memoria non tenetis. Ecce transit omne quod
 agitis & ad extremum iudicium sine ulla momenti interpositione quo
 tide uolentes nolentesque properatis. Cur ergo amatur quod relinquitur?
 Cur negligitur quo peruenitur? Mementote quod dicitur. (Si quis habet
 aures audiendi audiat.) Omnes enim qui illic aderant: aures corporis ha
 bebant. Sed qui cunctis aures habentibus: si quis habet aures audiendi
 audiat dicit: aures proculdubio cordis requirit. Curate ergo ut acceptus
 sermo in cordis aure remaneat. Curate ne semen iuxta uiam cadat: ne
 malignus spiritus ueniat: & a memoria uerbum tollat. Curate ne petro
 sa terra semen excipiat: & fructum boni operis sine perseverantie radi
 cibus mittat. Multis enim libet quod audiunt: boni operis initia propo
 nunt: sed mox ut fatigari aduersitatibus ceperint: inchoata derelinquunt
 Petrosa ergo terra humorem non habuit: quia hoc quod germinauerat:
 ad fructum perseverantie non perduxit. Multi namque cum uerbum
 contra auariciam audiunt: eandem auariciam detestantur: rerum om
 nium contemptum laudant: sed mox ut uiderit animus quod concupiscat
 obliuiscitur quod laudabat. Multi cum uerbum contra luxuriam audiunt:
 pollutiones carnis non solum perpetrare non appetunt: sed etiam perpetratas
 erubescunt. Sed mox ut carnis species eorum oculis apparet: sic mens ad
 desiderium rapit: ac si adhuc ab ea nihil sit contra hec eadem desideria deli
 beratum. Damna agitur: quicquid egisse se meminit iam & ipse damnauit.
 Sepe etiam contra culpas compungimur: & tamen post fletum ad eas
 dem culpas redimus. Sic Balaam israelitici populi tabernacula con
 templatus fleuit: eisque se similem fieri in morte depoposcit dicens: Mo
 riatur anima mea morte iustorum: & fiant nouissima mea istorum si
 milia: sed mox ut hora compunctionis transit: in auaricie nequitiam
 exarsit. nam propter promissa munera in eiusdem populi mortem con
 siliium dedit: cuius morti in morte se fieri similem optauit. Et oblitus est
 quod planxerat: cum extinguere noluit quod per auariciam ardebat.

Mat. xiii. c.

Diuitie dicuntur fallaces.

Cibus mentis est sermo dei.

Iudicium ad extremum sine intermissione peramus.

Mat. xxiii. b. Balaam propter auariciam in populi necem consensit.

Notandū uero est qđ exponēs dñs dicit. Quia sollicitudines & uoluptates & diuicie suffocāt uerbū. Suffocāt em̄ qđ importunis cogitatiōibus suis guttur mētis strāgulāt: & dū bonū desiderīū intrare ad cor nō sinūt: qđ aditū flatus uitalis necāt. Notandū etiā qđ duo sunt q̄ diuitiis iūgit: sollicitudines uidelicet & uoluptates: qđ profecto & per curā mētē opprimūt: & per affluenciā resoluūt. Res em̄ cōtrarie possessores suos afflictos & lubricos faciūt. Sed qđ uoluptas uenire non potest cū afflictioe: alio qđem tempore per custodie sue sollicitudinē affligūt: atq; alio per abundantiam ad uoluptates emolliūt. Terra autē bona fructū per patientiam reddit: qđ uidelicet nulla sunt bona q̄ agim⁹: si non eq̄nimitē etiam proximorū mala tolleram⁹. Quanto enim qđq; alti⁹ profecerit: tanto in hoc mūdo inuenit qđ duri⁹ portet. Quia cū a præsenti seclō mentis nostre delectatio uel dilectio deficit eiusdem seclī aduersitas crescit. Hinc est enim qđ plerosq; cernim⁹ & bona agere: & tamen sub graui tribulacionū fasce desudare. Terrena namq; iam desideria fugūt: & tamen flagellis duriorib⁹ fatigant. Sed iuxta uocem domini fructū per patientiam reddūt: quia cū humiliter flagella suscipiunt: post flagella ad requiem sublimiter suscipiunt. Sic una calcib⁹ tundit: & in uini saporem liquat. Sic oliua contusionib⁹ expressa amurham suā deserit: & in olei liquorem pinguescit. Sic per trituram areę a paleis grana separant: & ad horreū purgata perueniūt. Quisq; ergo appetit plene uicia uincere: studeat humili⁹ purgacionis sue flagella tollerare: ut tanto post ad iudiciū mūdior ueniat: quāto nūc ei⁹ rubiginem ignis tribulacionis purgat.

¶ Segmentū ex euangelio Luce. xviii. cap. E. qđ canitur dñica in quinquagesima.

In illo tpe assumpsit autē iesus duodecim discipulos suos & ait illis. Ecce ascendam⁹ ierosolymam: & consumabūtur omnia q̄ scripta sunt per pphetas de filio hominis. Tradetur em̄ gentib⁹ & illudetur & flagellabitur: & cōspuetur. Et postq; flagellauerint occidēt eū: & die tertia resurget. Et ipsi nihil horū intellexerūt. Erat autē uerbum istud absconditū ab eis & nō intelligebāt qđ dicebāt. Factū est autē cū appropinquaret hierico: cecus qđā sedebat secus uia mendicās. Et cū audiret turbā ptereuntē interrogabat qđ hoc eēt. Dixerūt autē ei: qđ iesus nazarenus trāsiret. Et exclamauit dicēs. Iesu fili dauid: miserere mei. Et qđ presibāt increpabāt eū ut taceret. Ipse uero multo magis clamabat. Fili dauid: miserere mei. Stās autē iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset interrogauit illum dicens. Quid tibi uis faciās? At ille dixit. Domine ut uideam. Et iesus dixit illi. Respice. fides tua te saluum fecit. Et confestim uidit: & seq̄batur illum magnificans deū. Et omnis plebs ut uidit: dedit laudem deo.

Bonis qñq;
graues cōtin-
gūt afflictioes

Homilia beati Gregorii pape. Habita ad pplm in basilica
beati Petri Apli. Dñica in quinquagesima.

Redemptor noster p̄uidens ex passione sua discipulorum ani-
mos perturbados: eis lōge āte & eiusdē passiōis penā: & resur-
rectionis sue gl̄iam p̄dixit. ut cum eū morientē. (sicut p̄dictū
est) cernerēt: etiā resurrectū nō dubitarēt. Sed q̄a carnales
adhuc discipuli nullo modo ualebāt capere uerba mysterii: uenitur ad
miraculū. Ante eorū oculos cecos lumē recepit. ut qui coelestis mysterii
uerba non caperēt eos ad fidē celestia facta solidarēt. Sed miracula dñi
& saluatoris nostri: sic accipiēda sunt fr̄es mei: ut & in ueritate credant
facta: & tñ per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe
eius & per potentiā aliud oñdunt: & per mysteriū aliud loquūtur. Ecce
em̄ quis iuxta historiā cecus iste fuerit: ignoram? sed tñ quid per myste-
rium significet nouimus. Cecus quippe est genus humanum qđ in parē
te primo a paradyfi gaudiis expulsus: claritatem supernæ lucis igno-
rans: damnationis sue tenebras patitur: sed tamen per redemptoris sui
p̄sentiam illuminatur: ut interne lucis gaudia iā per desiderium uideat
atq; in uia uite boni operis gressus ponat. Notādum uero est qđ cum ie-
sus hierico appropinquare dicitur: cecus illuminatur. Hierico quippe
interpretatur luna: Luna autem in sacro eloq̄o p̄ defectu ponitur car-
nis: q̄a dum mēstruis momētis decrescit defectum nr̄e mortalitatis de-
signat. Dum igitur conditor nr̄ appropinquat hierico cecus ad lumen
redit: quia dum diuinitas defectū nr̄e carnis suscepit: humanū gen⁹ lu-
men qđ amiserat recepit. Vnde em̄ deus humana patitur: inde homo
ad diuina subleuatur. Qui uidelicet cecus recte & iuxta uiam sedere &
mendicās esse describitur. Ipsa em̄ ueritas dicit. Ego sum uia. Qui er-
go eterne lucis claritatem nescit: cecus est. Sed si iā in redemptorē cre-
dit iuxta uia sedet: si aut̄ iā credit: sed ut eternum lumen recipiat rogare
dissimulat: atq; a p̄cibus cessat: cecus equidem iuxta uia sedet: sed mini-
me mendicat. Si uero & crediderit: & cecitatem cordis sui cognouerit:
sed ut lumen ueritatis recipiat postulat: iuxta uiam cecus sedet & mēdi-
cat. Quisquis ergo cecitatis sue tenebras agnoscit: quisquis hoc quod
sibi deest: lumē eternitatis intelligit: clamat medulis cordis: clamat uo-
cibus mētis dicēs. (Iesu fili dauid miserere mei.) Sed quid clamāte ceco
subiungit audiamus. (Et qui p̄bant increpabāt eum ut taceret.) Quid
aut̄ significant isti qui iesum uenientē p̄cedant: nisi desiderioꝝ carnaliū
turbas: tumultusq; uitiorum: qui priusq̄ iesus ad cor nr̄m ueniat: tenta-
tionibus suis cogitationem nr̄am dissipāt: & uoces cordis in orōne per-
turbāt. Sepe nāq; dum querti ad dñm post perpetrata uitia uolumus: dū
p̄tra hec eadem exorare uitia q̄ perpetravimus conamur occurrunt cor-
di nostro phantasmata peccatorum quæ fecimus: mentis nostrę aciem

Miracula xpi
ultra ipaz di-
tate aliqd in-
nuunt.

Hierico luna
interpretatur.
Luna p̄ defe-
ctu ponitur in
sacro eloq̄o.
Gen⁹ hūanuz
qñ recepit lu-
men qđ ami-
serat.
Joan. xiiii. a

Conuersio pec-
catorū ad dñm
qđ impedit

reuerberāt: & fundunt animum: & uocem nre deprecationis pmūt. (Qui
 p̄bant ergo increpabāt eum ut taceret.) Quia priusq̄ iesus ad cor nrm
 ueniat: mala q̄ fecimus cogitationi nre suis imaginib⁹ illisa: in ipa nra
 nos orone perturbāt. Sed qd̄ adhuc illuminādus iste cecus fecit. audia
 mus. seq̄tur. (Ipe uero multo magis clamabat. Fili dauid miserere mei)
 Ecce quē turba increpat ut taceat: magis ac magis clamat: q̄ q̄nto gra
 uiori tumultu cogitationū carnaliū pmimur: tāto oroni insistere ardē
 tius debemus. Contradicīt turba ne clamemus: quia p̄t̄ orum nrorum
 phāta smata plerūq; in orone patimur. Sed nimis necesse est ut uox cor
 dis nri quo durius repellitur: eo ualentius insistat: q̄tinus cogitatiois il
 lūcite tumultū superet: atq; ad pias aures dñi nimietate sue importunita
 tis erumpat. In se (ut suspicor) recognoscit unusquisq; qd̄ dicimus: q̄
 dum ab hoc mūdo animum ad deū mutam⁹: dum ad oronis opus con
 uertimur: ipsa q̄ prius delectabiliter gessim⁹: importuna post & grauiā
 in orone nra tolleramus. Vix eoz cogitatio manu sancti desiderii ab
 oculis cordis abiicit. Vix eoz phāta smata per penitētie lamēta superā
 tur. Sed cum in orone nra uehemēter insistimus trāseuntem iesum mē
 ti figimus. Vnde illic subditur. (Stās autem iesus iāssit illum adduci ad
 se.) Ecce stat q̄ ante trāsiebat: quia dum adhuc turbas phantasmātū in
 orone patimur: iesum aliq̄tenus trāseuntem sentim⁹. Cum uero oroni
 uehemēter insistimus: stat iesus ut lucem restituat: q̄a deus in corde figi
 tur: & lux amissa reparatur. Qua tñ in re & aliud aliqd̄ nobis dominus
 innuit: qd̄ intelligi de humanitate ac diuinitate illi⁹ utiliter possit. Cla
 mātem etem cecum iesus trāsies audiuit: sed stās miraculum illumina
 tiōis exhibuit. Trāsire nāq; humanitas est: stare diuinitatis. Per humani
 tatem q̄ppe habuit nasci crescere mori resurgere de loco ad locū ueni
 re q̄a ergo in diuinitate mutabilitas nō est: atq; hoc ipm mutare trāsire
 est: p̄fecto iste trāsitus ex carne est: nō ex diuinitate. Per diuinitatē uero
 ei semper stare est q̄a ubiq; p̄sens nec per motū uenit: nec per motū rece
 dit: Cecum igit̄ clamātem dñs trāsies audiuit: stās illuminauit: q̄a nō
 solum per humanitatē suā uocibus nre cecitatis compatiēdo misertus
 est sed & lumē gr̄e nobis per diuinitatis potentiā infudit. Et notandum
 qd̄ ceco uenienti dicat. (Quid tibi uis faciam⁹?) Nunqd̄ qui lumē redde
 re poterat: qd̄ uellet cecus ignorabat⁹? Sed peti uult hoc qd̄ nos & pete
 re: & se concedere p̄noscit. Importune nāq; ad oronem nos ammonet:
 & tñ dicit. Scit namq; p̄ uester quid opus sit uobis anteq̄ petatis eū. Ad
 hoc ergo requirit ut petatur: ad hoc requirit ut cor ad oronem excitet.
 Vnde & cecus protinus adiunxit. (Dñe ut uideam.) Ecce cecus a dño
 non aurum: sed lucem querit. Paruipendit extra lucem aliquid petere:
 quia & si habere cecus quodlibet potest: sine luce non potest uidere qd̄
 habet. Imitemur igitur fr̄es charissimi eum quē & corpore audiim⁹:

Spalib⁹ dedi
 ti uir spūalia
 amplectūtur.

Humanitatis
 xpi ē trāsire s̄
 stare diuinita
 tis.

Math. vi. a

& mente illuminatum: nō falsas diuitias: nō tērrena dona: non fugiti-
 uos honores a dño: sed lucem q̄ramus: nec lucem que loco clauditur: q̄
 tpe finitur: q̄ noctium interruptione uariatur: q̄ nobis cōmuniter cum
 pecoribus cernitur: sed lucem q̄ramus quā uidere cum solis āgelis pos-
 simus: quā nec initium inchoat: nec finis angustat. Ad quā pfecto lucē
 uia fides est: unde recte & illuminādo ceco protinus rñdetur. (Respice:
 fides tua te saluum fecit.) sed ad hoc cogitatio carnalis dicit. Quo mo-
 do possum lucem spūalem q̄rere: quam uidere non possum? Vnde mi-
 hi certū est si sit: q̄ corporeis oculis nō infulget? Cui scilicet cogitationi
 est quod breuiter quisq; respondeat: dicens: quā & hec ipsa q̄ sentit: non
 per corpus sed per animā cogitat. Et nemo suā animā uiuet nec tamen
 se dubitat habere animā quā non uidet: ex inuisibili nāq; anima: uisibi-
 le regitur corpus si auferatur quod est inuisibile: protinus corrui hoc
 quod uisibile itare uidebatur. Ex inuisibili ergo substātia in hac uita uisi-
 bili uiuitur: & esse uita inuisibilis dubitatur. Sed iā petenti ceco qd factū
 est: uel quid ipse fecerit audiamus. sequitur. (Et confestim uidit & seque-
 batur eum.) Videt & sequitur: qui bonum quod intelligit operat. Vi-
 det autem sed non sequitur: qui bonum quidem intelligit sed bona ope-
 rari contemnit. Si ergo fratres charissimi cecitatem: an nostre peregrī-
 nationis agnoscimus: si credendo in redemptoris nostri mysteriū iuxta
 uiam sedemus si exorando cotidie ab auctore nostre uite lucē petimus:
 si eadem luce iam per intellectum uidendo illuminati post cecitatem su-
 mus: iesum quem mente cernimus: opere sequamur. Aspiciamus qua
 graditur: & eius uestigia imitando teneamus. Iesum em̄ sequitur q̄ imi-
 tatur. Huic namq; dicit. Sequere me. Et dimitte mortuos sepelire mor-
 tuos suos: sequere em̄ dicitur. i. imitare. Hinc rursus ammonet dicens.
 Si quis mihi ministrat: me sequatur. Consideremus ergo qua graditur:
 ut se qui mereamur. Ecce cum si dñs & creator angelorum: susceptur?
 naturam nr̄am quā condidit in uterum uirginis uenit. Nasci tamen in
 hoc mundo per diuites noluit: parentes pauperes elegit. Vnde & cum
 agnus qui p̄ illo offerretur defuit: columbarum pullos & par turturum
 ad sacrificium mater inuenit. Prosperari in mundo noluit: opprobria
 irrisione s̄q; tolerauit sputa: flagella: alapas: spineam coronam: crucem
 sustinuit. Et qui rerum corporalium delectatiōe a gaudio interno ce-
 cidimus: cum qua amaritudine illuc redeatur oñdit. Quid itaq; homo
 p̄ se pati debet si tāta deus p̄ hominibus pertulit? Qui ergo in christum
 iam credit: sed adhuc auaritie lucra sectatur: in superbia honoris extol-
 litur: inuidie fascibus inardescit: libidinis se immunditia polluit: p̄spera
 q̄ in mundo sunt concupiscit: iesum in quem credidit iequi contemnit.
 Diuerso quippe itinere ambulat si gaudia delectationesq; appetit. Cui
 dux suus uia amaritudinis ostendit. Reuocemus ergo ante oculos pec-

Lucē & nō tērr
 rena q̄ramus
 a dño.

Matth. viii. c.

Joan. xij. d.

xps p̄ hoibus
 multa tollera-
 uit.

xpm suo itinere
 ambulātes
 inuenimus.

cata q̄ fecimus: cōsideremus q̄ terribilis iudex hęc puniturus adueniat. Mentē formem⁹ ad lamenta. Vita n̄ra ad t̄ps amarescat in penitētię ne eternā amaritudinē sentiat in uindicta. Per fletus q̄ppe ad gaudia perducimur ueritate pollicēte q̄ ait. B̄ti qui lugent: qm̄ ipsi p̄solabūtur. Ad fletū uero per gaudia peruenitur hac eadem ueritate attestāte q̄ ait. Ve uobis q̄ ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis. Si ergo retributiōis gaudium in peruentiōe q̄rimus: poenitentię amaritudinē in uia teneamus. Sicq̄ fit: ut nō solū n̄ra in deū uita p̄ficiat sed hec ipsa n̄ra p̄uersatio ad laudem deī: & alios ascēdat. Vnde illic subditur. (Et omnis plebs ut uisit dedit laudem deo.)

¶ Segmentum ex euangelio matthei. iiii. capite. a. quod canitur dñica. i. quadragesima:

In illo t̄pe ductus est iesus in desertum a spū: ut tentaretur a diabolo. Et cum ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctib⁹ postea esuriit. Et accedens tentator dixit ei. Si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptum est non in solo pane uiuit homo: sed in omni uerbo quod procedit ex ore dei. Tūc assumpsit eum diabolus in sc̄tām ciuitatē: & statuit eum supra pinaculum templi & dixit ei. Si filius dei es mitte te deorsum: scriptum est em̄ quia āgelis suis mādauit de te: & in manibus tollēt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi iesus rursus. Scriptum est. Non tentabis dñm deum tuum. Itē assumpsit eum diabol⁹ in montem excelsum ualde: & oñdit ei omnia regna mundi & gloriā eorum: & dixit ei. Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei iesus. Vade sathana. Scriptum est em̄. Dominum deum tuum adorabis: & illi soli seruies. Tunc reliquit eum diabolus & ecce āgelī accesserūt: & ministrabāt ei.

¶ Non in sole pane uiuit homo: grece est uiuet in futuro. Et similiter angelis suis mandabit in futuro: & nō mādauit in p̄terito: & in psalmo similiter ē erratū hec dicit laurētius culpa imp̄toris vel alicui⁹ temerarij correctoris. Itē ibi ne forte offen. dicit legēdū eē neq̄n vel ne vnq̄: sicut in psalmo. neq̄n dicat inimicus &c. Itē. Vade sathana. grece est abi post me sathana. habet aut̄ sathanas accentū in penultima q̄ longa est.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem lectione. Habita ad pp̄m in basilica sancti ioānis q̄ dī constantiniana dominica. i. in q̄dragesima.

Dabitari a quibusdam solet: a quo spiritu sit Iesus ductus in desertum: propter hoc quod subditur. Assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem. Et rursus. Assumpsit eum in montem excelsum. Sed uere & absq̄ ulla questione conuenienter: accipit: ut a sancto spiritu in desertum ductus credatur: ut illic eum suus spiritus duceret ubi hunc ad tentandum spiritus malignus inueniret. Sed ecce cum dicitur deus homo: uel in excelsum mon

Mat. v. a.

Luce. vi. d.

Deut. viii. a.

Psal. xc.

Deut. vi. c.

Deut. vi. d.

Iesus spū sancto ductus est in desertum.

tem uel in sanctam ciuitatem a diabolo assumptus: mens refugit credere: humana hoc audire aures expauescunt. Qui tamen non esse incredibilia ista cognoscimus: si in illo & alia facta pensamus. Certe iniquorum omnium diabolus caput est: & huius capitis membra sunt omnes iniqui. An non diaboli membrum fuit pilatus. An non diaboli membra iudaei persecuentes: & milites crucifigentes christum fuerunt. Quid ergo mirum si se ab illo permittit in montem duci: qui se pertulit etiam & a membris illius crucifigit. Non est ergo indignum redemptori nostro quod tentati uoluit qui uenerat occidi. Iustum quippe erat ut sic tentaciones nostras suis tentationibus uinceret: sicut mortem nostram uenerat sua morte superare. Sed sciendum nobis est quia tribus modis tentatio agit: suggestione: delectatione consensu. Et nos cum tentamur plerumque in delectatione: aut etiam in consensum labimur: quia ex carnis peccato propagati in nobis etiam ipsis gerimus unde certamina tolleramus. Deus uero qui in utero uirginis incarnatus in mundum sine peccato uenerat: nihil contradictionis in semetipso tollerabat. Tentari ergo per suggestionem potuit: sed eius mentem peccati delectatio non mordit: atque ideo omnis diabolica illa tentatio foris non intus fuit. Sed si ipsum ordinem tentacionis eius aspiciamus: pensamus quanta magnitudine nos a tentacione liberamur. Antiquus hostis contra primum hominem parentem nostrum in tribus se tentacionibus erexit: quia hunc uidelicet gula: uana gloria & auaricia tentauit: sed tentando superauit quia sibi eam per consensum subdidit. Ex gula quippe tentauit: cum cibum ligni uetitum ostendit: atque comedendum suasi. Ex uana autem gloria tentauit cum diceret. Eritis sicut dii. Et ex propectu auariciae tentauit cum diceret. Scientes bonum & malum. Auaricia enim non solum pecuniae est sed etiam altitudinis. Recte enim auaricia dicitur: cum supra modum sublimitas ambit. Si enim non ad auariciam honoris rapina pertineret: nequaquam paulus de unigenito dei filio diceret. Non rapinam arbitratum esse se equalem deo. In hoc ergo diabolus parentem nostrum ad superbiam traxit: quo eum ad auariciam sublimitatis excitauit. Sed quibus modis primum hominem strauit: eisdem modis secundo homini tentator succubui. Per gulam quippe tentat cum dicit. (Dic ut lapides isti panis fiant.) Per uanam gloriam tentat cum dicit. (Si filius dei es mitte te deorsum.) Per sublimitatis auariciam tentat: cum omnia regna mundi ostendit dicens. (Haec omnia tibi dabo si procidens adoraueris me.) Sed eisdem modis a sancto homine uincit: quibus primum se uicisse gloriabatur: ut a nostris cordibus ipso auditu captus exeat quo nos aditu intromissimus tenebat. Sed aliud est fratres charissimi quod in hac tentacione dominica considerare debeamus: quia tentatus a diabolo dominus: sacri eloquii precepta reddidit: & qui eo uerbo quod erat tentatorum suum mergere in abyssum poterat: uirtutem suam potencie non ostendit. Sola diuinae scripturae precepta edidit: quantum suae nobis paciencie praerberet exemplum: ut quo-

Pilatus fuit
membrum diaboli

Tentatio tripli-
citer agitur.

Adam triplici
tentacione tenta-
tus fuit.

Gen. iii. a.

Ad philip. ii. a

HOMILIA

Hoies vt plu-
rimū sunt im-
patientes

ciens a prauis hominibus aliquid patimur: ad doctrinam excitemur po-
cius q̄ ad uindictam. Pensate q̄nta est paciencia dei: q̄nta est impaciencia
nostra. Nos si iniuriis aut aliq̄ lesione provocamur furore permoti aut
quantum possumus nosmetipsos ulcissimur: aut qd̄ non possumus fa-
cere minamur. Ecce aduersitatē diaboli dñs pertulit: & nihil ei nisi mā-
suetudinis uerba r̄ndit. Portat quem punire poterat: ut hoc in laudem
eius latius cresceret: si hostem suum non extinguendo: sed interim pa-
tiendo superaret. Notandum uero qd̄ subditur: quia recedente diabo-
lo angeli ministrabāt ei. Ex q̄ re quid aliud quā unius personę utraq̄ na-
tura oñditur. Quia & homo est quem diabolus tentat: & idē ipse deus
est: cui ab āgelis ministratur. Cognoscamus in eo igiē naturam nostrā:
quia nisi hunc diabol⁹ hominem cerceneret: non tētaret. Veneremur
in illo diuinitatem suā: quia nisi super omnia deus existeret: ei nullo mo-
do āgeli ministrarēt. Sed quia his diebus q̄dragesime lectio congruit:
nam q̄draginta dieꝝ abstinentiā nostri redēptoris audiuius: quia qua-
dragimā t̄ps inchoamus: discutiendū nobis est: cur hec ipsa abstinē-
tia per q̄draginta dierum numerꝝ custodiē. Moyses em̄ ut legem acci-
peret sc̄d̄o: diebus q̄draginta ieiunauit. Helias in deserto q̄draginta die-
bus abstinuit. Ipse auctor hominum ad homines ueniēs in q̄draginta
dieb⁹: omnimodo nullum cibū sumpsit. Nos quoq̄ q̄ntum possumus:
annuo q̄dragesime t̄pe carnē nostrā per abstinentiā affligere conemur.
Cur ergo in abstinentia q̄dragenarius numerus custoditur: nisi q̄a uir-
tus decalogi per libros q̄ttuor sancti euāgelii impletur. Denarius etenim
numerus quater ductus in q̄dragenarium surgit: q̄a nunc decalogi mā-
data perficimus: cum profecto q̄ttuor libros sancti euāgelii custodim⁹.
Ex qua re sentiri & aliud potest: In hoc enim mortali corpore ex quat-
tuor elementis subsistimus: & per uoluptates eiusdem corporis præcep-
tis dominicis contrahimus. Præcepta autē dominica per decalogū sunt
accepta. Quia ergo per carnis desideria decalogi mādata contēpsim⁹:
dignū est ut eādē carnem q̄terdecies affigam⁹. Quāuis de hoc q̄dra-
gesime t̄pe est adhuc aliud qd̄ possit intelligi. A p̄senti enim die usq̄ ad
paschalis solemnitatis gaudia sex hebdomade ueniūt. Quaz uidelicet
dies: q̄draginta duo sunt. Ex quibus dum sex dies dñici abstinētie sub-
trahunt. non plus in abstinentia quā triginta & sex dies remanēt. Dum
uero per trecentos & sexaginta quinꝝ dies annus ducitur: nos autē per
triginta & sex dies affigimur: q̄si anni nostri decimas deo damus: ut q̄
nobis metipsis per acceptum annum in uiximus: auctori nostro nos in
eius decimis per abstinentiā mortificemus. Vnde fr̄es charissimi: sicut
offerre in lege iubemini decimas rerum: ita ei offerre contendite & de-
cimas dierum. Vnusquisq̄ in quātum uirtus suppetit: carnem maceret
eiusq̄ desideria affligit concupiscentias turpes interficiat. Ut iuxta pau-

Quadragesi-
ma q̄re ē i ab-
stinētia. xl. die-
rum.
Exo. xxxiiij. d.
i iij. Reg. xix. b

Leuit. xxviij. a

li uocem hostia uiua fiat. Hostia quippe & immolatur & uiua est: quando & ab hac uita homo nō deficit & tñ se a carnalibus desideriis occidit. Caro nos leta traxit ad culpā. afflictā reducat ad ueniā. Author eteum mortis nre per fructum ligni uetiti præcepta trāsgressus est. Qui ergo a paradyli gaudiis per cibum cecidimus: ad hæc in quātum possumus per abstinentiam resurgamus. Sed nemo sibi eādē abstinentiā solam credat posse sufficere: cum per pphetā dñs dicat. Nōne hoc est maius ieiunium qđ elegit? Subiiciens. *Trāge esurienti panē tuum: & egenos uagosq; in domum tuā. cum uideris nudū: operi eū: & carnem tuam ne despexeris. Illud ergo ieiuniū deus approbat: qđ ad eius oculos manus elemosynarū leuat. Quod cum pximi dilectione agitur: quod ex pietate cōditur. Hoc ergo quod tibi subtrahis alteri largite ut unde tua caro affligitur inde egentis pximi caro reparetur. Hinc enim per pphetā dñs dicit. Cum ieiunaretis & plangeretis: nunquid ieiuniū ieiunastis mihi? Et cum comedistis & bibistis. nunquid non uobis comedistis & uobismetipsis bibistis? Sibi em̄ comedit & bibit q̄ alimenta corporis q̄ sunt cōmunia dona cōditoris: sine indigentibus percipit. Et sibi quisq; ieiunat: si ea quæ sibi ad tempus subtrahit nō pauperibus tribuit: sed uentri postmodū offerenda custodit. Hinc per iohēlem dicitur. Sanctificare ieiuniū. Ieiuniū quippe sanctificare est: adiunctis bonis aliis dignam deo abstinentiā carnis oñdere. Cesset ira. sopiātur iurgia. In casum em̄ caro at̄ erit: si a prauis suis uoluptatibus animus nō refrenatur. Cum per pphetā dñs dicat. Ecce in die ieiunij ur̄i inuenitur uoluptas uestra & omnes debitores ur̄os repetitis. Ecce ad lites & cōtentiōes ieiunatis: & percussis pugno impie. Neq; em̄ qui a debitore suo hoc qđ dedit repetit: aliquid inuitum facit: sed dignū est ut quisquis se in poenitentia macerat: etiā hoc qđ sibi iuste cōpetit interdicat. Sic sic nobis afflictis & poenitentib; deo dimittitur qđ iniuste egim;: si p amore illi; & hoc qđ nobis iuste cōpetit relaxamus.*

Decimas rerū & ueruz debem; offerre. Ad ro. xii. a

Esai. lviii. a.

zacha. vii. b

Joelis. i. c.

Esai. lviii. s

S Segmentū ex euangelio Matthæi. xy. cap. lra: B. qđ canitur dñica secunda in quadragesima.

In illo tempore. Egressus inde iesus secessit in partes tyri & sidonis. Et ecce mulier chanaanæ a finibus illis egressa clama uit dicēs ei. Misere mei domine fili dauid: filia mea male a demonio uexatur. Qui non respondit ei uerbum. Et accedentes discipuli ei; rogabant cum dicentes. Dimitte eam: quia clamat post nos. Ipse autē respondens ait. Nō sum missus nisi ad oues quę perierunt domus israel. At illa uenit & adorauit eū dicens. Dñe adiuua me. Qui respōdens ait. Nō est bonū sumere panem filiorum: & mittere canibus. At illa dixit.

HOMILIA

Etiam dñe: nam & catelli edunt de micis q̄ cadunt de mēsa dñoyꝝ suoꝝ.
Tūc rñdens iesus ait illi. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut uis.
Et sanata est filia eius ex illa hora.

¶ Homilia uenerabilis bede pb̄i.

A Vdiuit uestra dilectio in p̄senti sancti euāgelii lectiōe de do-
mini n̄ri mirabilibus: enunciātem atq; canentē euāgelistam.
(Et egressus inde iesus secessit partes tyri & sidonis.) omnis
em̄ lex diuinitus inspirata semper utiles est ad docēdum ad
audiēdum ad intelligēdum. Ergo si omnis lex diuinitus inspirata a qua
pphetæ & apostoli fuerūt per sp̄m sc̄tm̄ locuti in omnibus animæ n̄ræ
utilis est: q̄nto magis qd̄ ipse dñs n̄r per seipm̄ nobis oñdit. Ergo (egres-
sus inde iesus abiit in partes tyri & sidonis.) idest reliquit iudeos: & uenit
ad gētes. Quos reliq̄t remāserunt in perditione ad quos uenit de perdi-
tione salui facti sunt. (Egressa mulier clamauit dicentes. Miserere mei
dñe fili dauid.) O magnū mysterium: dñs egressus es a iudeis: & mulier
egressa est a finibus suis. Ille reliquit iudeos: & illa mulier reliquit ido-
latrā & conuersationē pessimā: quod illi perdiderūt ista inuenit quem
illi in lege negauerāt: ista per fidē confessa est. Mulier hæc m̄r est gen-
tium q̄ ex fide xpm̄ cognouit. Pro filia itaq; sua. i. pp̄lo gētium dñm de-
p̄catur quia errando per idolatrias & pct̄a diuersa: male a demonio ue-
xabatur. Ergo hæc mulier pro filia. i. pro ecclesia gentiū rogat. (Qui
non rñdit ei uerbum.) Non quia nolebat dñs curare eam: sed ut maio-
rem fidem & humilitatem eius oñderet. Nā & discipuli commoti mise-
ricordia rogauerūt dñm dicētes. (Dimitte eā quia clamat post nos.) q̄
bus rñdit. (Non sum missus nisi ad oues perditas domus isrl̄.) Hinc iam
ad cumulum iudeoyꝝ: ut nulla sit eis in die iudicii excusatio dicentibus:
quia plus ad gētes q̄ ad nos uoluit uenire. Ecce iudæis negatibꝝ: mulier
gētilis rogat sanitatē filiæ suæ: sed dominꝝ excusat & iterū procidit &
adorauit dicēs. (Domine adiuua me.) Cui iteq; dñs ait. (Non est bonū
sumere panē filioꝝ & mittere canibus.) qd̄ ad hæc dicturi sunt iudæis.
Ecce illos filios dixit: & gētes canes appellauit. Et iteq;. Mulier consen-
tiens saluatori ait. (Etiā domine.) Hoc est scio domine: q̄a pp̄lus gētiū
canes sunt idolis seruiēdo: & contra deum latrādo: sed & catelli edūt de
micis q̄ cadunt de mēsa dominoꝝ suoꝝ idest uenisti ad iudeos & teipm̄
eis exhibuisti & non excipere uoluerunt. Certe uel quod illi repulerunt
hoc nobis petentibꝝ dona. Cuius dominꝝ noster importunā fidē cog-
noscēs ait. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut uis.) Accepit fi-
des qd̄ opera non merētur. Gentes perfidem de canibꝝ sunt filii effecti.
Dicēte domino per prophetā. Vocabo non plebē meā: plebē meam: &
non dilectā meam: dilectā meam erit enim in loco ubi uocabuntur filii
dei uiui. Ecōtrario nō recipiētes iudei: de filijs canes odibiles effecti sūt.

Lex diuinitus
inspirata ad qd̄
utilis est.

Mulier cha-
nanea mater
est gentium.

Gentes p̄ fidē
de canibꝝ sunt
effecti filij

Id ro. vi. c.

ficut ipse dñs in passiōe sua loq̄t per pphetā dicēs. Circūdederūt me ca- Psal. xxi.
 nes multi: thauri pingues obsederūt me. Vnde dilectissimi nob̄ cogno-
 uimus de quo ad qd̄ peruenim⁹. Nō aliā sapiam⁹ sed semper & sine ces-
 satione dñm timeam⁹. nā si peccauerim⁹: q̄a naturalib⁹ ramis non per-
 percit: ne forte nec nobis parcat. Dicēte dño. Ecce san⁹ effect⁹ es iā nos-
 si peccare: ne quid deteri⁹ tibi aliquid p̄tingat. Quia oēs nos manifesta Joā. v. c.
 ri oportet āte tribunal xp̄i ut recipiat unusquisq̄ scd̄m quod gessit siue 4. Corint. v. b.
 bona: siue etiam mala.

¶ Segmentum ex euangelio luce. xi. cap. līa. B. qd̄ canitur
 dñica tertia in quadragesima.

ET erat iesus eiiciēs demoniū & illd̄ erat mutū. Et cū eiecisset de Illō erat mu-
tū & locutus ē
mut⁹ grece est
surd⁹
 moniū: locut⁹ est mut⁹: & admirete sunt turbe. Quidā autē ex surd⁹
surd⁹
 eis dixerūt. In beelzebub principe demonioꝝ eiicit demonia. Itē oē regnū
& c. grece ē dō
lat⁹ & cadit de
sp̄senti & nō de
butura desola-
tur.
 & alii tentātes signū de celo q̄rebāt ab eo. Ipse autē ut uidit cogi- St autē & satha-
nas in seip̄s di-
uisus est: dicit
valla in seip̄s
diuisus est vel
sup̄ seip̄m.
 gitatiōes eoz̄ dixit eis. Omne regnū in seip̄m diuisum desolabit⁹: & do-
mus supra domū cadet. Si autē & sathanas in seip̄m diuisus ē quomodo
stabit regnū ei⁹: quia dicitis in beelzebub me eiicere demonia: Si autem
ego in beelzebub eiicio demonia: filii ur̄i in quo eiiciūt⁹: ideo ipsi iudi-
ces uestri erūt. Porro si in digito dei eiicio demonia: p̄fecto peruenit in
uos regnū dei. Cū fortis armat⁹ custodit atriū suū in pace sunt ea q̄ pos-
sident. Si autē fortior illo superueniēs uicerit eū: uniuersa arma eius aufe-
ret: in quib⁹ p̄sidebat: & spolia ei⁹ distribuet. Qui nō est mecū: p̄tra me
est. Cū immundus sp̄s exierit ab homine: ābulat per loca inaquosa: q̄
rens requiē: & nō inueniēs dicit. Reuertar in domū meā unde exiui: &
cū uenerit inuenit eā scopis mundatam & ornatā. Tūc uadit & assumit
septē alios sp̄s nequiores se: & ingressi habitant in eo. Et sunt nouissi-
ma hominis illi⁹ peiora priorib⁹. Factū est autē cū hęc diceret: extollens
uocem qdam̄ mulier de turba dixit illi. Beatus uenter qui te portauit &
ubera q̄ suxisti. At ille dixit. Quinimo. Beati qui audiunt uerbum dei:
& custodiunt illud.

¶ Homilia uenerabilis bede p̄bri.

Demoniacus iste apud mattheum nō solum mut⁹ sed & cec⁹ Matt. xii. b
 fuisse narrat. Curatusq̄ dī a dño ita ut loqueret⁹: & uideret.
 Tria generalia signa simul in uno homine perpetrata sunt
 Cec⁹ uidet. mut⁹ loq̄t. possessus a demone liberat⁹. Quod &
 tūc qd̄ ē carnalr̄ factum ē: sed & quotidie cōplet in p̄uersiōe credētium:
 ut expulso primum demone fidei lumē aspiciāt: deinde ad laudes dei ta-
 centia prius ora laxent. (Quidā autē ex eis dixerūt: in beelzebub princi-
 pe demonioꝝ eiicit demōia) nō hoc aliqui de turba: sed pharisei calum-
 niabāt & scribe: sicut alii euāgeliste testāt. Turbis quippe q̄ min⁹ erudi-
 te uidebant dñi semper facta mirantib⁹: illi cōtra uel negare hec. Vel q̄

HOMILIA

negare nequerat: sinistra interpretatioe pervertere laborabat quasi haec non diuinitatis sed immundi spiritus opera fuissent. i. beelzebub qui deus erat a charo. nam beel quod est ipse est baal. zebub musca uocatur. nec iuxta quaedam medosa exemplaria. l. lra uel. d. in fine est nominis legenda: sed. b. Beelzebub ergo baal muscarum. i. deus muscarum: siue hinc muscas interpretatur. Obsordes uide licet immolaticii cruoris ex cuius expurcissimo ritu uel nomine principem demoniorum cognominabat. (Et alii tetates signum de coelo querebant ab eo) uel in more helie igne de sublimi uenire cupiebant. uel in similitudinem famulis tempore estiuo mugire tonitrua: choruscare fulgura: imbres ruere. quasi non possint & illa calumniari & dicere ex occultis & uariis aeris passionibus accidisse. At tu qui calumniaris ea quae oculis uides manu tenes utilitate sentis: quod facies de his quae de celo uenerint? Utique ridebis. & magos in egypto multa signa fecisse de celo (Ipsae autem ut uidit cogitationes eorum dixit eis. Oe regnum in seipsum diuisum desolabitur: & domus supra domum cadet.) Non ad dicta sed ad cogitata rident: ut uel sic compellerentur credere poterint ei: qui cordis uidebat occulta. Si autem oem regnum in seipsum diuisum desolatur: ergo patris & filii & spiritus sancti regnum non est diuisum quod sine ulla contradictione non aliquo unquam poterit labefactari impulsu. Si uero sancte & indiuidue trinitatis indiuiduum: immo quia indiuiduum mater regnum. Desistat arriani minore patre filium: minore filio sanctum dicere spiritum. quia quorum unum est regnum: horum est & una maiestas. (Si autem & sathanas in seipsum diuisus est: quomodo stabit regnum ipsius: quia dicitis in beelzebub eicere me demonia?) Haec dicentes ex ipsorum professione uolebat intelligi quod in eum non credendo: in regno diaboli esse dixissent: quod utique aduersum se diuisum stare non possit. Eligant ergo pharisei quod uoluerint si sathanas sathanam non potest eicere: nihil contra dominum quod dicerent: inuenire potuerunt. si autem potest: multo enim magis sibi prospiciant: & recedant de regno eius quod aduersum se diuisum stare non potest. In quo autem dominus eiiciat demones: ne demoniorum principem existiment: attendant quod sequitur. (Si autem ego in beelzebub eiicio demonia: filii uestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices uestri erunt.) Dixit hoc utique discipulis suis illius populi filiis: qui recte domini discipuli iesu christi bene sibi consci fuerant: nihil se malorum artium a bono magistro didicisse ut in principe demoniorum eiicerent demones: ideo inquit. Ipsi iudices uestri erunt. ipsi inquit. ipsi ignobilia & contempnibilia huius mundi in quibus non artificiosa malignitas: sed sancta simplicitas mee uirtutis apparet. ipsi testes mei iudices uestri erunt. Aliter filios iudaeorum exoritas gentis illius ex more significat: qui ad inuocationem deliciae bant demones: & coarctat eos interrogatione prudenti ut confiteatur si iustitiam esse opus. Quod si expulsio inquit demonum in filiis uestris: deo non demonibus deputatur: quare idem in me opus non eandem habet causam? (Ergo ipsi iudices uestri erunt) non potestate sed con-

Beelzebub
muscarum deus

Arriano
prauitas.

paratione: dum illi expulsionem demonum deo assignant: uos beelzebub principium demoniorum. (Porro si in digito dei eiicio demonia: perfecto peruenit in uos regnum dei.) Iste est digitus: quem & confitentur magi: qui contra Moysen & Aaron signa faciebant dicentes. Digitus dei est iste. quo & tabule lapidee scripte sunt in monte synai. Igitur manus & brachium dei filius est. & digitus eius spiritus sanctus. Pater & filius & spiritus sancti una substantia est. Non te scandalizet membrorum inæqualitas quum ædificet corporis unitas. Aliter. Digitus dei uocatur spiritus sanctus propter partitionem donorum: quæ in eo dantur unicuique propria siue hominum siue angelorum. In nullis enim membris nostris magis apparet partitio quam in digitis. Quod autem dixit. Peruenit in uos regnum dei: regnum dei nunc dicit: quo damnantur impii. & a fidelibus peccatis suis poenitentiam nunc agentibus se cernunt. (Quum fortis armatus custodit atrium suum: in pace sunt ea quæ possidet.) Fortem diabolum. atrium uero eius: mundum qui in maligno positus est appellat: in quo usque ad saluatoris aduentum male partito poteratur imperio: quia in cordibus in fidelium sine ulla contradictione quiescebat. Unde & alibi princeps mundi uocatur: dicente domino. Venit enim princeps mundi huius: & in me nihil inuenit. Et iterum. Nunc princeps huius mundi eiicietur foras. De qua hic eiectio subiungitur. (Si autem fortior illo superueniens uicerit eum: uniuersa arma eius auferet: in quibus confidebat. & spolia eius distribuet.) De ipso quippe loquitur: quod non corde fallax operatione: quemadmodum calumniabatur: sed fortiori potentia uictor homines a demonio liberaret. Arma in quibus male fortis ille confidebat: astutia & doli sunt nequitia spiritualis. Spolia uero eius ipsi homines sunt ab eo decepti: quæ uictor Christus distribuit: quæ est insigne triumphantis. quia captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus. quosdam quidem apostolos. alios euangelistas. hos prophetas. illos pastores ordinans & doctores. (Qui non est mecum aduersum me est. & qui non colligit mecum dispergit.) Non paret quisquam de hæreticis hoc dictum & scismaticis: quamquam & ita ex superfluo possit intelligi: sed ex sequentibus textibus sermonis ad diabolum refert & quod non possunt opera saluatoris Beelzebub operibus comparari. Ille cupit animas hominum tenere captiuas. dominus liberare. Ille prædicat idola. hic unius dei noticiam. Ille trahit ad uitia. hic ad uirtutem reuocat. Quomodo ergo possunt habere concordiam inter se: quorum opera diuisa sunt? (Quum immundus spiritus exierit ab homine: ambulat per loca iniqua.) Quamuis simpliciter intelligi possit dominum hæc ad distinctionem suorum & sathanæ operum adiunxisse. quod si licet ipse semper polluta mundare. Sathanas uero mundata grauioribus festinet attaminare sordibus. Tamen & de hæretico quolibet uel

Exodi. viii. e

In nullis membris magis apparet partitio quam in digitis.

Joan. xiii. e
Joan. xii. e

Opera saluatoris & beelzebub diuersa.

HOMILIA.

de scismatico: uel etiā malo catholicopoteſt nō incōueniēter accipi. de quo tpe baptiſmatis ſpūs immūd⁹: q̄ in eo prius habitauerat ad p̄ſſio- nem catholicæ fidei abrenūciationēq; mundanæ p̄uerſatiōis eiiciatur: locaq; in aquoſa perageret. i. corda fideiū: q̄ a mollicie fluxe cogitatio- nis expurgata ſint callid⁹ tentator exploret: ſi quosibi forte ſue nequi- tiæ grefſus figere poſſit. Sed bene dicit (q̄rens requiē & nō inuen.ēs.) quia caſtas mētes effugiēs in ſolo diabolus corde prauax gratā ſibi pōt inue- nire quietem. Vnde & de illo dñs. Sub umbra inqt dormit. in ſecreto calami. in locis humētibus. In umbra uidelicet tenebroſas cōſciēcias (in calamo q̄ foris nitidus: intus eſt uacuuſ ſimulatrices; in locis humen- tibus laſciuas molleſq; mētes) inſinuās. Tūc dicit. (Reuertar in domum meā unde exiui.) Timēduſ eſt iſte uerſiculuſ nō exponēduſ: ne culpa q̄ in nobis extinctā credebam⁹: per incuriā nos uacātes opprimat. (Et cū uenerit inuenit ſcop⁹ mūdātā.) Hoc eſt grā baptiſmatis a p̄tōrum la- be caſtigatā: ſed nulla boni operis induſtria cumulātā. Vnde bñ mat- thæuſ hāc domum uacātem ſcopis mundatā: atq; ornātā dicit inuentā. Mundatam uidelicet a uitiis priſtinis poſt baptiſmū. Vacātem a bonis actib⁹ per negligentiam. ornātā ſimulatit uirtutibus per hypocrifiſim. (Et tūc uadit & aſſumit ſeptē alioſ ſpūs nequiores ſe: & ingreſſi habitāt ibi.) Per ſeptē alioſ ſpū uniuerſa uitia deſignat. Quæcūq; em̄ poſt bap- tiſmū ſiue prauitas heretica: ſiue humana cupiditas arripuerit: mox om- nium p̄ternet in ima uitioꝝ. Vnde recte nequiores tunc eum ſpūs dñe ingreſſi: q̄a non ſolum habebit illa ſeptem uitia: q̄ ſeptem ſpūalib⁹ ſūt cōtraria uirtutib⁹: ſed per hypocrifiſim ipſiſ ſe uirtutes habere ſimulabit (Et ſunt nouiſſima hominiſ illi⁹ peiora priorib⁹.) Meli⁹ eſt em̄ uia ueri- tatiſ nō agnoſcere: q̄ poſt agnitiōem retroſum cōuertit. Quod in iuda traditore: uel in Simone mago: cæteriſq; talibus ſpecialit̄ legim⁹ imple- tū. Quo aut̄ generalit̄ hęc parabola tēdat ipſe ſcđm matthēū ſaluator expoluit: ubi eā terminata mox ſubdidit dicēs. (Sic erit & generationi huic peſſime) id eſt qđ de uno quolibet ſpecialit̄ geri ſolere narraui: hoc in tota generalit̄ hui⁹ ppli gente geri nō deſinat. Immundus quippe ſpūs exiuit a iudæiſ qñ acceperūt legem. & ābulauit per loca arida q̄rēs ſibi requiē. expulſuſ uidelicet a iudæiſ ambulauit per gentium ſolitudi- nes. Quæ cum poſtea dñm credidiſſent: ille nō inuento loco in natiōi- buſ dixit. Reuertar in domum meā priſtinā: unde exiui. habui iudæoſ: quos ante dimiſeram. (Et ueniēs inqt inuenit uacātē & ſcopiſ n. ūdatā) Vacabat em̄ tēplū iudeoꝝ. & xp̄m hoſpitē nō habebat dicentē. Dimit- tetur uobis domuſ ueſtra deſerta. Quia igitur dei & angeloꝝ p̄aſidia nō habebāt; & ornati erāt ſuperfluū obſeruatiōib⁹ phariſeoꝝ: reuertēſ ad eoſ diabolus: & ſeptenario ſibi numero dæmonum addito: habitat priſtinā domū. (Et ſunt poſteriora hominiſ illi⁹ peiora priorib⁹.) Mul-

Job. xl. c.

Mat. xli. d.

Septem ſpūs
vniuerſa uitia
deſignant

Meli⁹ eſt nō ag-
noſcere uia ueri-
tatiſ q̄ agnitiā
relinquere,
Ibidem:

Mat. xxiiij. d.

to em̄ nunc maiore dæmonū numero possidentur blasphemantes in
surgogis suis xpm̄ iesum q̄ in egypto possessi fuerant ante legis noti-
ciam. Quia aliud est uenturæ non credere. aliud em̄ non suscepisse cū
uenet. Septenarium em̄ numerum adiunctum diabolo uel ppter sab-
batum intellige. uel ppter numerum spūs sancti: ut quomodo in csaia
per uirgam de radice iesse. Et florem qui de radice ascendit: septē spiri-
tus uirtutum descendisse narrantur: ita & e contrario uitioꝝ numerus
in diabolo consecratus sit.

Esai. xli. a.

¶ Segmentum ex euangelio ioānis. vi. cap. lra. A. qd̄ canis
tur dñica q̄rta in quadragesima.

In illo tempore. Abiit iesus trās mare galilææ qd̄ est tyberiadis.
Et seq̄bat eum multitudo magna: q̄a uidebat signa q̄ faciebat su-
per his qui infirmabant. Subiit ergo in montem iesus. & ibi sede-
bat cum discipulis suis. Erat autem pximum pascha dies fest⁹ iu-
dæoꝝ. cum subleuasset ergo oculos iesus: & uidisset q̄a multitudo ma-
xima uenit ad eum: dicit ad philippum. Vnde emem⁹ panes ut mādu-
cent hi? Hoc autem dicebat tentās eum. Ipse em̄ sciēbat qd̄ esset factu-
rus. R̄ndit ei philippus. Ducentoꝝ denarioꝝ panes nō sufficiūt eis: ut
unusq̄sq̄ modicum qd̄ accipiat. Dicit ei unus ex discipulis ei⁹ andreas
frater symōis petri. Est puer un⁹ hic q̄ habet quinq̄ panes ordeaceos. &
duos pisces: sed hæc qd̄ sunt inter tantos? Dicit ergo iesus. Facite ho-
mines discumbere. Erat autem fenam multum in loco. Discubuerūt
ergo uiri numero q̄si qnq̄ milia. Accepit ergo iesus panes: & cum gr̄as
egisset: distribuit discumbētibus. Similiter & ex piscibus quātum uole-
bant. Vt autem impleti sunt: dixit discipulis suis. Colligite q̄ supereue-
runt fragmenta ne pereant. Collegerūt ergo & impleuerūt duodecim
cophinos fragmentoꝝ ex quinq̄ panib⁹ ordeaceis & duobus piscibus
q̄ superfuerant his qui māducauerant. Illi ergo homines cū uidissent
quod iesus fecerat signum dicebant. Quia hic est uere propheta qui
uenturus est in mundum.

Accepit iesus
panes & cū gra-
tias egisset di-
stribuit discū-
bētibus. dicit
lauren. q̄ tam-
apud ioāne q̄
apud ceteros
euāgelistas sic
historia narra-
tur grece
Accepit aut pa-
nes iesus & ubi
gratias egit di-
stribuit discipu-
lis discipuli dis-
cumbentibus.
Cophinos. i.
accētum h̄z us
tertia a line.

¶ Homilia uenerabilis bedæ pb̄ri.

Quī signa & miracula dñi ac saluatoris recte cum legūt uel
audiunt accipiunt: non tam in his quid foris stupeant atten-
dant: quam quid horum exemplo ipsi intus agere. quid in
his mysticum perpēdere debeant. inspiciant. Ecce etem̄ ap-
propinquante pascha dies festus iudæoꝝ seq̄ntem se multitudinem do-
minus uerbe salutis pariter & ope curationis erigebat. Nam sicut euā-
gelista alius scribit: loq̄batur illis de regno dei: & eos qui curari indige-
bant sanabat. Eadēq̄ doctrina & sanatione completa: paucis deciba-
riis abundantissime refecit. Et nos ergo fr̄es charissimi huius rei exem-
plo imitatores facti: appropinquante pascha die festo n̄ræ redemptionis

HOMILIA

nis adiuncta fratrum caterua dñm toto corde sequamur. Quo actio-
 num itinere ingressus sit diligētissime p̄templemur: ut uestigia eius seq-
 mereamur. Qui em̄ dicit se in ipso manere: debet sicut ille ābulauit &
 ipse ambulare. Quicquid in nobis impericie nocentis inesse deprehē-
 dimus: crebra uerbi illius auditiōe tergamus. Quicquid uicij tentamē-
 ti morbi uidelicet spūalis nos interius uastare senserimus: sollicitē pie-
 tatis illius munere postulemus emundari. Sed & si ei unitos nos coele-
 stis uitæ dulcedine p̄spexerim⁹: ei⁹ gr̄am flagitemus: ut necessarie nos
 cōpūctiōis & cæterarum uirtutum spūalium donis faciare dignes: q̄tiā
 nus tempore sacrosanctæ resurrectionis illi⁹ interius exteriusq; decenter
 ornati sacramēta salutis puro corpore simul & corde sumamus. Verū
 qa breuiter ista p̄libauimus libet diligētius totam sacre lēriem lctōnis
 intueri. & qcqd in ea mysticum indagare ualeamus ut æ pandere chari-
 tati. (Abiit iesus trās mare galilææ qd̄ est tyberiadis.) Primo dicēdum
 est iuxta historiam: qa mare galilææ: qd̄ multis diuersitate circūiacētū
 regionum uocabulis distinguit. Illis tm̄ in locis tyberiadis uocat; ubi
 apud tyberiadem ciuitatem aqs ut aiūt calidis salubrem habitationem
 p̄mōstrat. Si q̄dem inter fluēte iordane duodeuiginti passuum milibus
 in lōgum. & q̄nq; extenditur in altum. Mystice autem mare turbida ac
 tumētia sæculi hui⁹ uolumina significat: in quibus prauis q̄libet iniuste
 delectati q̄si p̄fundis dediti pisces: mētem ad superna gaudia nō inten-
 dunt. Vnde bene idem mare galilææ rota cognominat quia nimirum
 amor labētis sæculi q̄si in uertiginem corda mittit: q̄ ad perhēnis uitæ
 desideria ire nō permittit. De quib⁹ psalmista. In circuitu inquit impiū
 ambulant. Sed ab euntem trans mare galilææ iesum multitudo maxi-
 ma seq̄batur: q̄ doctrinæ sanationis & refectionis ab eo munera sum-
 ma percipit. Quia priusq; dñs in carne appareret: sola illum gens iudai-
 ca seq̄batur credendo. postq; uero per incarnationis suæ dispensationē
 fluctus corruptibilis adiit: calcauit transiat. Maxima mox eum multi-
 tudo credentium secuta est nationum: spūaliter instrui: sanari: ac satia-
 ri desiderās: & cum psalmista de p̄cās. Domine ad te p̄fugi doce me fa-
 cere uolūtatem tuam. Miserere mihi dñe quoniam infirmus sum sana
 me dñe qm̄ conturbata sunt ossa mea. Et iterum de percipiendis ab eo
 uitæ perpetuæ alimoniis p̄fisa: dñs inqt. Pascit me. & nihil mihi deerit
 in loco pascue ibi me collocauit. Quod autem sub iēs mōtem iesus ibi
 sedebat cum discipulis suis: sed ueniente ad eum multitudine descēdit:
 atq; hāc inferiorib⁹ paulo ante curauerat: nequaquā frustra credamus:
 sed ad significandum mystice: quia doctrinam & chrisinata sua domi-
 nus iuxta percipiētium capacitatem distribuit. In finis quidem adhuc
 mentibus: ac paruulis spiritu simpliciora credens sacramenta. celsiori-
 bus autem quibusq; & perfectioribus sensu: secretiora suę maiestatis ar-

Qui in deo ma-
 net debet sicut
 ipse ambulauit
 ambulare.

Mare galilee
 multis distingui-
 tur uocabulis.

Mare qd̄ my-
 stice significat.
 Mare gali. ro-
 ta cognominat.
 Psal. xi.

Psal. cxlii.
 Psal. vi.

Psal. xxij

Doctrinam &
 chrisinata sua
 iuxta percipiē-
 tium capacitātē
 distribuit deo.

chana referans: arctiora deuote conuersationis itinera suggerens & altiora præmiorum celestium dona promittens.

¶ Segmētum ex euangelio iohānis. viii. cap. F. quod canitur dñica in in passione.

In illo tpe. Dixit iesus turbis iudeorum: & principis sacerdotum. Quis ex uobis arguet me de peccato? Si ueritatem dico uobis: quare uos non creditis mihi? Qui est ex deo. uerba dei audit. Propterea uos non auditis: quia ex deo non estis. Responderunt ergo iudei & dixerunt ei. Nonne benedicimus nos: quia samaritanus es tu & demonium habes? Respondit iesus. Ego demonium non habeo: sed honorifico patrem meum: & uos in honorastis me. Ego autem non quero gloriam meam: est qui querat & iudicet. Amen amen dico uobis si quis sermonem meum seruauerit: non uidebit mortem in eternum. Dixerunt ergo iudei: Nunc cognouimus quia demonium habes. Abraham mortuus est & propheta: & tu dicis. Si quis sermonem meum seruauerit: non gustabit mortem in eternum. Nunquid tu maior es patre nostro abraam qui mortuus est? Et propheta mortui sunt: quem te ipsum facis? Respondit iesus. Si ego glorifico me ipsum gloria mea nihil est: sed pater meus qui glorificat me quem uos dicitis: quia deus uester est: & non cognouistis eum. Ego autem noui eum. Et si dixerero quia non noui eum ero similis uobis mendax: sed scio eum: & sermonem eius seruo. Abraham pater uester exultauit ut uideret deum meum: uidit & gauisus est. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta annos nondum habes & abraham uidisti? Dixit ei iesus. Amen amen dico uobis: ante quam abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides iudei ut iacerent in eum, Iesus autem abscondit se & exiuit de templo.

¶ Homilia beati gregorii pape de eadē lectiōe. Habita ad populum in basilica sancti petri apostoli dominica in passione.

Pensate fratres charissimi mansuetudinem dei. Relaxare peccata uenerat & dicebat. (Quis ex uobis arguet me de peccato?) non dedignatur ex ratione ostendere se peccatorem non esse: qui ex uirtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est ualde quod subdidit. (Qui ex deo est: uerba dei audit. Propterea uos non auditis: qui ex deo non estis.) Si enim ipse uerba dei audit qui ex deo est: & audire uerba eius non potest quisquis ex illo non est: interroget se unusquisque si uerba dei in aure cordis percipit: & intelligit unde sit. Coelestem patriam desiderare ueritas iubet: carnis desideria conteri mundi gloriam declinare: aliena non appetere: propria largiri. Penset ergo apud se unusquisque uestrum: & si hec uos dei in cordis eius aure conualuit: quia iam ex deo sit agnoscat. Nam sunt nonnulli qui precepta dei nec aure corporis percipere dignantur. Et sunt non-

Verborum
mini audito
res sunt i mul
tiplici differē
tia.

HOMILIA,

nulli q̄ hec quidē corporis aure percipiunt: sed nullo ea mentis desiderio cōplectūt. Et sunt nōnulli q̄ libēter uerba dei suscipiūt: ita ut ēt in fletibus cōpungantur: sed post lachrymarū tēpus ad iniquitatē redeūt. Hi p̄fecto uerba dei nō audiunt: qui hec exercere in ope cōtemnūt. Vītā ergo uestrā fratres charissimi ante mētis oculos reuocate: & alta cōsideratiōe pertimescite. Hoc qđ ex ore ueritatis sonat. Propterea uos nō auditis quia ex deo nō estis. Sed hoc qđ de reprobis ueritas loquitur ipsi hoc de semetipsis reprobi iniquis suis opib⁹ ostēdunt. Nā seqtur responderunt ergo iudei & dixerūt ei. Nōne bñdicim⁹ nos: quia samaritanus es tu: & demoniū habes? (Accepta autē tāta contumeliā: quid deus respōdeat audiamus. (Ego demoniū non habeo: sed honorifico p̄rem meum: & uos in honorastis me.) Quia em̄ samaritanus interpretatur custos: & ipse ueraciter custos est. De quo Psalmista ait. Nisi dñs custodierit ciuitatem: in uanum uigilant qui custodiunt eam. Et cui p̄ esaiā dicitur. Custos quid de nocte? Custos quid de nocte? Respondere noluit dñs: samaritanus nō sum: sed ego demoniū nō habeo. Duo quippe ei illata fuerant: unū negauit: aliud tacendo cōsensit. Custos namq̄ humani gñis uenerat: & si samaritanū se nō esse diceret: esse se custodē negaret. Sed tacuit quod recognouit: & patiēter repulit quod dictum fallaciter audiuit. (Ego demoniū nō habeo.) In quib⁹ uerbis qđ aliud nisi superbia n̄ra cōfundit: quæ si ex agitata uel leuiter fuerit atrociores iniurias reddit: q̄ acceperat. Facit mala que potest: minatur: & quæ non pōt facere. Ecce iniuriam suscipiens de⁹ non irascitur. Nō contumeliosa uerba respōdit: qui si eisdē ista dicentibus respōdere uoluisset: demoniū uos habetis: uerum p̄fecto diceret: quia nisi impleti demōio fuissent: tam peruersa de deo loqui nō possent: sed accepta iniuria etiā quod uerum erat dicere ueritas noluit: ne nō dixisse ueritatem: sed provocatus contumeliā reddidisse uideretur. Ex qua re quid nobis innuē nisi ut eo tempore quo a proximis es falsitate cōtumelias accipim⁹: eorū ēt uera mala taceamus: ne misterium iuste correptiōis in arma uertamus furoris. Sed quia quisquis dei zelo utitur: a prauis hoīb⁹ sepe dehonestatur: in semetipso nobis dñs patientie prebuit exemplū: qui ait: (Sed honorifico patrem meū: & uos in honorastis me) Sed quid nobis ad ista faciendū sit: adhuc exēplo nos ammonet cū subiugit. (Ego autem nō quero gloriā meam: est qui q̄rat & iudicet.) Scimus certe quod scriptū est. Quia patet omne iudicium dedit filio. Et tamen ecce idem filius iniurias accipiens gloriā suam non querit. Illatas contumelias patris iudicio reseruat: ut nobis p̄fecto insinuet quantum nos esse patientes debemus dum adhuc se ulcisci nō uult: & ipse qui iudicat. Cum uero malorum peruersitas crescit non solum frangi p̄ædicatio nō debet sed etiam augeti. Quod suo dominus exemplo nos ammonet: qui

Samaritanus
 custos interp̄
 ratur.
 p̄sal cxxvj.
 Esai. xxi. c.

p̄patientia xpi
 nos ad patien
 tia exhortari
 debet.

Jean. v. d.

postquam habere demonium dictus est: predicationis sue beneficia largius impendit dicens. (Amen amen dico uobis: si quis sermonem meum seruaerit mortem non gustabit in eternum.) Sed sicut bonis necesse est ut meliores etiam per contumelias existant: ita semper reprobi de beneficio peiores fiunt: nam accepta predicatione iterum dicunt. (Nunc cognouimus quia demonium habes.) Quia enim eterne morti inhaerant: & eandem mortem cui inhaerant non uidebant: dum solam mortem carnis aspiceret in ueritatis sermone caligabant: dicentes. (Abraham mortuus est & propheta mortui sunt: & tu dicis. Si quis sermonem meum seruaerit mortem non gustabit in eternum.) Unde & ipsi ueritati eundem abraham & prophetas quasi uenerantes preferunt Sed aperta nobis ratione ostenditur quia qui deum nesciunt. dei quoque famulos falso uenerantur. Et notandum quod uidit eos dominus a perra sibi impugnatione resistere. & tamen eis se iterata non desinit uoce predicare dicens. (Abraham pater uester exultauit ut uideret diem meum: uidit & gauisus est.) Tunc quippe die domini abraham uidit cum in figura summe trinitatis tres angelos hospicio recepit. Quibus profecto susceptis sic tribus quasi uni locutus est. Quia & si in personis numerus trinitatis est. in tamen natura unitas diuinitatis. Sed carnales mentes audientium oculos a carne non subleuauit: dum in eo sola carnis etatem presant: dicentes. Quinquaginta annos non dum habes & abraham uidisti. Quos benigno redemptor noster a carnis sue intuitu submouet: & ad diuinitatis contemplationem trahit dicens. (Amen amen dico uobis antequam abraham fieret ego sum) Ante enim praeteriti temporis est: sum praesentis Et quia praeteritum & futurum tempus diuinitas non habet: sed semper esse habet. non ait ante abraham: ego fui: sed ante abraham ego sum. Unde & ad moysen dicitur: Ego sum qui sum hec dices filiis israel. Qui est misit me ad uos. Ante ergo uel post abraham esse habuit qui & accedere potuit per exhibitionem praesentiae & recedere per cursu uite. Veritas uero semper esse habet: quia ei quicquam nec prioris tempore incipitur nec subsequenter terminatur. Sed sustinere ista aeternitatis uerba mentes in fidelium non ualentes ad lapides currunt. Et quae intelligere non poterant obruere querebant. Quid autem contra furorem lapidantium dominus fecerit: ostendit: cum prius subinfertur. (Iesus autem abscondit se & exiit de templo.) Mirum ualde est fratres cum persecutores suos dominus se abscondendo declinauerit: qui si diuinitatis suae potentiam exercere uoluisset: tacito nutu mentis in suis eos ictibus ligaret: aut in pena subite mortis obrueret. Sed quia pati uenerat exercere iudicium nolebat. Certe sub ipso passionis tempore: & quantum poterat ostendit: & tamen hoc ad quod uenerat pertulit: nam cum persecutoribus suis querentibus se diceret ego sum: folla hac uoce eorum superbiam pertulit: & omnes in terram strauit. Qui ergo & in loco hoc potui manus lapidantium non se abscondendo euadere: cur abscondit se: nisi quod homo inter homines fa-

Scu nescientes
di famulos, falso
ueneratur.

Gene. xviii. a.

Exo. iij. d.

Chrsi si uoluisset
facile suos
persecutores ex
terminasset.

Joan. xviii. a.

HOMILIA I

Etus redētor noster: alia uobis uerbo loquitur alia exēplo? Quid autē nobis hoc exēplo loquitur: nisi ut etiam cum resistere possumus irā superbiētium humiliter declinemus? Vnde & pet paulum dicitur. Date locum ire. Quanta humilitate iram pximi ferre debeat: perpēdat homo si furores irascētū abscondēs se declinauit deus: nemo ergo se cōtra acceptas cōtumelias erigat: nemo cōuicis cōuitia reddat. Imitatione etem dēi gloriosus est iniuriā tacēdo fugere: quā respondēdo superare. Sed contra hoc superbia dicit in corde. Turpe est ut accepta iniuria taceas. Quisquis conspicias quia contumeliā accipis & taces: nō putat quia patientia exhibes sed crimina cognoscis. Sed unde uox ista in corde nō cōtra paciētiam nascitur nisi quia nimis cogitationē figimus & dum in terra gloriā querimus placere ei qui nos de celo cōspicit nō curamus. Accepta ergo cōtumeliā meditemur in opere uocē dēi (Ego non quero gloriā meā: est qui querat & iudicet) Hoc autē quod de deo scriptū est Abscondit se: intelligi & aliter potest. Multa quippe iudeis p̄dicauerat: sed p̄dicationis ei⁹ uerba deridebāt. Deteriores quoq; ex p̄dicatione facti sunt: qui usq; ad iacēdos lapides peruenerūt. Et quid abscondēdo se dñs significat: nisi quod eis ipsa ueritas absconditur qui eius uerba sequi contēnūt. Eam quippe quam non inuenit humilē: ueritas fugit mentē. Et quā multi sunt hodie qui iudeoꝝ duritiam detestātur: quia p̄dicationē dñi audiri noluerunt: & tamen quales illos arguūt fuisse ad fidē: tales ipi sūt ad operationē. precepta dñi audiūt: miracula cognoscunt: sed conuerti a suis prauitatibus renuunt. Ecce uocat & redire nolumus. Ecce sustinet: & eius paciētiam dissimulamus. Dum ergo tēpus habemus fratres prauitatē suam unusquisq; deserat: dēi paciētiam pertimescat ne quē nunc tranquillum despicit: iratum postmodum nequaquam euadere possit.

¶ Segmentū ex euangelio Matthei xxi. cap. A qd̄ canitur dominica in ramis palmarum.

In illo tpe. Cum appropinquasset dñs iesus ierosolymis & uenisset bethphage ad mōtē oliueti: tūc misit duos discipulos dicēs eis Ite in castelū quod contra uos est & statim inuenietis asinam alligatam & pullam cum ea: soluite & adducite mihi. Et si quis aliquid uobis dixerit: dicite quia dominus his opus habet: & confestim dimittet eos. Hoc autē factū est: ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus uenit tibi mansuetus sedens sup asinā & pullum filiū subiugalis. Euntes autem discipuli fecerunt sicut precepit illis iesus. Et adduxerunt asinam & pullum: & imposuerunt super eos uestimenta sua: & eum de super sedere fecerūt. Plurima autē turba strauerunt uestimenta sua in uia. Alii autē cedebāt ramos de arboribus & sternebant in uia. Turbe autē q̄ p̄cedebant & q̄ sequebā

Roma. xij. d.

Veritas ipsa absconsa fuit iudeis.

Esaie. lx. ij. d.
zachei. ix. b.

tur clamabāt dicētes. Osanna filio dauid: bñdictus qui uenit in nomi-
ne dñi: osanna in altissimis. Et cum intrasset ierosolymam: commota
est uniuersa ciuitas dicens. Quis est hic? Populi autem dicebāt. Hic est
iesus ppheta a nazareth galileæ.

¶ Homilia uenerabilis bede pbr̄i.

Mediator dei & hominū homo xps iesus: qui p̄ humani gene-
ris salute passurus de coelo descenderat ad terras: appropins-
quāte hora passiōis: adpropinquante etiam uoluit loco passio-
nis: ut etiam per hoc claresceret: quia nō inuictus: sed spōte
pateretur. In asina uenire & a turbis rex appellari ac laudari uoluit: ut
etiam per hoc eruditus quisq; agnosceret ipm esse xpm: quem sic illo
uēturum ppheta olim pmissa signauerat. Ante dies quinque pasche uenire
uoluit sicut ex ioānis euāgelio didicim⁹. Vt etiam per hoc ostēde-
ret agnū immaculatū se esse: q̄ pctm̄ tolleret mūdi. Agn⁹ q̄ppe pascha-
lis: cui⁹ immolatiōe popul⁹ israeliticus ab ægyptia est seruitute libera-
tus: ante q̄nq; dies pasche. i. decima luna domum inferri & ipsa die pas-
che. i. q̄rtadecima luna ad uesperū iussus est immolari significans eum
qui nos suo sanguine redempturus. āte quinque dies pasche. i. hodierno
die magno p̄cedētium seq̄ntiumq; pp̄loꝝ gaudio ac laudatione dedu-
ctus uenit in templum dei: & erat quotidie docēs in eo. Quinta demū
pacta die: ubi ueteris paschæ sacramēta haften⁹ obseruata cōsumauit
ac noui deinceps obseruādi discipulis sacramēta p̄tradidit egress⁹ in mō-
tē oliueti tētus est a iudæis: & mane crucifixus. Ipsa nos die a dæmōia-
ca dñatione redemit q̄ antiquus ille hebræoꝝ pp̄lus per immolationē
agni iugum ægyptiæ seruitutis abiecit. Ergo dñs instar agni paschalis
ante quinque dies quam pati increpet locum passionis adiit: ut se insinua-
ret illum esse: de quo p̄dixit Esaias. Sicut ovis ad occisiōem ducetur: &
q̄si agn⁹ coram rondēte se obmutesceret: & nō aperiet os suū Et paulo
superius. Ipse em̄ uulnerat⁹ est p̄pter iniquitates n̄as: & liuore eius sa-
nati sumus. Sed inuidioꝝ corda principum in cūctis q̄ p̄uide gessit: eū
persequi quam in eum credere maluerunt. Et multū miseri auctorem
uitę morti potius dare: q̄ per eum ipsi uiuificari studebāt. Verū nos per
fidioꝝ cecitate declinata: eorum magis exempla: q̄ fideliter dñm lau-
dauerunt sequamur: & iter eius mysticum mystica ut decet interptatio-
ne scrutemur. Asina & pullus quibus sedēs ierosolymam uenit: utriusq;
populi iudei uidelicet & gētilis simplicia corda designant quibus p̄si-
dens ipse q̄q; noxia libertate suo frenans impio ad uisiōem superne pa-
cis inducit. Ierosolyma etenim uisio pacis interpretatur. Et bene cum
ad montem oliueti uenisset dominus: discipulos qui hoc animalia ad-
ducerent misit: quia non nostris ad eum meritis: sed sola ipsius gratia
largiente peruenimus. Iohannes attestante qui ait. Et in hoc est chari-

Joā. xii. a.

Esai. iiii. a.
Ibidem.

¶ Per asinā et
pullū quid de
signatur.

Ierosolyma
visio pacis dicitur
Joan. iiii. b.

HOMILIA

*Non oliueti
qd insinuat.
Olei natura
qualis est.
i. L. ozin. xii. d*

i. Joan. iij. b.

*Luce. xix. c.
Marc. xi. a*

Ad roma. x. c.

*Seu psecutor
nopot resistere
saluationi fide
lium.*

*Esai. lxi. d.
Zacha. ix. b
Filia non ecclie
fia est.*

Mat. xj. d

Psal. xxxvi.

tas non quasi nos dilexerimus deum: sed quod ipse prior dilexit nos. Mōs nā
q̄ oliueti celsitudinē dñice dilectiōis: q̄ nos misericorditer illustrare ac
saluare dignas est insinuat. Nō solum q̄a olei natura lucis ministra ē
& laboz dolorumq̄ solamē: uerum etiā q̄a cunctis qb̄ miscetur solet
excellere liquorib̄. Et ap̄tus de charitate locuturus adhuc inqt excel
lentiozem uia uobis demōstro. Ad mōtem igitur oliueti ueniēs dñs aſi
nos sibi: q̄bus ierosolymam petat: p̄cepit exhiberi figurate significans
hoc: qd̄ alibi dicit. Quia sic de⁹ dilexit mūdum: ut filium suum unige
nitum daret: ut oēs qui credūt in ipso: nō pereāt: sed habeāt uitam eter
nam. Duos ad exhibenda sibi iumenta misit discipulos: ut significarēt
in utrumq̄ pplm̄ circumcisionis. s. & p̄pucii p̄dicatores esse destinādos.
Vel cerre duos misit: ut eosdem p̄dicatores doctrina simul: & operatio
ne perfectos esse moneret: ne uel erroris uerba indocti ueritati misce
rent: uel ea q̄ rectius docuissent: peruerse uiuendo negarent. (Inuenie
tis inquit asinam alligatam: & pullum cum ea. Soluite & adducite mi
hi.) Pullum quoq̄ alligatum fuisse: alii euāgeliste testātur. Vterq̄ ppl̄s
funibus p̄tōrum erat circumplēxus & solutione diuina op̄ habebat.
iste lege q̄ acceperat male utēdo ille nunq̄ accipiēdo peccauerūt. Vnde
bene dicit ap̄tus. Quia nō est distinctio: oēs em̄ peccauerūt & egent glo
ria dei: iustificati gratis per grām ipsius. Et pulchre alii tres euangeliste
q̄ gentibus scripserūt: pullum solummodo alligatum memorāt. Mat
thæus aut̄ euāgelista qui & hebræis & hebræo sermōe scripsit euange
lium: etiam asine facit mētionem: p̄uida utiq̄ dispēsatiōe: ut quoz̄ sa
lutē scribēdo q̄sierāt: hos saluādos a dño mystice doceret eē figuratos.
(Et si q̄s uobis inqt aliquid dixerit: dicite q̄a dñs his opus habet & p̄festim
dimittere eos.) Et doct̄orib̄ percipit: ut si quid eis obstitetit aduersita
tis si quis phibuerit p̄tōres a laq̄is diaboli solui: & per confessionem fi
dei dño: adduci non tñ p̄dicando desistant sed constāter insinuent: q̄a
dñs ad edificandū ecclesiam talibus opus habet. Quamuis eff̄ seuus
sit persecutor & immanis: nō potest tñ eorum obsistere saluatiōi quos
nouit dñs: quia sunt eius: quos ad uitam p̄ordinauit eternam. Adhi
betur aut̄ huic facto p̄phete testimonium: ut appareat dñm q̄dem om
nia q̄ de ip̄so erant scripta complexe: sed inuidia cecatos scribas & pha
riseos ea q̄ ipsi legebant intelligere nequiuisse. (Dicite filiæ syon: ecce
rex tuus uenit tibi mansuetus sedens super asinam & pullum filiū sub
iugalis.) Filia syon: ecclesia est fidelium pertinens ad supernā ierusalē:
quē est mater omnium nostrum. Cuius portio tunc non minima erat
in populo israel: regem habens mansuetum: quia non terrena in miti
bus: sed mansuetis coelestia regna dare consueuit dicens. Discite a me
quia mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus ue
stris. De quibus psalmista. Mansueti inquit possidebūt terram: & dele

stabantur in multitudine pacis. Rex uero mansuetus mansuetis. i. humilibus corde terram pacis tribuit: quos in terra belli & tribulationum quondam rex impius. i. diabolus superbie uulnere strauit. (Sedens inquit super asinam & pullum filium subiugalis) quia reqiescit super corda humilium & quietorum & tremencia uerba eius siue eorum. qui in sinagoga iugum legis trahere nouerunt: seu illorum qui gentili diu libertate effrenes eiusdem sinagogae instatia ad fidei & ueritatis sunt gratiam conuersi. (Adducetes autem asinam & pullum discipuli posuerunt super eos uestimenta sua: & dominum desuper sedere fecerunt.) Vestimenta discipulorum opera sunt iustitiae psalmista teste: qui ait Sacerdotes tui induant iusticiam. Asinos quos nudos inueniunt discipuli: suis sternunt uestimentis: & ita desuper dominum imponunt: quem predicatorum sancti quoslibet a sanctitatis habitu uacuos inueniunt: hosque uirtutum suarum exemplis ad suscipiendam fidem & dilectionem sui conditoris imbuunt. Non enim nudam dominus asinam: non nudum uoluit ascendere pullum: quia siue iudeus siue gentilis nisi sanctus fuerit dictis ornatus & actis: non potest dominum habere rectorem: sed regnat potius peccatum in mortali eius corpore ad obediendum concupiscentiis eius. (Plurima autem turba strauerunt uestimenta sua in uia.) Plurima haec turba innumerabilem martyrum designat exercitum: qui corpora sua animarum uidelicet tegumenta pro domino dabat: quo sequentibus electis planiorem recte uiuendi callum facerent: ne qui uidelicet dubitarent ibi pedem bonae actionis ponere in pace: ubi non paucos uiderent in bello precessisse martyrum. (Alii autem credebant ramos de arboribus: & sternebant in uia.) Ramiarum dicta sunt patrum praecedentium exempla. Et quisquis in exemplum recte credendi siue operandi quod propheta: quod apostoli: quod ceteri sancti dixerunt seu fecerunt: praedit ramos perfecto de arboribus cedit: quibus iter asini dominum portantis complanet: quia sententias de scripturarum libris excerpit: per quas simplicium christi corda ne in uia ueritatis errant edificet. (Turba autem quae praecedebat & quae sequebatur clamabant dicentes. O sanna filio dauid.) Una eademque professionis & laudationis uoce deum qui praecedunt & qui sequuntur exaltant: quia una nimirum fides est eorum: qui ante incarnationem dominicam & qui post haec fuerunt probati quibus sacramenta habuerint pro tempore ratione disparia. Petro attestante: qui ait. Sed per gratiam domini iesu credimus saluari: quemadmodum & illi. Quod autem alunt o sanna filio dauid: hoc est quod in psalmo legitur. Domini est salus: & super populum tuum benedictio tua: hoc est quod in magne deuotione laudis in apocalypsi scripturae chorus resonat. Salus deo nostro qui sedet super thronum & agno. (Benedictus qui uenit in nomine domini.) In nomine domini: in nomine dei patris significat. Quod ipse alibi iudeis non credentibus dicit. Ego ueni in nomine patris mei: & non recepistis me. Alius ueniet in nomine suo: illum recipietis. Venite enim christus in nomine dei patris quia in omnibus quae gessit & dixit: patrem glorificare & glorificandum hominibus predicare curauit. Veniet autem christus in nomine suo: qui cum sit homo omnium

psal. cxxxj.

Quare non ascendit dominus nudus asinam aut pullum.

Actuum. xv. 6.

psal. iij

apoca. vii. e
Joan. v. 5.

h. Thessa. ii. b

nequissimus: & diabolo comite plenus: nō dedignabitur se filium dei cognominari. Aduersatur em̄ & extollitur super omne quod dī deus aut quod colitur. Assumunt autem uersiculum laudis turbe de psalmo ceterimo decimo septimo: quē de dño cātātū nemo ē qui dubitet. Unde pulcræ p̄mittit lapidē quē reprobauerunt edificātes: hic factus est in caput āguli: quia uidelicet x̄ps quē reprobauerunt iudēi: edificātes suarū decreta traditionū: factus est in monumētū utriusq; ppli credētis iudei. s. & gētilis: Quod em̄ in psalmo lapis āgularis uocatur x̄ps hoc est utriq; qd̄ in euāgelio p̄cedentiū seq̄ntiumq; collaudatur uoce turbarum. Quod aut̄ in eiusdē laudis profecutiōe subiungit. (O sanna. i. sal? siue saluifica in altissimis: perspicue docet aduētū dñi in carne: nō solū hūani generis in terra: sed & angelorū in coelis esse salutē: q̄a dū nos redēpti ad superna perducimur: eorū p̄fecto numerus: qui sathana cadente erat minoratus implet. Hinc em̄ paulus ait. Instaurari omnia in x̄po q̄ in coelis & q̄ in terra sunt in ipso. Recte igit̄ osanna in altissimis in eiusdē laudē canitur: cuius tota incarnatiōis dispēsatio p̄ implēda gloria p̄riē celestis aderat. Proinde necesse est fr̄es mei ut ad p̄missam nobis p̄riam tota mētis deuotiōe tendamur: semper recordātes q̄a & si angusta est uia q̄ ingredimur: beata est tñ māsiō: ad quā festinamus. Foelicius q̄ppe ē per asperiter ad regnū: quā per amoenū & planū ad suppliciū duci. Foelicius est p̄tinētia carnis t̄pali gaudiū perenne mereri: quā p̄ lasciuia parui t̄pis aeternā luere uindictā: ecce in ieiuniū quadragesimale dño auxiliāte iā plurima ex parte compleuimur. Testis est unicuiq; cōsciētia sua: quia q̄nto districtius se sanctis his diebus dño mancipasse meminit tanto āplius gaudens sc̄tm̄ dñice resurrectionis t̄ps expectat. At si qua forte adhuc cōscientia min⁹ perfecte castigata accusat: nulli dubiū quin pavidus & tremens tāte solēnitatis p̄stolatur aduentum. Nec tñ hic talis de salute diffidat: ne aliqua suorū numerositate uel enormitate scelerum confusus: barathrū desperatiōis incidat iuxta illud salomonis. Impius quum uenerit in pfundū malorū: cōtemnit. Sed sollicite perpēdat q̄a si t̄ps annuæ festiuitatis. (qua de autoris nostri resurrectione lectamur) tanto uel gaudio castos: uel impuros metu & p̄fusione afficit: multo magis in t̄pe districti examinis: q̄n̄ generalis omnium resurrectio celebrat. Et iā audita iudicis sentētia hos cōscientia mūda excusās l̄atificat: illos noxia accusans imperpetuū dānat. Quicumq; ergo fr̄es dilectissimi continentie armis accincti ab initio quadragesimæ cū tētatore superbo certare cōperūt: uideāt caute ne cepta deserāt: priusq; hoste p̄strato ministeriis donentur angelicis. Qui uero hactenus armaturam uirtutum non induit uel hodie incipiat: hodie cum turbis illis fidelibus fidei opera assumat: imploret pietate eius: q̄ in nomine p̄ris adueniēs b̄ndictionē mundo attulit: & Osanna in altissimis proclamās saluari se superna in patria fla-

Ephesi. i. b

felicit̄ ē p̄ aspe
rū iter ire ad
e. lū q̄ p̄ plenū
ad suppliciū

Prou. xviii. a

gitet. Sternat uestimenta sua in uia. i. membra sui corporis humiliet in presenti: ut exaltet ea deus in futuro memor illius. Dauidici. Quia exultabunt ossa humiliata. Ramos de arboribus cedat: & sibi sternat in uia. i. sctorum scripta sedulus ad memoriā reuocet: quibus stantes ne cadāt roborātur. Lapsi ne diutius iaceant hortātur: resurgētes ut uirtutibus exerceantur instruuntur. Exercitati in uirtutibus premia in cœlis ut sperēt eriguntur: bisque gressus suæ actiōis: ne in lapidē offensionis & petram scādali offendāt premuntur: ac si etiā ipse cum cæteris fidelibus redemptoris uestigia sequatur: passiōisque ac resurrectiōis eius mysteria digna mentis puritate ueneretur: qui electis omnibus membris uidelicet suis in remediū uulnere simul & cœlestium gaudiorum pignus dare dignatus est iesus xps dñs nŕ: qui uiuit & regnat cum pŕe in unitate spūs sancti deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Psal. l.

¶ Segmentum ex euangelio marci. xvi. capite. A. quod canitur in die scto pasche resurrectionis.

In illo tpe. Maria magdalene & maria iacobi & salome emerunt aromata ut ueniētes ungerēt iesum. Et ualde mane una sabbatorum ueniunt ad monumētum: orto iā sole. Et dicebant adinuicē. Quis reuoluet nobis lapidē ab ostio monumēti? Et respiciētes uiderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus ualde. Et introeūtes in monumētum uiderunt iuuenē sedentē in dextris coopertū stola candida & obstupuerunt: Qui dixit illis. Nolite expauescere. Iesum quem quiritis nazarenum crucifixum. Surrexit nō est hic. Ecce locus ubi posuerunt eum. Sedite & dicite discipulis eius & petro: quia pcedet uos in galileam: ibi eum uidebitis: sicut dixit uobis.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadem lctōne. Habita ad pplm in basilica beate marie die scto pasche.

Multis uobis lctōnibus fr̄es charissimi per dictatū loq̄ p̄sueui: sed quia lacescente stomacho ea q̄ dictauerā legere ipse nō possum: & quosdā uŕm min⁹ libēter audientes intueor: unde nūc a me ipso exigere p̄tra morē uolo: ut intra sacramissay solēnia lctōnē sc̄ti euāgelii nō dictādo sed colloq̄ndo edisserā. Sicque excipiat ut loquimur: quia collocutiōis uox corda torpētia plusq̄ sermo lctōnis excitat: & q̄si q̄dā manu sollicitudinis ut euigilent pulsat. Et quidē ad hoc op⁹ me sufficere posse nō uideo: sed tū uiresq̄s imperitia denegat: charitas administrat. Scio nāq̄ qui dixit. A p̄os tuū & ego adimplebo illud: bonū ergo op⁹ nobis in uolūtate sit. Nā ex diuino adiutorio erit in perfectiōe. Dat loq̄ndi ausum ipa ēt resurrectiōis dñice tāta solēnitas: quia & indignū ualde ē ut eo die laudes debitas raceat lingua carnis quo uidelicet die caro resurrexit autoris. Audistis fr̄es charissimi qd̄ sancte mulieres q̄ dñm fuerāt secute: cū aromaribus ad monu-

Uox plus excita q̄ lectio.
Psal. lxxx.

mentū uenerūt: & ei quē uiuentē dilexerant: etiā mortuo studio hūanitatis obsequunt. Sed res gesta aliqd in sc̄ta ecclesia signat gerēdum: sic quippe necesse est ut audiam⁹ q̄ facta sunt: q̄tinus cogitem⁹ etiam q̄ nobis sint ex eorū imitatiōe faciēda. Et nos ergo in eū q̄ est mortu⁹ credētes: si odore uirtutū relecti cū opinione bonorū oporū dñm q̄rimus: ad monumentū p̄fecto illius cū aromatib⁹ uenimus. Ille autē mulieres angelos uident: q̄ cū aromatibus uenerūt: q̄ uidelicet ille mētes super nos ciues aspiciunt: q̄ cum uirtutū odorib⁹ ad deū per sc̄ta desideria p̄ficiscuntur. Notandū uero nobis est qd nā sit: qd̄ in dextris sedere angel⁹ cernitur. Quid nāq; per sinistrā nisi uita p̄sens? Quid uero per dexterā nisi perpetua uita signatur? Vnde in cāticis cāticorū scriptū est. Leua ei⁹ sub capite meo: & dextera illi⁹ amplexabit me. Quia igit̄ redēptor n̄ iam p̄sentis uitæ corruptiōem trāsierat: recte angel⁹ q̄ nunciare perennē ei⁹ uitā uenerat: in dextera sedebat q̄ stola cādida indutus apparuit: q̄a festiuitatis n̄ræ gaudia nunciavit. Candor etem uestis splendore n̄ræ denūciat solemnitatis. N̄ræ dicamus: an sue? Sed ut fateamur uerius: & sua dicamus & n̄ræ illa quippe redemptoris n̄ri resurrectio & n̄ra festiuitas fuit: q̄a nos ad immortalitatem reduxit: & angelorū festiuitas extitit: q̄a nos reuocādo ad coelestia eorū numeꝝ impleuit: in sua ergo ac n̄ra festiuitate angelus albis uestib⁹ apparuit: q̄a dum nos per resurrectiōem dñicā ad superna reducimur: coelestis patrie dāna reparantur. Sed quid aduenientes foeminas āgelus affatur audiamus. (Nolite expauescere) ac si aperte dicat paueāt illi q̄ non amāt aduentū supernorū ciuiū pertimescāt q̄ a carnalibus desiderijs p̄ssi: ad eorū societatem pertingere se posse desperāt uos autē cur pertimescitis q̄ uos conciuēs uidetis? Vnde & matheus āgelum apparuisse describens ait. Erat autē aspectus eius sicut fulgur: & uestimenta eius candida sicut nix. In fulgure etem terror timoris est: in niue autē blādimentum cādoris. Quia uero om̄ps deus & terribilis est p̄tōrib⁹ & blādus iustis: recte testis resurrectionis eius angel⁹ & in fulgure uultus & in candore habitus demonstratur: ut ipse sua specie & terrere reprobos & mulceret pios. Vnde recte quoq; per populū deserta gradientem & columna ignis in nocte & columna nubis in die p̄ibat. In igne etem terror est: in nube autē uisiōis lene blādimentum. Dies uero uita iusti & nos accipitur uita p̄tōris. Vnde & conuersus p̄tōrib⁹ paulus dicit. Fuistis aliquñ tenebre: nunc autem lux in dño. In die ergo per nubē columna demōstrata est: & in nocte per ignē q̄a om̄ps deus & blādus iustis: & terribilis: apparebit in iustis. Istos in iudicio ueniēs per lenitatis mansuetudinem demulcet: illos uero per iustitie districtiōem terret. Sed iam quid angelus subiungit audiamus. (Iesum q̄ritis nazarenū) iesus latino eloquio salutaris (.i. saluator) interpretatur. At uero multi hoc nomine tunc iesu dici poterāt: non tñ substantialiter sed nuncu

Mulieres dñi
viderūt q̄ cū a
romatibus ue
nerunt.

Canti ij. b

Resurrectio
redēptoris fuit
festiuitas xp̄ia
noꝝrū āgelorū

Matth. xviii. a

Ezo. xiii. d.
Colūna ignis
& nubis pplm
israeliticū pre
ibat.

Ad ephē. v. b

Iesus saluator
interpretatur.

pativae. Ideo & locus subiungit. ut de quo iesu dictū sit manifestet. Nazarenū. Et causam p̄tin⁹ subdidit. Crucifixum. Atq; addidit. (Surrexit nō est hic.) Nō est hic dī per p̄sentia carnis: q̄ tñ nūsq; deerat per p̄sentia maiestatis. (Sed ite discite discipulis ei⁹ & petro q̄ p̄cedet uos in galileā) Querendū nobis est cur nominatis discipulis: petr⁹ designat ex nomine. Sed si hūc angel⁹ nominatim nō exprimeret q̄ magistrū negauerat uenire inter discipulos nō auderet. Vocatur ergo ex nomine: ne desperaret ex negatiōe. Qua in re cōsiderandū nobis est cur om̄ps deus eum quē cūctē ecclesiae p̄ferendū disposuerat ancille uocem pertimescere & seipm negare permisit. Quod nimiz magne actum esse pietatis dispensatione cognoscim⁹: ut is qui futur⁹ erat pastor ecclesie: in sua culpa disceret q̄liter aliis misereri debuisset. Prius itaq; eum oñdit sibi & tunc p̄posuit cæteris: ut ex sua infirmitate cognosceret q̄ misericorditer aliena infirma tolleraret. Bene aut de redemptore n̄ro dī (Precedet uos in galileā: ibi eū uidebitis sicut dixit uobis.) Galilea nāq; transmigratio facta interpretatur. Iam q̄ppe redemptor n̄r a passione ad resurrectionē: a morte ad uitā: a pena ad gl̄iam: corruptione: ad incorruptionē trāsmigrauerat. Et pri⁹ post resurrectionem in galilea bñ ad discipulis uidetur: q̄a resurrectionis ei⁹ gl̄iam post leti uidebim⁹: si modo a uitiis ad uirtutū celsitudinem trāsmigrem⁹. Qui ergo in sepulchro nūciauit: in trāsmigratione oñditur: q̄a his qui in mortificatione carnis agnoscit: in transmigratiōe mentis uidetur. Hæc etem fr̄es charissimi pro tāta diei solēnitāte de lctōnis euangelice expositione trāscurrimus: sed libet ut de hac eadem solēnitāte aliqd subtili⁹ loquamur. Due etem uite erāt. Quarū unā nouimus: alterā nesciebamus. Vna quippe mortalis est: altera immortalis. Vna corruptionis: altera incorruptionis. Vna mortis: altera resurrectionis. Sed uenit mediator dei & hominū homo x̄ps iesus: suscepitq; unam & oñdit alteram. Vnā pertulit moriendo: & oñdit alterā resurgendo. Si ergo nobis mortalem uitā scientibus resurrectionē promitteret carnis: & tñ hanc uisibilr non exhiberet: q̄s eius p̄missionibus crederet? Factus itaq; homo apparuit in carne: mori dignatus est ex uoluntate: sed resurrexit ex potestate: & ostendit exemplo quod nobis promisit in p̄mio. Sed fortasse aliquis dicat. Iure ille surrexit qui cum deus esset: teneri a morte non potuit. Ad instruendam ergo ignorantia n̄rā: ad roborandam infirmitatem n̄rā sue tantum resurrectionis exemplum nobis sufficere noluit: solus in tempore illo mortuus est: & tamen solus minime resurrexit. Nam scriptum est. Multa corpora sc̄tōz qui dormierant: resurrexerunt. Ablata ergo sunt omnia argumēta perfidie. Ne quis em̄ dicat sperare de se nō debet homo: quod in carne sua exhibuit deus homo. Ecce cū deo homines resurrexisse cognoscim⁹ & quos pueros homines fuisse nō dubitam⁹. Si ergo membra n̄rā redem

Deus ubiq; ē
per p̄sentiam
maiestatis.

Petrus q̄re
permisus est
eū negare

Galilea trans
migratio in:
terptatur.

i. Thim o. ij. a

Mat. xxv. 28

HOMILIA

prois sumus: psumamus in nobis qd gestu pstat in capite. Si multu nos
 abiicim?: sperare in nobis debem? nos mebra ultima qd de mebris supe
 riorib? audiim?. Ecce uero ad memoriã reddit qd crucifixo dei filio in
 dei insultates dicebat. Si rex isrl est: descēdat nūc de cruce & credim? ei.
 Qui si de cruce tūc descēderet: nimis insultatibus cedens uirtutē nobis
 paciētiæ nō demonstraret. Sed expectauit paululu: tollerauit opprobria:
 irrisiōes sustinuit: seruauit paciētiã distulit admirationē. Et qui de cruce
 descēdere noluit: de sepulchro surrexit. Plus igit fuit de sepulchro sur
 gere: q̄ de cruce descēdere. Plus fuit mortē resurgendo destruere: q̄ uitã
 descēdendo seruare. Sed cū iudei hūc ad insultatiōes de cruce descēdere
 minime cernerēt: cū morientē uiderēt: eū se uicisse crediderūt: nomē il
 lius se q̄si extinxisse gauisi sunt. Sed ecce clarificatū de morte nomē ei?
 per mūdū creuit: ex q̄ hūc infidelis turba extinxisse se credidit. Et quem
 gaudebat occisum: dolet mortuū: q̄a hūc ad suã gloriã cognoscit per
 uenisse per penã. Qd bñ in libro iudicū samson ill? facta significant. q̄
 cū gazã ciuitatē philistinorū fuisset ingressus: philistei ingressum ei? pti
 nus cognoscētes: ciuitatē repente obsidiōibus circūdederunt: custodes
 deputauerūt: & samson fortissimū se iam comphēdisse gauisi sunt. Sed
 quid samson fecit: agnouim?. Media nocte portas ciuitatis abstulit: &
 mōtis uerticē ascendit. Quē frēs charissimi hoc in facto: quē nisi redēp
 torē nīm sãson ille significat? Quid gaza ciuitas nisi infernū designat?
 Quid per philisteos nisi iudeorū perfidia demonstrat? q̄ cū mortuū dñm
 uiderēt: eiusq; corp? in sepulchro iã positū: custodes illico deputauerūt:
 & eū q̄ autor uitæ claruerat: inferni claustris retentū q̄si samsonē in gaz
 za se dephēdisse letati sunt. Sãson uero media nocte nō solū exiit: sed et
 portas tulit: q̄a uidelicet redēptor nī ante lucē resurgēs nō solū liber de
 inferno exiit: sed & ipsa etiã inferni claustra destruxit. portas tulit & mō
 tis uerticē subiit: q̄a resurgendo claustra inferni abstulit: & ascendendo
 coeloz regna penetrat. Hãc ergo resurrectiōis ei? gliam frēs charissi
 mi: q̄ & prius demonstrabat ex signo: & post patuit ex facto: tota mēte
 diligam?: p ei? amore moriamur. Ecce em̄ in resurrectiōe authoris nī
 ministros ei? angelos cōciues nros agnouimus. Ad hoz ergo ciuiū illã
 frēntem solēnitatem festinem?. His cū nec dū uisiōe possum?: deside
 rio & mente iūgamur. Trãsmigremus ad uirtutes de uitiis: ut in galilea
 redemptorem nīm uidere mereamur. Adiuuet om̄ps deus ad uitã desi
 derium nīm: qui pro nobis in mortem dedit unicum filium suū dñm
 nīm iesum xpm: qui cum eo uiuit & regnat in unitate spūs sancti deus:
 per omnia sæcula sæculorū. Amen.

¶ Segmentum ex euangelio iohannis. xx. capite. E. quod
 canitur in dñica in albis. Historia hui? euāgelii p prima pag
 re, facta est die ipso resurrectionis: p scdã in octauo die.

Mat. xxvi. c.

Surgere de se
 pulchro plus
 fuit q̄ de cruce
 descēdere.

Judi. xvi. a.

Sãson xp̄i re
 surrectionē fi
 gurauit.
 Gaza ciuitas
 infernum de
 signat.

In illo tempore. Cum sero esset die illa tertia sabbatorum & fores essent clausæ ubi erant discipuli congregati propter metum iudeorum: uenit iesus & stetit in medio: & dixit eis. Pax uobis. Et cū hæc dixisset ostendit eis manus & latus. Gaudisi sunt ergo discipuli uiso domino. Dixit ergo eis iterum. Pax uobis. Sicut misit me pater: & ego mitto uos. Hæc cum dixisset insufflauit & dixit eis. Accipite spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt. Thomas autem unus de duodecim qui dicitur didimus non erat cum eis quando uenit iesus. Dixerunt ergo & alii discipuli: uidimus dominum. Ille autem dixit eis. Nisi uidero in manibus eius fixuram clauorum: & mittam digitum meum in locum clauorum & mittam manum meam in latus eius: non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus: & thomas cum eis. Venit iesus ianuis clausis: & stetit in medio: & dixit eis. Pax uobis. Deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc: & uide manus meas: & affer manum tuam & mitte in latus meum: & noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas & dixit ei. Domine meus & deus meus. Dixit ei iesus. Quia uidisti me thoma: credidisti. Beati qui non uiderunt: & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit iesus in conspectu discipulorum suorum: quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt ut credatis: quia iesus est filius dei. Et ut credentes uitam habeatis in nomine eius.

Homilia beati Gregorii pape de eadem lectione. Habita ad populum in basilica sancti iohannis quæ dicitur constantiniana in octa pasche.

Prima lectionis huius euangelice questio animum pulsat. quomodo post resurrectionem corpus dominicum uerum fuit quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit. Sed sciendum nobis est quod diuina operatio si ratione comprehenditur non est admirabilis. Nec fides habet meritum cui humana ratio prebet experimentum. Sed hæc ipsa nostri redemptoris opera quæ ex semetipsis comprehendendi nequaquam possunt: ex alia eius operatione pensanda sunt: ut rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. Illud enim corpus domini intrauit ad discipulos ianuis clausis: quod uidelicet ad humanos oculos per natiuitatem suam clauso exitu uirginis. Quid ergo mirum si clausis ianuis post resurrectionem suam in eternum iam uicturus intrauit qui moriturus ueniens non aperto utero uirginis exiuit. Sed quia ad illud corpus quod uideri poterat fides intuentium dubitabat: ostendit eis protinus manus & latus: palpandam carnem prebuit: quam clausis ianuis introduxit. Qua in re duo mira & iuxta humanam rationem sibi ualde contraria ostendit: dum post resurrectionem corpus suum & incorruptibile: & tamen palpabile demonstrauit. Nam & corrumpi necesse est:

Fides non habet meritum cui humana ratio prebet experimentum. Corpore domini quod potuit intrare ad discipulos ianuis clausis.

quod palpatur: & palpari non potest quod non corrumpitur. Sed miro modo atque inextimabili redemptor noster: & incorruptibile post resurrectionem & palpabile corpus exhibuit: ut monstrando incorruptibile inuitaret ad primum: & probando palpabile formaret ad fidem. Et incorruptibile se ergo & palpabile demonstravit: ut profecto esse post resurrectionem ostenderet corpus suum & eiusdem nature: & alterius glorie. dicit eis. (Pax uobis. Sicut misit me pater: & ego mitto uos.) id est sicut misit me pater deus: & ego mitto uos homo homines. pater filium misit: quia hunc pro redemptione generis humani incarnari constituit. Quem uidelicet in mundum uenire ad passionem uoluit: sed tamen amauit eum quem ad passionem misit. Electos uero apostolos dominus non ad mundi gaudia: sed sicut ipse missus est ad passionem in mundum mittit. Quia ergo & filius amatur a patre & tamen ad passionem mittitur: ita & discipuli a domino amantur: qui tamen ad passionem mittuntur in mundum. Itaque recte dicit. Sicut misit me pater. & ego mitto uos. id est ea uos charitate diligo: cum inter scandala persecutorum mitto: quia me charitate pater diligit: quem uenire ad tollerandas passiones fecit. Quamuis mitti etiam iuxta naturam diuinitatis possit intelligi. Eo enim modo ipse a patre filius mitti dicitur quo a patre generatur. Nam spiritum sanctum qui cum sit coequalis patri & filio non tamen incarnatus est: idem se filius mittere perhibet: dicens. Cum uenerit paraclytus quem ego mittam uobis a patre. Si enim mitti solummodo incarnari deberet intelligi: sanctus proculdubio spiritus nullo modo diceretur mitti: qui nequaquam incarnatus est. Sed eius missio ipsa processio est: quia de patre procedit & filio. sicut itaque spiritus mitti dicitur quia procedit: ita & filius non incongrue mitti dicitur: quia generatur. Hanc cum dixisset in sufflauit & dixit eis. (Accipite spiritum sanctum.) Querendum nobis est: quid est quod spiritum sanctum dominus noster & semel dedit in terra consistens: & semel in coelo praesidens. Neque enim alio in loco datus esse spiritus sanctus aperte monstratur: nisi nunc cum per insufflationem percipitur: & postmodum cum de coelo ueniens in linguis uariis demonstratur. Cur ergo prius in terra discipulis datur: postmodum de coelo mittitur: nisi quod duo sunt praecepta charitatis: dilectio uidelicet dei & dilectio proximi? In terra datur spiritus ut diligatur proximus. datur e coelo spiritus: ut diligatur deus. sicut enim una est charitas & duo praecepta: ita unus spiritus & duo data. prius a domino consistente in terra: postmodum e coelo: quia in proximi amore discitur qualiter perueniri debeat ad amorem dei. Unde & idem iohannes dicit. Qui non diligit fratrem suum quem uidet: deum quem non uidit quomodo potest diligere? Et ante quidem discipulorum mentibus idem spiritus inerat ad fidem: sed tamen manifesta datione non nisi post resurrectionem datus est. Unde & scriptum est. Nondum erat spiritus datus: quia iesus nondum fuerat glorificatus. Unde etiam per moysen dicitur. Suxerunt mel de petra: oleumque de firma pe-

Joan. xv. d.

spiritum sanctum quod
re dedit dominus se
mel in terra consistens
semel in coelo praesidens

1. Joannis. iij. d.

Joan. vij. f.
Deu. xxxii. b

tra. Neque enim tale quicquam iuxta historiam legitur: si tota testamenti ueteris series recenseatur. Nusquam de petra mel: nusquam oleum ille populus suxit. Sed quia iuxta pauli uocem: petra erat christus: Mel de petra suxerunt: quod eiusdem redemptoris nostri facta & miracula uiderunt. Oleum uero de firma petra suxerunt quia effusione sancti spiritus post resurrectionem eius ungi meruerunt. Quasi ergo infirma petra mel dedit: quoniam adhuc mortalis dominus miraculorum suorum dulcedinem discipulis ostendit. Sed firma petra oleum fudit quia post resurrectionem suam factus iam impassibilis: per afflationem spiritus donum sanctæ unctiois emanauit. De hoc oleo per prophetam dicitur. *Esai. x. f.*

Conparet iugum a facie olei. Sub iugo quippe tenebamur dæmoniace dominationis: sed uncti sumus oleo spiritus sancti. Et quia nos gratia libertatis unxit: dæmoniace dominationis iugum pertruit. paulo attestante qui ait. Vbi spiritus domini ibi libertas. Sciendum uero est quod hi qui prius spiritum sanctum habuerunt: ut ipsi innocenter uiuerent & in predicatione quibusdam predesent. Idcirco hinc post resurrectionem domini patenter acceperunt ut prodesse non paucis sed pluribus possent. Unde & in hac ipsa datione spiritus dicitur. (Quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Et quorum retinueritis retenta sunt.) Libet intueri illi discipuli ad tanta onera humilitatis uocati: ad quantum culmen gloriæ sint perducti. Ecce non solum de semetipsis secuti sunt: sed etiam aliene obligationis præteritatem relaxationis accipiunt. Principatumque superni iudicii sortiuntur: ut uice dei quibusdam peccata retineant quibusdam relaxent. Sic eos a deo decebat erigi: quod tantum pro deo consenserant humiliari. Ecce qui districtum dei iudicium metuunt: animarum iudices fiunt. Et alios damnant uel liberant qui semetipsos damnare metuebant. Horum profecto nunc in ecclesia episcopi locum tenent. Soluendi ac ligandi potestatem suscipiunt: qui gradum tegiminis sortiuntur. Grandis honor sed graue pondus istius est honoris. Durum quippe est ut qui nescit teneri moderamine uitæ suæ: iudex uitæ fiat alienæ. Et plerumque contingit hic iudicii locum teneat: cui ad locum uita minime concordat. Ac proinde sæpe agit ut uel dānet immeritos: uel alios ipsæ ligatus soluat sæpe in soluendis ac ligandis subditis suæ uoluntatis motus: non autem causarum merita sequitur. Unde fit ut ipsa ligandi & soluendi potestate se priuet: qui hanc pro suis uoluptatibus & non pro subditorum moribus exercet. Sæpe fit ut erga quemlibet proximum odio uel gratia moueatur pastor. Iudicare autem digne de subditis nequeunt qui in soluendis ac ligandis subditis sua uel odio uel gratia sequuntur: Unde recte per prophetam dicitur. Mortificabant animas quæ non moriantur: & uiuificabant animas quæ non uiuunt. Non morientem quippe mortificat qui iustum damnat. Et non uicturum uiuificare nititur: qui reum absoluit supplicio conatur. Causæ ergo pensande singulorum sunt: & tunc ligandi atque soluendi potestas exercenda. Videndum

*Corin. x. a**Esai. x. f.**ij. Corint. iij. d**Discipulorum
xpi mirabilis
dignitas.**Episcopum gradus
est homo non sed
grauis est pondus
huius honoris.**Eze. xiii. d.*

HOMILIA

est q̄ culpa: & q̄ sit poenitētia secuta post culpam. ut quos om̄ps de' per compūctiōis gr̄am uisitat: illos pastoris sentētia absoluat. Tunc enim uera est absolutio p̄sidentis: cum æterni arbitrium sequitur iudicis. Quod bene quatruiduani lazari resuscitatio illa significat q̄ uidelicet demonstrat: qd̄ prius dñm mortuum uocauit: & uiuificauit dicēs. Lazare ueni foras: & postmodum is qui uis egredus fuerat a piscipulis est solutus. Sicut scriptum est. Cumq̄ egredus esset q̄ fuerat ligatus in stitibus: tūc dixit discipulis suis. Soluite eum & sinite abire. Ecce discipuli illum iam uiuētem soluūt: quem magister iam resuscitauerat mortuum. Si enim discipuli lazari mortuum soluerēt: fetorem magis oñderēt quam uirtutem. Ex q̄ cōsideratiōe intuēdū est: qd̄ illos nos debem' per pastorale auctoritatem soluere: quos auctorem n̄m cognoscim' per suscitantem gr̄am uiuificare. Quæ nimirum uiuificatio ante operationem reſtitutionis: in ip̄a iam cognoscit cōfessiōe peccati. Vnde & huic ip̄i mortuo lazaro nequaquā dī reuiuifecit: sed ueni foras. Omnis quippe peccator dum culpam suam intra cōscientiam abscondit introrsus latet: quia in suis penetralibus occultatur. Sed mortuus uenit foras cū peccator neq̄tias suas sponte confitetur. Lazaro ergo dī ueni foras. Ac si aperte cuiuslibet mortuo in culpa diceretur. Cur reatum tuum intra cōscientiam abscondis? Foras iam per confessionem egredere qui apud te interius per negationem lates. Veniat itaq̄ mortuus foras. id est culpam suam cōfiteatur peccator. Venientem uero foras soluant discipuli ut pastores ecclesiæ & poenam debeant ammouere quam meruit: qui non erubuit confiteri quod fecit. Hæc de solutiōis ordine breuiter dixerim: ut sub magna moderamine pastores ecclesiæ uel soluere studeant uel ligare. Sed utrum iuste an iniuste obliget pastor: pastoris tamen sentētia a grege timenda est: ne is qui subest: & cum iniuste forsitan ligatur: ip̄am obligationis suæ sententiam ex alia culpa mereatur. Pastor ergo uel absoluere indiscrete timeat uel ligare. is autem qui sub manu pastoris est: ligari timeat iuste uel iniuste nec pastoris sui iudicium temere reprehendat. ne & si iniuste legatus est: ex ipsa tumide reprehensionis superbia culpa quæ non erat: fiat. Sed quia hæc breuiter per excessum diximus: ad expositionis ordinem redeamus. (Thomas autem unus ex duodecim qui dicitur didimus: non erat cum eis quando uenit iesus.) Iste unus discipulus defuit: reuersus quod gestum est audiuit. audita credere tenuit. Venit iterum dominus: & non credenti discipulo latus palpandum p̄buit: manus ostendit: & offensa suorum cicatrice uulnerum infidelitatis illius uuln' sanauit. Quid fratres charissimi quid inter hæc animaduertitis? Nunquid casu gestum creditis: at electus ille discipulus tunc deesset: Post autem ueniens audiret: Audiens dubitaret: Dubitans palparet: Palpans crederet. Non hoc casu sed diuina dispensatione:

Absolutio q̄n
si uera.

Joan. xj. f.

P̄tōri ut la
zaro dicēdū
ē ueni foras.

Sentētia pasto
ris iusta siue
iniusta time
nda est.

gestū est. Egit nāq̄ mitō modo superna clementia: ut discipul⁹ ille dubitans: dum in magistro suo uulnera palparet carnis: in nobis uulnera sanaret infidelitatis. Plus enim nobis thome infidelias ad fidem: quā fides credentium discipulorum profuit. Quia dum ille ad fidem palpando reducitur: nostra mens (omni dubitatione postposita) in fide solidatur. Sic quippe discipulū domin⁹ post resurrectionem suam dubitare permisit: nec tamen in dubitatione deseruit sicut ante natiuitatem suā habere mariam sponsum uoluit: qui tamen ad eius nuptias nō peruenit. Nam ita factus est discipulus dubitans & palpās testis uere resurrectionis: sicut sponsus marie fuerat custos integerrime uirginitatis. Palpauit autē & exclamauit. (Domin⁹ me⁹ & de⁹ me⁹. Dicit enim iesus: Quia uidisti me thoma credidisti.) Cū paulus apostolus dicat. Est autē fides sperandarum substantia rerum argumentum non apparentium: profecto liquet: quia fides illarum rerum argumentum est: que apparere non possunt. Que etenim apparentiam fidem non habent: sed agnitionē. Dū ergo uidit thomas: dum palpauit: cur ei dicitur quia uidisti me credidisti? Sed aliud uidit. & aliud credidit. A mortali quippe hoīe diuinitas uideri nō potuit. Hominem ergo uidit: & deum confess⁹ est: dicens. (Domin⁹ meus & deus meus.) Videndo ergo credidit quia considerando uerum hominem huc deum quem uidere non poterat: exclamauit. Iustificat ualde quod sequitur. (Beati qui non uiderunt & crediderunt) In qua nimirū sententia nos specialiter signati sum⁹: qui eū quem carne non uidim⁹: mente retinem⁹. Nos signati sum⁹: sed si fidem nostram operib⁹ sequimur. Ille etenim uere credit: qui exercet operando quod credit. Quo contra de his qui fidem nomine ten⁹ retinent: paul⁹ dicit confitentur se nosse deum factis autem negant: hinc iacob⁹ ait. Fides sine operib⁹ mortua est.

Thome incredulitas uulnera infidelitatis sanauit.

Marie sponsus ad eius nuptias nō peruenit.

Ad hebre. xj fides quid

Ad thm. j. d.

Jaco. ij. d.

¶ Segmentū ex euangelio Ioannis. x. cap. B. quod canit dominica secūda post resurrectionem. Historia facta est āno christi. xxxiii. vi. kalendas octobris in sabbato.

In illo tpe. Dixit dñs iesus discipulis suis. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam ponit pro ouib⁹ suis. Mercenari⁹ autē & qui nō est pastor cui⁹ non sunt oues pprie: uideat lupū uenientem & dimittit oues & fugit: & lup⁹ rapit & dispergit oues. Mercenari⁹ autem fugit: quia mercenari⁹ est & non pertinet ad eū de ouib⁹. Ego sū pastor bonus: & cognosco oues meas & cognoscunt me mee. Sicut nouit me pater: & ego agnosco patrē & animam meam pono pro ouib⁹ meis. Et alias oues habeo quā non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere: & uocem meam audient: & fiet unū ouile: & unus pastor.

Non pertinet ad eū de ouibus. Mala. dicēdū erat nō ē ei cura de ouibus. Ite fiet unum ouile: & unus grex & non pastor.

¶ Homilia beati gregorii pape de eadē lectiōe. Habita ad populū in basilica sancti petri apostoli dñi ca. i. post. octa. pas.

A Vidistis fr̄es charissimi ex lectione euangelica eruditionem uestram. Audistis periculū n̄m. Ecce em̄is qui nō ex accidēti dono: sed essentialiter bon⁹ est dicit. (Ego sum pastor bonus.) Atq; eiusdē bonitatis formā quā nos imitemur adiungit dicens. (Bon⁹ pastor aīam suā ponit p̄ ouib⁹ suis.) Fecit qđ monuit: oñdit qđ iussit. Bon⁹ pastor p̄ ouib⁹ suis aīam suā posuit: ut in sacramentū n̄m corpus suū & sanguinē uerteret: & oues q̄s redemerat carnis sue alimento faceretur. Ostēsa nobis est de cōtemptu mortis uia q̄ se q̄mur apposita est forma cui īprimamur. Primū nobis est exteriora n̄a misericorditer ouib⁹ ei⁹ īpēdere. postremū uero (sit necesse sit) et mortem n̄am p̄ eisdem ouib⁹ ministrare. A primo aut̄ hoc minimo puenitur ad postremū mai⁹. Sed cū incōparabiliter lōge melior sit aīa quā uiuimus: terrena substantia q̄ exteri⁹ possidem⁹: q̄ nō dat p̄ ouibus suis substantiā suam quō pro his daturus est aīam suā: Et sunt nōnulli q̄ dum plus terrenā substantiā q̄ oues diligūt merito nomen pastoris p̄dūt. De quibus p̄tinus subdiē. (Mercenarius aut̄ & q̄ nō est pastor cuius nō sunt oues p̄prie: uidet lupū uenientē & dimittit oues & fugit.) Nō pastor sed mercenari⁹ uocat q̄ nō p̄ amore ītimo oues dñicas: sed ad t̄pales mercedes pascit. Mercenari⁹ q̄ppe est. q̄ locum qđē pastoris tenet: sed lucra aīarū nō q̄rit: terrenis cōmodis inhiat: honore p̄latiōis gaudet: t̄palib⁹ lucris pascit: īpēsa sibi ab hoīb⁹ reuerentia letat: Iste sunt etenim mercedes mercenariū: ut p̄ eo ipso qđ in regimine laborat: hic qđ q̄rit inueniat: & ab hereditate gregis in posterū alien⁹ existat. Vtrū uero pastor sit an mercenarius cognosci ueraciter non pōt: si occasio necessitatis deest. Tranquillitatis enim t̄pē plerumq; ad gregis custodiam sicut uerus pastor. sic etiam mercenarius stat. Sed lupus ueniens indicat. quo quisq; animo sup̄ gregis custodiam stabat. Lupus etenim super oues uenit: cū quilibet iniustus & raptor fideles quosq; atq; humiles opprimit. Sed is qui pastor esse uidebatur & nō erat: relinquit oues & fugit. Quia dū sibi ab eo periculum ingeri metuit: resistere eius iniustitie nō presumit. Fugit autem non mutando locum sed subtrahēdo solatiū. Fugit quia iniusticiam uidit & tacuit. Fugit quia se sub silētiō abscondit. Quib⁹ bñ p̄ prophetam dicitur. Non ascendistis ex aduerso: neq; opposuistis murum p̄ domo israel ut staretis in prelio in die domini. Ex aduerso quippe ascendere est: quibuslibet potestatibus prauē a gentibus: rationis libera uoce cōtraire. Et in die domini pro domo israel in p̄lio magno stamus ac murum opponimus: si fideles innocentes cōtra p̄uersorū iniusticiam ex iusticie auctoritate uindicamus. Quod quia mercenari⁹ nō facit: cum uenientem lupum uiderit: fugit. Sed est alius lupus qui sine cessatione quotidie non corpora: sed mentes dilaniat. Malignus uide licet spiritus qui caulas fidelium insidians circum: & mortes animarum

¶ pastor bon⁹
duo pro ouib⁹
spēdere debet.

Opus pascens
p̄ t̄pali mercede
de nō ē pastor.

Lupus quādo
dicitur super
oues venire.

Ezech. xiiij. a

Diabolus est
alius lup⁹ mē
tes dilanians.

querit: de quo lupo mox subditur. (Et lupo rapit & dispergit oves) Lupus uenit & mercenarius fugit: quia malignus spiritus mentes fidelium in tentatione dilaniat: & is qui locum pastoris tenet curam sollicitudinis non habet. Anime pereunt: & ipse de terrenis commodis letatur. Lupus rapit & dispergit oves. Cum alium ad luxuriam pertrahit alium in auaritiam ascendit: alium in superbiam erigit. alium per iracundiam diuidit. Hunc inuidia stimulat. illum fallacia supplantat: Quasi ergo gregem lupo dissipat cum fidelium populum diabolus per tentationes necat. Sed contra hec mercenarius nullo zelo acceditur: nullo feruore dilectionis excitatur. Quid dum sola exteriora comoda requirit: interiora gregis dana negligenter paritur. Vnde & mox adiungitur. Mercenarius autem fugit: quia mercenarius est: & non pertinet ad eum de ouibus. Sola ergo causa ut mercenarius fugiat. quia mercenarius est. Ac si aperte diceretur. Stare in periculo ouium non potest: qui in eo quod ouibus preest non oues diligit sed lucrum terrenum querit. Dum enim honorem amplectitur: dum temporalibus commodis letatur. opponere se contra periculum trepidat: ne hoc quod diligit amittat. Sed quia redemptor noster culpas facti pastoris innotuit: iterum formam cui debeamus imprimi ostendit dicens. (Ego sum pastor bonus.) Atque subiungit. (Et cognosco oues meas hoc est diligo & cognosco me mee) Ac si patenter dicat. Diligentes obsequuntur. Qui enim ueritatem non diligit adhuc minime cognouit quia ergo audistis fratres charissimi periculum nostrum: pensate in uerbo dominicis etiam periculum uestrum. Videte si oues eius estis uidete si eum cognoscitis: uidete si lumen ueritatis scitis. Scitis autem dico non perfide sed per amorem. Scitis dico non ex crudelitate: sed ex operatione. Nam idem ipse qui hec loquitur Ioannes euangelista testatur dicens. Qui dicit se nos se deum & mandata eius non custodit mendax est. Vnde & hoc in loco dominus protinus subdidit. (Sicut nouit me pater & ego agnosco patrem: & animam meam pono pro ouibus meis.) Ac si aperte dicat. In hoc constat quia & ego agnosco patrem & cognoscor a patre: quia animam meam pono pro ouibus meis id est ea charitate qua pro ouibus morior: quantum patrem diligam ostendo. Quia uero non solum iudeam sed etiam gentilitatem redimere uenerat. Adiungit. (Et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili. Et illas oportet me adducere & uocem meam audiet. et fiet unum ouile & unus pastor.) Redemptionem nostram que ex gentili populo uenimus dominus aspexerat: cum se adducere & alias oues dicebat. Hoc quotidie fieri fratres charissimi aspicitis: hoc reconciliatis gentibus factum hodie uidetis. Hodie quasi ex duobus gregibus efficit unum ouile quia iudaicum & gentilem populum in sua fide coniungit. Paulo attestante qui ait. Ipse est pax nostra que fecit utraque unum. Dum enim ad eternam uitam ex utraque natione simplices elegit. ad ouile propriam oues deducit. De

Mercenarius stare in periculo ouium non potest.

J. Joā. ij. a.

Iudeam et gentilitatem uenerat redimere.

ad ephe. ij. c.

quibus profecto ouibus rursum dicit. (Oues mee docem meã audient & ego agnosco eas & sequuntur me: & ego uitam eternam do eis.) De qb² & paulo superius dicit. (Per me si quis introierit saluabitur. Et ingredietur & egredietur: & pascua inueniet.) Ingridietur quippe ad fidem. Egredietur a fide ad sp̄s: a credulitate ad contēplationē. Pascua aut̄ inueniet i illa eterna refectione. Oues ergo eius pascua inuenient: quia quisquis illum corde simplici sequitur: eterne uiridatis paulo nutritur. Que autem sunt istarū ouium pascua nisi interna gaudia sempiternae uirētis paradisi? Pascua namq; electorum sunt uultus presens dei. Qui dum sine defectu conspicitur sine fine mens uite cibo satiatur. In istis pascuis de eternitatis facietate letati sunt: quia iam laqueos uoluptuose tēporalitatis euaserūt. Ibi hymnidici angelorum chori. Ibi societas supernorum ciuium. Ibi dulcis solennitas a peregrinationis huius tristi labore redeuntium. Ibi prouidi prophetarum chori. Ibi iudex duodecim apostolorum numerus. Ibi innumerabilium martyrum uictor exercitus: tanto illic letior: quāto hic darius afflictus. Ibi confessorum constantia premi sui perceptione cōsolata. Ibi fideles uiri quos a uirilitatis sue robore uoluptas seculi emollire non potuit. Ibi sancte mulieres q̄ cum seculo & sexum uicerunt. Ibi pueri qui hic annos suos moribus transcendunt. Ibi senes quos hic & ætas debiles reddidit: & uirtus operis nō reliquit. Queramus ergo fratres charissimi hec pascua in quibus cum tantorum ciuium solennitate gaudeamus. Ipsa nos letantiū festiuitas innitet. Certe sic ubi populus nandinas celebraret si ad alicuius ecclesie dedicationem denunciata solennitate uel festiuitate concurreret: festinaremus omnes simul inueniri interesse tante solennitati unusquisq; satageret: graui se dāno afflictum crederet: si solennitatem cōmunis letitiæ non uideret. Ecce in celestibus electorum ciuium letitia agitur: uicissim de se omnes in suo conuētu gratulātur: & tamen nos ab amore eternitatis tepidi nullo desiderio ardemus: interesse tante solennitati non querimus. Priuamur gaudiis & leti sumus. Accendam⁹ ergo animum fratres. recalescat fides in id quod credidit: inardescant ad superna nostra desideria: & sic amare iam ire est. Ab interne solennitatis gaudio nulla uos aduersitas reuocet: quia & si quis ad locū propositū ire desiderat: eius desiderium quelibet uie asperitas non inmutat. Nulla uos prosperitas blādiens se ducat: quia stultus uiator est qui in itinere amenaprata conspiciens obliuiscitur ire quo tenebat. Toto ergo desiderio ad supernam patriam animus anhelet: nihil in hoc mundo appetat quod cōstat quia citius relinquatur. Vt si celestis pastoris ueraciter oues sumus: quia in uie delectatione non figimur: eternis pascuis in peruetione facimur. Prestante dño nostro iesu xp̄o qui uiuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Pascua ouitū
ipi que sunt.

Populus ad
nandinas & solē
nitates liben
ter pergit.

Stultus
condicio

¶ Segmentū ex euāgelio iōānis .xvi. cap. lra. C. qđ cantē dñica. lli. post resurrectionē. Historia facta ē anno xpi: xxxlii. nono Kl's apri. feria. y.

In illo tempore. Dixit dñs iesus discipulis suis. Modicum & iam non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me: quia uado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis ei⁹ ad inuicem. Quid est hoc quod dicit nobis: modicum & non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me: quia uado ad patrem? Dicebant ergo. Quid est hoc: quod dicit modicum? Nescimus quod loquitur. Cognouit autem iesus quia uolebat eum interrogare & dixit eis. De hoc queritis inter uos: quia dixi modicum & non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me. Amen amen dico uobis quia plorabitis & flebitis uos: mundus autem gaudebit. Vos autem contristabimini: sed tristitia uestra uertetur in gaudium. Mulier cum parit tristitiam habet: quia uenit hora ei⁹. Cum autem peperit puerum: iam non meminit pressure propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et uos igitur nunc quodam tristitiam habetis. Iterum autem uidebo uos: & gaudebit cor uestrum: & gaudium uestrum nemo tollet a uobis.

¶ Nota est positum ē p hora sua inquit laudentius.

¶ Homilia uenerabilis bede pbr.

Leta domini & saluatoris nri pmissa fr̄es charissimi leto cordis auditu percipere debemus: sedulaque intētiōe persistere: quatinus ad hęc pertingere mereamur. Quid est enim quod merito lætius audiatur: quam perueniri posse ad gaudium: quod nunquam possit auferri? Notandum autem quia tota lætōnis huius series illis cōuenit: qui eam p̄sentes audierunt a dño. Pars autem illius etiam nobis: qui post passionem suam & resurrectionem dñicam ad fidem uenimus: apertissime cōgruit. Quod autem ait. (Modicum & non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me: quia uado ad patrem.) Ad illos specialiter pertinet: quod eius disciplina tui p̄dicatis in carne adhesere: & post tristitiam passiōis uisa resurrectione & ascēsiōe ei⁹ lætificari meruerunt. Modicum etenim fuit ab illa hora illi⁹ noctis quod tradit⁹ est in hora passiōnis suæ quo eum discipuli carnaliter non uiderunt. Et iterum modicum fuit quod clausus in sepulchro: tertia die resurrectur⁹ iacuit: & illorū aspectibus uideri non potuit. Hoc uero quod ait. Modicum & non uidebitis me. Significat post resurrectionem: quia cum discipulis conuersatus est: & illis multi moda ostensione apparuit: usque dum in coelum illis uidentibus ascendit. Ut in euāgelio & actibus apostolorum legitur. Et hoc est quod ait. (Quia uado ad patrem.) Ac si patēter dicat. quia post modicum destructo mortis imperio uobis intuendus appareo: quia tempus est ut expleta assumptione assumpte mortalitatis cum resurrectionis triumpho iam reuertar ad patrem. Hęc uero uerba dñi specialiter his qui eius resurrectionē uidere potuerunt conueniant: quod apostoli tunc temporis non potuerunt intelligere. Et hęc illorum ignorantiam pius ma-

gister intelligens subsequenter secundum illorum dubitationem respondit quasi expositurus quod esset: quod esset: quod dixit. (Modicum & non uidebitis me: & iterum modicum & uidebitis me. Amen amen dico uobis quia plorabitis: & flebitis uos: mundus autem gaudebit: uos autem contristamini: sed tristitia uestra uertetur in gaudium.) (Et ipsorum & totius ecclesie statim congruit Plorabant quippe & flebant amatores christi cum illum comprehendere ab hostibus ligari: ad consilium duci: damnari: crucifigi: mori & sepeliri uiderunt. Gaudebant mundi amatores quos ob infimas cogitationes mundum uocat dominus: cum morte turpissima condemnaret illum: qui grauis erat eis etiam ad uidentem. Contristabantur discipuli posito in morte domino sed agnita eius resurrectione tristitia illorum uersa est in gaudium: Visa ascensionis potentia iam maiori gaudio subleuati laudabant & benedicebant dominum. Ut lucas euangelista testatur. Sed & cunctis fidelibus hic domini sermo conuenit: quod per lachrymas persurasque presentes ad gaudia aeterna peruenire contendunt: ut qui seminant in lachrymis in gaudio metunt. Sicut scriptum est euntes: ibant & flebant. Quatinus in eterna beatitudine laboris sui mercedem recipiant. Mundi autem. id est mundi amatores gaudebunt: quod ad aeterna gaudia se propter lachrymas & afflictiones despiciunt. Illis autem id est iustis conuenit. Contristabimini per labores & persuras. Sed tristitia uestra uertetur in aeternae beatitudinis letitiam.) (Sequitur mulier cum parit tristitiam habet quia uenit hora eius.) Mulierem dicit sanctam ecclesiam propter fecunditatem bonorum operum: & quia spiritalis deo filios gignere nunquam desinit. Haec mulier cum patit tristitiam habet quia uenit hora eius. (Cum autem peperit paruulum iam non meminit persurare propter gaudium quod natus est homo in mundum.) Quia nimirum sancta ecclesia quod diu in mundo spiritalium uirtutum perfectibus insistit: nunquam mundi tentationibus exerceri desistit. At quum deuicto laborum certamine ad palmam peruenit: iam non meminit persurare praecedentis propter gaudium perceptae retributionis. Non sunt enim condigne passionibus huius temporis ad superuenturam gloriam: quae reuelabitur in nobis. (Non meminit inquit persurare propter gaudium: quia natus est homo in mundum.) Sicut enim mulier nato in hoc mundo homine letatur: ita ecclesia nato in uitam futuram fidelium populo digna exultatione repletur: pro qua eius natiuitate multum laborans & gemens in presenti quasi parturiens dolet. Nec nouum debet cui quod uidetur: si natus dicatur: qui ex hac uita migrauerit. Quomodo enim consueuerunt nasci deum cum quis de utero matris praecedens hanc in lucem egreditur: ita etiam rectissime potest natus appellari quod solutus a uinculo carnis ad lucem sublimatur aeternam. Unde mos obtinuit ecclesiasticus ut dies beatorum martyrum siue professorum christi: quibus de saeculo transierunt natales uocitemus: eorumque solennia non funebria: sed natalicia dicantur. Sequitur: dominus exponens ipse paradigma: quod de muliere poscit. (Es

Luce. xliii. g.

Psal. cxxv.

Mulierem dicit
sanctam ecclesiam.

Roma. viii. d.

Quare natales dies
appellamus quasi moritur
sancti

uos igitur nunc quidem tristitia habetis. Iteꝛaũt uidebo uos: & gaudebit cor uꝛm: & gaudiũ uꝛm nemo tollet a uobis. (Quod de ipsis quidem discipulis facile intelligitur quia tristitia habuerũt passio ac sepulto dño sed facta resurrectionis gloria gauisi sunt uiso dño: & gaudiũ eorũ nemo tulit ab eis. Quia & si postmodũ persecutionis p̄ xpi nomine ac tormenta passi sunt: spe tñ resurrectionis & uisionis illiꝝ accessi libeter quicquid aduersa ferrebāt: immo oẽ gaudiũ existimabāt cũ in tētatiões uarias inciderēt. Deniq; coesi a principibꝝ sacerdotũ: ut scriptũ ē: ibāt gaudentes a p̄spectuꝝ oculi qm̄ digni habitũ sunt p̄ nomine iesu p̄tumiã pati. Gaudiũ eorũ nemo tulit ab eis quia talia patiẽdo p̄ xpo: meruerunt regnare sine fine cum xpo. Sed & om̄is ecclia per huiꝝ uite labores & angustias ad æterna celestia tēdit p̄mia gaudiõꝝ: attestate ap̄lo: quia per mltas tribulatiões oportet nos introire in regnũ dei. qđ aũt ait. (Iterũ uidebo uos & gaudebit cor uꝛm) uidebo uos dixit: eripiã uos ab aduersariis corõabo uos uictores me uos decertantes semper uidisse p̄babo. Quñ em̄ nõ uideret suos maxime p̄ffuris circũuētos cũ qbꝝ se ipse omnibꝝ diebꝝ sc̄li manere p̄misit. sed moriẽtibꝝ inter tormēta fidelibꝝ arbitrãt eos tortores diuino carere p̄sidio dicētes. Vbi ē deꝝ eorũ. Vnde qđã ex hic circũseptꝝ erumnis aiebat. Vide dñe afflictionẽ meã: qm̄ erectꝝ ē inimicꝝ. Qđ ē aperte dicere. Quñ inimicꝝ insequens ceruicẽ superbie p̄tra tuos humiles attollit: tuos auxilio p̄ditor nĩ om̄ps subleua. te uictis ac repulsis hostibus n̄os semper agones uidisse tibi hos placuisse comproba. Videt itaq; electos post tristitiã dñs: quũ eorũ paciẽtiã dānato impugnatore remūerat. Post & ita intelligi qđ ait. (Iteꝛaũt uidebo uos) q̄si diceret. Iteꝛaũt uobis uidentibus appareo: quõ dixit abrahã. Nunc cognoui quod timeas dñm: p̄ eo ut diceret. Nũc cognoscere homines feci qđ timeas dñm: quod hactenũ nesciebãt qđ ap̄d me certũ semper habui. Si ergo fr̄es charissimi salubri nũc tristitia afficimur: si iuxta hortamenta ap̄li spe gaudẽres in tribulatiõe existimus paciētes. Si n̄a errata. Si miseras p̄ximoꝝ debita lamentatiõe deflemus: uidebit nos iteꝛaũt dñs. i. uidebũt se nobis oñdet in futuro: qui quondã nos uidere fidei suã nobis agnitiõe largiẽdo: dignatus est. Videbit ut coronet: qui quondã uidit ut uocaret. (Videbit & gaudebit cor uꝛm: & gaudium uꝛm nemo tollet a uobis) quia hæc est uera & unica merces eorũ: qui scđm deum p̄tristantur: de perpetua eius uisione gaudere. Quam profecto mercedẽ promisit ipse sublimiter cũ ait. Beati mũdo corde: qm̄ ipsi deũ uidebunt. Quã desiderabat ardēter propheta cũ dicebat. Sitiuit anima mea ad deũ uiuũ: quñ ueniã & apparebo ante faciem dei. Quam se ap̄lus cum suis similibus accepturum eẽ gratulatur: qui certaminũ suorũ conscius cõfidenter protestatur dicēs. Videmꝝ nunc per speculum in enigmate: tunc aũt facie ad faciẽ. Quã nos quoq; & fideliter querere & ueraciter apprehendere donet ipse cer

Actuum. 1. 9

Actuũ. xlii. 9

Mat. xxviii. d.
Treno. i. c.Gen. xx' i. e.
Roma. xi. 9Mat. v. 9.
Psal. xli. 9

1. Corin. xiii. d.

tantum auxiliator & innocentiū remunerator iesus xp̄s dñs noster qui
 uiuit & regnat cum patre. &c.

¶ Segmentum ex euangelio iohannis. xvi. cap. B. qd' canit
 tur in dñica quarta post pascha.

In illo tpe. d. d. i. d. f. Vado ad eum qui misit me: & nemo ex uobis
 interrogat me quo uadis. Sed quia hec locutus sum uobis: tristitia
 implebit cor ur̄m. Sed ego ueritatem dico uobis expedit uobis ut
 ego uadam. Si em̄ non abiero paraclytus nō ueniet ad uos. Si aut̄
 abiero mittā eū ad uos. Et cū uenerit ille arguet mundū de pct̄o & de
 iusticia & de iudicio. De pct̄o qdem q̄a nō crediderūt in me. De iusticia
 uero quia ad p̄m uado: & iā nō uidebitis me. De iudicio aut̄ q̄a prin-
 ceps hui⁹ mūdī iā iudicat⁹ est. Adhuc multa habeo uobis dicere: sed nō
 potestis portare modo. Cum aut̄ uenerit ille spūs ueritatis: docebit uos
 oēm ueritatē. Non em̄ loq̄tur a semetipso sed q̄cūq; audiet loq̄tur: & q̄
 uētura sunt annūciabit uobis: ille me clarificabit: q̄a de meo accipiet &
 annūciabit uobis. Omnia q̄cūq; habet p̄r mea sunt: propterea dixi q̄a
 de meo accipiet & annūciabit uobis.

¶ Ex dictis sancti augustini epi de uerbis domini.

Significat sic se iturū ad eum q̄ misit illum: ut null⁹ interrogaret
 qd' palā fieri uisu corporis cernerēt. Nā superi⁹ interrogauerāt
 eū quo esset iturus: dum ad passionē properauit. Et r̄ndit eo se
 iturum: quo illi tūc sequi nō possent: nunc aut̄ sic se dicit iturū
 ut nullus quo uadit interroget: nubes em̄ suscepit eum qñ ascendit ab
 eis: & euntē in coelū non uerbis q̄sierunt: sed oculis uiderunt. (Sed quia
 hęc locutus sum uobis inq̄t tristitia impleuit cor ur̄m.) Videbat utiq;
 qd' illa sua uerba in eoz cordib⁹ agerent: spūalem quippe nondū hñtes
 interius p̄solationē: quā per sp̄m sc̄m fuerāt habituri: id qd' exterius in
 xp̄o uidebāt: amittere metuebant (Sed ego ueritatē dico uobis expedit
 uobis ut ego uadā.) Ac si aperte diceret. Expedit ut forma serui ur̄is sub-
 trahat̄ aspectibus: quatin⁹ amor diuinitatis aptius ur̄is infigatur menti-
 bus. Expedit ut notā uobis formā celo inferā quatinus per hoc maiori
 desiderio illuc suspiretis. (Si em̄ nō abiero paraclytus nō ueniet ad uos.
 Si aut̄ abiero mittā eū ad uos.) Nō q̄a nō poterat ipse in terra posit⁹ da-
 re sp̄m discipulis. Hęc loq̄t cū aperte legit: q̄a post resurrectionem ap-
 parens eis insufflauit & dixit eis. Accipite sp̄m sc̄m. Sed ipso in terra po-
 sito & corporaliter conuersante cum eis non ualebant ad illum erige-
 re mentē ad sitienda munera gr̄æ coelestis. Ascendente aut̄ illo ad coe-
 los & illi pariter omne desiderium suum in illum transferebāt. Ideo ca-
 paces spūs sancti iam factierant: non ultra de morte eius cōtristati sed p̄
 missionis eius munere letati: Pater autem nec laboriosa expositiōe in-
 diget: cur eundem spiritum paraclytum id est consolatorem cognomi-

Joan. xx. c

Spūm sanctū
 cur paraclytus
 appellauit.

nauerit. Quia nimirum corda discipulorum quæ recessus ipsius mesta reddidisset: huius consolaretur & recrearet aduentus. Non quod antea spiritus sanctus non esset in cordibus discipulorum uel etiam antiquorum sanctorum: sed manifesta plenitudine ante sic non fuit dactus quomodo post ascensionem die decimo in centum uiginti homines transmissus legitur. Sed in nullo opere cuiuslibet persona patris: uel spiritus sancti totiusque sanctæ trinitatis operatio defuit. Sed oportebat ita insinuari trinitatem ut quis nulla esset diuersitas substantiæ: singillatim tamen commendaretur distinctio personarum. (Et cū uenerit ille arguet mundum.) Quid est quod dixit cum uenerit ille arguet mundū? Nunquid xps dum esset in mundo non arguit mundū de his omnibus quæ sequuntur? Sed xps solam iudeorum gentem arguit. spūs uero sctūs in discipulis eius toto orbe diffusis: non unam gētem intelligitur arguisse: sed mūdum. In quo arguit: in eo per spm̄ sctm̄ charitas diffusa est in cordibus eorum quæ foras mittit timorem: ut non metuerūt mūdum. i. amatores mundi arguere de peccato: & de iusticiā: & de iudicio. Quā sententiam ipse xps exposuit dicens. (De peccato: quia non credunt in me.) Peccatum incredulitas quasi speciale posuit. Quia sicut fides origo uirtutum: ita solidamentum est uitiorum in incredulitate persistere. Dño terribiliter attestante qui ait. Qui autem non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti filii dei.

Charitas foras mittit timorē.

Fides origo uirtutum &c.
Joan. iii. c.

¶ Segmentum ex euāgelio iohannis. xvi. cap. E. quod canitur dominica. v. post pascha. Historia huius euangelii facta est anno xpi. xxxiii. nono k̄las aprilis. feria quinta in coena dñi.

In illo tempore dixit dominus iesus discipulis suis. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit uobis. Usque modo non petistis quicquam in nomine meo. Petite & accipietis ut gaudium uestrum sit plenum. Hæc in prouerbis locutus sum uobis. Veniet hora cū iam non in prouerbis loquar uobis: sed palam de patre meo annuncio uobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nūc dico uobis quia amastis & credidistis quia a deo exiui. Exiui a patre & ueni in mundum. Iterum relinquo mundum: & uado ad patrem. Dicant ei discipuli eius. Ecce nunc palam loqueris & prouerbum nullum dicis nunc scimus quia scis omnia: & non est opus tibi ut quis te interroget. In hoc credimus quia a deo existi.

¶ Homilia beati Augustini episcopi.

Dvobis modis intelligi potest. Vel quia in nomine meo non petistis: quod nomen non sicut cognoscendum est cognouistis: uel non petistis quicquam: quoniam in comparatione rerum quas petere debuistis pro nihilo habendum est quod pe-

Qui nō petit q̄
ad sempiternā
salutē ptinent
nil petit.

Plenum gau
diū beatitudo
pacis est.

Joā. x. f.

20 sc̄is nō
opus ē rogare.

tistis: quia qui petit quod ad sempiternā salutem & gaudium æternum nō pertinet nihil petere uidef ad cōparationē illius petitiōis: q̄ petere debuit. (Vsq̄ modo nō petistis qc̄q̄ in nomine meo.) Vel ita intelligēdū est nō petierūt eaten⁹ in nomine saluatoris q̄ dū ipsius saluatoris uisibili p̄sentia cōplerent: min⁹ ad inuisibilia salutis dona mētis intuitū erexerāt. Qui uero p̄tra rōnē salutis sue petit non petit in nomine iesu. Hinc dñs seq̄nter ait. (Petite & accipietis ut gaudiū ūrm sit plenū.) Significans qd̄ sit nob̄ petendū. i. ut plenū si gaudiū ūrm. Vnde ait. (& accipietis.) Si illa petim⁹ q̄ ad plenitudinē eternorū pertineat gaudiorū accipiemus. Plenū ergo gaudiū beatitudinē perpetue pacis appellat. Ait itaq̄. (Petite & accipietis: ut gaudiū ūrm sit plenū.) Ac si patēter dicat. Non fluxa sc̄li gaudia q̄ & mœrore sunt permixta. & dolore finiēda sunt: sed illd̄ singulare gaudiū a p̄re petite cui⁹ plenitudo nullo cuiuslibet inquietudinis attactu minuat nullo unq̄ termino dissoluat. (Hæc in puerbiis locutus sum uobis: uenit hora cū iam nō in puerbiis loquar uobis sed palā de p̄re annūciabo uobis.) Nam paruuli fuerāt: & necdū intelligere potuerant quō p̄r esset in filio: & filius in p̄re & cetera q̄ ad pfundam mysteriorū diuinitatē pertinebāt: necdū scire potuerāt: ideo in prouerbiis q̄si in enigmate loqui illis uidebat dñs: sed pmittit illā horā in q̄ palam illis de p̄re loq̄retur. Illam nimirū horam significabat q̄ eis peracta sua passiōe ac resurrectione sp̄s sancti erat grām daturus. Tunc etem̄ sp̄ualiter int⁹ instructi sp̄uali dilectione succensi: quo perfectus omnia q̄ de agnitione diuinitatis mortalib⁹ erāt capiēda ceperūt eo ardētius sola q̄ ad eius uisionem promerendā iuuarent petere ac desiderare curauerunt. (In illa die in nomine meo petetis.) id est q̄ ad salutem tantummodo animarū ūrarū: & q̄ ad gaudia eterna pertinere uident petere incipietis: & maxime ut intelligatis qd̄ dixi. Ego & p̄r unum sumus: uel quomodo p̄r sit in me & ego in p̄re. Tunc in eius nomine petūt qui dñr petere: quia in sc̄to eius nomine nō aliud quā res ipsa est q̄ hoc nomine uocatur intelligunt. Hi possunt utrūq̄ cogitare dñm n̄rm iesum christum inquantū homo est pro nobis interpellare p̄rem. Inquantum deus est: nos exaudire cum p̄re qd̄ eum significasse arbitror ubi ait. (Et nō dico uobis q̄a ego rogabo p̄rem de uobis.) Potest em̄ non incōueniēter accipi quod ait. Et nō dico uobis q̄a ego rogabo p̄rem de uobis: quia nō de p̄senti rogo sed de futuro posuit rogabo quod sanctis ad internam pacem receptis: non op⁹ sit iam aliqd̄ rogare de illis q̄a nimirū tāta beatitudine donādi sint q̄ amplior esse non possit.

¶ Segmentum ex euāgelio Marci. xvi. cap. C qd̄ canitur in die ascensionis domini. Historia ipso die facta est ascensionis scilicet feria quinta tertia nonas iunū anno xp̄i. xxxiii.

In illo tpe. Recubentibus undecim discipulis apparuit illis iesus: & exprobrauit incredulitatē illoꝝ & duriciā cordis quia his qui uiderāt eū resurrexisse nō crediderunt & dixit eis. Euntes in mūdū uniuersum: p̄dicate euangeliū omni creature. Qui crediderit & baptizatus fuerit: saluus erit. Qui uero nō crediderit: cōdemnabit. Signa autē eos qui crediderint hec sequent. in noīe meo demonia eiiciēt: linguis loquētur nouis: serpētes tollēt. Et si mortiferum quid biberint non eis nocebit. Super egros manus imponēt: & bñ habebunt. Et dominus quidem iesus postq̄ locutus est eis: assumptus est in celum: & sedet a dextris dei. illi autem profecti p̄dicauerunt ubiq̄: domino cooperante: & sermonem confirmante: sequētibus signis.

Homilia beati gregorii papæ de eadē lectione. Habita ad populum in basilica beati petri: in assumptione domini.

Quod resurrectionē dñicam discipuli tarde crediderunt non tā illoꝝ infirmitas q̄ nostra (ut ita dicā) futura firmitas fuit. Ipsa nāq̄ resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta mōstrata est. Quedū nos legētes agnoscimus quid aliud q̄ de illoꝝ dubitatione solidamur. Minus em̄ mihi maria magdalena p̄stitit q̄ citi⁹ credidit: q̄ thomas qui diu dubitauit. Ille etem̄ dubitādo uulnerū cicatrices tetigit: & de nostro pectore dubitationis uulnus amputauit. Ad insinuādā quoq̄ ueritatē dñice resurrectionis notandū nobis est quid lucas referat dicens. Conuescēs p̄cepit eis ab ierosolimis ne discederent. Et post pauca. Videntibus illis eleuatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eoꝝ. Notate uerba: signate mysteria. Conuescēs eleuatus est: comedit: & ascendit: ut uidelicet per effectū comestiōis: ueritas patefceret carnis. Marcus uero priusq̄ celū dñs ascendat: eū de cordis atq̄ infidelitatis duricia increpasse discipulos memorat. Qua in re quid cōsiderandū est: nisi quod iccirco dominus tunc discipulos increpauit cum eos corporaliter reliquit: ut uerba que recedēs diceret: in corde audientium arctius impressa remanerent. Increpata igitur eorū duritia quid ammonēdo dicat audiamus. (Euntes in mundū uniuersum p̄dicate euangelium omni creature.) Nunquid fratres mei sc̄m̄ euāgelium uel insensatis rebus uel brutis animalibus fuerat predicādum: ut de eo discipulis dicatur. Predicate euangelium omni creature? Sed omnis creature nomine signatur homo. Sunt nāq̄ lapides: sed nec uiuunt nec sentiunt: Sunt herbe & arbusta: uiuunt quidem sed non sentiunt. Viuunt dico: nō per aīam sed per uiriditatē. Quia & paulus dicit. Insipiens tu quod seminas, non uiuificatur nisi prius moriatur. Viuit ergo quod moritur ut uiuificetur. Lapidēs itaq̄ sunt: sed non uiuunt. Arbusta autem sunt: uiuunt: sed non sentiunt. Bruta uero animalia sunt: uiuunt sentiunt sed non discernunt. Angeli sunt: uiuunt sentiunt & di

magdalena et
to credens mi
nus nobis pre
stitit quā Tho
mas qui diu
dubitauit.
Actū. j. a.
Ibidem.

Verba ultima
recedētiū alti⁹
remanent fixa
corde, audien
tium.

Euangeliū q̄li
ter potest p̄di
cari omni crea
ture.

j. Corin. xv. c.

scernūt. Omnis autē creature aliquid habet homo. Habet namq; com-
mune esse cū lapidibus. uiuere cū arboribus. sentire cū animalibus: in-
telligere cum angelis. Si igitur cōmune habet aliquid cū omni creatu-
ra homo: iuxta aliquid omnis creatura est hō. Omni ergo creature p̄-
dicatur euangeliū: cū soli homini predicatur: q̄a ille uidelicet docetur
propter quem in terra cuncta creata sunt: & a quo omnia per q̄ndā simi-
litudinē aliena non sunt. Potest etiā omnis creature noīe omnis natio
gētium designari. Ante etenim dictū fuerat. In uiam gentiū ne abieri-
tis. Nūc autē dicitur. Omni creature p̄dicare ut. s. pri^o a iudea apostolo-
rū repulsa predicatio: tunc nobis in adiutoriū fieret: cū hāc illa ad dāna-
tionis sue testimonium superba repulisset. Sed cū discipulos ad p̄dican-
dū ueritas mittit. quid aliud in mūdo facit nisi grana seminis spargit?
Et pauca grana mittit in semine: ut multarū messium fruges recipiat
ex nostra fide. Neq; etenim in uniuerso mundo tanta fidelium messis
exurgeret: si de manu dñi super rationalem terram illa electa grana p̄-
dicatium non uenissent. Sequitur. (Qui crediderit & baptizatus fue-
rit saluus erit. Qui uero non crediderit condēnabitur.) Fortasse unus-
quisq; apud semetipsum dicat. Ego iam credidi saluus ero. Verum di-
cit si fidē operibus tenet. Vera etenim fides est que in hoc quod uerbis
dicit: operib; nō cōtradicit. Hinc etenim est quod de quibusdā falsis fi-
delibus paulus dicit. Qui cōfitentur se nosse deum: factis autē negant.
Hinc ioānes ait. Quid dicit se nosse deū & mādata eius nō custodit mē-
dax est. Quod cū ita sit: fidei nostre ueritatē in uite nostre consideratio-
ne debemus agnoscere. Tunc enim ueraciter fideles sum^{us}: si quod uer-
bis promittimus: operibus complem^{us}. In die quippe baptismatis om-
nibus nos antiqui hostis operibus atq; omnibus pompis abrenunciare
promissimus. Itaq; unusquisq; uestrum ad considerationē suam mētis
oculos reducat & si seruat post baptismum quod ante baptismum spo-
pondit: certus iam (quia fidelis est) gaudeat. Sed ecce si quod promisit
minime seruauit: si ad exercēda praua opera: ad concupiscendas mun-
di pōpas dilapsus est: uideamus si iā scit plāgere quod errauit. Apud nā-
q; misericordem iudicē nec ille fallax habebitur: qui ad ueritatē reuer-
titur etiam postq̄ mentis. Quia omnipotēs deus dū libenter nostrā pe-
nitentiā suscipit: ipse suo iudicio hoc quod errauimus abscondit. Sequi-
tur. (Signa autē eos qui crediderint hec seq̄nt. In noīe meo demonia
eiiciēt. linguis loquētur nobis. serpentes tollent. Et si mortiferum quid
biberint: non eis nocebit. Super egros manus imponent: & bene habe-
bunt.) Nūquid iam fratres mei quia ista signa non facitis: minime cre-
ditis? Sed hec necessaria in exordio ecclesie fuerunt. Ut enim fides cre-
sceret miraculis fuerat nutrienda. Quia & nos cum arbusta plātamus
tādū eis aquā fundimus: quousq; ea in terra iam cōualuisse uideamus.

Non potest dici
de creatura.

Mat. x. a.

Quæ sit uera fi-
des.

Ad timo. x. v.

Joan. ij. a
Fideles ueraci-
ter sunt qui o-
peribus cōplēt
q̄ uerbis pro-
mittunt.

Siraculā fuit
in exordio
ecclesie necessaria.

At si semel radicem fixerint irrigatio cessabit. Hinc est enim quod paulus dicit. Lingue in signum sunt non fidelibus sed infidelibus. Habemus de his signis atque uirtutibus que adhuc subtiliter considerare debeamus. Sancta quippe ecclesia quotidie spiritualiter facit: quod tunc per apostolos corporaliter faciebat. Nam sacerdotes eius cum per exorcismi gratiam manuum credentibus imponunt: & habitare malignos spiritus in eorum mente contradicunt: quod aliud faciunt nisi demonia eiciunt. Et fideles qui que iam uite ueteris secularia uerba dereliquunt: sancta autem mysteria insonant: perditore sue laudes & potentiam quantum preualent: narrat: quod aliud faciunt nisi nouis linguis loquuntur. Qui dum bonis suis exhortationibus militiam de alienis cordibus auferunt: serpentes tollunt. Et dum pestiferas suasiones audiunt: sed tamen ad operationem prauam minime pertrahunt: mortiferum quidem est quod bibunt sed non eis nocebit. Qui quoties proximos suos in bono opere infirmari conspiciunt. dum eis tota uirtute percurrunt: & exemplo sue operationis illorum uitam roborant: quod aliud faciunt nisi super egros manus imponunt ut bene habeant. Quae nimis miracula. tanto maiora sunt quanto spiritualia. tanto maiora sunt quanto per haec non corpora: sed animae suscitantur. Hec itaque signa fratres charissimi auctore deo si uultis uos facitis. Ex illis enim exterioribus signis obtineri uita ab hac operationibus non ualet. Nam corporalia illa miracula ostendunt aliquam sanctitatem: non autem faciunt. Hec uero spiritualia que aguntur in mente: uirtutem uite non ostendunt sed faciunt. Illa habere & mali possunt: istis autem perfrui nisi boni non possunt. Unde de quibusdam ueritas dicit. Multi mihi dicent in die illa. Domine domine nonne in nomine tuo prophetauimus: & in tuo nomine demonia eiecimus: & in nomine tuo uirtutes multas fecimus. Et tunc respondebor illis quia non noui uos discedite a me quod operamini iniquitatem. Nolite ergo fratres charissimi amare signa que possunt cum reprobis haberi communi: sed haec que modo diximus: charitatis atque pietatis miracula amate: que tanto securiora sunt quanto & occulta: & de quibus apud deum eo maior sit retributio: quo apud homines minor est gloria. Sequitur. (Et dominus quod est iesus postquam locutus est eis: assumptus est in caelum: & sedet a dextris dei.) In ueteri testamento cognouimus quod helias sit raptus in caelum. Sed aliud est caelum aethereum: aliud aereum. Caelum quippe aereum terre est proximum. Unde & aues caeli dicimus: quia eas uolitare in aere uidemus. In caelum itaque aereum helias subleuatus est: ut in secretam quandam terre regionem repetere duceretur: ubi in magna iam carnis & spiritus quiete uiueret quousque ad finem mundi redeat & mortis debitum soluat. Ille etenim mortem distulit: non euasit. Redemptor autem noster quia non distulit superauit. namque resurgendo consumpsit: & resurrectionis sue gloriam ascendendo declarauit. Notandum quoque est quod helias in curru legitur ascendisse: ut uidelicet aperte demonstraretur: quia homo purus adiutorio indigebat alieno. Per angelos quippe facta illa & ostensa sunt adiumenta: quia nec ad

Sacerdotes et
hodie demones
possunt eicere.

miracula scilicet
tate ostendunt sed
non faciunt

Mat. vii. c.

Psal. vii

iii. Reg. ii. b
Celus est aethereus
reus aereus.

ii. Reg. ii. b

coelum quidem aereum per se ascendere poterat: quem nature suae infirmitas grauabat. Redemptor autem noster non curru non angelis subleuatus legitur: quia qui fecerat omnia: nimis super omnia sua uirtute ferebat. Illo etiam reuertebatur ubi erat: & inde redibat ubi remanebat. Quia cum per humanitatem ascenderet in coelum: per diuinitatem suam & terram pariter continebat & coelum. Sicut autem ioseph a fratribus uenditus uenditionem redemptoris nostri figurauit. Sic enoch translatus: atque ad celum aereum helyas subleuatus: ascensionem dominicam designauit. Ascensionis ergo suae dominus & pronuncios & testes habuit. Vnum autem legem: alium sub lege. ut quandoque ueniret ipse qui ueraciter celos penetrare potuisset. Unde & ipse ordo in eorum quoque utrorumque subleuatione per quendam incrementa distinguitur. Nam enoch translatus: Helyas uero ad celum transuectus esse memoratur: ut ueniret postmodum qui nec translatus nec transuectus celum aethereum sua uirtute penetraret. Qui nobis in se credentibus: quia carnis suae quoque mundiciam largiretur: & sub eo per incrementa temporum uirtus castitatis excreceret: in ipsa quoque eorum translatione: qui ascensionem dominicam ut uidelicet famuli designauerunt: & in seipso: qui ad coelum ascendit: dominus ostendit. Nam enoch quidem uxorem & filios habuit. Helias uero neque uxorem neque filios legitur habuisse. Pensate ego quomodo per incrementa creuerit munditia sanctitatis: quod & per translatos famulos: & per ascendentes domini personam patenter ostenditur. Translatus namque est enoch & per coitum genitus & per coitum generans. Raptus est helyas per coitum genitus: sed non iam per coitum generans. Assumptus uero est dominus neque per coitum generans: neque per coitum generatus. Considerandum nobis est: quod est quod marcus ait. Sedet a dextris dei: & stephanus dicit: Video celos apertos & filium hominis stantem a dextris dei. Quid est quod hunc marcus sedentem: stephanus uero stantem se uidere testatur. Sed scitis fratres quia sedere iudicantis est: stare uero pugnantis uel adiuuantis. Quia ergo redemptor noster assumptus in celum: & nunc omnia iudicat: & ad extremum iudex omnium ueniet: hunc post assumptionem marcus sedere describit: quia post assumptionis suae gloriam iudex in fine uidebitur. Stephanus uero hunc in labore certaminis positum stantem uidit quem adiutorem habuit: quia ut iste in terra persecutorum infidelitatem uinceret: pro illo de celo illius gratia pugnavit. Sequitur. (Illi autem perfecti predicauerunt ubique domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis.) Quid in his considerandum est: quid memoriam commendandum: Nisi quod preceptum obedientiam uero signa secuta sunt.

¶ Segmentum ex euangelio iohannis. xiiii. cap. C. quod canitur die sancto penthecostes. Historia facta est anno Christi. xxxiii. ix. Kalas aprilis. feria. y. cenae domini.

Gen. xxxvii. f.
Bene. v. d
Ascensionis sue
domini pronuncios
habuit.
Genesis. v

Enoch in celum
translatus uxorem
& filios habuit.

Mat. xvi. d.
Electum. vii. g

Redemptor quem
describit sedens
marco: quem
enim stantem stephanus
testatur est.

In illo tpe. d. i. d. f. Si qs diligit me sermonē meum seruabit. Et pater meus diliget eū: & ad eum ueniemus: & mansionē apd eū faciemus. Qui non diligit me sermones meos nō seruat. Et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum uobis apud uos manens: paraclytus autē spūs sanctus quem mittet p̄r in noīe meo ille uos docebit omnia: & suggeret uobis omnia quecumq; dixero uobis. Pacem relinquo uobis: pacem meā do uobis. Non quomodo mūdus dat: ego do uobis. Non turbetur cor uīm neq; formidet. Audistis quia ego dixi uobis. uado & uenio ad uos. Si diligeretis me gauderetis utiq; quia uado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi uobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit credatis. iā non multa loquar uobiscum. Venit em̄ princeps mūdi huius. & in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem: & sicut mandatum dedit mihi pater sic facio.

C Homilia beati gregorii papæ de eadem lectione. Habita ad populum in basilica sc̄i petri die sc̄to penthecostes.

Liber fr̄es charissimi euāgelice uerba lectionis sub breuitate transcurrere: ut post diutius liceat in cōtēplatiōe: tāte solēnitatis innotari. Hodie nāq; spūs sc̄tus repentino sonitu super discipulos uenit: mentesq; carnaliū in sui amorem permutauit. Et foris apparētib; linguis igneis intus facta sunt corda flāmātia: quia dum deū in ignis uisiōe susceperūt: per amorē suauiter arserūt. Ipse namq; spiritus sc̄tus amor est. Vnde & ioānes dicit. De; charitas ē. Qui ergo mēte integra deū desiderat: p̄pheto iā habet quē amat. Neq; enim qsquā posset deū diligere: si eū quē diligit non haberet. Sed ecce si unusq; q; n̄m requiratur: an diligit deū: tota fiducia & secura mēte r̄ndet: diligo in ipso autē lectionis exordio audistis quid ueritas dixit. (Si qs diligit me sermonē meum seruabit.) Probatio ergo dilectionis exhibitio est operis. hinc in epistola sua idem ioānes dicit. Qui dicit diligo deum & mandata eius nō custodit mēdax est. Vere em̄ diligimus: si ad mandata eius a n̄ris nos uoluptatib; coarctamur. Nā qui adhuc per illicita desideria disfluit profecto deum non amat: quia ei in sua uoluntate cōtradicit. (Et pater meus diliget eum: & ad eum ueniemus & mansionem apud eū faciemus.) P̄sate fratres charissimi quanta sit ista solēnitas habere in cordis hospicio aduentū dei. Certe si domum nostram quisquam diues aut prepotens amicus intraret: omni festinantia domus tota mundaretur: ne quid fortasse esset quod oculos amici intrātis offenderet. Tergat ergo sordes prauī operis qui deo p̄parat domū mētis. Sed uide te quid ueritas dicat. (Veniemus & mansionē apud eum faciemus.) In quorūdam etem̄ corda uenit: & mansionem non facit: quia per cōpunctionem quidē dei respectū percipiūt: sed tentationis tpe hoc ipm

Sermonē qui non credit la rē. in tātū err rē puenisse in terpretem v diceret sermo nē s; sermo q ficest apd gre cos & ipse testa tur uidisse ve tustos codices in quibus erat sermo. Para clitus substāti uū ē et ut inqt laur. dicenduz erat paraclitus aut sc̄tus spūs ne iūgerentur duo substātiue p̄cipue qz apd grecos neutru est & ē peculiā re nomen sc̄ti spūs habet qz accētū in ante pe. cōtra regu lā latini sermo nis qz penul. ē lōga erat que scribendū p. e. paraclitus qz per. i. significat aliud. sed iā p. i. cōiter scribit a doctorib; ut ego i expositio ne himnorum dixi. Neq; dici tur grece q̄cun qz dixero uo bis sed qui di xi uobis qz ad uē ante obitu non locuturus erat cum apo stolis multa. j. Joan. iij. d.

Probatio dilectionis est exhibitio opis. i. Joan. iiii. d. Domū mentis pparet q̄ oīm digne recipere velet. Amor dei ē nunq̄ ociosus. **Sat. xxviii. d.** **Ad Ro. viij.** **Spūs sctūs uocatur consolator.** **Doctoris lingua in vacuū laborat nisi int̄ sit qui doceat.**

quo cōpuncti fuerāt: obliuiscunt. Sicq̄ ad perpetuā p̄tā redeunt: ac si hec minime plāxissent. Qui ergo deū uere diligit: q̄ eius mādata custodit: in eius corde dñs & uenit & mātionē facit. quia sic eū diuinitatis amor penetrat: ut ab hoc amore tētationis t̄pe nō recedat: Ille ergo uere amat: cuius uidelicet mentē delectatio praua ex cōsensu nō superat. Nā tanto quisq̄ a superno amore disiangit: quāto inferius delectatur. Vnde & adhuc subditur. (Qui nō diligit me sermōes meos nō seruat) Ad uosmetipsos ergo fratres charissimi intrors⁹ redite: si deū uere amatis: exquirite. Nec tñ sibi aliquis credat: q̄cqd sibi anim⁹ sine operis attestatione rñderit: de dilectione conditoris lingua mens & uita requirāt. Nunquā est dei amor ociosus. Operatur em̄ magna si est: si uero operati renuit: amor nō est. (Et sermonem quē audistis nō est meus: sed ei⁹ q̄ misit me patris.) Scitis fratres charissimi quia ip̄e qui loquitur unigenitus filius uerbū patris est. & qui a seipso nō loquit. Ideo sermo quē loquitur filius: nō est filii: sed patris: quia ip̄e fili⁹ uerbū est patris. (Hec locutus sum uobis apud uos manēs:) Quādo nō maneret apud eos: q̄ ascēsurus celū promittit dicēs. Ecce ego uobiscū sum omnib⁹ dieb⁹ usq̄ ad cōsumationem seculi. Sed uerbū incarnatū & manet: & recedit. Recedit corpore: manet diuinitate. Apud eos ergo tunc se māille perhibet quia is qui inuisibili semper potestate presens erat: corporali iam uisione recedebat. (Paraclitus aut̄ spūs sctūs quē mittet p̄r in nomine meo: ille uos docebit omnia: & suggeret uobis omnia q̄cūq̄ dixero uobis.) Nostis plurimum fratres mei q̄ gr̄ca locutione paraclitus: latine aduocatus dicitur uel consolator. Quidcirco aduocatus dicitur: quia p̄ errore delinquentium apud iusticiam patris interuenit. Qui unius substantiæ cum patre & filio exorare p̄ delinquentibus perhibetur: q̄a eos quos repleuerit exorantes fecit. Vnde & paulus dicit. Ip̄e em̄ spiritus postulat pro uobis gemitib⁹ inenarrabilibus. Sed diceret quis. Minor est qui postulat q̄ qui postulatur: quomodo ergo spūs postulare dicitur: qui minor non est? Sed ip̄e spūs postulat: quia ad postulandum eos quos repleuerit inflammat. Consolator autem idem spūs uocatur: quia de peccati perpetratione merentibus dum spem uenie preparat: ab afflictione tristitiæ mentem leuat. De quo recte promittitur. (Ip̄e uos docebit omnia.) Quia nisi idē spiritus cordi assit audietis: ociosus est sermo doctoris. Nemo ergo docenti homini tribuat quod ex ore decētis intelligit. Quia nisi intus sit qui doceat. doctoris lingua exterius in uacuū laborat. Ecce unā loq̄ntis uocē oēs pariter auditis nec tñ pariter sēs sum audite uocis percipitis. Cū ergo uox dispar nō sit: cur in cordib⁹ uestris dispar est uocis intelligen̄tia? nisi q̄a per hoc qd̄ uox loq̄ntis cōiter admonet: ē magister interior q̄ de uocis intelligen̄tia quosdā specialiter docet. De hac unct̄ione spūs rursus per ioannē dicit. Sicut unct̄io eius

docet nos de omnibus. Per uocem ergo non instruit: quoniam mens per spiritum non un-
gitur. Sed cur ista de doctrina hominum loquimur: quoniam & ipse predicator non ad
eruditionem hominis loquitur: si eidem homini per unctioem spiritus non loquitur.
Certe caym priusquam fratricidium opere perpetraret: audiuit: peccasti. quiesce
(Sed quia culpis suis exigentibus uoce est admonitus non unctioem: audire uer-
ba dei potuit: sed seruare contempsit.) Regrendum uero nobis est: cur de eo-
dem spiritu dicat: suggeret uobis omnia: cum suggerere soleat esse minoris.
Sed quia suggerere aliquando dicimus subministrare: inuisibilis spiritus suggerere
deum non quod nobis scientiam ab imo inferat: sed ab occulto. (Pacem relin-
quo uobis: pacem meam do uobis.) Hic relinquo: illic do. Sequentibus relin-
quo: peruenientibus do.

i. Joan. ii. 20

Gen. iij. 9.

S Segmentum ex euangelio iohannis. iij. cap. A. quod canit-
tur dominica in trinitate. Historia facta est anno Christi. xxxi:
xvi. K las maii. feria. iiii.

In illo tempore. Erat homo ex phariseis nicodemus nomine princeps iu-
daeorum. Hic uenit ad iesum nocte & dixit ei. Rabbi: scimus quia a deo
uenisti magister. Nemo enim potest haec signa facere quae tu facis: nisi fue-
rit deus cum eo. Respondit iesus & dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis rena-
tus fuerit denuo non potest uidere regnum dei. Dicit ad eum nicodemus. Quo-
modo potest homo nasci cum sit senex? Nunquam potest in uentrem matris suae
iterato introire & renasci? Respondit iesus. Amen amen dico tibi. Nisi quis re-
natus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest introire in regnum dei. Quod
natum est ex carne caro est. & quod natum est ex spiritu spiritus est. Non mireris
quia dixi tibi: oportet uos nasci denuo. Spiritus ubi uult spirat: & uocem eius
audis: sed nescis unde ueniat aut quo uadat. Sic est omnis qui natus est ex
spiritu. Respondit nicodemus & dixit ei. Quomodo possunt haec fieri? Respon-
dit iesus & dixit ei tu es magister in israel & haec ignoras? Amen amen dico
tibi: quia quod scimus loquimur. & quod uidimus testamur: & testimoni-
um nostrum non accipitis. Si terrena dixi uobis & non creditis quomodo si di-
xero uobis coelestia credetis? Et nemo ascendit in caelum nisi qui descendit
de caelo: filius hominis qui est in caelo. Et sicut moyses exaltauit serpente
in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipsum
non pereat sed habeat uitam aeternam. Sic enim deus dilexit mundum ut
filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat:
sed habet uitam aeternam.

Nisi quis renas-
tus fuerit lau-
ren. tam grecorum
rone sequutus
est ubi natura
dicit si quis geni-
tus fuerit. & quo
potest homo gigni
ita deinceps.

Item spiritus quo
uult spirat et.
tu est magister
israel hoc est isa-
raelis & non in
israel.

Nume. xxi. 9.

Homilia uenerabilis bedae presbiteri.

Sicut ex lectione sancti euangelii fratres charissimi audistis prin-
ceps iudaeorum uenit ad dominum iesum nocte cupiens secreta
eius allocutione plenius instrui: discere mysteria fidei: cuius aper-
ta ostensione signorum aliquatenus iam rudimenta perceperat.
Qui quoniam prudenter ea quae ab illo fieri uidebat intelligere curauit:

sublimiter ea quae ab illo quaerebat inuestigare promeruit. (Rabbi inquit scimus quia a deo uenisti magister. Nemo enim potest hec signa facere quae tu facis nisi fuerit deus cum eo.) A deo igitur iesum uenisse ad magisterium coeleste mundo adhibendum confessus est. Deum cum illo fuisse miraculis praesentibus intellexit: necdum tamen ipsam deum esse cognouit. Sed quia quem magistrum nouerat ueritatis: eum perfecte docendus adit: merito ad agnitionem ueritatis eius perfecte docendus subiit: merito utriusque natiuitatis eius diuinitatis. scilicet & humanitatis: sed & passionis atque ascensionis ipsius archana percepit: nec non etiam modum sanctae regenerationis ingressum regni coelestis aliaque per plura doctrinae euangelice sacramenta domino reuelante didicit. (Respondit ei iesus & dixit.) Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit de nouo non potest uidere regnum dei. Quae sententia tanta aperta lucet cunctis fidelibus quanto praestat quia sine huius luce fideles esse nequeunt. Quis etenim sine lauacro regenerationis remissionem peccatorum consequi: & regnum ualeat intrare celorum? Sed nicodemus qui uenit nocte ad dominum necdum lucis mysteria capere nouerat. Nam & nox in qua uenit ipsam eius quae praesentebatur ignorantiam designat. Necdum enim eorum numero sociatus erat. Quibus ait apostolus. fuistis aliquando tenebrae: nunc autem lux in domino. Sed inter eos potius remanebat. Quibus loquebatur Esaias. Surge illumina ierusalem quia uenit lumen tuum: & gloria domini super te orta est Respondit ergo & ait. Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Nunquid potest in uentrem matris suae iterato introire & renasci? Quia enim sanctae natiuitatis adhuc nescius perseuerabat: de salute autem sua iam sollicitus extiterat necessario de una quam nouerat natiuitate an posset iterari: uel quo ordine regeneratio possit impleri quaerebat: ne huius expertus remanendo uite coelestis particeps esse nequeat. Notandum autem quia quod de carnali dixit. hoc etiam de spirituali est regeneratione sciendum: nequaquam uidelicet ea postquam semel expleta fuerit posse repeti. Siue enim hereticus siue scismaticus siue facinorosus quisque in confessione sanctae trinitatis baptizet non ualet ille qui ita baptizatus est: a bonis catholicis rebaptizari: nec confessio uel inuocatio tanti nominis uideatur annullari. Et quia nicodemus ad primam domini responsionem sollicitus quomodo sit intelligenda diligenter inquirat. meretur iam plenius instrui. Et quia sancta natiuitas non carnalis est: sed spiritualis: meretur audire. (Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto: non potest introire in regnum dei.) Cuius natiuitatis modum subsequenter exponens: prorsusque a carnali distidguens ait. (quod natum est ex carne caro est: & quod natum est ex spiritu spiritus est.) natura spiritus inuisibilis: carnis est uisibilis. Et ideo carnalis generatio uisibiliter administratur uisibilibus incrementis. Qui in carne nascitur per aetatum momenta proficit. Spiritualis autem generatio tota inuisibiliter agitur. Nam uidetur quidem qui baptizatur in fontem descendere ui-

Sine baptis-
mate nemo ac-
cipiet remissio-
nem peccatorum.
Ephesi. v. c.

Isaie. lx. a.

Baptismus a
quocumque fiat
non ualet reite-
rari.

Spiritus & carnis
diuersa natura

detur aquis intinctus ascendere. Quid autem lauacrum in illum regenerationis egerit minime potest uideri. Sola autem fidelium pietas nouit: quia peccator in fontem descendit sed purificatus ascendit. Filius autem mortis descendit: sed filius resurrectionis ascendit. Filius per uariationis descendit: sed filius diei ascendit. Filius ire descendit: sed filius misericordie ascendit: sola ecclesia mater que generat nouit. Ceterum oculis insipientiam uidet talis exire de fonte qualis intrauit: totumque iocuse esse quod agitur. Unde in fine uidentes gloriam sanctorum dicent gemetes in tormētis. Hic sunt quos *Sapient. v. a.* aliquando habuimus in derisum: & in similitudine improperii. Quomodo ergo computati sunt inter filios dei? Ait apostolus iohannes. *Char. j. Joan. ij.* Charissimi inquit nunc dei filii sumus: & nondum apparuit quid erimus. (Quod ergo natum est ex spiritu spiritus est: quia ex aqua & spiritu regeneratur inuisibiliter in nouum mutatur hominem & de carnali efficitur spiritualis. Qui ideo recte non solum spiritualis: sed etiam spiritualis spiritus uocatur: quia sicut substantia spiritus inuisibilis est nostris aspectibus: ita is qui per gratiam dei renouatur inuisibiliter fit spiritualis & dei filius: cum uisibiliter hominibus caro & filius hominis appareat. Sequitur. Non mireris quia dixit tibi oportet uos nasci denuo. (Spiritus ubi uult spirat & uocem eius audis & non scis unde ueniat aut quo uadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu.) Spiritus ubi uult spirat: quia ipse habet potestatem cuiuscumque quem gratia sue uisitationis illustret: & uocem eius audis dum te presente loquitur is: qui spiritu sancto repletus est: (sed non scis unde ueniat aut quo uadat.) quia etiam si te presente quempiam ad horam repleuerit non potest uidere quo intrauerit uel quo redierit: quia natura est inuisibilis. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Et ipse enim inuisibiliter agente spiritu incipit esse quod non erat: ita ut infideles nesciant unde ueniat & quo uadat quia gratia regenerationis uenit in adoptionem filiorum dei: & uadit in perceptionem regni celestis. Querente adhuc nicodemus (quomodo possint hec fieri respondit iesus & dixit ei. Tu es magister in israel & hec ignoras?) Non quasi insultare uolensei qui magister uocetur cum sit ignarus celestium sacramentorum sed ad humilitatem illum prouocans sine qua ianua celestis non potest inueniri. Amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur: & quod uidimus testamur & testimonium nostrum non accipitis. (Si terrena dixi uobis & non creditis: quomodo si dixerero uobis celestia credetis?) Terrena dixit illis ut in superiori lectione inuenimus: cum de passione & resurrectione sui corporis quod de terra assumpserat loqueretur dicens. Soluite templum hoc & in tribus diebus excitabo illud: non tamen credebant uerbo quod dixit. Sed ne hoc quidem intelligere ualebant: quia non de alio quam de templo corporis sui diceret. Qui ergo terrena audientes non capiebant: quanto magis ad celestia. id est ad diuine generationis capienda mysteria non sufficiunt. Addit autem adhuc dominus de celestibus sacramentis & de terrenis instruere eum

Sola fidelium pietas nouit effectum baptismatis.

Sapient. v. a.

Joan. ij.

Joan. ij.

quem vidit sapienter & diligenter his q̄ audit intendere. Celestis namq̄
 ascensio eius ad uitam sempiternam: terrena uero exaltatio ei⁹ ad mor-
 tem temporalem. Dicit ergo de celestibus. (Et nemo ascendit in coelū
 nisi qui descēdit de celo. Filius hominis qui in celo est.) Merito aut̄ q̄ris
 quō filius hominis uel descendisset de celo: uel eo tempore quo hęc in
 terra loq̄batur iam fuisset in celo. Nota est namq̄ confessio fidei ca-
 tholicæ q̄a descēdens de celo filius dei filium hominis in utero uirgi-
 nis assumpsit eumq̄ completa dispensatione passiōis suæ resuscitauit a
 mortuis: & assumpsit in celum. Non ergo caro xp̄i descēdit de celo: ne-
 q̄ ante t̄ps ascensionis erat in celo. Et qua rōne d̄. Nisi qui descendit de
 celo filius hominis: qui est in celo: nisi quia una xp̄i persona est in duab⁹
 existens naturis: atq̄ ideo filius hominis recte d̄ & descendisse de celo:
 & ante passionem fuisse in celo. Quia quod in sua natura habere non
 potuit: hoc in filio dei a quo assumptus est habuit. Sed & hoc q̄rendum
 quomodo dictum sit. (& nemo ascendit in celum nisi q̄ descēdit de coe-
 lo.) cum omnes electi se ueraciter p̄fidunt ascēsurus in celum p̄mittēte
 sibi d̄no. Quia ego ubi sum: illic & minister meus erit. Cuius t̄n nodum
 q̄stiones apertissima ratio soluit: quia uidelicet mediator dei & hominū
 homo xp̄s iesus electorum omnium caput est. Item omnes electi eius-
 dem capitis membra sunt dicente ap̄lo. Et ip̄m dedit caput super omnē
 ecclesiam. Et rursus. Vos em̄ estis corpus xp̄i & membra de membro.
 Nemo ascēdit in celum nisi xp̄s in corpore suo qd̄ est ecclesia: qui in se-
 ipso primum cernētibus ap̄lis eminentioribus nimirum membris suis
 ascēdit: & exinde membris suis quotidie ascēdentibus se colligit in coe-
 lum. Quisquis in celum ascēdere desiderat ei qui de celo descendit: &
 est in celo se uera fide & dilectionis unitate p̄iungat: aperte intelligens
 quia nullo ordine nisi per eum qui descendit de celo: potest ascendere
 in celum. Vnde alias ipse dicit: nemo uenit ad p̄rem: nisi per me. (Et si-
 cut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filiū ho-
 minis.) Mira magisterii celestis arte d̄ns magistro legis mosaice ad spi-
 ritualem legis eiusdem sensum inducit: recordās historie ueteris: & hęc
 in figuram suæ passiōis atq̄ humanæ salutationis factam edisserens.
 Narrat quippe liber numerorum quia percussus in heremo p̄plus israel
 itineris longi ac laboris tedio murmurauit cōtra d̄m & moysen. Ideo
 q̄ miserit dominus in illum ignitos serpentes ad quorū plagas & mor-
 tes plurimorum: cum clamarent ad moysen & ille oraret iussit eū d̄ns
 facere serpentem æneum & ponere pro signo. Qui percussus inq̄t aspe-
 xerit eum uiuet. Et ita factum est. Plagæ igitur serpentium ignito-
 rum: uenena sunt & incentiua uitiorum quæ animam quam tangunt
 spirituali morte perimunt. Et bene murmurans contra dominum po-
 pulus: serpentium moribus sternebatur ut ex ordine flagelli exterioris

Ioan. iij. d
 Christus elec-
 torū e caput.
 p̄bes. i. d
 Corin. xii. d.
 Corpus xp̄i
 est ecclesia

Ioanis. xiiij.

Num. xlii. a.

ris agnosceret quantam intus perniciem murmurando pateretur: Exaltatio autem serpentis ænei quam dum percussi aspicerent sanabantur. Passio est enim nostri redemptoris in cruce: in cuius solum fide regnum mortis & peccati superatur. Recte etenim per serpentes peccata que animam simul & corpus ad interitum trahunt: exprimentur: non solum quia igniti: quia uirulenti: quia ad perimendum sunt: uerum etiam quia per serpentem primi parentes nostri ad peccandum persuasi: ac de immortalibus sunt peccando mortales effecti. Recte per serpente æneum dominus ostenditur qui uenit in similitudinem carnis peccati. Quia sicut æneus serpens effigiem quidem ignitis serpentibus similem: sed nullum prorsus in suis membris habens ardorem ueneni percussus a serpentibus sua exaltatione sanabat. Sic nimirum redemptor humani generis non carnem peccati. Sed similitudinem induit carnis peccati in qua mortem crucis patiendo credentes in se ab omni peccato & ab ipsa etiam morte liberaret. Ut omnis qui credit in ipso non pereat sed habeat uitam eternam.) Cuius quidem uerbi pater sensus quia qui credit in iesum non solum perditionem euadit penarum sed & uitam percipit eternam. Et hoc inter figuram distat & ueritatem. quia per illam uitam elongatur temporalis. Per hanc uita donatur sine fine mensura. Sed curandum sollerter: ut quod intellectus bene sentit: operatio condigna proficiat: quatinus confessio recte nostre fidei pie & sobrie conuersando ad perfectionem promissam nobis uite mereatur attingere. Verum quia hec de filio homine dicunt qui exaltari in cruce & mortem uoluit pati: ne putaret nicodemus filium tantum hominis eum esse a quo uita esset expectanda perpetua. Curauit ei dominus etiam diuinitatis sue patefacere archanum: unumque & eundem filium hominis mundi ostenderet esse saluatorem. Nam sequitur (Sic enim deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum: non pereat sed habeat uitam eternam) Vnde notandum quod eadem de filio dei unigenito replicat. que de filio hominis in cruce exaltato promiserat dicens: (ut omnis qui credit in eum: non pereat: sed habeat uitam eternam) quod profecto idem redemptor noster filius dei ante secula existens filius hominis factus est in fine seculorum. ut qui per diuinitatis sue potentiam nos creauerat ad perfruendam uite beatitudinem peruenire: ipse per fragilitatem humanitatis nostre nos restauraret ad recipiendam quam perdidimus uitam. Vnde nobis fatigandum est fratres charissimi ut diuinis beneficiis uicem repedentes diligamus toto corde: tota anima: tota uirtute deum patrem: qui nos tanto amore prior dilexit: ut proprio filio suo non parceret: sed pro nobis omnibus traderet illum. Diligamus ipsum filium qui cum in forma dei esset: nostre libertatis & uite gratia formam dei accepit factusque est obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Et sicut de eo dicit iohannes apostolus: qui dilexit nos & lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Dis

Exaltatio ser-
pentis en e i pas-
sio e xpi. Per
serpentes quid
designatur.

Xps in similitu-
dine carnis pe-
ccati sed no in
peccato uenit.
Quid inter fi-
guram & ueri-
tatem distat.

Philip. ii. d.
apcc. ii. b.

HOMILIA

rigamus sanctum eiusdem patris & filii spiritum: in cuius unctione signati sumus in die redemptionis qui ubi uult spirat: & ubicumque spirat continuo flammam eiusdem diuine dilectionis accendit. Credamus ipsum patrem & filium & spiritum sanctum unum esse deum: & dominum nostrum. Ac debitis laudibus exaltemus nomen eius inuicem: cui est gloria imperium & potestas ante secula seculorum. Amen.

Segmentum ex euangelio luce. xvi. cap. D. quod canitur dominica prima post trinitatem.

Mendicus per ultimam acuit. Mortuus autem diues in greco est.

Mortuus est autem & diues sepultusque in inferno eleuans oculos suos. &c.

Ite fili recordare quia accepisti bona tua in uita tua. Ite in his omnibus. &c.

Sic transferendum dicit laurentius. Et super hec omnia iter nos & uos uoragomagna firmata est ut

ibi qui uolunt transire hinc ad uos non possit neque qui istuc ad nos transiret.

quod chaos non legitur grece. si des edificatur per allegoriam.

In illo tempore Dixit dominus Iesus discipulis suis parabolam hanc. Homo quidam erat diues qui induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam medicus nomine Lazarus: qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus: cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis: & nemo illi dabat. Sed & canes ueniebant: & lingebant ulcera eius. Factum est autem ut moreretur medicus & portaretur ab angelis in sinum abraam. Mortuus est autem & diues & sepultus est in inferno. Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis uidit abraam a longe & lazarus in sinu eius: & ipse clamans dixit. Pater abraam miserere mei: & mitte lazarus ut intingat extremum digitum in aquam: ut refrigeret linguam meam: quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraam. Fili recordare: quia recepisti bona in uita tua: & lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur: tu uero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & uos chaos magnum firmatum est: ut hi qui uolunt hinc transire ad uos non possint: neque inde huc transire. Et ait. Rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei. Habeo enim quinque fratres ut testes illis ne & ipsi ueniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi abraam. Habet moysen & prophetas audiunt illos. At ille dixit. Non pater abraam sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agat. Ait autem illi. Si moysen & prophetas non audiunt: neque si quis ex mortuis surrexerit credent.

Homilia beati gregorii pape de eadem lectione habita ad populum in basilica beati laurentii martyris dominica prima post trinitatem.

In uerbis facti eloquii fratres charissimi: prius seruanda est ueritas historie: & postmodum requirenda spiritualis intelligentia allegorie. Tunc namque allegorie fructus suauiter carpitur: cum prius per historiam in ueritatis radice solidatur. Sed quia non nunquam allegoria fidem edificat. Et historia mortalitatem nos quia auctore deo iam fidelibus loquimur: non ab re credimus si ipsum loquendi ordinem post ponamus: quatinus qui fidem iam firmam tenet prius de allegoria: aliquid breuiter audire debeatis. Et quod nobis de mortalitate historie ualde est necessarium: hoc in expositionis nostre ordine seruetur extremum. Quia ea plerumque solent melius recolari que contingit postmodum audiri. Scelus ergo allegoricos sub bre

uitate transcurrimus: ut ad mortalitatis latitudinem citi⁹ uenire ualeamus. (Homo quidam erat diues & induebatur purpura & bysso & epulabat⁹ quotidie splendide.) Quē frēs charissimi quē diues iste q̄ induebatur purpura & bysso & epulabatur quotidie splendide: nisi iudaicū populum designat⁹ q̄ cultum uitæ exterius habuit: qui accepte legis delictis ad nitore⁹ usus est non ad utilitatem. Quem uero lazarus ulceribus plenus nisi gentilem pplm figurat⁹ exprimit. Qui dum cōuersus ad dñm pctā sua nō erubuit p̄fiteri: huic uulnus in cute fuit. In cutis q̄ppe uulnere uirus a uisceribus trahitur & foris erumpit. Quid est ergo pctōrum cōfessio nisi q̄dam uulnerum ruptio q̄a peccati uir⁹ salubriter aperitur in p̄fessione q̄ pestifere latebat in mente. Vulnere etem⁹ cutis in superficie trahunt humorē putredinis. Et confitēdo pctā quid aliud agimus nisi malum q̄ in nobis latebat aperimus. Sed lazarus uulneratus cupiebat saturari de micis q̄ cadebāt de mēsa diuitis & nemo illi dabat: quia gētilem quemq̄ ad cognitiōem legis admittere superbus ille ppl̄s despiciebat. Qui dum doctrinam legis nō ad charitatem habuit sed ad elationē quasi acceptis operibus timuit. Et quia ei uerba defluebant de scientia: quasi mice cadebant de mensa. At contra iacētis pauperis uulnera lingebant canes. Nonnunq̄ solent in sacro eloquio per canes p̄dicatores intelligi. Canum etem⁹ lingua uulnus dum lingit curat quia & doctores sancti dum in confessione peccati nostri nos instruunt q̄si uulnus mētis per linguā tangunt. Et quia nos loq̄ndo a peccatis eripiunt quasi tangēdo uulnera ad salutē reducūt. Quia em̄ canū nomine p̄dicatoꝝ lingua signatur dum per psalmistā dī. Lingua canū tuoz ex inimicis ab ipso. Ex iudeis quippe in fidelibus sancti p̄dicatores electi sunt qui in assertionē ueritatis cōtra fures latronesq̄ uenientes: magnos p̄ dño (ut ita dicam) latratus dederunt. Quod p̄tra de quorūdam reprobatione dī. Canes muti non ualentes latrare: quia igitur p̄dicatores sancti pctā damnant: confessionem uero pctōrum approbant dicentes. Confitemini alterutrū pctā uīa: & orate pro inuicem ut saluemini. Ulcera lazari canes liugūt. Sancti etem⁹ doctores dū gentiliū confessiones accipiūt: mentium uulnera saluti restitunt. Vnde & bñ lazarus inter p̄ratur adiutus: quia & ipsi hunc ad ereptionem iuuant: qui eius uulnera per lingue⁹ correptionē curāt. Pōt etiā per linctiōem canū lata aduulsiō lingua signati. Adulātib⁹ etem⁹ uulnera n̄ra ligere est: (q̄d plerūq̄ solent etiā ipsa mala q̄ nos in nobis rephendim⁹) in p̄bo fauore laudare. Cōtingit uero ut uterq̄ moreretur. Diues qui induebatur purpura & bysso sepultus est in inferno: in sinū uero abrahe lazarus ab angelis ductus est. Qui d abrahe sin⁹ nisi secretā requiē significat patrū. De qua ueritas dicit. Multi inquit ab oriente & occidente uenient & recumbent cū abraā & isaac & iacob in regno celoz. Filii aut⁹ regni eiciētur

Diues mal⁹ iudaicū populū representat.

Confessio ap̄t uuln⁹ peccati.

p̄dicatores dñi canes.

psal. lxxv.

Esai. lvi. d.

Jacobi. v. d.

Lazar⁹ adiutus interpretatur. Adulatores figurant⁹ p̄ canes lingētes.

Matth. viii.

in tenebras exteriores. Qui enim purpura & bysso inductus dñi recte regni filius uocatur. Qui de longinquo ad uidentū lazari oculos lenat: quia dum per dñationis sue supplicia infideles a nimo sunt: fideles quos q̄ ante diem extremi iudicii super se in regem attēdunt quoz post gaudia p̄templari nullaten⁹ possunt. Lōge uero est quod cōspiciūt q̄ illuc per meritū nō attingūt. In lingua aut̄ amplius ardere oñditur: cum dñs. (Mitte lazari ut intingat extremū digiti sui in aquā ut refrigeret linguā meā: q̄a crucior in hac flamma.) Infidelis pplus uerba legis in ore tenuit: q̄ opere seruare cōtempfit: ibi ergo amplius ardebat: ubi se ostēdit scire qd̄ facere noluit. Quapropter bene de doctis & negligentib⁹ per salomōem dñi. Omnis labor hominis in ore ei⁹: sed anima illius nō implebitur. Quia quisquis ad hoc solummodo laborat ut sciat qd̄ loqui debeat: ab ipsa refectiōe sua scientiæ mente uacua ieiunat: ab extremo digito se tangi desiderat: quia æternis suppliciis datus optat operatiōe iustorum uel ultima participari. Cui respondetur: quod in hac uita bona receperit: quia omne suum gaudium foelicitatē transitoriam putauerit. Habere hic etem̄ possunt & iusti bona nec tñ hæc recompēsatiōe recipere quia dum meliora. i. æterna appetunt eorum iudicio q̄libet bona affuerint: cum sanctis desideriis æstuant bona minime uidētur. Unde dauid ppheta q̄ regni diuitiis multisq̄ obsequiis fulciebatur quauis & hæc ad necessitatem bona esse conspiceret: uni tñ singulariter bono inhiāter æstuat dicens. Mihi autem adherere deo bonū est: Inter hæc uero notādum est quod ei dñs. (Memento fili.) Ecce cum abraam filium uocat: q̄ tamen a tormento non liberat. Quoniam huius infidelis ppli p̄cedentes p̄s fideles: q̄a multos a sua fide deuiasse considerāt. eos nulla compassione a tormentis tripiunt: quos tamen per carnem filios recognoscūt. In tormentis autem diues positus quinq̄ fratres habere se perhibet: quia superbus idem iudaicus populus qui es magna iam parte damnatus est: sequaces suos quos super terram reliquit quinq̄ libris moysi carnaliter intellectis uel quinq̄ sensibus corporis deditos nouit. Quinario ergo numero fratres quos reliquerat exprimit: quia eos ad spiritualem intelligentiam non assurgere in inferno positus gemit. Petit ut ad eos lazarus mittatur: cui quia moysen & prophetas habeāt dñs. Sed ait quia non credent (nisi quis ex mortuis resurrexerit.) cui p̄tinus respondet. (Si moysen & prophetas nō audiunt: nec si quis ex mortuis resurrexerit credent ei. (Certe de Moysse ueritas dicit. Si crederetis Moysi crederetis utiq̄ & mihi. De me enim ille scripsit: impletur, ergo quod per abrahæ responsionem dicitur: Ex mortuis enim dominus resurrexit: sed iudaicus ille populus: quia moysi credere noluit ei etiam q̄ resurrexit ex mortuis: credere contempfit. Cūq̄ moysi uerba spiritualiter intelligere contempfit: ad eum de quo Moyses locutus fuerat:

Ligua mali diuites quare dicit plus ardere ceteris membris. Ecclē. vi. c.

psal. lxxq̄.

Diues mal⁹ dicit habuisse quinque fratres. Iudaic⁹ pplus magna ex parte dñatus est.

Joan. v. 9.

non petuenit. Hec nos fratres charissimi proinda gaudis alegorie mis-
 steris succincte trāscurrisse sufficiat: nunc ad intuendam latius rei ge-
 ste mortalitate animis recurrat. (Homo quidam erat diues: & induaba
 tur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splēdide. Et erat quidam
 mendicus nomine Lazarus: qui iacebat ante ianuam diuitis ulceribus
 plenus.) Nonnulli putant precepta ueteris testamenti districtiora esse
 quam noui sed hi nimirum improuida consideratione falluntur. In il-
 lo etenim non tenatia: sed rapina mulctatur. Ibi rex iuste sublata: qua
 drupii restitutione ponitur: Hic autē diues nō aliena abstulisse reprehen-
 ditur: sed propria nō dedisse. Nec dicitur quā uī quēpiam oppresserit sed
 quia in acceptis rebus se extulit. Hinc ergo hinc sumopere colligendū
 est qua pena multandus sit: qui aliena diripit: si in inferno dānatiōe per-
 cutitur: qui ppria non largitur. Nemo ergo secuz se extimet dicēs. Ec-
 ce aliena non rapio: sed concessis licite rebus fruor quia diues iste nō ic-
 circo punitus est quoniam aliena abstulit sed quia acceptis rebus seme-
 tiptimum male dereliquit. Hoc quoq; fact quod hunc inferno tradidit: quā
 in sua felicitate timidus non fuit: quia ptecepta dona ad usum arrogā-
 tie inflexit: quia uiscera pietatis ignorauit: quia peccata sua redimere
 etiā cū sibi abundare p̄ciū: noluit. Et sunt nonnulli qui cultū subtilium
 preciosarū questū nō putant esse peccatū. Quod si uidelicet culpa nō
 esset: nequaquam sermo dei tam uigilanter exprimeret: quod diues q-
 torquetur apud inferos bysso & purpura indutus fuisset. Nemo quipe
 uestimenta precipua nisi ad inanē gloriam querit uidelicet ut honora-
 bilior ceteri: esse uideatur. Nam quā pro sola inani gloria uestimētum
 queritur: res ipsa testatur: quod nemo uult ibi p̄ciosis uestib⁹ indui ubi
 ab aliis non possit uideri: Quā culpa possumus melius etiā ex diuer-
 so colligere quia si abiectio uilis indumēti uirtus non esset euangelista
 uigilans et de iohanne non diceret. Erat indutus pillis camelorū. Sed noi-
 tandū nobis est magnopere in ore ueritatis de superbo diuite & hum-
 le paupere: quātus sit ordo narrationis. (homo quidam erat diues.) Et
 p̄tin⁹ sub infer⁹. Et erat quidam mendicus nomine Lazar⁹. (Certe in
 populo plus solent nomina diuitum quam pauperum sciri.) Quid est
 ergo quod domin⁹ de paupere: & diuite uerbum faciens: nomen pau-
 peris dicit & nomen diuitis non dicit: nisi quod de⁹ humiles nouit atq;
 aprobat & superbos ignorat. Vnde & quibusdam de miraculorū uirtu-
 te superbientib⁹ in fine dicitur⁹ est. Nescio nos unde sitis. discedite a me
 omnes q̄ operamini iniquitatē. At contra moyse dicitur. Nouite ex no-
 mine. Ait ergo & de diuite: homo qdam. Ait de paupere Egen⁹ noie
 lazari. Ac si aperte dicat. Pauperē humilem scio superbū diuitē necio
 illū cognitū per approbationem hēo. Hunc per iudiciū reprobatiōis
 ignoto. Pēsandū nobis est etiā quātū cōditor nostre oīa consideratio

Testamēti no-
 uī p̄cepta sunt
 facilioza quam
 ueteris.

Bona propria
 nō largiēs dā-
 nari potest.

Uestes precio-
 sas ferre an sit
 peccatum.
 Ue. timentia p̄-
 ciōsa nemo ni-
 si ad inanē glo-
 riam querit.

Mat. i. a.
 Mat. iij. a.

Diuitum noia
 plus solēt sciri
 quā pauperū.

Mat. viij. d.

Exo. xxiii. d.

ne dispensat. Vna etenim res non pro una reagitur: nam ecce plenus ulceribus mendicus lazarus ante ianuam diuites iacet. Quia de re una dñs iudicia duo expleuit: habuisset etenim fortasse aliquam excusationem diues: si lazarus pauper & ulcerosus ante eius ianuam non iacuisset: si remotus fuisset si eius inopia nō esset oculis importuna. Rursus si longe esset diues ab oculis ulcerosi pauperis minorem tolerasset in animo tentationem pauper. Sed dum egenum & uulneratū ante ianuā diuitis & deliciis afft uētis posuit: in una eadēq; re: & ex uisione pauperis non miserēdi diuiti cumulum dānationis intulit & rursus ex uisione diuitis tētandum quotidie pauperē prouabit. Quantas nāq; hunc egenū & uulneribus obsessum tentationes creditis in sua cogitatioe tollerasse: cū ipse egeret pane & non haberet etiā salutē atq; ante se diuitem cerneret salutē & dilicias habere cū uoluptate se dolore & frigore affici: illū gaudere cōspiceret: bysso & purpura uestiri: se de primis uulnerib; illū de fluere acceptis rebus: se egere: illū nolle largiri. Quantus putam⁹ fratres charissimi tūc in corde pauperis tumultus tētationis fuit: cui certe poterat ad penam sufficere paupertas etiam si sanus esset: Rursus sufficisset egritudo etiā si subsidiū adesset. Sed ut probaretur apli⁹ pauper simul hūc & paupertas & egritudo tabefecit: atq; insu per uidebat pcedentē diuitē obsequentib; cū eis circū fulciri: & se infirmitate & inopia a nullo uisitari. Nam q̄a nemo ei ad uisitādū aderat: testātur canes qui licenter uulnera linge bāt. Ex una ergo re oīpotēs deus duo iudicia exhibuit: dū lazarū pauperem ante ianuā diuitis iacere permittit: ut & diues impi⁹ dānationis sibi augeret ultionē & tentat⁹ pauper cresceret ad remunerationē. Cōspiciebat ille quotidie cui nō misereretur. uidebat iste de quo p̄uaret: Duo inferius corda: sed un⁹ de super inspector quia & hūc tētando exercebat: ad gloriā & illū tollerando expectabat ad penam. Nā sequitur. (Factū est aut ut moreretur lazarus & portaretur ab angelis in sinū abrahe. Mortuus est aut & diues & sepultus est in inferno.) Quia nimirū diues eū cui in hac uita misereri non uoluit in suo iam supplicio positus patronū querit. Nam ecce subiūgitur. (quia eleuans oculos cū esset in tormētis: uidit abraam a longe & lazari in sinu ei⁹: & ipse clamās dixit. Pater abraam miserere mei: & mitte Lazarū ut intingat extremū digiti sui in aquam ut refrigeret linguā meā: quia crucior in hac flāma.) O quanta est subtilitas iudicioꝝ dei. O quam districte agitur bonoꝝ actū: malorūq; retributio. Certe superi⁹ dictū est q̄a in hac uita lazari cadētes micās de mēsa diuitis q̄rebat & nemo illi dabat. Nunc de supplicio diuitis dicitur: q̄a de extremo digito lazari distillari aquam in ore suo concupiscit. Hinc ergo hinc fratres charissimi colligite quanta sit districtio seueritatis dei. Diues enim iste q̄ uulnerato pauperi mēse sue uel minima dare noluit: in inferno posit⁹ usq;

Ex una re iudicia duo de⁹ exhibuit.

Actuū bonorū & malorum retributio districte: illime agit.

ad minima querēda puenit. Nā & gutā aque perit qui micas panis ne-
gavit. Sed notādū ualde est quid sit : quod diues in igne positus linguā
suā refrigerari petiit. Mos q̄ppe est sacri loqui: ut & aliquādo aliud di-
cat: sed ex eodē dicto aliud innuat. Superius autē hūc supbū diuitē dñs
nō loquacitati uacantem dixerat: sed superflue conuiuantē. Neq; hūc
de loquacitate notauit: sed cū elatione & tenacia de edacitate peccat
se. Sed quia abundare in conuiuuis loquacitas solet is qui hic male con-
uiuatus dicitur: apud infernum grauius in lingua ardere perhibet. Pri-
mū namq; male conuiuantibus famulatur culpa loquacitatis. post lo-
quacitatē uero ludendi leuitas sequit. Nā q̄ edacitatem lusus sequatur
testatur scriptura diuina q̄ ait. Sedit ppl's māducare & bibere: & surrexe-
rūt ludere. Sed priusq̄ ad lusum moueatur corp⁹: ad iocos & uerba ina-
nia mouetur lingua. Quid ergo est quod innuitur: q̄a in tormētis po-
sit⁹ diues linguā suam refrigerari postulat: nisi quod is qui cōuiuando
magis de loquacitate peccauerat. per retributiōis iustitiā in lingua a-
troci⁹ ardebat. Sed cū graui ualde est pauore pensandū: hoc qd̄ ei per
abrahe rñsionem dicit. (Fili recordare quia recepisti bona in uita tua:
& lazari⁹ sūt mala. Nūc hic cōsolatur: tu uero cruciaris) Ista frēs cha-
rissimi sentētia pauore poti⁹ indiget q̄ expositiōe. Nā si qui estis: qui in
hoc mūdo exterioris boni aliqd accepistis: ipsum (ut ita dicā) exterius
donū pertimescere debetis: ne uobis pro quorūdā uestroz actūū recō-
pēsatiōe sit datū: ne iudex qui hic bona exteriora restituit a retributio-
ne bone intimi uos repellat: ne honor hic uel diuitie nō ad augmētum
uirtutis sed remūeratio sit laboris. Ecce em̄ dū dicitur. (Recepisti bo-
na in uita tua) indicat & diues iste bōi aliqd habuisse ex quo in hac ui-
ta bona recepit. Rursūq; dū de lazaro dicitur q̄a recepit mala: p̄fecto
mōstratur & lazariū habuisse malū aliquid quod purgaret. Sed mala
lazari purgavit ignis inopie: & bona diuitis remunerauit felicitas trās-
euntis uite. Illum paupertas afflixit & terfit: istū abundantia remunera-
uit & repulit. quicunq; ergo bona in hoc seculo habetis: cum uos bo-
na egisse recolitis ualde de ipsis pertimescite: ne cōcessa uobis p̄spitas
eorūdē remūeratio sit bonoz. Et cū quoslibet pauperes nōnulla repre-
hēsibilia perpetrasse cōspicitis: nolite despiciere: nolite desperare: quia
fortas se quos superfluitas tenuissime prauitatis ingnat: camin⁹ pauper-
tatis purgat. De uobis oīno pertimescite: q̄a nōnulla etiā male acta p̄f-
pera uita secuta est. De illis uero sollicite pēsate: quia eorū uitā magis
tra paupertas cruciat quousq; ad uite rectitudinem perducatur. Sequitur
(Et in his omnib⁹ inter nos & uos chaos magnū firmatū est ut hi qui
uolūt ad nos trāsire: nō possint: nec inde hūc trāsire.) Qua in re ual-
de q̄rēdū est: quomodo dicat hi qui uolūt ad nos trāsire non possint
Quia em̄ hi qui in inferno sūt: ad beatoz fortē trāsire cupiāt: dubium

Lōuūsa sunt
plena loquaci-
tatis.

Exo. xxxij. b.
Diues malus
q̄re atrocius i-
lingua ardebat

Bonū si qd̄ a
deo hēamus
p̄timeſcamus.

Malozū laza-
ri & bonozum
diuitis q̄ fuit
remuneratio.

Dānati an' ve-
lū t trāsire ad
sa. latorz ecō-
tr.

HOMILIA

non est. Qui uero iam in beatitudinis sorte suscepti sunt: quopacto de quia transire ad eos qui in inferno cruciatur uolunt: Sed sicut transire reprobis ad electos cupiunt. i. a suppliciorum suorum afflictione migrare: ita ad afflictos atque in tormentis positos transire iustorum: est mente ire per misericordiam: eosque uelle liberare. Sed qui uolunt de beatorum sorte ad afflictos atque in tormentis positos transire non possunt: quia iustorum anime quis in sue naturae bonitate misericordiam habeat. Iam tamen auctores sui iustitiae coniuncte tanta rectitudine restringunt: ut nulla ad reprobos transgressio moueant. Ipse quippe iudici recordatur: cui inheret: & eis quos eripere non possunt: nec ex misericordia descendunt: quia tamen illos tunc a se uidebunt extraneos: quantum ab eo quem diligunt auctore suo respiciunt esse repulso. Nec iniusti ergo ad beatorum sortem transierunt: quia damnatione perpetua restringuntur. Neque iusti transire ad reprobos possunt: quia erecti iam per iustitiam iudicii eis nullo modo ex aliqua transgressioe miserentur. Sed postquam ardenti diuiti de se spes tollitur: eius animus ad propinquos quos reliquit recurrit: quia reproborum mentem pena sua quatenus inutiliter erudit ad charitatem: ut iam tunc et suos spiritualiter diligant: qui hic dum peccata diligenter nec se amabant. Vnde nunc subdit. (Rogo te ergo pater: ut mittas eum in domum patris mei: habeo enim quosdam fratres: ut testetur illis ne & ipsi ueniant in hunc locum tormentorum) Qua in re notandum est: ardenti diuiti quanta ad supplicium cumulantur: ad penam namque suam ei & cognitio seruat & memoria. Cognoscit enim lazari: quem despexit. fratrum quoque suorum meminit: quos reliquit. Perfecta quippe ei ultio de paupere non est si hunc in retributione non recognosceret. & perfecta poena in igne non est: si non hoc quod ipse patitur et suis timeret. Ut ergo peccatores in supplicio amplius puniantur: & eorum uideatur gloriam quos contempserunt: & de illorum et poena torquentur: quos inutiliter amauerunt. Credendum uero est: quod ante retributionem extremi iudicii iniusti in requiem quosdam iustos respiciunt: ut eos uidentes in gaudio non solum de suo supplicio: sed et de illorum bono crucientur. Iusti uero in tormentis semper intuentur iniustos ut hinc eorum gaudium crescat. quia malum respiciunt: quod misericorditer euaserunt: tantoque maiores creatori suo gratias referunt: quanto uident in aliis quod ipsi perpeti (si essent relictis) potuerunt. Nec illam tantam beatitudinis claritatem apud iustorum animum fuscant aspecta poena reproborum: quia ubi iam compassio miserie non erit: minui proculdubio beatorum laetitia non ualebit. Quid autem mirum si dum iusti iniustorum tormenta respiciunt: hoc eis eueniat in obsequio gaudiorum: quatenus & in pictura niger color subternitur ut albus uel ruber clarior uideatur sicut dictum est. Tanto bonis sua gaudia excrescunt: quanto eorum oculis damnatorum mala subteriacent: quae euaserunt. Et quis eis sua gaudia ad perfruendum plene sufficiant: mala tamen reproborum absque dubio semper aspiciunt: quia qui creatoris sui claritatem uident: nil in creatura agitur quod uideri non possint. Petenti autem diuiti ut lazari mittat: ab abraam proterius rideatur (habet moysen & prophetas: audiant illos.) Sed qui dei uerba despe-

Danati quos
uidet saluatos
in augmentum
supplicij.

Iusti in iustorum
tormenta con-
spicere possunt

xerat: hæc audire nō posse suos seq̄ces estimabat. Vnde & r̄ndit diues. (Non p̄ mi: sed si quis ex mortuis ierit ad eos: p̄nitentiā agent.) Cui mox ueraci sentēcia d̄r. (si moysen & p̄phetas nō audiūt: nec si quis ex mortuis resurrexit credēt.) Quia nimiz q̄ uerba legis despiciūt: redēptoris p̄cepta q̄ ex mortuis resurrexit: q̄nto subtiliora sunt t̄to hæc difficilius implebūt. Min⁹ est em̄ q̄cqd̄ per legē d̄i quā hoc qd̄ per d̄m̄ iūbetur. Illa em̄ dari decimas p̄cepit: redēptor uero n̄r ab his q̄ perfectiōnem sequunt̄ omnia dimitti iubet. Illa p̄ctā carnis refecat: redēptor uero n̄r illicitas cogitatiōes etiā dānat. (Si ergo moysen & p̄phetas non audiūt: nec si qs̄ ex mortuis resurrexerit credent) q̄a hi qui uiliora legis p̄cepta implere negligūt: saluatoris n̄ri m̄datis altioribus obedire q̄n̄ conualescunt. Et nimiz constat q̄a cuius implere dicta renuunt: ei proculdubio credere recusant. Hæc nos de ipsa rei geste consideratiōe dixisse sufficiat.

Precepta redēptoris sunt subtiliora p̄ceptis legis.

¶ Segmentum ex euāgelio Luce cap. xiiii. D. quod canit̄ d̄nica. ii. post trinitatem. historia facta est Anno x̄pi. xxxii. v. K̄s octo d̄nica.

In illo t̄pe. D. i. d. s. similitudinē h̄ac. Homo qd̄a fecit coenā magnā: & uocauit multos. Et misit seruū suū hora coenæ dicere inuitatis ut uenirēt: q̄a iā parata sunt omnia. Et coeperūt oēs simul excusare. prim⁹ dixit ei. Villā emi: & necesse habeo exire & uidere illam. Rogo te: habe me excusatū. Et alter dixit iuga bouū emi q̄nq̄: & eo p̄bare illa. Rogo te: habe me excusatū. Et alius dixit. uxore duxi: & ideo nō possum uenire. Et reuersus seru⁹ nūciauit hæc d̄no suo. Tūc iratus p̄familias dixit seruo suo. Exi cito in plateas & uicos ciuitatis: & pauperes ac debiles cecos & claudos introduc huc. Et ait seruus. d̄ne factū est ut imperasti: & adhuc loc⁹ est. Et ait d̄ns seruo. Exi in uias & sepes & cōpelle intrare: ut impleat̄ domus mea. Dico autē uobis q̄ nemo uiroū illoꝝ q̄ uocati sunt: gustabit coenā meam.

¶ Homilia beati Gregorii pape de eadē lectiōe.

Habita ad populum in basilica bt̄oꝝ ap̄toꝝ philippi & iacobi d̄nica. ii. post trinitatem.

Hoc distare fr̄es charissimi inter delicias corporis & cordis sollet: quod corporales delitiæ cum non habentur graue in se desiderium accendunt cum uero habite eduntur: comedentem protinus in fastidium per facietatem uertunt. At cōtra spirituales delitiæ cum non habentur in fastidio sunt: cum uero habentur: in desiderio. T̄to q̄a comedente amplius esuriuntur: quāto & ab esuriente āplius comeduntur. In illis appetitus placet: experientia displicet. In istis appetitus uilis est: & experientia magis placet. In illis appetitus saturitatem: saturitas fastidium generat. In istis autē appetitus

Corpis & cordis delitie plurimū inter eē d̄nr.

HOMILIA

saturitatē & saturitas appetitū parit. Augēt em̄ spūales delitiæ deside-
 riū in mēte dū faciār q̄a q̄ntomagis eaz sapor percipit: eo apli² cogno-
 scit quo auidi² ametur. Et iccirco nō habite amari nō p̄nt: q̄nia eaz sa-
 por ignoratur. Quis em̄ amare ualeat qd̄ ignorat? Proinde psalmista
 nos amonet cū dicit. Gustate & uidete qm̄ suavis est dñs. Ac si aperte di-
 cat. Suauitatē ei² nō cognoscitis si hāc minime gustatis. Sed cibū uitæ
 ex plato cordis tāgite: ut pbātes eius dulcedinem amare ualeatis. Has
 aut̄ delicias homo tūc amisit: cū in paradyso peccauit. Extractus em̄ a
 cibo eterne dulcedinis os clausit. Vnde nos quoq̄ nati in hui² peregrin-
 nationis erūna hūc fastidio si ueniētes: nescim² quid desiderare debem².
 Tantoq̄ se amplius fastidiū nr̄i morbus exaggerat: quātomagis ab esu
 illius dulcedinis animus elongatur. Et eo iā internas delicias nō appe-
 tit: quo eas comedere diu longe q̄ dissiueuit. Fastidio ergo nr̄o tabesci-
 mus: & longa in edie peste fatigamur. Et quia gustate intus nolum² pa-
 ratam dulcedinē: amamus foris miseri famē nostrā. Sed superna nos
 pietas nec deserētes se deserit. Cōtētas em̄ illas delicias ad memorię no-
 stræ oculos reuocat: easq̄ nobis p̄ponit in p̄missione torporem excutit
 atq̄ ut fastidium nr̄m repellere debeam² inuitat. ait nāq̄. (Homo qui-
 dā fecit cenā magnā & uocauit multos.) Quis iste homo est nisi ille
 de quo per prophetā dī. Et homo est: & quis cognouit eū? Qui fecit ce-
 nā magnā: quia facietatē nobis interne dulcedinis p̄parauit. Qui uoca-
 uit multos sed pauci ueniūt: quia nōnūq̄ ipsi qui per fidē ei subiecti sūt
 æterno ei² conuiuio male uiuēdo p̄tradicūt. sequitur. (Misit aut̄ seruū
 suū hora cenæ dicere inuitatis ut uenirēt.) Quid hora cenæ nisi finis
 est mūdi? In quo nimirū nos sum²: sicut iā dudū paulus testatur dicens.
 Nos sumus in quo fines sæculorū de uenerūt. Si ergo hora iā cenæ est
 cū uocamur: tāto minus debem² excusare a conuiuio dei: quāto appropin-
 quasset iā cernimus finē sæculi. Quo em̄ pensamus: quia nihil est qd̄
 restat: eo debem² pertimescere: ne tps gr̄e quod p̄sto est pereat. Iccirco
 aut̄ hoc conuiuū dei nō prādium sed cenā nominatur: quia post prādium
 cenā restat. Post cenā uero conuiuū nullū restat. Et quia æternum dei
 cōuiuū nobis extremū p̄parabitur: rectū fuit ut hoc nō prādium sed cenā
 uocaretur. Sed quis per hunc seruū qui a p̄re familias mittit ad inui-
 tādum: nisi p̄dicatoz ordo designatur. De quo uidelicet ordine quis
 adhuc indigni existimus. quīs p̄tōrum nr̄orum pōderibus grauamur
 & nostrū in istis diebus sumus: & cum de edificatione uestra uobis ali-
 quid loquor: hoc est quod ago. Seruus enim sum summi p̄ris famili-
 as. Cum uos ammoneo ad contemptum sæculi: inuitare uos uenio ad
 cenā dei. Nemo me propter me hoc in loco despiciat. Et si ad inuitā-
 dum nequaquā dignus appareo: sed tamen magne sunt delitiæ quas
 promitto. Sæpe fratres mei solet euenire quod dico: ut persona potēs

Psal. xxxij.

Multi sunt q̄
nesciūt qd̄ dñs
desiderare obeat.

Ezechl. viij.
Cenā magnā
ecit dñs.

i. Cor. x. c.

Cenā facta nul-
lus restat con-
uiuium.

famulū habeat despectū: cūq; per eū suis forte uel extraneis aliqđ respō
 sum mādat: nō despicitur persona loq̄ntis serui: q̄a seruat in corde reue
 rētia mittētis dñi. Nec pēsant q̄ audiūt per quē: sed qđ uel a quo audiāt. Despecti nūc
 s̄ba nō p̄pte
 ip̄m sed p̄pte
 reuerentiā mi
 tentis nō des
 piciuntur.
 Ita ergo fr̄es ita nos agite. & si nos forsitā digne despiciatis: in mente tñ
 uīa uocātis dñi reuerētia seruate. Cōuiue fieri summi p̄is familias libē
 ter obedite. Corda uīa discutite atq; ex eis mortale fastidiū pellite. Ad
 repellēdū nāq; fastidiū uī m̄iā parata sunt om̄ia. Sed si adhuc carnales
 estis fortasse epulas carnales inquiritis. Ecce ipse carnales epule in spūa
 li uobis alimēto p̄uerse sunt. Ad abstergēdum nāq; mētis uī & fastidiū:
 in cena dñi ille uobis singularis agn̄ occisus est. Sed qđ agim̄: qui hoc
 qđ subiungit adhuc fieri a multis sepe uidem̄? (Et ceperūt simul om̄es
 excusare.) Offerit deus qđ rogari debuerat: nō rogat̄ dare uult qđ uix
 sperari poterat: ut dignaretur largiri postulatus: & tñ cōtemnitur. Con
 tentorib; uero paratas delicias refectiōis æternæ denūciat: & tñ simul
 oēs excusant. Ponamus ate oculos mētis minima: ut possim; digne pēs
 sare maiora. Si quispiā potens ad inuitādum quemlibet pauperē mitte
 ret: quid fr̄es rogo: qđ pauper ille faceret: nisi de eadem sua inuitatione
 gaudere: respōsum humilē redderet: uestē mutaret: ire quātorī; festina
 ret: ne prior se ad potentis cōuiuiū alter occurreret? Homo ergo diues
 inuitat: & pauper occurrere festinat. Ad dei conuiuiū inuitamur & ex
 cusamus. Sed ecce inter hoc extimare possum: qđ sibi corda uīa respō
 deāt. Occultis em̄ fortasse sibi met cogitatioīb; dicūt excusare nolu
 mus. Ad illđ em̄ superne refectiōis cōuiuiū & uocari & peruenire gratū
 lamur. Loq̄ntes uobis talia mētēs uīe uex dicūt: si nō plus terrena q̄ coe
 lectia diligunt. Si nō āplius rebus corporalibus q̄ spūalibus occupātur.
 Vnde hic quoq; ipsa excusantiū causa subiungit: cum p̄tin; subinfert;
 (Prim; dixit. uillā emi & necesse hab̄o exire & uidere illā. Rogo te ha
 be me excusatum.) Quid per uillā nisi terrena substātia designat̄. Exiit
 ergo uidere uillā: q̄ sola exteriora cogitat p̄pter substātiā. (Alter dixit
 Iuga boum emi qnq; & eo probare illa. rogo te habe me excusatum.)
 Quid in quinq; iugis boum nisi quinq; corporis sensus accipim;? Qui
 recte quoq; iuga boum uocati sunt: quia in utroq; sexu gemināt. Qui
 uidelicet corporales sensus quia interna comprehendere nesciunt: sed
 sola exteriora cognoscunt: & deserentes intima: ea quæ extra sunt tan
 gunt: recte per eos curiositas designatur: quæ dum alienam querit uitā
 discutere: semper sua intima nesciens studet exteriora cogitare. Graue
 nāq; curiositatis est uicium: qđ dum cuiuslibet mentem ad inuestigādum
 uitam proximi exterius duci: semper ei sua intima abscondit: ut aliena
 sciens se nesciat. Et curiosi animus quāto peritus fuerit alieni meriti: tā
 rofiat ignarus sui. Propter hoc namq; & de eisdem quinq; iugis boum
 dicit. (Eo probare illa. rogo te habe me excusatum.) Ipsa em̄ excusantis

Uilla terrenā
 substātiā sig
 nificat.

Bouz quinq;
 iuga qnq; sen
 sus rēp̄sentāt.

HOMILIA

uerba a uerbi sui significatione nō discrepāt: dū dicit. Eo pbare illa: q̄ uidelilicet aliquñ pertinere pbatio a d curiositatē solet. Sed notandū est qd̄ & is q̄ ppter uillam: & eis q̄ ppter pbāda iuga boum a cena sui inuitatoris se excusat: humilitatis uerba p̄misit dicens. (Rogo te habe me excusatum.) Dum em̄ dicit rogo te & uenire p̄temnit; humilitas sonat in uoce: superbia in actiōe. Et ecce hęc diiudicat praua quisq̄ cum audit: nec tñ ea q̄ diiudicat: agere desistit. Nam dum cuilibet peruerse agenti dicimus p̄uerrere: deum sc̄q̄re: mūdum relinq̄: ubi hūc nisi ad dñicā cenam uocamus? licet dum rñdet: ora p̄ me quia pct̄or sum: hoc facere nō possum: quid aliud agit: nisi & rogat & excusat? Dicens namq̄ quia pct̄or sum: humilitatem insinuat: subiūgens autem p̄uerti nō possum: superbiam demōstrat. Rogādo igit̄ excusat q̄a & humilitatem superducit in uoce & superbiam exercet in actiōe. (Alius aut̄ dixit: uxore duxi & ideo nō possum uenire.) Quid per uxorem nisi uoluptas carnis accipitur? Nam q̄uis bonum sit p̄iugium atq̄ ad ppagadam sobolem p̄uidencia diuina p̄stitutum. Nonnulli tñ nō per hoc fecunditatem prolis: sed desideria expectum uoluptatis: & idcirco per rem iustam significari pōt non incongrue res iniusta. Ad cenam ergo uos æterni cōiuii sumus p̄ familias inuitat: sed dum ali? auaritiæ: ali? curiositati: alius uoluptati carnis est dedit? nimiz̄ reprobi simul oēs excusant: dum hūc terrena cura occupat: illum alieni actus sagax cogitatio deuastat: alterius etiā mētē uoluptas carnalis inq̄nat: fastidiosus q̄sq̄ ad eternæ uite epulas non festinat. Sequitur. (Reuersus seruus nunciauit hec dño suo. Tūc iratus p̄ familias dixit seruo suo. Exi cito in plateas & uicos ciuitatis: & pauperes debiles cecos & claudos introduc huc.) Ecce qui terrene substantiæ plus iusto incumbit: uenire ad dominicam cenam recusat: qui labori curiositatis insudat: p̄ æparata uitæ alimenta fastidit: qui carnalibus desideriis inservit: spiritualis contiuuii: æpulas respuit. Quia ergo uenire superbi renuunt: pauperes eliguntur. Cur hoc est? Quia iuxta pauli uocem infirma mundi eligit deus: ut confundat fortia. Sed notandum nobis est quomodo describantur qui ad cenam uocātur: & ueniunt. Pauperes & debiles dicuntur qui iudicio suo apud semetipsos infirmi sunt. Nam pauperes & quasi fortes sunt: q̄ & positi in paupertate superbiunt. Ceci uero sunt qui nullum ingenii lumen habēt. Claudii quoq̄ sunt: qui rectos gressos in operatione non habent. Sed dum morum uitia in membrorum debilitate signantur: profecto liquet: quia sicut illi pct̄ores fuerunt. qui uocati uenire uoluerunt: ita: ita hi quoq̄ peccatores sunt: qui inuitantur: & ueniunt. Sed pct̄ores superbi respuuntur: ut peccatores humiles eligantur. Hos itaq̄ eligit deus quos despicit mūdus: quia plærumq̄ ipsa despectio hominem reuocat ad semetipsum. I s em̄ qui partē reliquit: & p̄rem substantiæ quā perceperat prodige expendit:

Coniugiu domum est.

Auaritia curiositas & uoluptas priuant homines a cena dñi.

1. Corint. i. d. Pauperes & debiles q̄ dñr.

Deo eligit quos mūdus despicit. Luc. xv. d.

postquam exurire cepit: in se reuersus dixit. Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus. Longe quippe a se discesserat: quando peccabat. Et si non esurisset: in semetipsum minime rediit. Quia postquam terrenis rebus indiguit: tunc cogitare cepit quid de spiritualibus amisit. Pauperes ergo & debiles ceci & claudi uocantur & ueniunt quia infirmi quique: atque in hoc mundo despecti plerumque tanto celerius uocem dei audiunt: quanto & in hoc mundo non habent ubi delectentur. Quod bene amalechitas puer ille egypti designat. qui a malechitis prodantibus atque currentibus eger remansit in uia: & fame siti que aruit, que cum dauid inuenit: ei cibum potumque prebuit: qui illico conualescens dux dauid factus est. Conuiuantes amalechitas reperit: & eos qui se debilem reliquerant: cum magna fortitudine prostravit. Amalechitas quippe populus lambens uocatur. Et quid per lambentem populum nisi mentes secularium designantur: qui terrena cuncta ambiendo quasi lambunt: dum solis temporalibus delectantur. Quasi siem populus lambens prodam facit: dum terrena diligentes lucra de alienis dannis exaggerant. Sed puer egypti eger in uia relinquitur quia peccator quique dum infirmari ab huius mundi statu ceperit: mox secularibus mentibus in despectum uenit. Quem tamen dauid inuenit: ei que cibum & potum prebet quia manu fortis dominus abiecta mundi non despicit: & plerumque eos qui sequi mundum minime ualentes: quasi in uia remanent: ad amoris sui gratiam conuertit: eis que uerbi sui cibum potumque porrigit: & quasi duces sibi in uia eligit: dum suos etiam predicatores facit. Dum enim christum peccatorum cordibus inferunt: quasi dauid super hostes ducunt. Qui conuiuantes amalechitas uelut dauid gladio feriunt: quia superbos quosque qui se in mundo despexerant: domini uirtute prosternunt. Puer ergo egypti qui in uia remanserat: amalechitas interfecit: quia plerumque ipsi mentes secularium predicando superant qui prius cum secularibus currere in hoc mundo non ualebant. Sed deductis ad cenam pauperibus quid puer subiungat audiamus. (Domine factum est ut imperasti: & adhuc locus est.) Multi tales ad cenam dominicam ex iudea collecti sunt: sed multitudo que ex israelitico populo credidit: locum superni conuiui non impleuit. Intrauit iam frequentia iudeorum. Sed adhuc locus uacat in regno: ubi suscipi debeat numerositas gentium. Unde & eidem seruo dicitur. (Exi in uias & sepes: & compelle intrare ut impleatur domus mea.) Cum de uicis & plateis ad cenam quosdam dominus inuitat: illum uidelicet populum designat: qui tenere legem sub urbana conuersatione nouerat. Cum uero conuiuas suos colligi ex uis & sepibus precipit: nimirum agrestem populum colligere id est gentilem querit. de cuius significatione per psalmistam dicitur. Tunc exultabunt omnia ligna siluarum ante faciem domini quoniam uenit. Ligna enim silue geres uocate sunt: quia in infidelitate sua torse & infructuose semper fuerunt. Quia ergo ex illo aggrasti usu conuersi

i. regu. xxx. e

Amalechitas
populus lambens
uocatur.

sunt ad cenam dñicam quasi ex seipibus uenerunt. Notandum uero est quod in hac inuitatione tertia nō dī inuita sed cōpelle intrare. Alii em̄ uocant̄ & uenire cōtēnunt. Alii uocātur & ueniūt. Alii aut̄ nequaquā dīcūt quia uocātur: sed cōpellūtur ut intrēt. Vocātur & uenire cōtēnunt quidomū quidē intellectus accipiūt: sed eundē intellectū opibus nō sequūtur. Vocātur & ueniūt: qui acceptā intellectus grām operādo perficiūt. Quidā uero sic uocāt̄ ut ēt cōpellātur. Nā sunt nōnulli q̄ bona faciēda intelligūt: sed hec facere desitūt. Vidēt q̄ agere debeāt: sed hec ex desiderio nō sequunt̄. His plerūq; (ut superi⁹ dixim⁹) cōtigit ut eos in carnalibus desideriis suis mūdi huius aduersitas feriat: apphēdere tēporalē gloriā conētur: & nequeant: & dū per alta pelagi quasi ad grandiores curas huius seculi nauigare p̄ponūt: semper aduersis flatribus ad deiectionis sue littora repellāt. Cūq; se frāgi in desideriis suis aduersante mūdo cōspiciūt: quid de se auctori suo debeāt cōmemorāt: ita ut ad eū erubescētes redeant: qui eū superbiētes pro mundi amore deserēbāt. Sepe nāq; nūnulli ad temporalē gloriā proficere nolētes aut lōga egritudine tabescūt: ut afflictī iniuriis cōcidunt: aut percussi grauib⁹ dānis affliguntur: & in mūdi dolore uident: q̄a nihil cōfidere de ei⁹ uoluptate debuerūt: se q; ipsos in suis desideriis rephēdentes: ad deū corda conuertunt. De his quippe dñs per prophetā dicit. Ecce ergo sepiam uia tuam spinis: & sepiam eam maceria: & semitas suas nō inueniet: & sequetur amatores suos: & nō apphendet eos: q̄ret & nō inueniet eos: & dicit. Vadam & reuertar ad uirū meū priorem: quia bene mihi erat tunc magis q̄ nunc. Vir uniuscuiusq; fidelis anime de⁹ est: quia hec uidelicet ei est cōiuncta per fidem. Sed illa que cōiuncta deo fuerat aīa amatores suos sequitur: q̄n̄ mens que iā credidit per fidē: adhuc se imūdis spiritib⁹ in operatione substernit: mūdi gloriā querit: carnali delectatiōe pascitur: exquisitis uoluptatibus nutritur. Sed plerūq; oīpotens deus talem animā misericorditer respicit: & eius uoluptatib⁹ amaritudines permiscet. Unde dicit. Ecce ego sepiam uias tuas spinis. Vie etēn nostre spinis septe sunt: q̄m̄ in hoc quod male cupimus: dolorū compūctiōnes inuenim⁹. Et sepiā eos maceria: & semitas suas nō inueniet. Via nostre maceria sepiūtur: cū desideris nostris dure in hoc mūdo obiectiones resistūt. Et semitas nostras inuenire non possumus: quia hoc quod male querim⁹ adipisci prohibemur. Et sequetur amatores suos: & non apphendet eos: queret & non inueniet eos. quia malignos spiritus quibus se in suis desideriis anima subdidit: ad desideriorum suorū effectū minime cōprehendit. Sed ex hac salubri aduersitate quanta utilitas nascatur: adiūgit cum subditur: & dicit. Vadam & reuertar ad uirum meum priorem: quia bene mihi erat tunc magis quā nunc. Postq; ergo uias suas spinis septas inuenit: postq; amatores suos apphēdere nō ualet: ad amo

Gloria tēpora
se multi conan
tur apphēde
re & nequeūt.

Osee. iij.

Vie cuiusq; fi
delis uir deus
est.

Osee. iij. b.

Vie nre mace
ria sepiuntur.

rem uiri prioris redit: quia plerūq; postquam in hoc mundo nō possu-
mus obtinere q̄ uolumus: postq̄ in terrenis desideris de impossibilitate
lassamur: tūc ad mentē deū reducimus: tūc placere incipit quod displi-
cebat: & is cuius nobis amara fuerāt precepta: repēte dulcessit in memo-
ria & peccatrix aīa q̄ adultera conata est eē: nec tñ aperto opere potuit:
decernit esse fidelis cōiūx. Qui ergo huius mūdi aduersitatib⁹ facti ad
dei amorē redeūt atq; a p̄sentis uite desideris corrigūt: qd̄ isti fr̄es mei
nisi cōpellūtur ut intrēt. Sed ualde est tremēda sentētia: q̄ p̄tin⁹ subin-
fertur: intēta hāc cordis aure percipite fr̄es: & dñi mei (inq̄ntū peccato-
res fr̄es mei: inq̄ntū iusti dñi mei) intēta hāc aure percipite: ut tāto eam
min⁹ sentiatis in examine: q̄nto nūc auditis formidolosi⁹ in p̄dicatio-
ne ait em̄. (Dico em̄ uobis q̄a nemo uiroz illozq; uocati sunt: gustauit
cenā meā.) Ecce uocat per se. uocat per āgelos. uocat per p̄res. uocat p̄
pphetas. uocat per apostolos: uocat per pastores. uocat etiā per nos: uo-
cat plerūq; p̄ miracula: uocat plerūq; per flagella. uocat aliqñ per hui⁹
mūdi p̄spera. uocat aliqñ per aduersa. Nemo cōtēnat: ne dū uocat⁹ ex-
cuset: cū uoluerit intrare nō ualeat. Audite qd̄ sapiētia per salomonem
dicat. Tūc inuocabūt me & nō exaudiā: mane cōsurgēt: & nō inuēiet
me. Hic ē qd̄ fatue uirgines tarde ueniētes clamāt dicētes. Dñe dñe a-
peri nobis. Sed iam tñ aditū q̄rētib⁹ dī. Amen dico uobis nescio uos.
Quid inter hec fr̄es charissimi nisi relinq̄re oīa debem⁹: curas mundi
post ponere: solis desideris eternis inhiare: Et si cūcta hui⁹ mūdi relin-
quere nō potestis: sic tenete q̄ huius mūdi sunt: ut tñ per ea nō teneamini
ni in mundo. ut terrena res possideatur & non possideat.

Deus nos uo-
cat multiplici-
ter.

Prover. i. d.

Mat. xxv. a

Bona mundi
qualiter sūt te-
nenda.

¶ Segmentum ex euāgelio luce. xy. cap. A qd̄ canitur dñica. iiii post tri-
nitatē. hystoria facta est anno xp̄i. xxxii. vi. kl̄s septēbris. feria. v.

In illo t̄pe. Accesserūt ad dñm iesum publicani & peccatores: ut
audirēt illum. Et murmurabant pharisei & scribe dicētes. Quia
hinc peccatores recipit & manducat cum illis: Et ait ad illos para-
bolam istam dicēs. Quis ex uobis hō q̄ hēt cētum oues & si per-
diderit unā ex illis: nōne dimittit nonaginta nouem ī deserto & uadit
ad illā q̄ perierat donec inueniat eā: & cū inuenerit eā: ip̄onit in hūme-
ros suos gaudēs & ueniēs domū cōuocat amicos & uicinos dicēs illis.
Cōgratulamini mihi q̄a inueni ouē meā q̄ pierat. Dico uobis: qd̄ ita
gaudiū erit ī celo sup̄ uno peccatore penitētiā agēte: q̄ supra nonagin-
ta nouē iustis q̄nō indigēt penitētia: Aut que mulier habēs dragmas de-
cē si perdidit dragmā unā nōne accēdit lucernā & euertit domū & q̄-
rit diligēter donec inueniat eā. Et cū inuenerit: cōuocat amicas & uici-
nas dicens. Cōgratulamini mihi: q̄ inueni dragmā quā perdiderā. Ita
dico uobis gaudium erit in celo super uno peccatore penitētiā agente.

¶ Homilia beati clementis.

Charitas impe-
ditur pprietate:
ab cōparatio-
ne solis mon-
stratur.

Vera iusticia
cōpassionē ha-
bet falsa dedi-
gnationem.

Cur celū voca-
tur desertū ra-
tionalis crea-
tura ad viden-
dum dominū
aut creatura.

Est autem tempus quod corpori meo valde contrarium est: loqui-
me diu de expositione euangelii longa mora interueniente pro-
hibuit sed non quia lingua tacuit: ardere charitas cessauit. Hoc et-
tem dico quod apud se unusquisque uerum cognoscit. Plerumque charitas
quibusdam occupationibus prepedita: & integra flagrat in corde: & tamen
non monstratur in opere. Quia & sol cum nube tegitur non uidetur in ter-
ra & tamen ardet in celo. Sic esse occupata charitas solet: & interius uim sui ar-
doris exercet: & foris flamas operis non ostendit. Sed quia nunc ad loque-
dum tempus rediit uestra mestudia accendant ut mihi tanto amplius loqui
libeat quanto hoc uere mentes desiderabilius expectant. Audistis in lectione
euangelica fratres mei. (quia peccatores & publicani accesserunt ad redemp-
torem nostrum.) & non solum ad colloquendum sed etiam ad conuersendum recepti
sunt. (Quod uidentes pharisei dedignati sunt.) Ex qua recolligitur quia
uera iusticia cōpassionem habet: falsa iustitia dedignationem quibus & ius-
tis soleat recte peccatoribus dedignari. Sed aliud est quod agit typo super-
bie aliud quod zelo discipline: dedignatur etiam sed non dedignates: des-
perant: sed non desperantes. Persecutionem commouent sed amantes quia & si
foris increpationes per disciplinam exaggerant interius tamen dulcedinem per cha-
ritatem seruat. Preponunt sibi in animo ipsos: plerumque quos corrigunt melio-
res existimant eos quoque quos iudicant. Quod uidelicet agentes & per dis-
ciplinam arguunt subditos & per humilitatem custodiunt semetipsos. At contra
hi qui de falsa iusticia superbire solent ceteros quos despiciunt nulla infir-
mitatibus misericordia cōdescendunt. Et qui se peccatores esse non credunt: eo deterius
peccatores sunt. De quorum perfecto numero: pharisei extiterat: qui diiudican-
tes dominum quod peccatores suscipet: a tēti corde ipsum forte misericordie reprehēdebant.
Sed quia egri erant: ita ut egros se esse nescirent: quatinus quod erant agnoscerent
celestis eos medicus blandis fomentis curat. Benignum paradigma obicit.
& in eorum corde uulneris tumorem primit. Ait namque. (Quis es uobis homo qui
habet centum oves: & si perdidit unam ex illis nonne dimittit nonaginta no-
uem in deserto & uadit ad illam quam perierat.) Ecce mira dispensatione pietatis
similitudinem ueritas dedit: quod & in se homo ipse recognosceret. Et tamen hec spe-
cialiter ad ipsum auctorem hominum pertineret. Quia enim centenarius numerus
perfectus est: ipse centum oves habuit cum sanctorum angelorum substantiam & ho-
minum possedit. Sed una ovis tunc perit quoniam peccando homo pascua uitedere
liquit. Dimisit autem nonaginta nouem oves in deserto quia illos sumos an-
gelorum choros reliquit in celo: Cum autem celum desertum uocatur: nisi quod
desertum uocatur derelictum. Tunc autem celum homo deseruit cum peccauit. In
deserto autem nonaginta nouem oves remanserant quoniam in terra dominus unam qui
rebat. Quia rationalis creature numerus angelorum uidelicet & hominum
qui ad uidentem dominum conditus fuerat pereunte homine erat imminutus. Et ut per-
fecta suma ouium ad integraretur in celo homo perditus querebatur in

terra. Nam quod hic euangelista dicit in deserto alius dicit in montibus *Mat. xviii.*
 ut significet in excelsis: quia nimirum oues quae non perierant in sublimibus stabant. Et cum inuenerit ouem imponit in humeros suos gaudens ouem in humeris suis imposuit: quia humanam naturam suscipiens peccata nostra in se portauit. Et ueniens domum conuocat amicos & uicinos dicens. (Congratulamini mihi quia inueni ouem perierat. (Inuenta oue ad domum redit quia pastor noster reparato homine ad regnum coeleste rediit: ibi amicos & uicinos inuenit. Illos uidelicet angelorum choros qui amici eius sunt: quia uoluntate eius continue in sua stabilitate custodiunt. Vicini quoque eius sunt quia claritate uisionis illius sua asiduitate perfruuntur. Et notandum quod non dicit congratulamini inuente oue: sed mihi quia uidelicet eius est gaudium uita nostra & cum nos ad coelum reducimur solennitatem laetitiae illius implemus. (Dico uobis quod ita gaudium erit in coelo super uno peccatore poenitentiam agente: quam supra nonaginta nouem iustos qui non indigent poenitentia.) Considerandum nobis est fratres mei. Cur dominus plures de conuersis peccatoribus: quam de stantibus iustis in coelo gaudium esse fateatur unde hoc: nisi quod ipsi per quotidianum uisionis experimentum nouimus? Quia plerumque hi qui nullis se oppressos peccatorum mollibus sciunt: stant quidem in uia iustitiae nulla illicita perpetrata: sed tamen ad coelestem patriam anxie non anhelant. Tantoque sibi in rebus licitis usum praebent quanto se perpetrasse illicita nulla meminerunt. Et plerumque pigri remanent ad exercenda bona praecipua: quia ualde sibi secuti sunt quod nulla commiserunt mala grauiora. At contra nonnunquam hi qui se aliqua illicita egisse meminerunt: ex ipso suo dolore compuncti inardescunt in amorem dei: seseque in magnis uirtutibus exercent. Cuncta difficilia sancti certaminis appetunt omnia mundi derelinquunt. Honores fugiunt: acceptis contumeliis laetantur flagrant desiderio: ad coelestem patriam anhelant. Et quia se errasse a deo considerant: damna praecedentia. Lucris sequentibus recompensant. Maius ergo de peccatore conuerso quam de stante iusto gaudium sit in coelo: quia & dux in praelio plus eum militem diligit quam post fugam reuersus hostem fortiter praemit: quam illum quumquam terga praebuit: & nunquam aliquid fortiter gessit. Sic agricola illam amplius terram amat quae post spinas uberes fruges profert: quam eam quae nunquam spinas habuit & nunquam fertilem messem produxit. Sed inter haec sciendum est: quia sunt plerique iusti in quorum uita tantum est gaudium ut eis quelibet peccatorum poenitentia praeponi nullatenus possit. Nam multi nullorum sibi malorum sunt conscii: & tamen in tantis afflictionis afflictione se exercent: ac si a peccatis omnibus coangustentur. Cuncta etiam licita respuunt ad despectum mundi sublimiter accin-

Amici dei & uicini qui sunt. Vita nostra gaudium est xpi.

Cur de conuerso petore plures gaudium in coelo quam de iustis

Iusti poenitentis humiliatio

HOMILIA BEATI CLEMENTIS.

guntur. Licere sibi nolūt omne qđ licet. bona sibi amputāt etiā p̄cessat
p̄temnūt uisibilia: inuisibilib⁹ accēdūtur. Lamētis gaudēt: in cunctis se
metiplos humiliāt. Et sicut nōnulli: p̄tā opex: sic ipsi p̄tā deplorāt cog
itationū. Quid itaq; istos nisi iustos dixerim & penitētes q̄ se & in peni
tentia de p̄tō cogitationēs humiliāt: & recti semper in opere perseuerāt
Hinc ergo colligēdū est q̄ntum deo gaudiū faciat: q̄n humiliter plāgit
iustus: si facit in celo gaudiū q̄n hoc qđ male gessit: per penitētiā dam
nat iniustus. Sequitur aut q̄ mulier hūs dragmas decē: & si perdidit dra
gmā unā nōne accēdit lucernā: & euertit domū & q̄rit diligēter donec
inueniat. &c. (Qui signat per pastore ipse & per mulierē: ipse em̄ de⁹: ip
se & dei sapiētia. Et q̄a imago exprimit in dragma: mulier dragma per
didit: q̄n scilicet hō qui p̄dit⁹ ad imaginē dei fuerat: peccādo a similitudine
sui p̄ditoris recessit. Sed accēdit mulier lucernā: q̄a dei sapiētia appa
ruit in hūanitate. Lucerna q̄ppe lumē intesta est. Lumē uero intesta ē di
uinitas in carne. De q̄ uidelicet testa sui corporis dicit ipsa sapiētia. Ex
aruit uelut testa uirtus mea. Quia em̄ testa in igne solidat: ei⁹ uirtus si
cut testa exaruit: q̄a assumptā carnē ad resurrectiōis gloriā ex passionis
tribulatiōe roborauit. Accēsa aut lucerna euertit domū) q̄a mox ut ei⁹
diuinitas per carnē claruit: omnis se n̄ra p̄sciētia cōcussit. Domus nāq;
euertitur cū cōsideratiōe sui reatus hūana cōscientia perturbatur. Qui
euerisiōis sermo nō discrepat ab eo qđ in aliis codicibus legit: emūdat:
q̄a nimis praua mēs si nō prius per timorē euerit: ab assuetis uitiis non
emūdatur. Euerfa ergo domo inueniē dragma: quia cū perturbat con
sciētia hominis reparatur in homine similitudo cōditoris. (Et cū inue
nerit: cōuocat amicas & uicinas suas dicēs. Cōgratulamini mihi omnes
quia inueni dragmā meā q̄ perdidērā.) Quæ amicæ uel uicinæ nisi ille
potestates celoꝝ sunt iā supernis dedite q̄ tanto superne sapientiē iuxta
sunt: quāto ei per grām cōtinue uisiōis appropinquant.

¶ Laus deo.

¶ Explicatur homilia diuersorum auctorum in segmenta
ex quattuor euangelistis excerpta quæ diebus dominicis per
annum cantantur: de nouo emēdata: auct. & anotate & nu
per impressa Hispali opulentissima ac nobilissima Hispa
niarum urbe per Ioannē Varela tribunus eiusdem ciuitate.
Anno ex quo uerbum caro factum est & habitauit in nobis.
M. D. xxxiii. die uero nono mensis februarii.

Lumē intesta
diuinitas in car
ne est.

Dial. xrb

Domū eueri
quid sit.

AD CANDIDAM ET IMMACULATAM
 dei genitricem Mariam eiusdem. P. nuñez
 delgado Licenciatus carmen pientissime dica
 tum.

Candida uerbigenæ genitrix sanctissima prolis.
 Quæ es super angelicis glorificata thronis:
 Candida quæ superas ebur & cristalla nitore.
 Intus & exterius candida tota uigens.
 Candida quæ uincis niueo cādore columbas.
 Et speciosa nimis; & pia mī aue.
 Candida nos meritos tibi nunc celebramus honores.
 Accipe sollicitas corde gemente pces.
 Candida tu primum concepta es mente creātis.
 Postmodo labe carens carnis origo tuæ.
 Candida tunc forma stellas superabat eoas.
 Oraque tunc prima cādidiōra niue.
 Candida cui brachia: & frons candida: candida certū.
 Albentes plusquā lilia cana. genæ.
 Candida cādentes uicit pueritia flores.
 Cum teneris ānis membra tenella forent.
 Candida crescentis fuerat reuerentia uultus.
 Clarus & in toto corpore cādor erat.
 Candida te grauitas tenuit iuuenilibus ānis.
 Angelici mores: mens humilisque pudor.
 Candida plus multo tunc facta es: flāmine dātes.
 Cum xps carnes induit ipse tuas.
 Candida sic reliquos uixisti nobilis ānos.
 Quod tibi terra parem: nec dabit usque polus.
 Candida nā dextrā nati sine fine beati:
 Intemerata tenes uirgo benigna tui.
 Candida purpureos succendit titā amictus:
 Stringit & auratā gemme azona togā.
 Candida bisseis frontem præcingeris astris.
 Sustinet albentes clara diana pedes.
 Candida cādidiōr: iā cādentiōssima rerum.
 Effice nos meritis tempus in omne tuos.
 Magna tua est bonitas uirgo: tu mitis ocellos.
 Conuertere & p̄cibus semper adesto piis.
 Inspice quā multis iactetur uita periclis.
 Non uelis humanum diua perire genus.

Ante per æstiferos undosi tethyos amnes.
 Dirige tu in tutos naufraga membra sinus.
 Attamen interea fragilis miserere clientis.
 Alma parens uotis annue quæso meis.

TABVLA AD PROMPTVS INVENIEN-
dum euāgelia & homilias q̄ in hoc libro continentur secun-
dum numerum foliorū ordine alphabetico.

A nno quoddecimo imperii.	Homilia uene. bede p̄bri. fo. xli.
Homilia b̄ti gregorii. fo. ix.	Ego sū pas. bo. Ho. b. gre. fo. lii.
Ascendente iesu in nauiculam.	Erat hō ex pha. ni. ho. ni. ue. be. lx.
Homilia origenis. fo. xxix.	Homo qdā erat diues qui in.
Assumpsit aut̄ iesus duodecim dis.	Homilia beati gregorii. fo. lxii.
Homilia b̄ti gregorii. f. xxxvi.	Homo quidā fecit cenā magnam.
Abiit iesus transmare galilee.	Homilia beati grego. fo. lxyi.
Homilia uene. be. fo. xliii.	In principio erat uerbū & uerbū.
Accesserūt ad. d. iesū pu. & pha.	Homilia beati augustini. fo. xliii.
Homilia b̄ti clemē. fo. lxix.	Miserunt iudei ad hierosolymam.
Cū audisset ioannes in uinculis.	Homilia beati gregorii. fo. vii.
Homilia beati gregorii. fo. v.	Maria magdalene & maria iacobi
Cū natus eēt iesus in bethleem.	Homilia beati grego. fo. xlviii.
Homilia b̄ti gregorii. fo. xviii.	Modicum & iam non uidebitis.
Cū factus esset dñs iesus annoꝝ	Homilia uenerab. bede. fo. liii.
Homilia uene. be. fo. xx.	Nuptie facte sunt in cana galilee.
Cū descendisset iesus de monte.	Homilia uenera. bede. fo. xxii.
Homilia origenis. fo. xxvi.	Postq̄ consumati sunt dies.
Cum turba plurima conueniret.	Homilia uenerabilis be. fo. xvi.
Homilia b̄ti grego. fo. xxxv.	Quis es uobis arguet me de.
Cū appropinq̄ssit. d. i. Hieroso.	Homilia beati grego. fo. xliiii.
Homilia uene. bede. fo. xlv.	Recubentib⁹ undecim discipu.
Cum sero esset die illa una sabba.	Homilia beati gregorii. fo. lvi.
Homilia b̄ti gregorii. fo. liii.	Sile factū ē regnū coel. ho. q̄ sem.
Ductus est iesus in desertum	Homilia beati augusti. fo. xxxi.
Homilia b̄ti grego. fo. xxxviii.	Sile factū ē regnū coe. homini p̄ri.
Erunt signa in sole & luna & stel.	Homilia beati grego. fo. xxxii.
Homilia beati grego. fo. iiii.	Si quis diligit me sermonē meum.
Exultauit iesus in spū sctō.	Homilia beati gregorii. fo. lix.
Homilia b̄ti augusti. fo. xxxii.	Si quid petieritis p̄rem in nomine.
Egressus inde iesus secessit in par.	Homilia beati augustini. fo. lvi.
Homilia uenera. bede. fo. xl.	Vado ad eum qui misit me &.
Erant iesus eiciens demonium.	Homilia beati augustini. fo. lv.

